

Sisukord

I Seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2018/1999, 11. detsember 2018, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 ⁽¹⁾ 1
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2018/2000, 12. detsember 2018, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 516/2014 nõukogu otsuste (EL) 2015/1523 ja (EL) 2015/1601 rakendamise toetamiseks meetmega seotud, kuid kasutamata jäänud summade uuesti sidumiseks meetmega või nimetatud summade eraldamiseks riikliku programmi muudele meetmetele 78

DIREKTIIVID

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/2001, 11. detsember 2018, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ⁽¹⁾ 82
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/2002, 11. detsember 2018, millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust ⁽¹⁾ 210

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2018/1999,

11. detsember 2018,

milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1 ja artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Käesolevas määruses sätestatakse energialiidu ja kliimameetmete usaldusväärseks, kaasavaks, kulutõhusaks, läbipaistvaks ja prognoositavaks juhtimiseks (juhtimismehhanism) vajalik õiguslik alus, millega tagatakse, et liidu ja liikmesriikide üksteist täiendava, sidusa ja ulatusliku tegevuse kaudu saavutatakse energialiidu 2030. aasta ja pikaajalised eesmärgid, mis on kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgu järel sõlmitud 2015. aasta Pariisi kliimakokkuleppega (edaspidi „Pariisi kokkulepe“), ja piiratakse haldusmenetluste keerukust.
- (2) Energialiit peaks hõlmama viit mõõdet: energiajulgeolek; energia siseturg; energiatõhusus; heite vähendamine; ning teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime.
- (3) Ulatuslikul kliimapoliitikal põhineva vastupanuvõimelise energialiidu eesmärk on tagada liidu tarbijatele (nii majapidamistele kui ka ettevõtjatele) kindel, säästev, konkurentsivõimeline ja taskukohane energia ning edendada investeringute ligimeelitamise abil teadusuuringuid ja innovatsiooni, mis eeldab Euroopa energiasüsteemi põhjalikku ümberkujundamist. Selline ümberkujundamine on tihedalt seotud ka vajadusega säilitada, kaitsta ja parandada keskkonna kvaliteeti ning edendada loodusvarade mõistlikku ja ratsionaalset kasutamist, eelkõige

⁽¹⁾ ELT C 246, 28.7.2017, lk 34.

⁽²⁾ ELT C 342, 12.10.2017, lk 111.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 13. novembri 2018. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 4. detsembri 2018. aasta otsus.

energiatõhususe ja energiasäästu edendamise ning uute ja taastuvate energiaallikate väljaarendamise kaudu. See eesmärk on saavutatav üksnes siis, kui seadusandlikku ja mitteseadusandlikku tegevust kooskõlastatakse nii liidu, piirkondlikul, liikmesriikide kui ka kohalikul tasandil.

- (4) Täielikult toimiv ja vastupanuvõimeline energialiit teeks liidust innovatsioonis, investeerimises, majanduskasvus ning sotsiaalses ja majanduslikus arengus juhtiva piirkonna, kuid annaks ka head eeskjuu, kuidas püüda saavutada kaugeleulatuvaid kliimamuutuste leevendamise eesmärke ja võtta samal ajal innovatsiooni, investeringute ja majanduskasvu edendamise meetmeid.
- (5) Paralleelselt käesoleva määrusega on komisjon välja töötanud ja vastu võtnud mitu energiapoliitika valdkondlikku algatust, eelkõige taastuenergia, energiatõhususe (sealhulgas hoonete energiatõhususe) ja turukorralduse valdkonnas. Need algatused moodustavad paketi, mille üldteema on energiatõhususe esikohale seadmine, liit kui taastuenergia valdkonna liider ja energiatarbijatele kehtivad õiglased tingimused, mis tagatakse muu hulgas sellega, et vähendatakse energia energiaostuvõimetust ja siseturul edendatakse ausat konkurentsi.
- (6) Euroopa Ülemkogu kiitis oma 23. ja 24. oktoobri 2014. aasta järeldustes heaks liidu kliima- ja energiaraamistiku 2030, mis tugineb neljale liidu tasandi põhieesmärgile: vähendada kõigis majandusharudes kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 40 %, saavutada soovituslik eesmärk suurendada energiatõhusust vähemalt 27 %, mis vaadatakse 2020. aastaks läbi, pidades silmas 30 % eesmärki, saavutada eesmärk, et taastuenergia osakaal liidus tarbitavas energias on vähemalt 27 %, ning samuti eesmärk tagada elektrivõrkude vähemalt 15 % omavaheline ühendatus. Raamistikus on märgitud, et taastuenergia eesmärk on liidu tasandil siduv ning et see saavutatakse liikmesriikide panusega, mis lähtub vajadusest saavutada liidu eesmärk ühiselt. Uuesti sõnastatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/28/EÜ⁽¹⁾ kehtestati liidu uus ja siduv eesmärk, et taastuenergia osakaal peab 2030. aastaks olema vähemalt 32 %, samuti läbivaatamise säte, et suurendada liidu tasandi eesmärki enne 2023. aastat. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL⁽²⁾ muudatustega on seatud liidu tasandi eesmärk parandada energiatõhusust 2030. aastaks vähemalt 32,5 %, kaasa arvatud säte läbivaatamise kohta, et liidu tasandi eesmärke suurendada.
- (7) Siduv eesmärk vähendada liidus 2030. aastaks kõigis majandusharudes kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 40 % võrreldes 1990. aastaga kiideti ametlikult heaks liidu ja selle liikmesriikide kavatsetava riiklikult kindlaksmääratud panusena Pariisi kokkuleppe raames keskkonna nõukogus 6. märtsil 2015. Liit ratifitseeris Pariisi kokkuleppe 5. oktoobril 2016⁽³⁾ ja see jõustus 4. novembril 2016. See kokkulepe asendab lähenemisviisi, mis võeti kasutusele 1997. aasta Kyoto protokolliga, mille liit kiitis heaks nõukogu otsusega 2002/358/EÜ⁽⁴⁾, ning mida pärast 2020. aastat enam ei järgita. Liidus kasutatavat heite ja selle sidumise seire ja aruandluse süsteemi tuleks vastavalt ajakohastada.
- (8) Pariisi kokkuleppega seati kliimamuutuste leevendamiseks kõrgemad üleilmsed eesmärgid ning pikaajaline eesmärk hoida ülemaailmse keskmise temperatuuri tõus võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega tuntuvalt väiksemana kui 2 °C ja püüda piirata temperatuuri tõusu võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega 1,5 °C-ni.
- (9) Pariisi kokkuleppe kohaste temperatuurieesmärkide saavutamiseks peaks liit püüdma saavutada tasakaalu inimtekkeliste heitkoguste ja neeldajates sidumise vahel nii vara kui võimalik ning vajaduse korral saavutama pärast seda negatiivsed heitkogused.
- (10) See, kui suur on atmosfääris kasvuhoonegaaside kogusisaldus, sõltub kliimasüsteemis sellest, kui palju inimtekkelist heidet on aja jooksul kokku tekkinud. Komisjon peaks analüüsima eri stsenaariume, kuidas liit saaks pikaajaliste eesmärkide saavutamisele kaasa aidata, muu hulgas stsenaariumi, mille kohaselt oleks kasvuhoo- negaaside heide liidus 2050. aastaks null ja seejärel oleksid heitkogused negatiivse väärtusega, ning nende stsenaariumide mõju allesjäänud üleilmsele ja liidu süsinikubilansile. Komisjon peaks koostama analüüsi, milles

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 5. oktoobri 2016. aasta otsus (EL) 2016/1841 Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkuleppe Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (ELT L 282, 19.10.2016, lk 1).

⁽⁴⁾ Nõukogu 25. aprilli 2002. aasta otsus 2002/358/EÜ, mis käsitleb Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokoll heakskiitmist Euroopa Ühenduse nimel ja sellega võetavate ühiste kohustuste täitmist (EÜT L 130, 15.5.2002, lk 1).

antakse hinnang liidu pikaajalisele strateegiale liidu panuse kohta Pariisi kokkuleppega võetud nende kohustuste täitmise, mis seisnevad ülemaailmse keskmise temperatuuri tõus hoidmises võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega tunduvalt allpool 2 °C ning püüdluses piirata temperatuuri tõusu võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega 1,5 °C-ni, sealhulgas mitmesugustele stsenaariumidele, muu hulgas stsenaariumile, mille kohaselt oleks kasvuhoonegaaside heide liidus 2050. aastaks null ja seejärel oleksid heitkogused negatiivse väärtusega, ning nende stsenaariumide mõju üleilmsele ja liidu süsinikubilansile.

- (11) Kuigi liit on lubanud saavutada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heitkoguste ulatusliku vähendamise, on kliimamuutuste oht ülemaailmne. Liit ja liikmesriigid peaksid seetõttu tegema koostööd oma rahvusvaheliste partneritega, et tagada kõigi lepinguosaliste tõsine soov saavutada oma eesmärgid kooskõlas Pariisi kokkuleppe pikaajaliste eesmärkidega.
- (12) Samuti kinnitas Euroopa Ülemkogu 23. ja 24. oktoobri 2014. aasta järeldustes, et on vaja välja töötada ilma liigse halduskoormuseta ja liikmesriikide jaoks piisavalt paindlik, usaldusväärne ja läbipaistev juhtimissüsteem, mis aitaks tagada, et liit oma energiapoliitika eesmärgid saavutab, kusjuures täielikult tuleks austada liikmesriikide vabadust määrata oma energiaallikate jaotus kindlaks ise. Rõhutati, et selline juhtimissüsteem peaks tuginema olemasolevatele elementidele, nagu riiklikud kliimaprogrammid ning riiklikud taastuvenergia ja energiatõhususe kavad, ning et eri kavandamise ja aruandlusega seotud tegevussuundi tuleks ühtlustada ja koondada. Samuti lepiti kokku, et edendatakse tarbijate rolli ja õigusi ning läbipaistvust ja prognoositavust investorite jaoks, muu hulgas taskukohase, ohutu, konkurentsivõimelise, kindla ja säästva energiasüsteemi põhinäitajate süstemaatilise seire abil, hõlbustatakse riigisestse energia- ja kliimameetmete kooskõlastamist ning soodustatakse liikmesriikidevahelist piirkondlikku koostööd.
- (13) Oma 25. veebruari 2015. aasta teatises „Vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrateegia“ osutab komisjon lõimitud juhtimise vajadusele, et tagada nii liidu, piirkondlikul, riiklikul kui ka kohalikul tasandil võetud energiameetmete panus energialiidu eesmärkide saavutamisse, laiendades seega juhtimise reguleerimisala kliima- ja energiapoliitika raamistikust 2030 kaugemale ehk kõigile energialiidu viiele mõõtmele.
- (14) Oma 18. novembri 2015. aasta teatises energialiidu olukorra kohta märkis komisjon, et lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad, milles käsitletakse energialiidu kõiki tähtsat viit mõõdet, on senisest strateegilisema energia- ja kliimapoliitika kujundamise vajalikud vahendid. Selles teatises toodi ära ka komisjoni suunised liikmesriikidele lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade kohta, millega luuakse alus, millest lähtuvalt saavad liikmesriigid hakata ajavahemikuks 2021–2030 välja töötama riiklike kavasad, ning esitati juhtimisprotsessi peamised sambad. Teatises märgiti ka, et juhtimine peaks rajanema õigusel.
- (15) Nõukogu 26. novembri 2015. aasta järeldustes energialiidu juhtimissüsteemi kohta tunnistati, et energialiidu juhtimine on energialiidu tõhusa ja tulemusliku üleschitamise ja selle eesmärkide saavutamise oluline vahend. Nõukogu rõhutas, et juhtimissüsteem peaks põhinema energia- ja kliimapoliitika rakendamise strateegilise kavandamise ja rakendamist käsitleva aruandluse lõimimise põhimõttel ning liidu, piirkondlikul ja riiklikul tasandil energia- ja kliimapoliitikasuundi kujundavate osalejate tegevuse kooskõlastamisel. Samuti rõhutati nendes, et juhtimisega tuleks tagada 2030. aasta kokkulepitud energia- ja kliimaeesmärkide saavutamine ning et juhtimise abil jälgitakse liidu ühist edu poliitikaeesmärkide saavutamisel energialiidu kõigis viies mõõtmes.
- (16) Euroopa Parlamendi 15. detsembri 2015. aasta resolutsioonis „Euroopa energialiidu suunas“ märgiti, et energialiidu juhtimise raamistik peaks olema ambitsioonikas, usaldusväärne, läbipaistev, demokraatlik ja Euroopa Parlamenti täielikult kaasav ning tagama 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkide saavutamise.
- (17) Euroopa Ülemkogu on korduvalt rõhutanud vajadust võtta kiiremas korras meetmeid, et tagada elektrivõrkude omavahelise ühendatuse 10 % miinimumeesmärgi saavutamine. Euroopa Ülemkogu otsustas 23.–24. oktoobril 2014 oma järeldustes, et komisjon võtab liikmesriikide toetusel kiiresti meetmeid, et tagada elektrivõrkude ühendatuse 10 % miinimumeesmärgi saavutamine kiiremas korras ja hiljemalt 2020. aastaks liikmesriikide puhul, kes ei ole veel saavutanud energia siseturu integreerimise miinimumtaset. Komisjoni 23. novembri 2017. aasta teatises „Euroopa energiavõrkude tugevdamine“ hinnatakse võrkude omavahelise ühendatuse 10 % eesmärgi saavutamisel tehtud edusamme ja pakutakse välja variante 15 %-lise ühendatuse eesmärgi rakendamiseks aastaks 2030.

- (18) Seepärast peaks juhtimismehhanismi peamine eesmärk olema võimaldada saavutada energialiidu ning eelkõige kliima- ja energiaraamistiku 2030 eesmärgid, mis puudutavad kasvuhoonegaaside heite vähendamist, taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat ja energiatõhusust. Need eesmärgid tulenevad liidu energiapoliitikast ja vajadusest säilitada, kaitsta ja parandada keskkonna kvaliteeti ning edendada loodusvarade mõistlikku ja arukat kasutamist, nagu on ette nähtud aluslepingutes. Ühtegi neist omavahel lahutamatu seotud eesmärkidest ei saa käsitada teiste suhtes teisejärgulisena. Käesolev määrus on seepärast seotud valdkondliku õigusega, millega rakendatakse 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärke. Kuigi liikmesriikidel on vaja paindlikkust enda energiaallikate jaotuse ja eelistustega kõige paremini sobivate poliitikameetmete valimiseks, peaks selline paindlikkus olema kooskõlas turgude suurema lõimimise ja konkurentsile avamisega, kliima- ja energiaeesmärkide saavutamise ning vähese CO₂-heitega kestlikule majandusele järkjärgulise üleminekuks.
- (19) Ühiskondlikult vastuvõetav ja õiglane üleminek kestlikule ja vähese CO₂-heitega majandusele nõuab muudatuste tegemist investeerimiskäitumises nii avaliku kui ka erasektori investeeringute puhul ning stiimuleid kõigis poliitikavaldkondades, võttes arvesse kodanikke ja piirkondi, kellele üleminek vähese CO₂-heitega majandusele võib avaldada kahjulikku mõju. Kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks on vaja Euroopa majandust tõhustada ja seda innovaatilisemaks muuta ning see peaks eelkõige aitama luua püsivaid töökohti, sealhulgas kõrgtehnoloogia sektoris, ning parandada õhukvaliteeti ja rahvatervist.
- (20) Võttes arvesse Pariisi kokkuleppes tulenevaid rahvusvahelisi kohustusi, peaksid liikmesriigid aru andma meetmetest, mida nad energiatoetuste järkjärguliseks kaotamiseks võtavad, eelkõige fossiilkütuste puhul. Aruannetes võivad liikmesriigid võtta aluseks fossiilkütuste toetuste kohta rahvusvahelisel tasandil kasutatavaid määratlusi.
- (21) Kuna kasvuhoonegaasid ja õhusaasteained pärinevad üldiselt ühistest allikatest, võib kasvuhoonegaaside vähendamise poliitika mõjuda positiivselt rahvatervisele ja õhukvaliteedile, eriti linnapiirkondades, ja tasakaalustada kasvuhoonegaaside mõju leevendamise meetmete lühiajalised kulud. Kuna direktiivi (EL) 2016/2284⁽¹⁾ kohaselt esitavad andmed on oluline sisend kasvuhoonegaaside inventuuri ja riiklike kavade koostamisel, tuleks tunnustada seda, kui oluline on, et direktiivi (EL) 2016/2284 ja kasvuhoonegaaside inventuuri kohaseid andmeid koostatakse ja esitatakse järjepidevalt.
- (22) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 525/2013⁽²⁾ rakendamisel saadud kogemused on näidanud, et on vaja tagada sünergia ja sidusus muude õiguslike vahendite kohase aruandlusega, eelkõige mis puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ⁽³⁾, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 166/2006⁽⁴⁾, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1099/2008⁽⁵⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 517/2014⁽⁶⁾. Kasvuhoonegaaside heite kohta aruannete esitamisel on oluline kasutada järjepidevaid andmeid, et tagada heiteid käsitlevate aruannete kvaliteet.
- (23) Kooskõlas komisjoni kindla kohustusega tagada parem õigusloome ja kooskõlas poliitikaga, mis edendab teadusuuringuid, innovatsiooni ja investeerimist, peaks juhtimismehhanism tooma liikmesriikide ja asjaomaste sidusrühmade, komisjoni ja liidu muude institutsioonide jaoks kaasa halduskoormuse ja -keerukuse olulise vähendamise. Samuti peaks see aitama tagada poliitikasuundade ja meetmete sidususe ja asjakohasuse liidu ja liikmesriikide tasandil, pidades silmas energiasüsteemi ümberkujundamist kestlikule vähese CO₂-heitega majandusele üleminekuks.

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ (ELT L 344, 17.12.2016, lk 1).

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 525/2013 kasvuhoonegaaside heite seire- ja aruandlusmehhanismi ning kliimamuutusi käsitleva muu olulise siseriikliku ja liidu teabe esitamise kohta ning otsuse nr 280/2004/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 165, 18.6.2013, lk 13).

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

(4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2006. aasta määrus (EÜ) nr 166/2006, mis käsitleb Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri loomist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 91/689/EMÜ ja 96/61/EÜ (ELT L 33, 4.2.2006, lk 1).

(5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1099/2008 energiasatistika kohta (ELT L 304, 14.11.2008, lk 1).

(6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 517/2014 fluoritud kasvuhoonegaaside kohta ja määruse (EÜ) nr 842/2006 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 150, 20.5.2014, lk 195).

- (24) Energialiidu eesmärkide ja sihtide saavutamine tuleks tagada liidu algatuste ja liikmesriikide sidusa poliitikaga, mis on ette nähtud lõimitud riiklike energia- ja kliimakavadega. Liidu energia- ja kliimaalases valdkondlikus õiguses on sätestatud kavandamisnõuded, millest on olnud kasu liikmesriikide tasandi muutuste toetamisel. Tulenevalt nende õigusaktide kehtestamise eri ajast esineb neis kattuvusi ning neis ei ole piisavalt arvesse võetud poliitika-valdkondade vahelist sünergia- ja vastasmõju, mis kahjustab kulutõhusust. Seega tuleks praegused kliima- ja energiavaldkonna eri kavandamis-, aruandlus- ja seirekohustused võimalikult suures ulatuses seostada ja lõimida.
- (25) Lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad peaksid hõlmama kümneaastaseid ajavahemikke ning andma ülevaate energiasüsteemi ja poliitika hetkeolukorrast. Nendega tuleks ette näha riiklikud eesmärgid energialiidu viie mõõtmega jaoks ning vastavad poliitikasuunad ja meetmed nende eesmärkide saavutamiseks ning neil peaks olema analüütiline alus. Esimest ajavahemikku (2021–2030) hõlmavates lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavadetes tuleks eelkõige keskenduda 2030. aasta eesmärkidele kasvuhoonegaaside heite vähendamise, taastuvenergia, energiatõhususe ja elektrivõrkude ühendatuse valdkonnas. Liikmesriigid peaksid tagama, et lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad oleksid kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni säästva arengu eesmärkidega ja aitaksid neid saavutada. Oma lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade koostamisel peaks liikmesriikidel olema võimalik toetuda olemasolevatele riiklikele strateegiatele või kavadele. Esimese lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekti ja lõimitud riikliku energia- ja kliimakava lõpliku variandi koostamiseks on antud erinev tähtaeg kui järgnevatel kavade puhul, et liikmesriikidel oleks pärast käesoleva määruse vastuvõtmist piisavalt ettevalmistusaega oma esimese kava koostamiseks. Liikmesriike ergutatakse esitama oma esimese lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekti 2018. aastal siiski võimalikult varakult, et jätta aega nõuetekohaste ettevalmistuste tegemiseks, eelkõige Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni („ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon“) osaliste konverentsi otsuse 1/CP.21 kohaselt 2018. aastal korraldatava hõlbustava dialoogi tarbeks.
- (26) Lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavadetes peaksid liikmesriigid hindama, kui palju on kodumajapidamisi, millel on raskusi energia eest tasumisega, võttes arvesse kodumajapidamistele mõeldud energiateenuseid, mida vastava riigi oludes on vaja normaalsete elamistingimuste tagamiseks, olemasolevat sotsiaalpoliitikat ja muid asjakohaseid poliitikavaldkondi, aga ka komisjoni soovituslikke juhiseid asjaomaste näitajate kohta, sealhulgas geograafiline hajutatatus, mis põhinevad energia eest tasumisega seonduvate raskuste ühisel käsitusel. Kui liikmesriik leiab, et tal on märkimisväärne arv leibkondi, millel on raskusi energia eest tasumisega, peaks ta lisama oma kavasse soovitusliku eesmärgi energia eest tasumisega seonduvaid raskusi vähendada.
- (27) Tuleks kehtestada lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade kohustuslik vorm, millega tagatakse kõikide riiklike kavade piisav põhjalikkus ja nende võrreldavus ning koondatavus, võimaldades samal ajal liikmesriikidele piisavat paindlikkust riikide eelistusi ja eripärasid kajastavate riiklike kavade üksikasjade osas.
- (28) Energia- ja kliimavaldkonna poliitikasuundade ja meetmete rakendamine mõjutab keskkonda. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et üldsusel võimaldatakse vara ja tõhusalt osaleda lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade koostamises ning esitada oma arvamus, vajaduse korral kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2001/42/EÜ⁽¹⁾ ning ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni 25. juuni 1998. aasta konventsiooniga keskkonnateabe kättesaadavuse, üldsuse keskkonnaküsimuste otsustamisse kaasamise ning keskkonnaasjadega koostaminealgatamise kohta (Ärhusi konventsioon). Samuti peaksid liikmesriigid tagama sotsiaalpartnerite kaasamise lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade koostamises ning püüdma vähendada halduskeerukust avalikkusega konsulteerimisega seotud kohustuste täitmisel.
- (29) Avalikkusega konsulteerimisel ja kooskõlas Ärhusi konventsiooniga peaksid liikmesriigid püüdma tagada võrdse osalemise, selle, et avalikkus oleks avalike teadaannete või muude asjakohaste vahenditega (nt elektrooniline meedia) teavitatud, nii et üldsusel oleks juurdepääs kõigile asjakohastele dokumentidele, ning et võetaks kasutusele üldsuse osalusega seotud praktiline kord.
- (30) Iga liikmesriik peaks sisse seadma alalise mitmetasandilise energeetikaalase arutelu platvormi, mis koondab kohalikke omavalitsusi, kodanikuühiskonna organisatsioone, äriühinguid, investoreid ja teisi sidusrühmi, et arutada energia- ja kliimapolitika jaoks välja töötatud eri võimalusi. Selle aruteluplatvormi raames peaks olema

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiiv 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30).

võimalik arutada liikmeriigi lõimitud riiklikku energia- ja kliimakava ning pikaajalist kliima- ja energiastraateegiat. Arutelu võib toimuda mis tahes riikliku struktuuri kaudu, nagu veebisait, avaliku arutelu platvorm või muu interaktiivne suhtlusvahend.

- (31) Energialiidu eesmärkide kulutõhusal viisil saavutamisel omab otsustavat tähtsust piirkondlik koostöö. Liikmesriikide koostööd peaks hõlbustama komisjon. Liikmesriikidel peaks olema võimalus esitada märkusi teiste liikmesriikide lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade kohta enne nende viimistlemist, et vältida ebajärjepidevust ja võimalikku negatiivset mõju teistele liikmesriikidele ning tagada ühiste eesmärkide koos saavutamine. Piirkondlik koostöö lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade koostamisel ja viimistlemisel ning nende edasisel rakendamisel peaks olema kesksel kohal, et tõhustada meetmeid ja soodustada turgude lõimimist ja energiapuuduse geolekut.
- (32) Kui liikmesriigid teevad käesoleva määruse raames koostööd, peaksid nad arvesse võtma olemasolevaid piirkondlike koostööfoorumeid, näiteks Läänemere energiaturu ühendamise tegevuskava, Kesk- ja Kagu-Euroopa ühendamise algatus, Kesk- ja Lääne-Euroopa piirkondlik energiaturg, Põhjamere piirkonna riikide tuuleenergia võrgu algatus, viiepoolne energiafoorum, Edela-Euroopa ühendused ning Euroopa-Vahemere piirkonna partnerlus. Liikmesriike kutsutakse üles kavandama koostööd energiaühenduse osaliste, Euroopa Majanduspiirkonna kolmandatest riikidest liikmete ja vajaduse korral muude asjakohaste kolmandate riikidega. Komisjon võib turgude paremaks lõimimiseks ja kulutõhusa poliitika, tulemusliku koostöö, partnerluste ja konsultatsioonide soodustamiseks kindlaks teha, millised võimalused on parandada piirkondlikku koostööd, mis hõlmab vastavalt käesolevale määrusele energialiidu viiest mõttmest üht või mitut, omab pikaajalist eesmärki ja põhineb valitsevatel turuoludel.
- (33) Komisjon võib korraldada arutelusid asjaomaste kolmandate riikidega, et uurida võimalusi laiendada neile käesoleva määruse sätete, eelkõige piirkondliku koostööga seotud sätete kohaldamist.
- (34) Lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad peaksid olema stabiilsed, et tagada riiklike poliitikasuundade ja meetmete läbipaistvus ja prognoositavus ning seega investeerimiskindlus. Ette tuleks näha riiklike kavade ajakohastamine üks kord kümne aasta jooksul, et liikmesriikidel oleks võimalik kohaneda olukorra märkimisväärse muutumisega. Ajavahemikku 2021–2030 hõlmavad kavad peaksid liikmesriigid ajakohastama 30. juuniks 2024. Eesmärgi ja panust tuleks muuta üksnes selleks, et kajastada suurenenud üldist eesmärki, eriti seoses 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkidega. Ajakohastamise käigus peaksid liikmesriigid püüdma leevendada negatiivset keskkonnamõju, mis lõimitud aruandlusest ilmsiks tuleb.
- (35) Stabiilsetel pikaajalistel kasvuhoonegaaside heite vähendamise strateegiatel on keskne koht majanduse ümberkujundamisel, töökohtade loomisel, majanduskasvu soodustamisel ning laiemate säästva arengu eesmärkide saavutamisel ning Pariisi kokkuleppes sätestatud pikaajalise eesmärgi suunas õiglasel ja kulutõhusal viisil liikumisel. Peale selle on Pariisi kokkuleppe osalistel palutud esitada 2020. aastaks oma pikaajalised arengustrateegiad, mille eesmärk on saavutada sajandi keskpaigaks kasvuhoonegaaside heite madal tase. Sellega seoses kutsus Euroopa Ülemkogu komisjoni 22. märtsil 2018. aastal üles esitama 2019. aasta esimeseks kvartaliks ettepanekut liidu pikaajalise kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise strateegia kohta kooskõlas Pariisi kokkuleppega, võttes arvesse lõimitud riiklike energia- ja kliimakavasid.
- (36) Liikmesriigid peaksid välja töötama pikaajalised, vähemalt 30-aastase perspektiiviga strateegiad, mis aitavad neil täita oma ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe järgseid kohustusi, pidades silmas Pariisi kokkuleppe eesmärki hoida maailma keskmise temperatuuri tõusu tublisti alla 2 °C võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega ning teha jõupingutusi, et piirata temperatuuri tõusu 1,5 °C-ni võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega, ning saavutada kooskõlas liidu eesmärgiga kasvuhoonegaaside heite pikaajaline vähendamine ja neeldajates sidumise suurendamine kõigis sektorites. Liikmesriigid peaksid oma pikaajalised strateegiad välja töötama avatud ja läbipaistval viisil ning tagama üldsusele tegeliku võimaluse nende ettevalmistamises osaleda. Liikmesriikide lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad ning pikaajalised strateegiad peaksid olema omavahel kooskõlas.
- (37) Kliimamuutused mõjutavad maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse („maakasutus ja metsandus“) sektorit väga palju ja sektor on nende vastu väga kaitsetu. Samas peituvad selles sektoris tohtud võimalused, kuidas kliimale pikaajaliselt kasu tuua ning aidata olulisel määral kaasa liidu ja rahvusvaheliste pikaajaliste

kliimaeesmärkide saavutamisele. Sektor saab kliimamuutuste mõju leevendamist toetada mitmel viisil, sest eelkõige vähendab see heidet ning säilitab ja suurendab sidumist ja süsinikuvarusid ning annab biomaterjale, millega saab asendada fossiil- või CO₂-mahukaid materjale. Ülisuure tähtsusega on kestlike investeeringute aluseks olevad pikaajalised strateegiad, mille eesmärk on suurendada tõhusat CO₂ sidumist, säästev ressursside majandamine ning süsinikureservuaaride pikaajaline stabiilsus ja kohandatavus.

- (38) Uute ühenduste loomisel tuleb hinnata kõiki kulusid ja kogu kasu, sh kogu tehnilist, sotsiaal-majanduslikku ja keskkonnamõju, mis sellega kaasneb, nagu on nõutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 347/2013 ⁽¹⁾, ja võtta arvesse ühendatuse positiivset välismõju, nagu taastuvate energiaallikate integreerimine, varustuskindlus ja konkurentsi suurenemine siseturul.
- (39) Kavandamiseks on liidu energia- ja kliimaalases valdkondlikus õiguses sätestatud aruandlusnõuded, millest on turureformide täiendusena olnud kasu liikmesriigi tasandil muutuste edendamisel, kuid need nõuded on kehtestatud eri ajal, mistõttu neis esineb kattuvusi ja kulude ebatõhusust ning neis ei ole piisavalt arvesse võetud poliitikavaldkondade vahelist sünergiat ja vastasmõju sellistes valdkondades nagu kasvuhoonegaaside mõju leevendamine, taastuvenergia, energiatõhusus ja turgude lõimimine. Selleks et nõuetekohaste järelemeetmete võtmine lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade rakendamisel ja haldusmenetluste keerukuse vähendamine oleksid õiges tasakaalus, peaksid liikmesriigid koostama iga kahe aasta tagant esitatavad eduaruanded kavade rakendamise ja energiasüsteemi muu arengu kohta. Teatavaid andmeid ja eriti ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja liidu õigusega nõutud kliimavaldkonna andmeid tuleks ikkagi esitada igal aastal.
- (40) Liikmesriikide lõimitud riiklikud energia- ja kliimaalased eduaruanded peaksid kajastama lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade vormis esitatud elemente. Liikmesriikide lõimitud riiklike energia- ja kliimaalaste eduaruannete üksikasjad tuleks ette näha edaspidiste rakendusaktidega, arvestades kavade tehnilist olemust ja seda, et esimesed eduaruanded tuleb esitada 2023. aastaks. Eduaruanded tuleks koostada selleks, et tagada läbipaistvus liidu, teiste liikmesriikide, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste, turuosaliste, sh tarbijate, ning teiste sidusrühmade ja üldsuse jaoks. Aruanded peaksid olema energialiidu viie mõõtme lõikes sidusad ning esimesel ajavahemikul tuleks samal ajal rõhku panna kliima- ja energiaraamistikku 2030 eesmärkidega seotud valdkondadele.
- (41) ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon kohustab liitu ja selle liikmesriike koostama, korrapäraselt ajakohastama, avaldama ja esitama konventsiooniosaliste konverentsile riiklikud inventuurid kõigi kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise kohta, kasutades konventsiooniosaliste konverentsil kokku lepitud võrreldavaid meetodeid. Kasvuhoonegaaside inventuurid on olulised selleks, et mõõta edu, mida on saavutatud vähest CO₂-heidet käsitleva mõõtme ellurakendamisel, kuid eelkõige kliimaalaste õigusaktide, nimelt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/842 ⁽²⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/841 ⁽³⁾ nõuete järgimise hindamisel.
- (42) ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi otsuse 1/CP.16 kohaselt tuleb kehtestada riiklik kord, mis võimaldab hinnata kõigi kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärinevat heidet ja nende neeldajates sidumist. Käesoleva määrusega tuleks võimaldada kõnealuse korra kehtestamine.
- (43) Määruse (EL) nr 525/2013 rakendamisel saadud kogemused on näidanud, kui oluline on teabe puhul läbipaistvus, täpsus, järjepidevus, täielikkus ja võrreldavus. Nendele kogemustele tuginedes tuleks käesoleva määrusega tagada, et liikmesriigid kasutavad kõigi viie mõõtme puhul usaldusväärseid ja järjepidevaid andmeid ja eeldusi ning teevad lõplike stsenaariumide ja mudelite väljatöötamisel kasutatud eelduste, parameetrite ja meetodikatega seotud põhjaliku teabe üldsusele kättesaadavaks, võttes arvesse statistilisi piiranguid, äriliselt tundlikke andmeid ja kooskõla andmekaitse eeskirjadega, ning esitavad oma poliitikasuunad ja meetmed ning prognoosid

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT L 156, 19.6.2018, lk 26).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/841, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tulenev kasvuhoonegaaside heide ja sellest tulenevate kasvuhoonegaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 ja otsust nr 529/2013/EL (ELT L 156, 19.6.2018, lk 1).

eduaruannetes kesksel kohal. Neis aruannetes sisalduv teave peaks võimaldama näidata määruse (EL) 2018/842 alusel võetud kohustuste täitmise õigeaegsust. Liidu ja liikmesriigi tasandi toimivad ja pidevalt täiustatavad süsteemid koos paremate aruandlussuunistega peaksid aitama jätkuvalt parandada teavet, mida on vaja CO₂-heite vähendamise mõtmes tehtud edusammude jälgimiseks.

- (44) Käesoleva määrusega tuleks tagada, et liikmesriigid esitaksid aruandeid kliimamuutustega kohanemise ning arenguriikidele antava rahalise, tehnoloogiaalase ja suutlikkuse suurendamisega seotud abi kohta, hõlbustades nii ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe kohaste liidu kohustuste täitmist. Riikide kohanemismeetmeid ja nende antavat abi käsitlev teave on oluline ka lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade raames, eriti mis puudutab kliimamuutuste sellise negatiivse mõjuga kohanemist, mis on seotud liidu energiavarustuse kindluse tagamisega (nt tuumajaamade jaoks vajaliku jahutusvee ja energia tootmiseks vajaliku biomassi kättesaadavus), ning energialiidu välismõõtmega seotud toetusi käsitlevat teavet.
- (45) Pariisi kokkuleppes kinnitatakse veel kord, et osalisriigid peaksid kliimameetmete elluviimisel austama, edendama ja arvesse võtma oma inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkusega seotud kohustusi. Seetõttu peaksid liikmesriigid inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse mõõtme asjakohasel integreerima oma lõimitud riiklikesse energia- ja kliimakavadesse ning pikaajalistesse strateegiatesse. Oma iga kahe aasta tagant esitatavas eduaruandes peaksid nad esitama teabe selle kohta, kuidas nende lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade rakendamine nii inimõiguste kui ka soolise võrdõiguslikkuse edendamisele kaasa aitab.
- (46) Selleks et piirata liikmesriikide ja komisjoni halduskoormust, peaks komisjon kehtestama veebipõhise platvormi (e-platvorm), et hõlbustada teabevahetust, soodustada koostööd ja edendada üldsuse juurdepääsu teabele. See peaks soodustama aruannete õigeaegset esitamist ja muutma liikmesriikide aruandluse läbipaistvamaks. E-platvormi puhul tuleks aluseks võtta ja ära kasutada praegune aruandlusmenetlus ning sellised olemasolevad andmebaasid ja e-vahendid, mida kasutavad Euroopa Keskkonnaamet, Eurostat ja Teadusuuringute Ühiskeskus, samuti kogemused, mis on saadud liidu keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemi rakendamisel, ning see platvorm peaks neid täiendama.
- (47) Komisjon peaks tagama, et lõplikud lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad on internetis avalikult kättesaadavad. Kui e-platvorm toimima hakkab, peaks komisjon seda kasutama, et avaldada sellel ja teha üldsusele kättesaadavaks lõplikud lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad, nende ajakohastatud versioonid, pikaajalised strateegiad ja muu liikmesriikide esitatud asjakohane aruandlusteave. Enne e-platvormi toimima hakkamist kasutab komisjon oma veebisaiti, et üldsus pääseks lõplikele lõimitud riiklikele energia- ja kliimakavadele hõlpsasti ligi.
- (48) Komisjonile riiklike kavandamis- ja aruandlusmeetmete raames esitamisele kuuluvate andmete puhul tuleks jälgida, et liikmesriikide esitatava teabega ei dubleerita andmeid ega statistikat, mille Eurostat on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 223/2009⁽¹⁾ raames samas vormis, nagu on ette nähtud käesoleva määruse kohaste kavandamis- ja aruandluskohustuste kohta, juba kättesaadavaks teinud ning mis on komisjonis (Eurostatis) samade väärtustega endiselt kättesaadavad. Kättesaadavuse korral ja kui ajakava seda võimaldab, peaksid lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades esitatavad andmed ja prognoosid tuginema määruse (EÜ) nr 223/2009 kohastele Euroopa statistika esitamiseks kasutatavatele Eurostati andmetele ja meetodikale ning olema nendega kooskõlas.
- (49) Energialiidu strateegia eesmärkide ühiseks saavutamiseks, eelkõige täielikult toimiva ja vastupanuvõimelise energialiidu loomiseks on tähtis, et komisjon hindab lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projekte, lõimitud riiklike energia- ja kliimakavasid ja eduaruannete põhjal nende kavade rakendamist. Esimese kümneaastase ajavahemiku puhul puudutab see eelkõige liidu tasandi 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamist ning liikmesriikide panust nende eesmärkide saavutamisse. Kõnealune hindamine peaks toimuma iga kahe aasta tagant ja iga aasta tagant üksnes vajaduse korral ning see tuleks konsolideerida komisjoni aruannetes, milles käsitletakse energialiidu olukorda.
- (50) Võttes nõuetekohaselt arvesse komisjoni algatusõigust, seadusandlikku tavamenetlust ja institutsioonilist võimude tasakaalu, peaksid Euroopa Parlament ja nõukogu igal aastal vaatlema, millised on energialiidu edusammud iga energia- ja kliimapoliitika mõõtme vallas.

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta määrus (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1101/2008 (konfidentsiaalsete statistiliste andmete Euroopa Ühenduste Statistikaametile edastamise kohta), nõukogu määruse (EÜ) nr 322/97 (ühenduse statistika kohta) ja nõukogu otsuse 89/382/EMÜ, Euratom (millega luuakse Euroopa ühenduste statistikaprogrammi komitee) kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 87, 31.3.2009, lk 164).

- (51) Komisjon peaks hindama lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade põhimõtete ja meetmete üldist mõju liidu kliima- ja energiapoliitika meetmete toimimisele, eelkõige seoses vajadusega liidu täiendava poliitika ja meetmete järele, pidades silmas vajadust suurendada liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamist ja sidumist vastavalt Pariisi kokkuleppe raames võetud kohustustele.
- (52) Lennundus mõjutab ülemaailmset kliimat õhkupaisatava CO₂-heite tõttu, aga ka muude heidete (nt lämmastikoksiidide heide) ja mehhanismidega (nt kiudpilvkatte tihenemine). Kuna nimetatud mõju kohta on üha rohkem teadusandmeid, on määrusega (EL) nr 525/2013 juba ette nähtud ajakohastatud hindamine, mis käsitleb lennundusest tulenevat muud kui CO₂-heitega seotud mõju ülemaailmsele kliimale. Sel puhul kasutatavaid mudeleid tuleks kohandada vastavalt teaduse arengule. Võttes aluseks nimetatud mõju kohta esitatud hinnangud, peaks komisjon 1. jaanuariks 2020 esitama ajakohastatud analüüsi lennunduse muu kui CO₂-heitega seotud mõju kohta, lisades vajaduse korral ettepaneku, kuidas selle mõju vastu kõige paremini võidelda.
- (53) Vastavalt kasvuhoonegaaside aruandlust puudutavatele ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni kehtivatele suunistele põhinevad metaaniheite arvutused ja aruandlus sellel, kui suur on globaalse soojendamise potentsiaal 100 aasta jooksul. Kuna metaanil on suur üleilmse soojendamise potentsiaal ja metaan püsib atmosfääris suhteliselt lühikest aega, mistõttu tal on kliimale lühikeses ja keskpikas perspektiivis suur mõju, peaks komisjon analüüsima, milline oleks metaaniheite lühikese ja keskpika mõju vähendamise poliitika ja meetmete mõju liidu kasvuhoonegaaside heitele. Komisjon peaks kaaluma poliitikavalikuid metaaniheite kiireks kõrvaldamiseks ning esitama metaani kohta liidu strateegiakava, mis moodustab käesoleva määruse kohase liidu pikaajalise strateegia lahutamatu osa.
- (54) Et aidata tagada liikmesriikide ja liidu poliitika ning energialiidu eesmärkide sidusus, oleks vaja pidevat dialoogi komisjoni ja liikmesriikide vahel ning vajaduse korral liikmesriikide endi vahel. Kui see on asjakohane, peaks komisjon andma liikmesriikidele soovitusi, sh lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projektide eesmärkide ulatuse kohta, teatatud lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades esitatud poliitikasuundade ja meetmete edaspidise rakendamise ning energialiidu elluviimise seisukohast muude asjakohaste riiklike poliitikasuundade ja meetmete kohta. Kuigi soovitusel ei ole siduvad, nagu on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 288, peaksid liikmesriigid neid soovitusi siiski nõuetekohaselt arvesse võtma ja järgnevates eduaruannetes selgitama, kuidas nad seda on teinud. Komisjoni hinnang taastuvenergia kohta peab põhinema objektiivsetel kriteeriumidel. Kui komisjon annab soovitusi liikmesriigi riikliku kava projekti kohta, peaks ta seda tegema võimalikult kiiresti, võttes ühelt poolt arvesse, et komisjonil on vaja liita kokku kõigi liikmesriikide kavandatud kvantifitseeritud panused, et hinnata eesmärki liidu tasandil, ning teiselt poolt vajadust anda asjaomastele liikmesriikidele piisavalt aega võtta komisjoni soovitusi enne oma riikliku kava lõplikku viimistlemist nõuetekohaselt arvesse ning vältida ohtu, et liikmesriigi riiklik kava viibib.
- (55) Taastuvenergia kulutõhus kasutuselevõtmine on liikmesriikide panuste hindamisel üks määrava tähtsusega objektiivne kriteerium. Taastuvenergia kasutuselevõtu kulustruktuur on keeruline ja liikmesriigiti väga erinev. See hõlmab mitte ainult toetuskavade kulu, vaid muu hulgas ka paigaldiste ühendamise kulu, süsteemide varulahendusi, süsteemide turvalisuse tagamise ja keskkonnaalaste piirangute järgimisega seotud kulu. Seega tuleks liikmesriikide selle kriteeriumi alusel võrdlemisel võtta arvesse kõiki kasutuselevõtuga seotud kulusid, olenemata sellest, kas need kannab liikmesriik, lõpptarbija või projekti arendaja. Komisjoni soovitusel liikmesriikide taastuvenergia eesmärkide kohta peaksid põhinema käesolevas määruses esitatud valemil, mis põhineb objektiivsetel kriteeriumidel. Seega peaks liikmesriikide taastuvenergia eesmärgi hindamise meetodika näitama liikmesriikide suhtelist jõupingutust, võttes samas arvesse ka taastuvenergia arengut mõjutavaid asjaomaseid asjaolusid. Meetodika peaks hõlmama ka andmeid, mis pärinevad sõltumatutest kvantitatiivsete või kvalitatiivsete andmete allikatest.
- (56) Kui lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade või nende ajakohastatud versioonide eesmärgid ei ole piisavalt ulatuslikud energialiidu eesmärkide ühiseks saavutamiseks ja esimesel ajavahemikul selleks, et saavutada eelkõige taastuvenergia ja energiatõhususe 2030. aasta eesmärgid, peaks komisjon võtma liidu tasandil meetmeid, et tagada nende eesmärkide ühine saavutamine (kõrvaldades seega puudujäägid eesmärkide ulatuslikkuse osas). Kui liidu edu nende eesmärkide saavutamisel ei ole piisav, peaks komisjon lisaks soovituse andmisele pakkuma välja meetmeid ja kasutama oma õigusi liidu tasandil, või siis peaksid liikmesriigid võtma lisameetmeid, et tagada nende eesmärkide saavutamine (kõrvaldades seega puudujäägid eesmärkide saavutamise osas). Nende meetmete puhul tuleks arvesse võtta ka liikmesriikide poolt 2030. aasta taastuvenergia eesmärgi saavutamiseks juba tehtud

jõupingutusi, nimelt seda, kas 2020. aastal või varem on saavutatud taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal, mis on suurem riiklikust siduvast eesmärgist, või varajasi edusamme 2020. aasta riikliku eesmärgi saavutamisel või seoses panusega liidu siduvasse eesmärki saavutada 2030. aastal vähemalt 32 %-line taastuvenergia osakaal. Taastuvenergia valdkonnas võivad sellised meetmed hõlmata ka liikmesriikide vabatahtlikke rahalisi osamakseid komisjoni hallatavasse liidu taastuvenergia rahastamismehhanismi, mida kasutatakse kõige kulutõhusamate taastuvenergiaprojektide toetamiseks kogu liidus, andes sellega liikmesriikidele võimaluse aidata kaasa liidu eesmärgi saavutamisele võimalikult väikeste kuludega. Liikmesriikide 2020. aasta taastuvenergiaeesmärgid peaksid olema taastuvenergia lähteosakaaluks alates 2021. aastast ja need tuleks säilitada kogu selle aja jooksul. Energiatõhususe valdkonnas võivad lisameetmed olla suunatud eelkõige toodete, hoonete ja transpordi energiatoõhusumaks muutmisele.

- (57) Liikmesriikide riiklikud taastuvenergia eesmärgid 2020. aastaks, mis on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001⁽¹⁾ I lisas, peaksid olema liikmesriikide soovitusliku riikliku trajektoori lähtepunktiks aastateks 2021–2030, välja arvatud juhul, kui liikmesriik otsustab vabatahtlikult kehtestada kõrgema lähtepunkti. Peale selle peaksid need moodustama selleks perioodiks kohustusliku lähteosakaalu, mis on samuti osa direktiivist (EL) 2018/2001. Sellest tulenevalt ei tohiks sel ajavahemikul taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal iga liikmesriigi summaarses energia lõpptarbimises olla väiksem tema lähteosakaalust.
- (58) Kui liikmesriik ei järgi oma ühe aasta põhjal arvestatud lähteosakaalu, peaks ta ühe aasta jooksul võtma täiendavaid meetmeid oma lähtestsenaariumi suhtes esineva puudujäägi katmiseks. Kui liikmesriik on võtnud tulemuslikult kõnealuseid vajalikke meetmeid ja täitnud oma kohustuse kõnealune puudujääk katta, tuleks pidada liikmesriiki tema lähtestsenaariumi kohaseid kohustuslikke nõudeid täitvaks alates hetkest, mil kõnealune puudujääk tekkis, ning seda nii käesoleva määruse kui ka direktiivi (EL) 2018/2001 kohaselt.
- (59) Selleks et võimaldada liikmesriikidel ja komisjonil teha piisavat järelevalvet ja võtta varajasi parandusmeetmeid ning vältida teiste ärakasutamise efekti, peaksid kõigi liikmesriikide soovituslikud trajektoorid ja seega ka liidu soovituslik trajektoor jõudma 2022., 2025. ja 2027. aastaks vähemalt teatava minimaalse protsendimääran 2030. aastaks ette nähtud taastuvenergia kogukasvust, nagu on sätestatud käesolevas määruses. Komisjon hindab nende 2022., 2025. ja 2027. aasta „võrdlustasemete“ saavutamist, tuginedes muu hulgas liikmesriikide lõimitud riiklikele energia- ja kliimaalastele eduaruannetele, mille liikmesriigid peaksid esitama. Liikmesriigid, kes on allpool võrdlustasemeid, peaksid järgmises eduaruandes selgitama, kuidas nad hakkavad puudujääki katma. Kui liidu soovituslikke võrdlustasemeid ei saavutata, peaksid oma võrdlustasemest allapoole jäävad liikmesriigid puudujäägi täiendavaid meetmeid rakendades kõrvaldama.
- (60) Liit ja liikmesriigid peaksid võtma eesmärgiks esitada oma kasvuhoonegaaside heite ja nende sidumise kohta võimalikult ajakohast teavet. Käesolev määrus peaks võimaldama, et sellised hinnangud saab statistilise ja muu teabe alusel (näiteks juhul, kui see on asjakohane, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 377/2014⁽²⁾ loodud Copernicuse programmi ja muude satelliitsüsteemide kaudu saadud andmed) koostada võimalikult lühikese aja jooksul.
- (61) Määruse (EL) 2018/842 raames tuleks jätkata Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 406/2009/EÜ⁽³⁾ kohast aastast kohustustetsükli. Selleks on vajalik liikmesriikide kasvuhoonegaaside inventuuri põhjalik ülevaatamine, et võimaldada nõuete järgimise hindamist ja vajaduse korral parandusmeetmete võtmist. Liikmesriikide kasvuhoonegaaside inventuuride ülevaatamine liidu tasandil on vajalik, et määruse (EL) 2018/842 täitmist saaks hinnata usaldusväärselt, järjepidevalt, läbipaistvalt ja õigeaegselt.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 82).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 377/2014, millega luuakse Copernicuse programm ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 911/2010 (ELT L 122, 24.4.2014, lk 44).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta otsus nr 406/2009/EÜ, milles käsitletakse liikmesriikide jõupingutusi kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, et täita ühenduse kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid aastaks 2020 (ELT L 140, 5.6.2009, lk 136).

- (62) Liikmesriigid ja komisjon peaksid tegema tihedat koostööd kõigis küsimustes, mis on seotud energialiidu elluviimisega, kaasates käesoleva määrusega seotud küsimustes suurel määral Euroopa Parlamendi. Komisjon peaks vajaduse korral abistama liikmesriike käesoleva määruse rakendamisel, eriti lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade ning sellega seotud suutlikkuse arendamisel, võttes kasutusele sisemise mudelite koostamise suutlikkuse siseressursid ja vajaduse korral väliseksperdid.
- (63) Liikmesriigid peaksid tagama, et nende lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades võetakse arvesse Euroopa poolaasta raames antavaid värskemaid riigipõhiseid soovitusi.
- (64) Liikmesriigid peaksid järgima energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet, mis tähendab, et enne energiaga seotud planeerimis-, poliitika- ja -investeeringisotsuste tegemist tuleks kaaluda, kas kulutõhusad ning tehniliselt, majanduslikult ja keskkonnoahutuse seisukohast sobivad alternatiivsed energiatõhususe meetmed võiksid kavandataavaid planeerimis-, poliitika- ja investeeringisotsuste täielikult või osaliselt asendada, nii et vastavate otsuste eesmärgid ikkagi saavutatakse. See hõlmab eelkõige energiatõhususe kui üliolulise elemendi käsitlemist, mis on liidu energiataristut käsitlevates tulevastes investeeringisotsustes otsustava tähtsusega. Sellised kulutõhusad alternatiivid hõlmavad meetmeid, millega muudetakse energia nõudlus ja pakkumine tõhusamaks, eelkõige energia kulutõhusa säästmise kaudu lõpptarbimises, tarbijakajast lähtuvate algatuste ning energia muundamise, ülekande ja jaotuse tõhustamise kaudu. Liikmesriigid peaksid samuti ergutama selle põhimõtte levitamist piirkondliku ja kohaliku omavalitsuse tasandil ning erasektoris.
- (65) Euroopa Keskkonnaamet peaks komisjoni hindamisel, seirel ja aruandlusel kooskõlas oma iga-aastase tööprogrammiga abistama, kui see on asjakohane.
- (66) Komisjonil peaks olema õigus võtta ELi toimimise lepingu artikli 290 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte, et muuta lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade üldise raamistiku vormi, et kohendada vorme vastavalt liidu kliima- ja energiapoliitika raamistiku muudatustele, mis on otseselt ja konkreetselt seotud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe kohaste liidu panustega, võtta arvesse globaalse soojendamise potentsiaali ja rahvusvaheliselt kokku lepitud inventuurisüsteemide muudatusi, sätestada olulised nõuded liidu inventuurisüsteemi jaoks ning luua registrid. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁽¹⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, peaksid Euroopa Parlament ja nõukogu saama kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel peaks olema pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist. Seejuures tuleks vajaduse korral arvesse võtta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe alusel vastu võetud otsuseid.
- (67) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingused, eelkõige seoses lõimitud riiklike energia- ja kliimalaste eduaruannetega, riiklike kohanemismeetmeid, arenguriikidele antavat rahalist ja tehnoloogialast abi ning enampakkumistulu käsitleva lõimitud aruandlusega, kasvuhoonegaaside ligikaudsete inventuuriandmete, kasvuhoonegaaside inventuuriandmete ja arvestusse kuuluvate kasvuhoonegaaside heidet ja nende sidumist käsitleva iga-aastase aruandlusega, liidu taastuvenergia rahastamismehhanismiga, liidu ja riiklike inventuurisüsteemidega, inventuuri ülevaatamisega ning seoses poliitikasuundi, meetmeid ja prognoose käsitlevate liidu ja riiklike süsteemidega, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011⁽²⁾.
- (68) Käesolevas määruses sätestatud rakendamisvolituste kasutamiseks peaksid komisjoni käesoleva määruse kohaste ülesannete täitmisel abistama kliimamuutuste komitee, millega ennistatakse olemasolev kliimamuutuste komitee, mis loodi otsuse 93/389/EMÜ artikli 8, otsuse 280/2004/EÜ artikli 9 ja määruse (EL) nr 525/2013 artikli 26 kohaselt, ja energialiidu komitee. Selleks et tagada poliitika järjepidevus ja saavutada sektorite vahel maksimaalne koostoime, tuleks käesoleva määruse rakendamisel kutsuda mõlema komitee koosolekutele nii kliima- kui ka energeetikavaldkonna eksperdid.

⁽¹⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (69) Komisjon peaks vaatama käesoleva määruse kohaldamise läbi 2024. aastal ja seejärel iga viie aasta tagant ning tegema vajaduse korral muutmissetpanekuid, et tagada määruse nõuetekohane kohaldamine ja eesmärkide saavutamine. Läbivaatamisel tuleks arvesse võtta riikides toimunud arengut ja Pariisi kokkuleppe kohase üleilmse ülevaate tulemusi.
- (70) Käesoleva määrusega tuleks lõimida, muuta, asendada ja tunnistada kehtetuks teatavad kavandamis-, aruandlus- ja seirekohustused, mis on praegu ette nähtud liidu energia- ja kliimaalaste valdkondlike õigusaktidega, et tagada seostatud ja lõimitud lähenemisviisi kasutamine peamiste kavandamise, aruandluse ja seirega seotud tegevussuundade puhul. Seetõttu tuleks vastavalt muuta järgmisi õigusakte:
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 94/22/EÜ⁽¹⁾;
  - Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 98/70/EÜ⁽²⁾;
  - Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/31/EÜ⁽³⁾;
  - Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 663/2009⁽⁴⁾,
  - Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 715/2009⁽⁵⁾,
  - Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/73/EÜ⁽⁶⁾,
  - nõukogu direktiiv 2009/119/EÜ⁽⁷⁾,
  - Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/31/EL⁽⁸⁾,
  - direktiiv 2012/27/EL;
  - Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/30/EL⁽⁹⁾;
  - nõukogu direktiiv (EL) 2015/652⁽¹⁰⁾,
- (71) Ühtsuse ja õiguskindluse huvides ei tohiks ükski käesoleva määruse säte takistada elektrienergiat ja ohuvalmidust elektrisektoris käsitlevas asjakohases liidu valdkondlikus õiguses sätestatud erandite kohaldamist.
- (72) Samuti tuleks käesolevasse määrusesse täiel määral lõimida määruse (EL) nr 525/2013 sätteid. Seetõttu tuleks määrus (EL) nr 525/2013 alates 1. jaanuarist 2021 kehtetuks tunnistada. Ent selleks, et tagada otsuse nr 406/2009/EÜ jätkuv rakendamine määruse (EL) nr 525/2013 alusel ja et teatavad Kyoto protokolliga rakendamise seotud aspektid oleksid ka edaspidi õigusaktidega hõlmatud, on vaja jätkata teatavate sätete kohaldamist pärast kõnealust kuupäeva.
- (73) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid kavandatava meetme ulatust ja mõju arvestades paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 1994. aasta direktiiv 94/22/EÜ süsivesinike geoloogilise luure, uurimise ja tootmise lubade andmis- ning kasutamistingimuste kohta (EÜT L 164, 30.6.1994, lk 3).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 1998. aasta direktiiv 98/70/EÜ bensiini ja diislikütuse kvaliteedi ning nõukogu direktiivi 93/12/EMÜ muutmise kohta (EÜT L 350, 28.12.1998, lk 58).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/31/EÜ, milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ ja direktiive 2000/60/EÜ, 2001/80/EÜ, 2004/35/EÜ, 2006/12/EÜ, 2008/1/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1013/2006 (ELT L 140, 5.6.2009, lk 114).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 663/2009, millega luuakse abikava majanduse elavdamiseks ühenduse finantsabi andmisega energeetikaprojektidele (ELT L 200, 31.7.2009, lk 31).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 715/2009 maagaasi ülekandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1775/2005 (ELT L 211, 14.8.2009, lk 36).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

⁽⁷⁾ Nõukogu 14. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/119/EÜ, millega kohustatakse liikmesriike säilitama toornafta ja/või naftatoodete miinimumvarusid (ELT L 265, 9.10.2009, lk 9).

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/30/EL, milles käsitletakse avamere nafta- ja gaasiammutamisprotsesside ohutust ja millega muudetakse direktiivi 2004/35/EÜ (ELT L 178, 28.6.2013, lk 66).

⁽¹⁰⁾ Nõukogu 20. aprilli 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/652, millega kehtestatakse arvutusmeetodid ja aruandlusnõuded vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 98/70/EÜ bensiini ja diislikütuse kvaliteedi kohta (ELT L 107, 25.4.2015, lk 26).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

1. PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse juhtimismehhanism, millega
  - a) rakendatakse energialiidu eesmärkide ja Pariisi kokkuleppele vastavate liidu kasvuhoonegaaside heite pikaajaliste kohustuste täitmiseks välja töötatud strateegiaid ja meetmeid ning seoses esimese kümneaastase ajavahemikuga (2021–2030) eelkõige liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärke;
  - b) ergutatakse liikmesriikide vahelist koostööd, eelkõige piirkondlikul tasandil, kui see on asjakohane, et täita energialiidu eesmärgid ja kohustused;
  - c) tagatakse liidu ja selle liikmesriikide poolt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe sekretariaadile esitatavate aruannete õigeaegsus, läbipaistvus, täpsus, kooskõla, võrreldavus ja terviklikkus;
  - d) suurendatakse õiguskindlust ja kindlust investorite jaoks ning aidatakse kaasa sellele, et majandusarengu, investeringute soodustamise, töökohtade loomise ja sotsiaalse ühtekuuluvuse võimalused kasutataks täielikult ära.

Juhtimismehhanism põhineb pikaajalistel strateegiatel, alates ajavahemikust 2021–2030 algavaid kümneaastaseid ajavahemikke hõlmavatel riiklikel lõimitud energia- ja kliimakavadel, vastavatel lõimitud riiklikel energia- ja kliimaalastel eduaruannetel ning komisjoni lõimitud seirekorral. Juhtimismehhanism tagab üldsusele tõhusad võimalused nimetatud riiklike kavade ja pikaajaliste strateegiate koostamises osalemiseks. See hõlmab komisjoni ja liikmesriikide vahelist struktuurset, läbipaistvat ja järkjärgulist lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade viimistlemise ja rakendamise menetlus, sealhulgas seoses piirkondliku koostööga, ning vastavate komisjoni meetmete võtmist.

2. Käesolevat määrust kohaldatakse energialiidu viie mõõtme suhtes, mis on üksteisega tihedalt seotud ja üksteist vastastikku tugevdavad:
  - a) energiajulgeolek;
  - b) energia siseturg;
  - c) energiatõhusus;
  - d) CO₂ heite vähendamine ning
  - e) teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime.

Artikkel 2

Mõisted

Kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „poliitikasuunad ja meetmed“ – kõik vahendid, mis aitavad saavutada lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade eesmärgid ja/või täita ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni artikli 4 lõike 2 punktidest a ja b tulenevaid kohustusi, mis võib hõlmata ka neid, mille peamine eesmärk ei ole piirata ja vähendada kasvuhoonegaaside heitkogust või muuta energiasüsteemi;
- 2) „olemasolevad poliitikasuunad ja meetmed“ – rakendatud poliitikasuunad ja meetmed ning vastuvõetud poliitikasuunad ja meetmed;
- 3) „rakendatud poliitikasuunad ja meetmed“ – poliitikasuunad ja meetmed, mis vastavad lõimitud riikliku energia- ja kliimakava või lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande esitamise kuupäeval ühele või mitmele järgmisele tingimusele: jõus on vahetult kohaldatav liidu või liikmesriigi õigus, sõlmitud on üks või mitu vabatahtlikku kokkulepet, eraldatud on rahalised vahendid, kaasatud on inimressursid;

- 4) „vastuvõetud poliitikasuunad ja meetmed“ – poliitikasuunad ja meetmed, mille kohta on lõimitud riikliku energia- ja kliimakava või lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande esitamise kuupäevaks tehtud valitsuse ametlik otsus ning mis on rakendamiseks üheselt kohustuslikud;
- 5) „kavandatavad poliitikasuunad ja meetmed“ – arutlusel olevad variandid, mille vastuvõtmine ja rakendamine pärast lõimitud riikliku energia- ja kliimakava või lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande esitamise kuupäeva on realselt võimalik;
- 6) „poliitikasuundade ja meetmete ning prognooside süsteem“ – institutsiooniliste, õiguslike ja menetluslike korralduste süsteem aruannete koostamiseks kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise ning energiasüsteemi käsitlevate poliitikasuundade ja meetmete ning prognooside kohta, nagu on muu hulgas sätestatud käesoleva määruse artiklis 39;
- 7) „prognoos“ – kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise või energiasüsteemi arengu prognoos, sealhulgas vähemalt kvantitatiivsed hinnangud aruandlusaastale vahetult järgneva nelja sellise aasta kohta, mis lõpevad nulli või viiega;
- 8) „meetmeteta prognoos“ – kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise prognoos, mille puhul välistatakse kõigi selliste poliitikasuundade ja meetmete mõju, mis kavandatakse, võetakse vastu või rakendatakse pärast asjaomase prognoosi lähtepunktiks valitud aastat;
- 9) „meetmetega prognoos“ – kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise prognoos, mille puhul võetakse seoses kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise või energiasüsteemi arenguga arvesse vastuvõetud ja rakendatud poliitikasuundade ja meetmete mõju;
- 10) „lisameetmetega prognoos“ – kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise või energiasüsteemi arengu prognoos, mille puhul võetakse seoses kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisega arvesse kliimamuutuste mõju leevendamiseks või energiaeesmärkide saavutamiseks vastu võetud ja rakendatud, samuti sel eesmärgil kavandatud poliitikasuundade ja meetmete mõju;
- 11) „liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärgid“ – kogu liitu hõlmav siduv eesmärk vähendada liidus 2030. aastaks kõigis majandusharudes kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 40 % võrreldes 1990. aastaga, kogu liitu hõlmav siduv eesmärk, et 2030. aastaks peaks taastuvenergia osakaal liidus tarbitavas energias olema vähemalt 32 %, liidu tasandi peamine eesmärk suurendada 2030. aastaks energiatõhusust vähemalt 32,5 % ning 2030. aastaks elektrivõrkude 15 %-lise omavahelise ühendatuse eesmärk või mis tahes järgnevad seda valdkonda käsitlevad 2030. aasta eesmärgid, milles Euroopa Ülemkogu või Euroopa Parlament ja nõukogu on kokku leppinud;
- 12) „riiklik inventuurisüsteem“ – liikmesriigis kehtestatud institutsiooniliste, õiguslike ja menetluslike korralduste süsteem inimtekkeliste kasvuhoonegaaside allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise hindamiseks ning inventuuriteabe esitamiseks ja arhiveerimiseks;
- 13) „näitaja“ – kvantitatiivne või kvalitatiivne tegur või muutuja, mis aitab rakendamisel tehtud edusamme paremini hinnata;
- 14) „põhinäitajad“ – komisjoni ette pandud näitajad energialiidu viies mõõtmises tehtud edusammude kohta;
- 15) „tehnilised parandused“ – riiklikus kasvuhoonegaaside inventuuris esitatud hinnangute kohandused, mis on tehtud artikli 38 kohase ülevaatamise käigus juhul, kui esitatud inventuuriandmed on puudulikud või koostatud viisil, mis ei ole kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste või liidu õigusnormide või suunistega, ning mis on mõeldud algselt esitatud hinnanguid asendada;
- 16) „kvaliteedi tagamine“ – läbivaatamismenetluste kavandatud süsteem, millega tagatakse andmekvaliteedialaste eesmärkide täitmine ning parimate võimalike hinnangute ja teabe esitamine selleks, et toetada kvaliteedikontrolli programmi tulemuslikkust ja abistada liikmesriike;
- 17) „kvaliteedikontroll“ – teabe ja hinnangute kvaliteedi mõõtmiseks ja kontrollimiseks tehtavate korrapäraste tehniliste toimingute süsteem, mille eesmärk on tagada andmete terviklikkus, õigsus ja täielikkus, teha kindlaks ja kõrvaldada vead ja andmete puudumine, dokumenteerida ja arhiveerida andmed ja muu kasutatud teave ning registreerida kõik kvaliteeditagamistoimingud;

- 18) „energiatõhususe esikohale seadmine“ – alternatiivsete kulutõhusate energiatõhususmeetmete võimalikult suurel määral arvesse võtmine energiasüsteemi kavandamise ning poliitiliste ja investeerimisotsuste puhul, et muuta energianõudlus ja -pakkumine tõhusamaks, seda eelkõige energia kulutõhusa säästmise kaudu lõpptarbimises, tarbijakajast lähtuvate algatuste ning energia muundamise, ülekande ja jaotamise tõhustamise kaudu, saavutades samas ikkagi nende otsuste eesmärgid;
- 19) „SET-kava“ – komisjoni 15. septembri 2015. aasta teatise „Integreeritud strateegilise energiatehnoloogia (SET-kava) kava suunas: Euroopa energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamine“ kohane energiatehnoloogia strateegiline kava;
- 20) „varajased jõupingutused“:
  - a) seoses hinnanguga liidu 2030. aasta taastuvatest energiaallikatest toodetud energia alase eesmärgi ja liikmesriikide kollektiivse panuse vahelise potentsiaalse lõhe kohta – liikmesriigi poolt 2020. aastal või varem taastuvatest energiaallikatest toodetud energia sellise osakaalu saavutamine, mis on suurem kui tema 2020. aastaks seatud riiklik siduv eesmärk, mis on sätestatud direktiivi (EL) 2018/2001 I lisas, või liikmesriigi varajased edusammud 2020. aasta siduva eesmärgi saavutamisel;
  - b) seoses komisjoni soovitustega, mis põhinevad artikli 29 lõike 1 punkti b kohasel taastuvatest energiaallikatest toodetud energia valdkonna hindamisel – liikmesriigi varajane panus liidu siduvasse eesmärki, et 2030. aastal oleks energiast vähemalt 32 % taastuenergia, mõõdetuna liikmesriigi riiklike taastuenergia võrdlustasemetega suhtes;
- 21) „piirkondlik koostöö“ – koostöö kahe või enama liikmesriigi vahel, kes on seadnud sisse partnerlussuhted, mis hõlmavad vähemalt üht energialiidu viiest mõõtmest;
- 22) „taastuvatest energiaallikatest toodetud energia“ või „taastuenergia“ – taastuvatest energiaallikatest toodetud energia või taastuenergia nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 1;
- 23) „summaarne energia lõpptarbimine“ – summaarne energia lõpptarbimine nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 4;
- 24) „toetuskava“ – toetuskava nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 5;
- 25) „ajakohastamine“ – ajakohastamine nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 10;
- 26) „taastuenergiakogukond“ – kohalik energiakogukond direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punkti 16 tähenduses;
- 27) „kaugküte“ või „kaugjahutus“ – kaugküte või kaugjahutus nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 19;
- 28) „jätmed“ – jätmed nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 23;
- 29) „biomass“ – biomass nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 24;
- 30) „põllumajanduslik biomass“ – põllumajanduslik biomass nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 25;
- 31) „metsa biomass“ – metsa biomass nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 26;
- 32) „biomassküetus“ – biomassküetus nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 27;
- 33) „biogaas“ – biogaas nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 28;
- 34) „vedelad biokütused“ – vedelad biokütused nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 32;
- 35) „biokütused“ – biokütused nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 33;
- 36) „täiustatud biokütused“ – täiustatud biokütused nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 34;
- 37) „ringlussevõetud süsiniku põhised kütused“ – süsinikupõhised kütused nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 35;
- 38) „tärgliserikkad põllukultuurid“ – tärgliserikkad põllukultuurid nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 39;
- 39) „toidu- ja söödakultuurid“ – toidu- ja söödakultuurid nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 40;

- 40) „lignotselluloosmaterjal“ – lignotselluloosmaterjal nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 41;
- 41) „jääk“ – jääk nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 43;
- 42) „primaarenergia tarbimine“ – primaarenergia tarbimine nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 2;
- 43) „energia lõpptarbimine“ – energia lõpptarbimine nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 3;
- 44) „energiatõhusus“ – energiatõhusus nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 4;
- 45) „energiasääst“ – energiasääst nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 5;
- 46) „energiatõhususe paranemine“ – energiatõhususe paranemine nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 6;
- 47) „energiateenus“ – energiateenus nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 7;
- 48) „kasulik üldpõrandapind“ – kasulik üldpõrandapind nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 10;
- 49) „energiajuhtimissüsteem“ – energiajuhtimissüsteem nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 11;
- 50) „kohustatud isik“ – kohustatud isik nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 14;
- 51) „avaliku sektori rakendusasutus“ – avaliku sektori rakendusasutus nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 17;
- 52) „üksikmeede“ – üksikmeede nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 19;
- 53) „energiatarnija“ – energiatarnija nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 20;
- 54) „jaotusvõrguettevõtja“ – jaotusvõrguettevõtja nagu see on määratletud direktiivi 2009/72/EÜ artikli 2 punktis 6 ja direktiivi 2009/73/EÜ artikli 2 punktis 6;
- 55) „energia jaemüügi ettevõtja“ – energia jaemüügi ettevõtja nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 22;
- 56) „energiateenuseosutaja“ – energiateenuseosutaja nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 24;
- 57) „energiatõhususe leping“ – energiatõhususe leping nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 27;
- 58) „koostootmine“ – koostootmine nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 30;
- 59) „hoone“ – hoone nagu see on määratletud direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punktis 1;
- 60) „liginullenergiahoone“ – liginullenergiahoone nagu see on määratletud direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punktis 2;
- 61) „soojuspump“ – soojuspump nagu see on määratletud direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punktis 18;
- 62) „fossiilkütus“ – süsinikul põhinev taastumatu energiaallikas, näiteks tahke kütus, maagaas ja nafta.

2. PEATÜKK

Lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad

Artikkel 3

Lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad

1. Kõik liikmesriigid esitavad komisjonile 31. detsembriks 2019, seejärel 1. jaanuariks 2029 ning seejärel iga kümne aasta tagant lõimitud riikliku energia- ja kliimakava. Kava sisaldab käesoleva artikli lõikes 2 ja I lisas esitatud elemente. Esimene kava hõlmab ajavahemikku 2021–2030, võttes arvesse pikaajalist perspektiivi. Iga järgnev kava hõlmab eelmise kavaga hõlmatud ajavahemikule vahetult järgnevat kümnet aastat.

2. Lõimitud riiklik energia- ja kliimakava koosneb järgmistest põhiosadest:
- lõimitud riikliku energia- ja kliimakava koostamise menetluse ülevaade, mis sisaldab kommenteeritud kokkuvõtet ning kava ettevalmistamisel sidusrühmadega avaliku konsulteerimise ja nende kaasamise ja selle tulemuste, samuti kava ettevalmistamisel teiste liikmesriikidega tehtud piirkondliku koostöö kirjeldust, nagu on sätestatud artiklites 10, 11 ja 12 ja I lisa 1. osa A jao punktis 1;
  - energialiidu mõõtmega seotud riiklike eesmärkide ja panuste kirjeldus, nagu on sätestatud artiklis 4 ja I lisas;
  - kavandatud poliitika ja meetmete kirjeldus seoses punkti b kohaste eesmärkide ja panustega ning üldine ülevaade investeringutest, mida on vaja vastavate eesmärkide ja panuste täitmiseks;
  - energialiidu viie mõõtmega seotud praeguse olukorra kirjeldus, sh seoses energiasüsteemiga ja kasvuhoonegaaside heite ja nende sidumisega ning punktis b osutatud eesmärkidega seotud prognoosid, milles on arvestatud olemasolevate poliitikasuundade ja meetmetega;
  - kui see on asjakohane, siis taastuvenergia ja energiatõhususe eesmärkide, sihtide või panuste rakendamist takistavate regulatiivsete ja mitteregulatiivsete tõkete ja takistuste kirjeldus;
  - hinnang punktis b osutatud eesmärkide saavutamiseks kavandatud poliitikasuundade ja meetmete mõju kohta, kaasa arvatud nende kooskõla kohta Pariisi kokkuleppe kohaste kasvuhoonegaaside heite vähendamise pikaajaliste eesmärkidega ning artiklis 15 osutatud vähem CO₂-heidet tekitavate pikaajaliste strateegiatega;
  - hinnang kavandatud poliitikasuundade ja meetmete mõju kohta energialiidu viie mõõtmega seotud konkurentsi võimele;
  - käesoleva määruse III lisaga ette nähtud nõuetele ja ülesehitusele vastav lisa, milles on esitatud liikmesriigi meetodika ja poliitikameetmed energiasäästunõude täitmiseks vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklile 7 ja V lisale.
3. Lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade osas teevad liikmesriigid järgmist:
- piiravad haldusmenetluste keerukust ja kõigi asjaomaste sidusrühmade jaoks tekkivaid kulusid;
  - võtavad arvesse energialiidu viie mõõtme omavahelisi seoseid, eelkõige põhimõtet, mille kohaselt tuleb esikohale seada energiatõhusus;
  - kasutavad vajaduse korral usaldusväärseid ja järjepidevaid andmeid ja eeldusi kõigis viies mõõtmes;
  - hindavad, kui palju on kodumajapidamisi, millel on raskusi energia eest tasumisega, võttes arvesse kodumajapidamistele mõeldud energiateenuseid, mida on vaja vastava riigi oludes normaalsete elamistingimuste tagamiseks, olemasolevat sotsiaalpoliitikat ja muid asjakohaseid poliitikameetmeid ning komisjoni soovituslikke suuniseid energia eest tasumise raskuste asjakohaste näitajate kohta.
- Kui liikmesriik leiab esimese lõigu punkti d kohase kontrollitavatel andmete hindamise tulemusena, et tal on märkimisväärne arv kodumajapidamisi, millel on raskusi energia eest tasumisega, lisab ta oma kavasse riikliku soovitusliku eesmärgi energia eest tasumise raskusi leevendada. Asjaomased liikmesriigid kirjeldavad oma lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades energia eest tasumise raskusi käsitlevaid poliitikasuundi ja meetmeid, juhul kui need on olemas, sealhulgas sotsiaalpoliitikameetmeid ja muid asjakohaseid riiklikke programme.
4. Iga liikmesriik oma teeb käesoleva artikli kohaselt komisjonile esitatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava üldsusele kättesaadavaks.
5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 43 vastu delegeeritud õigusakte I lisa 1. osa A jao punktide 2.1.1 ja 3.1.1 ning B jao punktide 4.1 ja 4.2.1 ning 2. osa punkti 3 muutmiseks, et kohandada neid liidu energia- ja kliimapoliitika raamistiku muudatustega, mis on otseselt ja konkreetselt seotud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe alusel antava liidu panusega.

Artikkel 4

Energialiidu viie mõõtmega seotud riiklikud eesmärgid ja panused

Iga liikmesriik esitab oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas järgmised peamised eesmärgid ja panused vastavalt I lisa A jao punktile 2:

- mõõtme „CO₂-heidet vähendamine“ puhul:
  - seoses kasvuhoonegaaside heite ja nende sidumisega ning kõigis majandusharudes kasvuhoonegaaside heite vähendamise liidu eesmärgi saavutamisele kaasa aitamisega:
    - liikmesriigi siduv riiklik kasvuhoonegaaside heitkogusega seotud eesmärk ja iga-aastased siduvad riiklikud piinormid vastavalt määrusele (EL) 2018/842,

ii) liikmesriigi kohustused vastavalt määrusele (EL) 2018/841;

iii) vajaduse korral energialiidu eesmärkide ning liidu pikaajaliste kasvuhoonegaaside heitkoguste kohustuste täitmine vastavalt Pariisi kokkuleppele, ning muud eesmärgid, sealhulgas valdkondlikud eesmärgid ja kohanemiseesmärgid;

2) seoses taastuvenergiaga:

seoses liidu siduva eesmärgiga saavutada 2030. aastaks taastuvenergia vähemalt 32 % osakaal, nagu on osutatud direktiivi (EL) 2018/2001 artiklis 3, panus selle eesmärgi saavutamisse, väljendatuna asjaomase liikmesriigi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaaluna summaarses energia lõpptarbimises aastal 2030, samuti selle panuse soovituslik trajektoor alates 2021. aastast. Aastaks 2022 peab soovituslik trajektoor jõudma võrdlustasemeni, mis on vähemalt 18 % taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu summaarsest kasvust liikmesriigi 2020. aasta siduva riikliku eesmärgi ja 2030. aasta eesmärgi saavutamisse antava panuse vahel. Aastaks 2025 peab soovituslik trajektoor jõudma võrdlustasemeni, mis on vähemalt 43 % taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu summaarsest kasvust liikmesriigi 2020. aasta siduva riikliku eesmärgi ja 2030. aasta eesmärgi saavutamisse antava panuse vahel. Aastaks 2027 peab soovituslik trajektoor jõudma võrdlustasemeni, mis on vähemalt 65 % taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu summaarsest kasvust liikmesriigi 2020. aasta siduva riikliku eesmärgi ja 2030. aasta eesmärgi saavutamisse antava panuse vahel.

Aastaks 2030 peab soovituslik trajektoor jõudma vähemalt liikmesriigi kavandatud panuseni. Kui liikmesriik eeldab, et ta ületab oma 2020. aasta siduva riikliku eesmärgi, võib tema soovituslik trajektoor alata prognoosi kohaselt saavutatavalt tasemelt. Liikmesriikide soovituslikud trajektoolid peavad üheskoos võimaldama saavutada liidu 2022., 2025. ja 2027. aasta võrdlustasemed ning liidu siduva eesmärgi, milleks on taastuvenergia osakaal vähemalt 32 % 2030. aastal. Liidu eesmärgi saavutamisse antavast panusest ja käesoleva määruse kohaldamisega seotud soovituslikust trajektooriga eraldi on liikmesriik vaba seadma riikliku poliitika eesmärgil ambitsioonikamad eesmärgid;

b) mõõtme „energiatõhusus“ puhul:

1) seoses liidu 2030. aasta vähemalt 32,5 % energiatõhususeeesmärgiga kindlaks määratud soovituslik riiklik energiatõhususpanus, millele on osutatud direktiivi 2012/27/EL artikli 1 lõikes 1 ja artikli 3 lõikes 5 ning mis põhineb primaar- või lõppenergia tarbimisel, primaar- või lõppenergia säästul või energiamahukusel.

Liikmesriigid väljendavad oma panust primaar- ja lõppenergia tarbimise absoluuttasemeni 2020. aastal ning primaar- ja lõppenergia tarbimise absoluuttasemeni 2030. aastal, lisades selle panuse soovitusliku trajektoori alates 2021. aastast. Nad selgitavad kasutatud alusmetoodikat ja ümberarvutustegureid;

2) ajavahemikul 2021–2030 saavutatav kumulatiivne lõpptarbimise energiasääst kooskõlas direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 1 punktiga b energiasäästukohustuste kohta;

3) riigi (avaliku ja erasektori) elamu- ja mitteeeluhoonete renoveerimise pikaajalise strateegia soovituslikud vaheeesmärgid, tegevuskava riigisisest kehtestatud mõõdetavate arengunäitajatega, tõenditel põhinev prognoos eeldatava energiasäästu ja laiema kasu kohta ning panus liidu energiatõhususe eesmärkide saavutamisse vastavalt direktiivile 2012/27/EL kooskõlas direktiivi 2010/31/EL artikliga 2a;

4) ajavahemikul 2021–2030 renoveeritav üldpõrandapind või võrdväärne iga-aastane energiasääst vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklile 5, mis käsitleb avaliku sektori asutuste hoonete eeskuju;

c) mõõtme „energiajulgeolek“ puhul:

1) riiklikud eesmärgid seoses järgmisega:

— energiaallikate mitmekesistamise ja kolmandatest riikidest pärit energiatarnete suurendamine, mille eesmärk võib olla vähendada sõltumist imporditavast energiast,

— riikliku energiasüsteemi paindlikkuse suurendamine ning

— tegelemine olukorraga, kus energiaallikast pärit tarned on piiratud või katkenud, et suurendada piirkondlike ja riiklike energiasüsteemide vastupanuvõimet, samuti nende eesmärkide saavutamise ajakava;

d) mõõtme „energia siseturg“ puhul:

- 1) elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase, mille liikmesriik on 2030. aastaks eesmärgiks seadnud, võttes arvesse elektrivõrkude omavahelise ühendatuse 2030. aasta eesmärki, mis on vähemalt 15 %, koos strateegiaga, mis sisaldab 2021. aastast alates taset, mis on kindlaks määratud tihedas koostöös mõjutatud liikmesriikidega, võttes arvesse 2020. aasta eesmärki tagada võrkude 10 % omavaheline ühendatus ja meetmete kiireloomulisuse näitajaid, tuginedes hindade erinevusele hulgiturul, võrkude ühenduste ülekande nimivõimsusele võrreldes nende tippkoormusega ning taastuvate energiaallikate installeeritud tootmisvõimsusele, mis on sätestatud I lisa 1. osa A jao punktis 2.4.1. Iga uue võrkude ühenduse puhul tuleb teha sotsiaal-majanduslik ja keskkonnaalane kulutõhususe analüüs ning ühendused võib luua üksnes siis, kui potentsiaalne tulu ületab kulu;
- 2) elektrienergia ja gaasi ülekande taristu põhiprojektid ja asjakohasel juhul moderniseerimisprojektid, mis on vajalikud energialiidu viie mõõtmega seotud eesmärkide saavutamiseks;
- 3) energia siseturu muude aspektidega seotud riiklikud eesmärgid, näiteks: süsteemi paindlikkuse suurendamine, eelkõige turupõhise hinnakujundusega seotud poliitikasuundade ja meetmete abil kooskõlas kohaldatava õigusega; turgude lõimimine ja liitmine, mille eesmärk on suurendada olemasolevate ühenduste kaubeldavat võimsust, arukad võrgud, koondamine, tarbimiskaja, salvestamine, hajatootmine, jaotamise, ümberjaotamise ja piiramise mehhanismid ning reaajas edastatavad hinnasignaalid, sealhulgas nende eesmärkide saavutamise ajakava, ning muud energia siseturuga seotud riiklikud eesmärgid, mis on sätestatud I lisa 1. osa A jao punktis 2.4.3;

e) mõõtme „teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime“ puhul:

- 1) energialiiduga seotud avaliku ja – kui need on olemas – erasektori teadusuuringuid ja innovatsiooni käsitlevad riiklikud rahastamis- ja muud eesmärgid ning asjakohasel juhul eesmärkide saavutamise ajakava, mis kajastavad energialiidu strateegia ja asjakohasel juhul SET-kava prioriteete. Eesmärkide ja panuste kehtestamisel võib liikmesriik toetuda olemasolevatele riiklikele strateegiatele või kavadele, mis on kooskõlas liidu õigusega;
- 2) puhta energia tehnoloogia edendamiseks seotud riiklikud 2050. aasta eesmärgid, kui need on olemas.

Artikkel 5

Liikmesriigi panuse kindlaksmääramine taastuenergia valdkonnas

1. Oma panuse kindlaksmääramisel seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia temale langeva osakaaluga summaarses energia lõpptarbimises aastal 2030 ja järgmiste riiklike kavadega hõlmatud ajavahemiku viimasel aastal vastavalt artikli 4 punkti a alapunktile 2, võtab liikmesriik arvesse kõike järgmist:

- a) direktiiviga (EL) 2018/2001 ette nähtud meetmed;
- b) direktiivi 2012/27/EL alusel vastu võetud energiatõhususeesmärgi saavutamiseks vastu võetud meetmed;
- c) kõik muud olemasolevad meetmed taastuenergia edendamiseks liikmesriigis ja kui see on asjakohane, liidu tasandil;
- d) 2020. aasta siduv riiklik eesmärk taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu kohta liikmesriigi summaarses energia lõpptarbimises, mis on sätestatud direktiivi (EL) 2018/2001 I lisas;
- e) kõik asjakohased taastuenergia kasutuselevõttu mõjutavad asjaolud, näiteks:
  - i) kasutuselevõtu õiglane jaotumine liidus;
  - ii) majanduslikud tingimused ja majanduslik potentsiaal, kaasa arvatud SKP elaniku kohta;
  - iii) taastuvate energiaallikate kulutõhusa kasutuselevõtu võimalused;
  - iv) geograafilised, keskkonnaalased ja looduslikud piirangud, sealhulgas omavahel ühendamata elektrivõrkudega aladel ja piirkondades;
  - v) liikmesriikide elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase;
  - vi) muud asjakohased asjaolud, eriti varajased jõupingutused.

Seoses esimese lõigu punktiga e märgib iga liikmesriik oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas, milliseid taastuvenergia kasutuselevõttu mõjutavad asjakohaseid asjaolusid ta on arvesse võtnud.

2. Liikmesriigid tagavad ühiselt, et nende panused kokku annavad 2030. aastaks liidu tasandil tulemuseks taastuvatest energiaallikatest toodetud energia vähemalt 32 % osakaalu summaarses energia lõpptarbimises.

Artikkel 6

Liikmesriigi panuse kindlaksmääramine energiatõhususe valdkonnas

1. Iga liikmesriik võtab oma soovitusliku riikliku energiatõhususpanuse puhul aastaks 2030 ja järgmiste riiklike kavadega hõlmatud ajavahemiku artikli 4 punkti b alapunkti 1 kohase viimase aasta puhul arvesse, et vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklile 3 ei tohi liidu 2020. aasta energiatarbimine ületada 1 483 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul või 1 086 naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul ning liidu 2030. aasta energiatarbimine ei tohi ületada 1 273 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul ja/või 956 miljonit naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul.

Peale selle võtab iga liikmesriik arvesse

- a) direktiiviga 2012/27/EL ette nähtud meetmeid,
- b) muid meetmeid energiatõhususe edendamiseks liikmesriigis ja liidu tasandil.

2. Lõikes 1 osutatud panuse puhul võib iga liikmesriik arvesse võtta primaar- ja lõppenergia tarbimist mõjutavaid riiklikke asjaolusid, näiteks:

- a) kulutõhusa energiasäästu allesjäänud potentsiaali,
- b) sisemajanduse koguprodukti arengut ja prognoosi,
- c) energiaimpordi ja -eksporti muutusi,
- d) energiaallikate jaotuse muutusi ning muudatusi CO₂ kogumises ja säilitamises ning
- e) varajasi meetmeid.

Seoses esimese lõiguga märgib iga liikmesriik oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas, milliseid primaar- ja lõppenergia tarbimist mõjutavaid esimeses lõigus osutatud asjakohaseid asjaolusid, kui üldse, ta on arvesse võtnud.

Artikkel 7

Energialiidu viiest mõõtmest igaiühaga seotud riiklikud poliitikasuunad ja meetmed

Liikmesriigid kirjeldavad kooskõlas I lisaga oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas peamisi olemasolevaid ning kavandatud poliitikasuundi ja meetmeid eelkõige riiklikus kavas seatud eesmärkide saavutamiseks, sealhulgas vajaduse korral meetmeid, millega tagatakse piirkondlik koostöö ning asjakohane rahastamine riiklikul ja piirkondlikul tasandil, sealhulgas liidu programmide ja vahendite kasutuselevõtt.

Liikmesriigid annavad üldise ülevaate investeeringutest, mis on vajalikud riiklikus kavas esitatud eesmärkide ja panuste saavutamiseks, ning üldise hinnangu nende investeeringute allikate kohta.

Artikkel 8

Lõimitud riikliku energia- ja kliimakava analüütiline alus

1. Liikmesriigid kirjeldavad I lisa esitatud ülesehitust ja vormingut järgides energialiidu viiest mõõtmest igaiühaga hetkeolukorda (sealhulgas energiasüsteemi ning kasvuhoonegaaside heite ja nende sidumise olukorda) lõimitud riikliku energia- ja kliimakava esitamise ajal või uusima kättesaadava teabe alusel. Samuti esitavad liikmesriigid energialiidu viiest mõõtmest igaiühaga kohta olemasolevatel poliitikasuundadel ja meetmetel põhinevad prognoosid ning nende prognooside kirjelduse vähemalt kava kehtivusaaja kohta. Liikmesriigid püüavad kirjeldada viie mõõtme kohta täiendavaid pikaajalisemast perspektiivist lähtuvaid prognoose, mis vaatavad kaugemale lõimitud riikliku energia- ja kliimakava kehtivusaajast, kui see on asjakohane ja võimalik.

2. Liikmesriigid esitavad lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas riigi ning vajaduse korral piirkonna tasandil oma hinnangu järgmise kohta:
  - a) kavandatud poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade mõju energiasüsteemi arendamisele ning kasvuhoo- negaaside heitele ja nende sidumisele kava kehtivusaja jooksul ja kümne aasta jooksul alates viimasest kavaga hõlmatud aastast, sealhulgas võrdlus lõike 1 kohaste olemasolevatel poliitikasuundadel ja meetmetel või meetmerühmadel põhinevate prognoosidega;
  - b) artiklis 7 osutatud ja I lisa täpsustatud kavandatud poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade makromajanduslik ja niivõrd, kui võimalik, tervisealane, keskkonnaalane, oskustega seotud ning sotsiaalmõju esimesel kümneaastasel ajavahemikul vähemalt aastani 2030, sealhulgas võrdlus käesoleva artikli lõike 1 kohaste olemasolevatel poliitikasuundadel ja meetmetel või meetmerühmadel põhinevate prognoosidega. Nende mõjude hindamiseks kasutatav meetodika avalikustatakse;
  - c) olemasolevate ning kavandatud poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade koostoime ühe poliitikamõõtmepiires ning olemasolevate ning kavandatud poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade koostoime eri mõõtmepiires esimesel kümneaastasel ajavahemikul vähemalt aastani 2030. Varustuskindlust, taristut ja turgude lõimimist käsitlevad prognoosid tuleb siduda usaldusväärsete energiatõhususstsenaariumidega;
  - d) viis, kuidas olemasolevad poliitikasuunad ja meetmed ning kavandatud poliitikasuunad ja meetmed peavad ligi meelitama oma rakendamiseks vajalikke investeeringuid.
3. Liikmesriigid teevad lõplike stsenaariumide ja prognooside väljatöötamisel kasutatud eelduste, parameetrite ja meetodikatega seotud kõikehõlmava teabe üldsusele kättesaadavaks, võttes arvesse statistilisi piiranguid, äriiselt tundlikke andmeid ja kooskõla andmekaitse eeskirjadega.

Artikkel 9

Lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekt

1. Iga liikmesriik koostab ja esitab komisjonile 31. detsembriks 2018, seejärel 1. jaanuariks 2028 ning seejärel iga kümne aasta tagant lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekti kooskõlas artikli 3 lõikega 1 ja I lisaga.
2. Komisjon hindab lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projekte ning võib esitada liikmesriikidele kooskõlas artikliga 34 riigipõhiseid soovitusi, tehes seda kõige hiljem kuus kuud enne lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade esitamise tähtpäeva. Need soovitusel võivad käsitleda eelkõige järgmist:
  - a) eesmärkide ja panuste ulatuslikkus, et ühiselt saavutada energialiidu eesmärgid ning eelkõige liidu 2030. aasta taastuvenergia- ja energiatõhususeesmärgid, samuti elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase, mille liikmesriik on 2030. aastaks eesmärgiks seadnud vastavalt artikli 4 punktile d, võttes eriti arvesse taastuvenergia kasutuselevõttu ja energiatarbimist mõjutavaid asjakohaseid asjaolusid, millele asjaomane liikmesriik on osutanud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projektis, ning omavahelise ühendatusega seotud tegevuste kiireloomulisuse näitajaid, mis on kehtestatud I lisa 1. osa A jao punktis 2.4.1;
  - b) liikmesriikide ja liidu tasandi eesmärkidega seotud poliitikasuunad ja meetmed ning muud poliitikasuunad ja meetmed, mis võivad piiriülelset asjakohased olla;
  - c) täiendavad poliitikasuunad ja meetmed, mida võidakse nõuda lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades;
  - d) lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas esitatud olemasolevate ning kavandatud poliitikasuundade ja meetmete koostoime ja järjepidevus energialiidu ühe mõõtmepiire ning eri mõõtmepiire.
3. Iga liikmesriik võtab lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas eriti arvesse kõiki komisjoni soovitusi. Kui asjaomane liikmesriik soovitusi või olulist osa sellest ei täida, esitab ja avalikustab see liikmesriik oma toimimisviisi põhjenduse.
4. Seoses artiklis 10 osutatud avaliku konsultatsiooniga teeb iga liikmesriik lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projektid üldsusele kättesaadavaks.

*Artikkel 10***Avalik konsultatsioon**

Ilma et see piiraks liidu õiguse muude nõuete kohaldamist, tagab liikmesriik üldsusele varajased ja tulemuslikud võimalused osalemiseks lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projektide ettevalmistamises – seejuures ajavahemiku 2021–2030 kavade puhul lõplike kavade ettevalmistamises aegsasti enne nende vastuvõtmist – ning artiklis 15 osutatud pikaajaliste strateegiade ettevalmistamises. Liikmesriigid lisavad sellistele komisjonile esitatavatele dokumentidele üldsuse seisukohtade või esialgsete seisukohtade kokkuvõtte. Niivõrd kui on kohaldatav direktiiv 2001/42/EÜ, käsitatakse nimetatud direktiivi alusel projekti kohta korraldatud konsultatsioone käesoleva määruse kohastele avaliku konsultatsiooni nõuetele vastavatena.

Iga liikmesriik tagab, et üldsust oleks teavitatud. Iga liikmesriik kehtestab mõistliku ajakava, mis annab üldsusele piisavalt aega saada teavet, osaleda ja oma seisukohti väljendada.

Käesoleva artikli rakendamisel piirab iga liikmesriik korralduslikku keerukust.

*Artikkel 11***Mitmetasandiline kliima- ja energiadialoog**

Iga liikmesriik seab siseriiklike õigusnormide kohaselt sisse mitmetasandilise kliima- ja energiadialoogi, mille raames kohalikud omavalitsused, kodanikuühiskonna organisatsioonid, äriühingud, investorid, muud asjaomased sidusrühmad ja üldsus saavad aktiivselt osaleda ja arutada energia- ja kliimapoliitika jaoks kavandatud erinevaid – ka pikaajalisi – stsenaariumeid ning jälgida edusamme, välja arvatud juhul, kui liikmesriigis on juba sama eesmärgi täitev struktuur. Sellise dialoogi raames võib arutada ka lõimitud riiklike energia- ja kliimakavasid.

*Artikkel 12***Piirkondlik koostöö**

1. Liikmesriigid teevad üksteisega koostööd, võttes arvesse kõiki olemasolevaid ja võimalikke piirkondliku koostöö vorme, oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas esitatud eesmärkide ja panuste tulemuslikuks elluviimiseks.
2. Iga liikmesriik teeb aegsasti enne lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekti komisjonile esitamist vastavalt artikli 9 lõikele 1 – seejuures ajavahemiku 2021–2030 kavade puhul lõpliku kava ettevalmistamisel aegsasti enne selle vastuvõtmist – kindlaks piirkondliku koostöö võimalused ning konsulteerib naaberliikmesriikidega, sealhulgas piirkondlikel koostööfoorumitel. Kui kava koostav liikmesriik peab seda asjakohaseks, võib ta konsulteerida huvi väljendanud teiste liikmesriikide ja kolmandate riikidega. Saartel asuvad liikmesriigid, kelle energiavõrk ei ole teiste liikmesriikidega ühendatud, viivad konsulteerimise läbi naaberliikmesriikidega, kellega neil on ühine merepiir. Liikmesriikidele, kellega konsulteeritakse, tuleks anda mõistlikult aega reageerimiseks. Iga liikmesriik esitab lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projektis – seejuures ajavahemiku 2021–2030 kavade puhul lõplikus energia- ja kliimakavas – vähemalt sellise piirkondliku konsulteerimise esialgsed tulemused, sealhulgas selgitab, kui see on asjakohane, kuidas on nende liikmesriikide ja kolmandate riikide märkusi arvesse võetud, kellega konsulteeriti.
3. Liikmesriigid võivad osaleda oma lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade ning eduaruannete osade vabatahtlikus ühises koostamises, sh piirkondlikel koostööfoorumitel. Sellisel juhul asendab tulemus lõimitud riikliku energia- ja kliimakavade ning eduaruannete vastavad osad. Kahe või enama liikmesriigi taotlusel hõlbustab komisjon seda tegevust.
4. Turgude lõimimise ning kulutõhusate poliitikasuundade ja meetmete hõlbustamiseks tutvustavad liikmesriigid lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projektide esitamise tähtaja ja lõplike kavade esitamise tähtaja vahelisel ajavahemikul oma lõimitud riikliku energia- ja kliimakava olulisi osi asjaomastel piirkondlikel koostööfoorumitel nende viimistlemiseks. Vajaduse korral hõlbustab komisjon sellist liikmesriikide koostööd ja omavahelist konsulteerimist ning kui ta teeb kindlaks võimalusi täiendavaks piirkondlikuks koostööks, võib ta anda liikmesriikidele soovituslikke juhiseid, et hõlbustada tõhusat koostööd ja konsultatsioone.

5. Liikmesriigid arvestavad lõplikus lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas lõigete 2 ja 3 alusel teistelt liikmesriikidelt saadud märkusi ning selgitavad nendes kavades, kuidas neid märkusi on arvestatud.
6. Lõikes 1 osutatud otstarbel jätkavad liikmesriigid oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas kirja pandud asjaomaste poliitikasuundade ja meetmete rakendamisel koostööd piirkondlikul tasandil ja vajaduse korral piirkondlikel koostööfoorumitel.
7. Liikmesriigid võivad kaaluda ka koostööd energiaühenduse osalistega ja Euroopa Majanduspiirkonna kolmandatest riikidest liikmetega.
8. Kui kohalduvad direktiivi 2001/42/EÜ sätted, loetakse, et kõnealuse direktiivi artikli 7 kohaselt projekti käsitlevate piiriüleste konsultatsioonide pidamisega on täidetud käesolevast määrusest tulenevad piirkondliku koostöö kohustused, tingimusel et on täidetud käesolevas artiklis sätestatud nõuded.

Artikkel 13

Lõimitud riikliku energia- ja kliimakava hindamine

Lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade ning nende ajakohastatud versioonide põhjal, mis on esitatud vastavalt artiklitele 3 ja 14, hindab komisjon eelkõige, kas

- a) eesmärgid, sihid ja panused on piisavad energialiidu eesmärkide ning esimesel kümneaastasel ajavahemikul eelkõige liidu 2030. aasta kliima- ja energiarahvastiku eesmärkide ühiseks saavutamiseks;
- b) kavad vastavad artiklite 3–12 nõuetele ning kas liikmesriigid on võtnud nõuetekohaselt arvesse komisjoni poolt artikli 34 kohaselt esitatud soovitusi.

Artikkel 14

Lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ajakohastamine

1. Iga liikmesriik esitab komisjonile 30. juuniks 2023 ning seejärel 1. jaanuariks 2033 ja iga kümne aasta tagant kõige viimati esitatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooni kavandi või esitab komisjonile põhjendused, miks kava ei ole vaja ajakohastada.
2. Iga liikmesriik esitab komisjonile 30. juuniks 2024 ning seejärel 1. jaanuariks 2034 ja iga kümne aasta tagant kõige viimati esitatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooni, v.a juhul, kui ta on esitanud põhjendused, miks kava ei ole vaja ajakohastada.
3. Lõikes 2 osutatud ajakohastatud versioonis muudab iga liikmesriik oma riiklikku eesmärki, sihti või panust seoses artikli 4 punkti a alapunktis 1 sätestatud liidu mis tahes kvantitatiivse eesmärgi, sihi või panusega, et kajastada ulatuslikumat eesmärgipüstitust võrreldes oma kõige viimati esitatud lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas seatuga. Lõikes 2 osutatud ajakohastatud versioonis muudab iga liikmesriik oma riiklikku eesmärki, sihti või panust seoses artikli 4 punkti a alapunktis 2 ja punktis b sätestatud liidu mis tahes kvantitatiivse eesmärgi, sihi või panusega, et kajastada sama suurt või ulatuslikumat eesmärgipüstitust võrreldes oma kõige viimati esitatud lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas seatuga.
4. Liikmesriigid teevad jõupingutusi, et leevendada ajakohastatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakavaga mis tahes kahjulikku keskkonnamõju, mis on ilmnenud artiklite 17–25 kohase lõimitud aruandluse käigus.
5. Liikmesriigid võtavad lõikes 2 osutatud ajakohastatud versioonide koostamisel arvesse Euroopa poolaasta raames esitatud värskemaid riigipõhiseid soovitusi ja Pariisi kokkuleppest tulenevaid kohustusi.
6. Lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooni ettevalmistamise ja hindamise suhtes kohaldatakse artikli 9 lõikes 2 ning artiklites 10 ja 12 sätestatud korda.

7. Käesolev artikkel ei piira liikmesriikide õigust teha mis tahes ajal muudatusi ja kohandusi riiklikes poliitika-suundades, mis on kehtestatud või millele on osutatud nende lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades, tingimusel et need muudatused ja kohandused esitatakse lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes.

3. PEATÜKK

Pikaajalised strateegiad

Artikkel 15

Pikaajalised strateegiad

1. Iga liikmesriik koostab ja esitab komisjonile 1. jaanuariks 2020 ning seejärel 1. jaanuariks 2029 ja edaspidi iga kümne aasta tagant pikaajalise strateegia, milles lähtutakse vähemalt 30-aastasest perspektiivist. Liikmesriigid peaksid kõnealuseid strateegiaid vajaduse korral iga viie aasta tagant ajakohastama.

2. Selleks et saavutada lõikes 3 osutatud üldised kliimaeesmärgid, võtab komisjon 1. aprilliks 2019 kooskõlas Pariisi kokkuleppega vastu liidu kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise pikaajalise strateegia ettepaneku, võttes arvesse liikmesriikide lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projekte. Käesolevas lõikes osutatud pikaajaline strateegia sisaldab analüüsi, mis hõlmab vähemalt järgmist:

a) erinevad stsenaariumid, kuidas liit saaks lõikes 3 sätestatud eesmärkide saavutamisele kaasa aidata, muu hulgas stsenaarium, mille kohaselt kasvuhoonegaaside netoheidet liidus viiakse 2050. aastaks nulli ja pärast seda on heitkogused negatiivsed;

b) punktis a osutatud stsenaariumide mõju ülejäänud üleilmsele ja liidu süsinikubilansile, et saada teavet aruteluks kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kulutõhususe, mõjususe ja õigluse teemal.

3. Liikmesriikide ja liidu pikaajalised strateegiad aitavad kaasa järgmisele:

a) täita ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonist ja Pariisi kokkuleppest tulenevat liidu ja liikmesriikide kohustust vähendada inimtekkelist kasvuhoonegaaside heidet ja suurendada nende neeldajates sidumist ning edendada suuremat CO₂ sidumist;

b) täita Pariisi kokkuleppe eesmärki hoida üleilmse keskmise temperatuuri tõus tunduvalt alla 2 °C võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega ning jätkata jõupingutusi temperatuuri tõusu hoidmiseks alla 1,5 °C võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega;

c) saavutada pikaajaline kasvuhoonegaaside heite vähenemine ja nende suurem neeldajates sidumine kõigis sektorites kooskõlas liidu eesmärgiga vähendada kulutõhusalt liidu kasvuhoonegaaside heitkoguseid, mis valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) hinnangul on vajalik vähendamine, ning suurendada neeldajates sidumist, püüeldes Pariisi kokkuleppes esitatud temperatuurieesmärkide poole, et saavutada liidus tasakaal inimtekkeliste heitkoguste ja neeldajates sidumise vahel nii vara kui võimalik ning vajaduse korral saavutada pärast seda negatiivsed heitkogused;

d) väga energiatõhus ja väga ulatuslikult taastuvatel energiaallikatel põhinev energiasüsteem liidus.

4. Liikmesriikide pikaajalised strateegiad peaksid sisaldama IV lisa sätestatud elemente. Lisaks hõlmavad liikmesriikide ja liidu pikaajalised strateegiad järgmist:

a) üldkogus, mille võrra on kasvuhoonegaaside heidet vähendatud ja nende neeldajates sidumist suurendatud;

b) heite vähenemine ja gaaside suurem neeldajates sidumine üksikutes sektorites, sh elektri-, tööstus-, transpordi-, kütte- ja jahutus-, hoone- (teenindussektori ja eluhooned) ja põllumajandus- ja jäätmesektoris ning maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse („maakasutus ja metsandus“) sektoris;

c) eeldatavad edusammud vähese kasvuhoonegaaside heitega majandusele üleminekul, sh kasvuhoonegaaside heitemahukus, sisemajanduse koguprodukti CO₂-mahukus, seotud pikaajaliste investeeringute hinnangud ning sellekohased teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuse strateegiad;

d) niivõrd, kui see on võimalik, CO₂-heitte vähendamise meetmete eeldatav sotsiaal-majanduslik mõju, sh aspektid, mis on seotud makromajandusliku ja sotsiaalse arenguga, kahjuliku ja kasuliku tervisemõjuga ning keskkonnakaitsega;

e) seosed muude riiklike pikaajaliste eesmärkidega, kavadega ning muude poliitikasuundade, meetmete ja investeeringutega.

5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 42 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta IV lisa, et kohendada seda liidu pikaajalise strateegia või liidu energia- ja kliimapolitika raamistikku muutustega, mis on otseselt ja konkreetselt seotud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja eriti Pariisi kokkuleppe alusel vastu võetud asjaomaste otsustega.
6. Lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad peavad olema kooskõlas käesolevas artiklis osutatud pikaajaliste strateegiatega.
7. Liikmesriigid ja komisjon teavitavad üldsust oma pikaajalistest strateegiatest ning teevad need ja nende võimalikud ajakohastatud versioonid viivitamata üldsusele kättesaadavaks, muu hulgas artiklis 28 osutatud e-platvormi kaudu. Liikmesriigid ja komisjon teevad lõplike tulemuste asjaomased andmed üldsusele kättesaadavaks, võttes arvesse äriselt tundlikke andmeid ja kooskõla andmekaitse eeskirjadega.
8. Komisjon toetab liikmesriike nende pikaajaliste strateegiate ettevalmistamisel sellega, et annab teavet aluseks olevate teaduslikult põhjendatud teadmiste seisuga kohta ning võimaluste kohta jagada teadmisi ja parimaid tavasid, sh juhendab vajaduse korral liikmesriike nende strateegiate väljatöötamise ja rakendamise etapil.
9. Komisjon hindab, kas riiklikud pikaajalised strateegiad on artiklis 1 sätestatud energialiidu eesmärkide ühiseks täitmiseks piisavad, ning teavitab võimalikest järelejäänud ühistest lünkadest.

Artikkel 16

Metaani strateegiakava

Kuna metaanil on suur üleilmse soojendamise potentsiaal ja metaan püsib atmosfääris suhteliselt lühikest aega, analüüsib komisjon, kuidas mõjub metaaniheite lühikese ja keskpika mõju vähendamise poliitika ja meetmete rakendamine liidu kasvuhoonegaaside heitele. Võttes asjakohaselt arvesse ringmajanduse eesmärke, kaalub komisjon poliitikavalikuid metaaniheite kiireks vähendamiseks ning esitab liidu strateegiakava metaani kohta, mis moodustab artiklis 15 osutatud liidu pikaajalise strateegia lahutamatu osa.

4. PEATÜKK

Aruandlus

1. jagu

Iga kahe aasta tagant esitatavad eduaruanded ja nende järelmeetmed

Artikkel 17

Lõimitud riiklik energia- ja kliimaalane eduaruanne

1. Ilma et see piiraks artikli 26 kohaldamist, annavad kõik liikmesriigid 15. märtsiks 2023 ning seejärel iga kahe aasta tagant komisjonile aru oma lõimitud riikliku energia- ja kliimakava rakendamise seisuga kohta, koostades selleks energialiidu kõiki viit mõõdet hõlmava riikliku lõimitud energia- ja kliimaalase eduaruande.
2. Lõimitud riiklik energia- ja kliimaalane eduaruanne sisaldab järgmist:
  - a) teave selle kohta, milliseid edusamme on tehtud lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas esitatud eesmärkide, sihtide ja panuste elluviimisel ning nende elluviimiseks vajalike poliitikasuundade ja meetmete rahastamisel ja rakendamisel, sh ülevaade tegelikest investeeringutest võrreldes algselt eeldatud investeeringutega;
  - b) vajaduse korral teave artiklis 11 osutatud dialoogi sisseseadmisele tehtud edusammude kohta;
  - c) artiklites 20–25 osutatud teave ning vajaduse korral ajakohastatud teave poliitikasuundade ja meetmete kohta vastavalt kõnealustele artiklitele;
  - d) teave kohanemise kohta vastavalt artikli 4 punkti a alapunktile 1;
  - e) lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades sisalduvate poliitikasuundade ja meetmete poolt õhu kvaliteedile ja õhusaasteainete heitkogustele avalduva mõju kvantifitseerimine nii suures ulatuses kui võimalik.

Liit ja liikmesriigid esitavad ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile iga kahe aasta tagant aruanded vastavalt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi otsusele 2/CP.17 ning riikide kliimaaruanded vastavalt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni artiklile 12.

3. Lõimitud riiklik energia- ja kliimaalane eduaruanne hõlmab teavet, mis sisaldub artikli 26 lõikes 3 osutatud aastaaruannetes, ning teavet kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise poliitikasuundade ja meetmete ning prognooside kohta, mis sisaldub artiklis 18 osutatud aruannetes.

4. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis b osutatud energialiidu komitee, võtab vastu rakendusaktid, millega nähakse ette käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud teabe ülesehitus, vorm, tehnilised üksikasjad ning esitamise menetlus.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Lõike 2 punktis c osutatud teabe ja ajakohastatud teabe esitamise sagedus ja ulatus peab olema tasakaalus vajadusega tagada investoritele piisav kindlus.

6. Juhul kui komisjon on esitanud soovitusi vastavalt artikli 32 lõikele 1 või 2, lisab asjaomane liikmesriik lõimitud riiklikku energia- ja kliimaalasesse eduaruandesse teabe, mis hõlmab poliitikasuundi ja meetmeid, mis on vastu võetud või kavatakse vastu võtta ja rakendada nende soovitude täitmiseks. Kui see on asjakohane, hõlmab kõnealune teave üksikasjalikku rakendamise ajakava.

Kui asjaomane liikmesriik otsustab soovitust või olulist osa sellest mitte täita, esitab ta oma toimimisviisi põhjenduse.

7. Liikmesriigid teevad käesoleva artikli kohaselt komisjonile esitatud aruanded üldsusele kättesaadavaks.

Artikkel 18

Kasvuhoonegaasidega seotud poliitikasuundi ja meetmeid ning prognoose käsitlev lõimitud aruandlus

1. Liikmesriik esitab komisjonile 15. märtsiks 2021 ja seejärel iga kahe aasta tagant teabe järgmise kohta:

a) riiklikud poliitikasuunad ja meetmed või meetmete rühmad vastavalt VI lisale ning

b) kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise riiklikud prognoosid V lisa 2. osas loetletud gaaside või gaasirühmade (fluorosüivesinikud ja perfluorosüivesinikud) kaupa. Riiklikes prognoosides võetakse arvesse liidu tasandil vastu võetud poliitikasuundi ja meetmeid ning need hõlmavad VII lisa kohast teavet.

2. Liikmesriik esitab kõige ajakohasemad prognoosid. Kui liikmesriik ei esita täielikku hinnangut prognooside kohta iga teise aasta 15. märtsiks ning komisjon on kindlaks teinud, et kõnealune liikmesriik ei saa täita hinnangus sisalduvaid lünki, mis on kindlaks tehtud komisjoni kvaliteeditagamis- või -kontrollimenetluste abil, võib komisjon liidu prognooside koostamiseks vajalikud hinnangud ise teha, konsulteerides asjaomase liikmesriigiga.

3. Liikmesriik edastab komisjonile kõik olulised muudatused andmetes, mis on esitatud lõike 1 kohaselt aruandeperioodi esimese aasta jooksul, hiljemalt eelmise aruande esitamisele järgneva aasta 15. märtsiks.

4. Liikmesriigid teevad üldsusele elektrooniliselt kättesaadavaks lõike 1 kohased riiklikud prognoosid ning kõik asjakohased hinnangud selle kohta, millised kulud ja mõjud kaasnevad riiklike poliitikasuundade ja meetmetega, mida võetakse selleks, et rakendada kasvuhoonegaaside heite piiramist käsitlevaid liidu poliitikasuundi, samuti kõik asjakohased tehnilised alusaruanded. Kõnealused prognoosid ja hinnangud peaksid sisaldama kasutatud mudelite ja meetodika kirjeldust, määratlusi ning aluseks võetud eeldusi.

Artikkel 19

Riiklikke kohanemismeetmeid, arenguriikidele antavat rahalist ja tehnoloogiaalast abi ning enampakkumistulu käsitlev lõimitud aruandlus

1. Liikmesriik esitab komisjonile 15. märtsiks 2021 ja seejärel iga kahe aasta tagant kliimamuutustega kohanemise riiklikke kavasid ja strateegiaid käsitleva teabe, mis hõlmab kliimamuutustega kohanemise hõlbustamiseks rakendatud ja kavandatud meetmeid, sh VIII lisa 1. osa kohast teavet, kooskõlas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe kohaselt kokku lepitud aruandlusnõuetega.

2. 31. juuliks 2021 ja seejärel igal aastal (aasta X) esitavad liikmesriigid komisjonile teabe sellise tulu kasutamise kohta, mille liikmesriik on saanud saastekvootide müügist enampakkumisel vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõikele 1 ja artikli 3d lõigetele 1 või 2, sealhulgas VIII lisa 3. osa kohase teabe.
3. 30. septembriks 2021 ja seejärel igal aastal (aasta X) esitavad liikmesriigid komisjonile teabe arenguriikidele antava abi kohta, sealhulgas VIII lisa 2. osa kohase teabe, kooskõlas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe kohaselt kokku lepitud asjaomaste aruandlusnõuetega.
4. Liikmesriik teeb käesoleva artikli kohaselt komisjonile esitatud aruanded, välja arvatud VIII lisa 2. osa punktis b osutatud teabe, üldsusele kättesaadavaks.
5. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komitee, võtab vastu rakendusaktid, millega nähakse ette liikmesriikide poolt käesoleva artikli alusel esitatava teabe ülesehitus, vorm ja esitamise menetlus.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 20

Taastuvenergiat käsitlev lõimitud aruandlus

Liikmesriigid esitavad lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes järgmise teabe:

a) järgmiste trajektooride ja eesmärkide täitmine:

- 1) riiklik soovituslik trajektoor, mis näitab taastuvenergia üldist osakaalu summaarses energia lõpptarbimises ajavahemikul 2021–2030;
- 2) eeldatav trajektoor, mis näitab ajavahemikul 2021–2030 elektri-, kütte- ja jahutus- ning transpordisektoris tarbitava taastuvenergia osakaalu energia lõpptarbimises;
- 3) eeldatavad trajektoorid iga sellise taastuvenergiatehnoloogia kaupa, mida kasutatakse taastuvenergia üldise ja sektoripõhise 2021.–2030. aasta trajektoori järgimiseks, sh eeldatav summaarne energia lõpptarbimine tehnoloogialahenduste ja sektorite kaupa miljonites naftaekvivalenttonnides ning kavandatav ülesseatud koguvõimsus tehnoloogialahenduste ja sektorite kaupa megavattides;
- 4) trajektoorid, mis näitavad nõudlust bioenergia järele, liigitatuna kütte-, elektri- ja transpordisektori kaupa, ning bioenergia pakkumist lähtematerjalide ja päritolu kaupa (eraldi omamaise toodangu ja impordi kohta). Metsa biomassi puhul hinnang, milles käsitletakse metsa biomassi allikat ja mõju maakasutuse ja metsanduse valdkonna neeldajatele;
- 5) asjakohasel juhul muud riiklikud trajektoorid ja eesmärgid, sealhulgas pikaajalised ja sektoripõhised trajektoorid ja eesmärgid (näiteks biomassist ilma soojuse tootmiseta toodetud elektri osakaal, taastuvenergia osakaal kaugküttes, taastuvenergia kasutus hoonetes ning linnade, taastuvenergiakogukondade ja oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbijate toodetav taastuvenergia), reovee käitlemisel tekkinud settest saadud energia;

b) järgmiste poliitikasuundade ja meetmete rakendamine:

- 1) rakendatud, vastuvõetud ja kavandatud poliitikasuunad ja meetmed, millega saavutatakse käesoleva määruse artikli 4 punkti a alapunkti 2 kohane riiklik panus 2030. aasta siduva liidu taastuvenergiaeesmärgi saavutamiseks, sealhulgas sektori- ja tehnoloogiaspetsiifilised meetmed, koos eriülevaatega direktiivi (EL) 2018/2001 artiklites 23 – 28 sätestatud meetmete rakendamise kohta;
- 2) piirkondliku koostöö erimeetmed, kui need on olemas;
- 3) ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, erimeetmed, mis on seotud rahalise toetusega, sh liidu toetusega ja liidu vahendite kasutamise taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamiseks elektri-, kütte- ja jahutus- ning transpordisektoris;
- 4) taastuvatest energiaallikatest elektri tootmiseks antud toetuse hindamine (kui see kohaldub), mille liikmesriigid peavad läbi viima direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 6 lõike 4 kohaselt;
- 5) erimeetmed direktiivi (EL) 2018/2001 artiklite 15–18 nõuete täitmiseks;
- 6) erimeetmed (kui kohalduvad), et hinnata, muuta läbipaistvaks ja vähendada kohustusliku võimsuse vajadust, mis võib kaasa tuua taastuvate energiaallikate piiramise;

- 7) kokkuvõtte tugiraamistiku alla kuuluvatest poliitikasuundadest ja meetmetest, mille liikmesriigid peavad võtma kasutusele vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 21 lõikele 6 ja artikli 22 lõikele 5, et edendada ja hõlbustada oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbimise ja taastuvenergia kogukondade arengut;
  - 8) meetmed, millega edendatakse biomassist toodetava energia kasutamist ja eelkõige uue biomassi kasutuselevõttu, arvestades biomass, sh säästliku biomassi kättesaadavust, samuti toodetava ja kasutatava biomassi säästvuse meetmed;
  - 9) meetmed, mis on kehtestatud taastuvenergia osakaalu suurendamiseks kütte- ja jahutussektoris ning transpordisektoris;
  - 10) elektriostulepingute kasutuselevõttu lihtsustavad poliitikasuunad ja meetmed;
- c) IX lisa 1. osa kohane teave.

Artikkel 21

Energiatõhusust käsitlev lõimitud aruandlus

Liikmesriigid esitavad lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes järgmise teabe:

- a) järgmiste riiklike trajektooride ja eesmärkide täitmine:
  - 1) soovituslik trajektoor, mis näitab primaar- ja lõplikku aastast energiatarbimist ajavahemikul 2021–2030 ehk riiklikku energiasäästupanust liidu tasandi 2030. aasta eesmärgi saavutamisse, sh alusmetoodika;
  - 2) riigi (avaliku ja erasektori) elamu- ja mittelehoonete renoveerimise pikaajalise strateegia soovituslikud vaheeesmärgid ning panus liidu energiatõhususe eesmärkide saavutamisse vastavalt direktiivile 2012/27/EL kooskõlas direktiivi 2010/31/EL artikliga 2a;
  - 3) vajaduse korral ajakohastatud teave riiklikus kavas esitatud muude riiklike eesmärkide kohta;
- b) järgmiste poliitikasuundade ja meetmete rakendamine:
  - 1) rakendatud, vastuvõetud ja kavandatud poliitikasuunad, meetmed ja programmid, millega viiakse ellu soovituslikku riiklikku energiatõhususpanust aastaks 2030 ja muid artiklis 6 osutatud eesmäärke, sealhulgas hoonete energiatõhususe edendamiseks kavandatud meetmed ja vahendid (muu hulgas rahalised), gaasi- ja elektritaristu energiatõhususpotsiaali kasutamise meetmed ning muud energiatõhususe edendamise meetmed;
  - 2) vajaduse korral turupõhised vahendid energiatõhususe suurendamiseks, sealhulgas energiamaksud, -tasud ja -toetused;
  - 3) direktiivi 2012/27/EL artiklites 7a ja 7b osutatud riiklik energiatõhususkohustuste süsteem ja alternatiivsed meetmed kooskõlas käesoleva määruse III lisaga;
  - 4) pikaajalised renoveerimisstrateegiad kooskõlas direktiivi 2010/31/EL artikliga 2a;
  - 5) poliitikasuunad ja meetmed energiateenuste edendamiseks avalikus sektoris ning meetmed, millega kõrvaldatakse energiatõhususlepingute ja muude energiatõhususteenuste mudelite kasutamist takistavad regulatiivsed ja mitteregulatiivsed tõkked;
  - 6) vajaduse korral energiatõhususalane piirkondlik koostöö;
  - 7) vajaduse korral, ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, rahastamismeetmed, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine energiatõhususvaldkonnas riigi tasandil;
- c) IX lisa 2. osa kohane teave.

Artikkel 22

Energiajulgeolekut käsitlev lõimitud aruandlus

Liikmesriigid esitavad lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes teabe järgmiste elementide elluviimise kohta:

- a) energiaallikate ja -tarnete mitmekesistamisega seotud riiklikud eesmärgid;
- b) kui see on kohaldatav, kolmandatest riikidest imporditavast energiast sõltumise vähendamise seotud riiklikud eesmärgid;

- c) riiklikud eesmärgid arendamiseks valmisolekut tulla toime olukorraga, kus energiaallikast (sh gaas ja elektrienergia) pärit terved on piiratud või katkenud;
- d) riiklikud eesmärgid, mis on seotud riikliku energiasüsteemi paindlikkuse suurendamisega, eelkõige omamaiste energiaallikate kasutuselevõtu, tarbimiskaja ja energia salvestamise abil;
- e) punktides a–d osutatud eesmärkide saavutamiseks rakendatud, vastu võetud ja kavandatud poliitikasuunad ja meetmed;
- f) punktides a–d osutatud eesmärkide ja poliitikasuundade elluviimiseks tehtud piirkondlik koostöö;
- g) ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, rahastamismeetmed, sealhulgas liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine kõnealusel valdkonnas riigi tasandil, kui see on kohaldatav.

Artikkel 23

Energia siseturgu käsitlev lõimitud aruandlus

1. Liikmesriigid esitavad lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes teabe järgmiste eesmärkide ja meetmete elluviimise kohta:

- a) elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase, mille liikmesriik on 2030. aastaks eesmärgiks seadnud, võttes arvesse elektrivõrkude vähemalt 15 % omavahelise ühendatuse 2030. aasta eesmärki ning I lisa 1. osa A jao punktis 2.4.1 sätestatud näitajaid, ja selle taseme saavutamise strateegia rakendamise meetmed, sh lubade andmisega seotud meetmed;
- b) elektrienergia ja gaasi ülekande taristu põhiprojektid, mis on vajalikud energialiidu viie mõõtmega seotud eesmärkide saavutamiseks;
- c) kui see on kohaldatav, muud kavandatud peamised taristuprojektid kui ühishuviprojektid, sealhulgas kolmandate riikide osalusega taristuprojektid ning niivõrd, kui see on võimalik, üldine hinnang nende vastavuse kohta energialiidu eesmärkidele ja panuse kohta nende eesmärkide saavutamisse;
- d) energia siseturu muude aspektide, nt süsteemi paindlikkuse suurendamise, turgude lõimimise ja liitmisega (mille eesmärk on suurendada olemasolevate ühenduste kaubeldavat võimsust), arukate võrkude, koondamise, tarbimiskaja, salvestamise, hajatootmise, jaotamise, ümberjaotamise ja piiramise mehhanismide ning reaalajas edastatavate hinnasignaalidega seotud riiklikud eesmärgid;
- e) vajaduse korral riiklikud eesmärgid ja meetmed, mis on seotud taastuvenergia mittediskrimineeriva osaluse, tarbimiskaja ja salvestamisega, sh koondamise abil, kõigil energiaturgudel;
- f) vajaduse korral riiklikud eesmärgid ja meetmed, millega tagatakse tarbijate osalemine energiasüsteemis ning kasu saamine omatootmisest ja uutest tehnoloogiatest, sh arukatest arvestitest;
- g) elektrisüsteemi piisavuse tagamisega seotud meetmed;
- h) punktides a–g osutatud eesmärkide saavutamiseks rakendatud, vastu võetud ja kavandatud poliitikasuunad ja meetmed;
- i) punktides a–h osutatud eesmärkide ja poliitikasuundade elluviimiseks tehtud piirkondlik koostöö;
- j) vajaduse korral, ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, rahastamismeetmed riigi tasandil, sealhulgas liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine energia siseturu valdkonnas, sealhulgas elektrivõrkude omavahelise ühendatuse eesmärgi saavutamiseks;
- k) meetmed, millega suurendada energiasüsteemi paindlikkust taastuvenergia tootmiseks, sealhulgas päeviseste turgude liitmise ja piiriüleste tasakaalustamisturgude kasutuselevõtt.

2. Liikmesriikide poolt lõike 1 alusel esitatav teave peab olema kooskõlas riiklike reguleerivate asutuste aruandega, millele on osutatud direktiivi 2009/72/EÜ artikli 37 lõike 1 punktis e ja direktiivi 2009/73/EÜ artikli 41 lõike 1 punktis e, ning asjakohasel juhul sellele tuginema.

Artikkel 24

Energia eest tasumise raskusi käsitlev lõimitud aruandlus

Kui kohaldatakse artikli 3 lõike 3 punkti d teist lõiku, esitab asjaomane liikmesriik lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes järgmise teabe:

- a) teabe energia eest tasumisega raskustes olevate majapidamiste arvu vähendamise riikliku soovitusliku eesmärgi saavutamisel tehtud edusammude kohta ning

- b) kvantitatiivse teabe energia eest tasumisega raskustes olevate majapidamiste arvu kohta ning võimaluse korral teabe energia eest tasumise raskuste vastu võitlemise poliitikasuundade ja meetmete kohta.

Komisjon esitab liikmesriikide poolt käesoleva artikli kohaselt esitatud andmed Euroopa energia eest tasumisega seonduvate raskuste jälgimiskeskusele.

Artikkel 25

Teadusuuringuid, innovatsiooni ja konkurentsivõimet käsitlev lõimitud aruandlus

Liikmesriigid esitavad oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes teabe järgmiste eesmärkide ja meetmete elluviimise kohta:

- a) kui see on asjakohane, riiklikud eesmärgid ja poliitikasuunad, millega võetakse SET-kava eesmärgid ja poliitikasuunad üle riiklikku konteksti;
- b) riiklikud eesmärgid, mis on seotud puhta energia tehnoloogiat käsitlevateks teadusuuringuteks ja innovatsiooniks ning tehnoloogiakulude katmiseks ja tõhususe suurendamiseks ette nähtud avaliku ja vajaduse korral erasektori kogukulutustega;
- c) riiklikud eesmärgid, kui see on asjakohane, sealhulgas pikaajalised 2050. aasta eesmärgid, mis on seotud tehnoloogiaga, mida kasutatakse suure energiakasutusega ja rohkesti CO₂-heidet tekitavate tööstussektorite CO₂-heidte vähendamiseks ning kui see on kohaldatav, seonduva CO₂ transpordi, kasutamise ja säilitamise taristu kasutuselevõtuks;
- d) energiatoetuste, eelkõige fossiilkütustele makstavate toetuste järkjärgulise kasutuselt kõrvaldamise riiklikud eesmärgid;
- e) punktides b ja c osutatud eesmärkide saavutamiseks rakendatud, vastu võetud ja kavandatud poliitikasuunad ja meetmed;
- f) punktides b–d osutatud eesmärkide ja poliitikasuundade elluviimiseks teiste liikmesriikidega tehtud koostöö, sh poliitikasuundade ja meetmete koordineerimine SET-kava kontekstis, nt uurimisprogrammide ja ühisprogrammide kooskõlastamine;
- g) kui see on kohaldatav, rahastamise meetmed, sealhulgas liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine kõnealuses valdkonnas riigi tasandil.

2. jagu

Iga-aastane aruandlus

Artikkel 26

Iga-aastane aruandlus

1. Liikmesriik esitab komisjonile 15. märtsiks 2021 ja seejärel igal aastal (aasta X) järgmise teabe:

- a) direktiivi 2009/119/EÜ artikli 6 lõikes 2 osutatud teave;
- b) direktiivi 2013/30/EL IX lisa punkti 3 kohane teave vastavalt nimetatud direktiivi artiklile 25.

2. Liikmesriigid esitavad komisjonile 31. juuliks 2021 ja seejärel igal aastal (aasta X) oma kasvuhoonegaaside ligikaudsed inventuuriandmed aasta X-1 kohta.

Käesoleva lõike kohaldamisel koondab komisjon liikmesriikide kasvuhoonegaaside ligikaudsete inventuuriandmete või, juhul kui liikmesriik ei ole oma ligikaudseid inventuuriandmeid kõnealuseks kuupäevaks esitanud, omaenda hinnangute põhjal igal aastal liidu kasvuhoonegaaside ligikaudsed inventuuriandmed. Komisjon teeb selle teabe iga aasta 30. septembriks üldsusele kättesaadavaks.

3. Alates 2023. aastast määravad liikmesriigid kindlaks ja esitavad komisjonile kasvuhoonegaaside inventuuri lõplikud andmed iga aasta (aasta X) 15. märtsiks ja esialgsed andmed iga aasta 15. jaanuariks, sh V isas loetletud kasvuhoonegaaside ja inventuuriga seotud teave. Kasvuhoonegaaside inventuuri lõplikke andmeid käsitlev aruanne sisaldab ka täielikku ja ajakohast riiklikku inventuuriaruannet. Kolme kuu jooksul alates aruannete saamisest teeb komisjon V lisa 1. osa punktis n osutatud teabe kättesaadavaks artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komiteele.

4. Liikmesriigid esitavad ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile iga aasta 15. aprilliks riiklikud inventuurid, mis sisaldavad lõike 3 kohaselt komisjonile esitatud teavet kasvuhoonegaaside inventuuri lõplike andmete kohta. Komisjon koostab koostöös liikmesriikidega korra aastas liidu kasvuhoonegaaside inventuuri ja liidu kasvuhoonegaaside inventuuriaruande ning esitab need iga aasta 15. aprilliks ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile.

5. Liikmesriigid teatavad komisjonile 2027. ja 2032. aasta 15. jaanuariks riikliku inventuuri esialgsed ning samade aastate 15. märtsiks lõplikud andmed, mis nad on koostatud vastavusaruannete jaoks vastavalt määruse (EL) 2018/841 artiklile 14 oma maakasutuse ja metsanduse arvestuse kohta.
6. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 43 vastu delegeeritud õigusakte, et:
- muuta V lisa 2. osa kasvuhoonegaaside loetellu ainete lisamiseks või nende sealt välja jätmiseks kooskõlas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaste otsustega;
  - täiendada käesolevat määrust, võttes vastu globaalse soojendamise potentsiaali väärtusi ja täpsustades inventuuri-suuniseid, mida kohaldatakse kooskõlas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaste otsustega.
7. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komitee, võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse liikmesriikide poolt käesoleva artikli lõike 2 alusel esitatavate kasvuhoonegaaside ligikaudsete inventuuriandmete, käesoleva artikli lõike 3 alusel esitatava kasvuhoonegaaside inventuuri ning määruse (EL) 2018/841 artiklite 5 ja 14 alusel esitatavate arvestusse kuuluva kasvuhoonegaaside heite ja nende sidumise andmete ülesehitus, tehnilised üksikasjad, vorm ja esitamise menetlus.

Komisjon võtab rakendusaktide ettepanekute tegemisel arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe ajakavasid kõnealuse teabe seireks ja esitamiseks ning ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaseid otsuseid, et tagada liidu kui ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe osalise aruandluskohustuste täitmine. Rakendusaktides määratakse samuti kindlaks komisjoni ja liikmesriikide vahel liidu kasvuhoonegaaside inventuuriaruande koostamisel toimuva koostöö ja koordineerimise ajakava.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 27

2020. aasta eesmäärke käsitlev aruandlus

Liikmesriik annab hiljemalt 30. aprillil 2022 komisjonile aru vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 3 lõikele 1 seatud 2020. aasta energiatõhususe riikliku eesmärgi saavutamiseks, esitades käesoleva määruse IX lisa 2. osas sätestatud teabe, ning 2020. aasta taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu riiklike üldeesmärkide saavutamiseks, nagu on sätestatud direktiivi 2009/28/EÜ I lisa (31. detsembril 2020 kehtivas versioonis), esitades järgmise teabe:

- valdkondlik (elektrienergia, küte ja jahutus ning transport) ja üldine taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal 2020. aastal;
2020. aasta riiklike taastuenergia eesmärkide saavutamiseks võetud meetmed, sh toetuskavade, päritolutagatiste ja haldusmenetluste lihtsustamisega seotud meetmed;
- teraviljast ja muudest tärkliiserikastest põllukultuuridest ning suhkru- ja õlikultuuridest toodetud biokütustest ja vedelatest biokütustest saadud energia osakaal transpordi energiatarbimises;
- lähteainetest toodetud biokütustest ja transpordis kasutatavast biogaasist ja direktiivi 2009/28/EÜ (31. detsembril 2020 kehtivas versioonis) IX lisa A osas loetletud muudest kütustest saadud energia osakaal transpordi energiatarbimises.

3. jagu

Aruandlusplatvorm

Artikkel 28

E-platvorm

- Komisjon loob veebipõhise platvormi (e-platvorm), et hõlbustada komisjoni ja liikmesriikide vahel teabevahetust, soodustada liikmesriikide koostööd ning lihtsustada üldsuse juurdepääsu teabele.
- Pärast seda kui e-platvorm on toimima hakanud, kasutavad liikmesriigid seda käesolevas peatükis osutatud aruannete komisjonile esitamiseks.

3. E-platvorm hakkab toimima hiljemalt 1. jaanuaril 2020. Komisjon kasutab e-platvormi selleks, et lihtsustada üldsuse veebipõhist juurdepääsu käesolevas peatükis osutatud aruannetele, lõplikele lõimitud riiklikele energia- ja kliimakavadele ning nende ajakohastatud versioonidele, samuti artiklis 15 osutatud pikaajalistele strateegiatele, võttes arvesse äriiselt tundlikke andmeid ja kooskõla andmekaitse õigusnormidega.

5. PEATÜKK

Koondhindamine, mis hõlmab edusamme ja poliitilisi meetmeid liidu eesmärgi saavutamise tagamiseks – komisjonipoolne seire

Artikkel 29

Edusammude hindamine

1. Komisjon hindab 31. oktoobriks 2021 ning seejärel iga kahe aasta tagant eelkõige lõimitud riiklike energia- ja kliimaalaste eduaruannete, käesoleva määruse alusel esitatud muu teabe, näitajate ning kui see on olemas, siis Euroopa statistika ja andmete põhjal järgmist:

- a) liidu tasandi edusammud energialiidu eesmärkide saavutamisel, sealhulgas esimesel kümneaastasel ajavahemikul liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamisel, et eelkõige vältida puudujääke liidu 2030. aasta taastuvenergia- ja energiatõhususeesmärkide saavutamisel;
- b) iga liikmesriigi edusammud lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas esitatud eesmärkide, sihtide ja panuste ning poliitikasuundade ja meetmete elluviimisel;
- c) võttes aluseks liikmesriikide poolt artikli 26 kohaselt esitatud heiteandmed, lennunduse üldmõju üleilmsele kliimale, arvestades sealhulgas muude kasvuhoonegaaside kui CO₂ heidet või mõju, ning kui see on asjakohane, täiustab komisjon seda hinnangut, viidates teaduse arengule ja lennuliikluse andmetele;
- d) lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade poliitikasuundade ja meetmete üldine mõju liidu kliima- ja energiapoliitika meetmete toimimisele;
- e) lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade poliitikasuundade ja meetmete üldine mõju Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteemi (ELi HKS) toimimisele ning saastekvootide pakkumise ja nõudluse tasakaalule Euroopa CO₂-turul.

2. Taastuvenergia valdkonnas hindab komisjon lõikes 1 osutatud hindamise raames edusamme, mis on tehtud seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaaluga liidu summaarses lõppenergia tarbimises, lähtudes soovituslikust liidu trajektoorist, mis algab 2020. aastal 20 %-ga, saavutab võrdlustaseme, mis on 2022. aastal vähemalt 18 %, 2025. aastal vähemalt 43 % ja 2027. aastal vähemalt 65 % taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu summaarsest kasvust liidu 2020. aasta taastuvenergiaeesmärgi ja liidu 2030. aasta taastuvenergiaeesmärgi vahel, ning küündib 2030. aastaks liidu taastuvenergiaeesmärgini, mis on vähemalt 32 %.

3. Energiatõhususe valdkonnas hindab komisjon lõikes 1 osutatud hindamise raames edusamme, mis on tehtud ühiselt seoses eesmärgiga, et liidu tasandil on suurim energiatarbimine 2030. aastal 1 273 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul ja 956 miljonit naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 3 lõikele 5.

Komisjon teeb hindamisel järgmist:

- a) kontrollib, kas liit on saavutanud 2020. aasta vahe-eesmärgi mitte ületada primaarenergia tarbimise puhul 1 483 miljonit naftaekvivalenttonni ja lõppenergia tarbimise puhul 1 086 miljonit naftaekvivalenttonni;
- b) hindab, kas liikmesriikide edusammud viitavad sellele, et liit tervikuna on saavutamas esimeses lõigus osutatud energiatarbimistaset aastaks 2030, võttes arvesse liikmesriikide lõimitud energia- ja kliimaalastes eduaruannetes esitatud teabe hindamist;
- c) kasutab liidu ja liikmesriigi tasandi energiatarbimise tulevikusuundumuste modelleerimise ning muu täiendava analüüsi tulemusi;
- d) võtab vastavalt artikli 6 lõikele 2 nõuetekohaselt arvesse primaar- ja lõppenergia tarbimist mõjutavaid asjakohaseid asjaolusid, millele liikmesriigid on oma lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades osutanud.

4. Energia siseturu valdkonnas hindab komisjon lõikes 1 osutatud hindamise raames edusamme, mida on tehtud seoses elektrivõrkude omavahelise ühendatuse taseme saavutamise, mille liikmesriik on 2030. aastaks eesmärgiks seadnud.

5. Komisjon hindab 31. oktoobriks 2021 ning seejärel igal aastal eelkõige käesoleva määruse kohaselt esitatud teabe põhjal, kas liit ja liikmesriigid on teinud piisavaid edusamme järgmise täitmisel:
  - a) ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni artikliga 4 ja Pariisi kokkuleppe artikliga 3 võetud kohustused, mis on sätestatud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi või Pariisi kokkuleppe osaliste koosolekuna toimiva ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi otsustes;
  - b) määruse (EL) 2018/842 artiklis 4 ja määruse (EL) 2018/841 artiklis 4 sätestatud kohustused;
  - c) lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas esitatud eesmärgid, võttes arvesse energialiidu eesmärkide saavutamist ning esimese kümneaastase ajavahemiku puhul 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamist.
6. Hindamisel peaks komisjon arvesse võtma Euroopa poolaasta raames esitatud värskemaid riigipõhiseid soovitusi.
7. Komisjon koostab käesoleva artikli kohase hindamise aruande osana energialiidu olukorda käsitlevast aruandest, millele on osutatud artiklis 35.

Artikkel 30

Ebakõla esinemine seoses energialiidu üldiste eesmärkide ja määruse (EL) 2018/842 kohaste eesmärkidega

1. Artikli 29 kohase hindamise põhjal esitab komisjon liikmesriigile soovitusel vastavalt artiklile 34, kui kõnealuse liikmesriigi poliitikas toimunud arengusuunad ei ole kooskõlas energialiidu üldiste eesmärkidega.
2. Liikmesriik, kes kavatses kasutada määruse (EL) 2018/842 artikli 7 kohast paindlikkust, lisab niipea, kui vastav teave on olemas, lõimitud riiklikku energia- ja kliimakavasse kavandatava kasutuse taseme ning kavandatud poliitikasuunad ja meetmed määruse (EL) 2018/841 artiklis 4 sätestatud kohustuste täitmiseks ajavahemikul 2021–2030.

Artikkel 31

Meetmed olukorras, kus lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ulatus on ebapiisav

1. Kui komisjon jõuab artikli 9 kohaste lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projektide hindamisel või artikli 14 kohaste lõplike kavade ajakohastatud versiooni kavandite hindamisel ja järkjärgulise protsessi käigus järeldusele, et liikmesriikide eesmärgid, sihid ja panused ei ole piisavad energialiidu eesmärkide ühiseks saavutamiseks ning eelkõige esimesel kümneaastasel ajavahemikul selleks, et saavutada liidu siduv 2030. aasta taastuenergiaeesmärk ja liidu 2030. aasta energiatõhususe eesmärk, esitab ta liidu taastuenergiaeesmärki silmas pidades – ja võib esitada ka teisi energialiidu eesmarke silmas pidades – soovitusel liikmesriikidele, kelle panust ta peab ebapiisavaks, paludes neil suurendada seatud eesmärkide ulatust, et tagada piisavalt ulatuslikud ühised eesmärgid.
2. Kui puudujääk liidu 2030. aasta eesmärgi ja liikmesriikide ühiste panuste vahel tekib taastuenergia valdkonnas, tugineb komisjon oma hinnangus II lisas esitatud valemile, mis põhineb artikli 5 lõike 1 esimese lõigu punkti e alapunktides i–v loetletud objektiivsetel kriteeriumidel, võttes samal ajal asjakohaselt arvesse taastuenergia kasutuselevõttu mõjutavaid asjakohaseid asjaolusid, millele liikmesriik on osutanud vastavalt artikli 5 lõike 1 teisele lõigule.

Kui puudujääk liidu 2030. aasta eesmärgi ja riiklike eesmärkide summa vahel tekib energiatõhususe valdkonnas, hindab komisjon eelkõige artikli 6 lõikes 2 loetletud asjakohaseid asjaolusid, liikmesriikide poolt lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades esitatud teavet, energiatarbimise tulevikusuundumuste modelleerimise tulemusi ning vajaduse korral muid täiendavaid analüüse.

Ilma et see piiraks käesoleva artikli muude sätete kohaldamist ja üksnes selleks, et hinnata, kas liidu 2030. aasta eesmärgi ja liikmesriikide ühiste panuste vahel esineb puudujääk, koostab komisjon oma hinnangus kalkultatsiooni nende liikmesriikide riikliku panuse kohta, kes ei esitanud artikli 9 lõike 1 kohaselt oma lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekti.

Komisjon võtab oma taastuvenergia valdkonda puudutavas kalkulatsioonis arvesse liikmesriigi 2020. aastaks seatud riiklikku siduvat eesmärki, mis on sätestatud direktiivi (EL) 2018/2001 I lisas, taastuvenergia arengu alase modelleerimisega saadud tulemusi ja käesoleva määruse II lisas esitatud valemil alusel saadud tulemusi. Energiatõhususe valdkonnas võtab komisjon arvesse energiatarbimise tulevikusuundumuste modelleerimise tulemusi ja vajaduse korral muid täiendavaid analüüse.

II lisas esitatud valemil põhinevate taastuvenergiapanuste hindamisel võtab komisjon arvesse võimalikku negatiivset mõju energiavarustuskindlusele ja võrgu stabiilsusele väikestes või isoleeritud energiasüsteemides või liikmesriikide süsteemides, kus sünkroonala muutused võivad avaldada märkimisväärset mõju.

Energiatõhususpanuste hindamisel võtab komisjon arvesse võimalikku mõju elektrisüsteemi toimimisele ja võrgu stabiilsusele liikmesriikides, kus sünkroonala muutused võivad avaldada märkimisväärset mõju.

3. Kui komisjon jäeldab lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade või nende artikli 14 kohaste ajakohastatud versioonide hindamisel, et neis lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades või nende ajakohastatud versioonides kindlaks määratud eesmärgid ja panused ei ole piisavad energialiidu eesmärkide ühiseks saavutamiseks ning eelkõige esimesel kümneaastasel ajavahemikul selleks, et saavutada liidu 2030. aasta taastuvenergia- ja energiatõhususeeesmärgid, esitab ta meetmed ja kasutab oma volitusi liidu tasandil, et tagada nende eesmärkide ühine saavutamine. Taastuvenergia osas võetakse sellistes meetmetes arvesse seda, kui ulatusliku panuse on liikmesriigid oma lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades või nende ajakohastatud versioonides ette näinud liidu 2030. eesmärgi saavutamiseks.

Artikkel 32

Meetmed olukorras, kus liidu energia- ja kliimakava eesmärkide ja sihtide saavutamisel tehtud edusammud on ebapiisavad

1. Kui komisjon jäeldab artikli 29 lõike 1 punkti b kohase hindamise tulemusel, et liikmesriik ei ole teinud piisavaid edusamme lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas esitatud eesmärkide, sihtide ja panuste, taastuvenergia võrdlustasemetega või poliitikasuundade ja meetmete elluviimisel, annab ta asjaomasele liikmesriigile soovitusi vastavalt artiklile 34.

Taastuvenergia valdkonnas soovitude andmisel võtab komisjon arvesse asjakohaseid asjaolusid, millest liikmesriik on teatanud vastavalt artikli 5 lõike 1 teisele lõigule. Komisjon võtab samuti arvesse taastuvenergiaprojekte, mille suhtes on langetatud lõplik investeerimisotsus, eeldusel, et need projektid käivitatakse ajavahemikul 2021–2030 ja need mõjutavad märkimisväärselt liikmesriigi riiklikku panust.

Energiatõhususe valdkonnas soovitude andmisel võtab komisjon arvesse objektiivseid kriteeriume, mis on loetletud artikli 6 lõike 1 punktides a ja b, ning liikmesriigi asjakohaseid asjaolusid, millest liikmesriik on teatanud vastavalt artikli 6 lõikele 2.

2. Kui komisjon jäeldab liikmesriikide lõimitud riiklike energia- ja kliimaalaste eduaruannete koondhindamisel vastavalt artikli 29 lõike 1 punktile a ning tuginedes vajaduse korral muudele teabeallikatele, et on oht, et liit ei saavuta energialiidu eesmarke ning esimesel kümneaastasel ajavahemikul eelkõige liidu 2030. aasta kliima- ja energiaraamistiku eesmarke, võib ta anda kõigile liikmesriikidele soovitusi vastavalt artiklile 34, et sellist ohtu leevendada.

Taastuvenergia valdkonnas hindab komisjon, kas lõikes 3 sätestatud riiklikud meetmed on liidu taastuvenergiaeesmärkide saavutamiseks piisavad. Juhul kui riiklikest meetmetest ei piisa, esitab komisjon lisaks soovitude andmisele vajaduse korral meetmed ja kasutab oma volitusi liidu tasandil, et tagada eelkõige liidu 2030. aasta taastuvenergiaeesmärgi saavutamine.

Energiatõhususe valdkonnas paneb komisjon lisaks soovitude andmisele vajaduse korral ette meetmed ja kasutab oma õigusi liidu tasandil, et tagada eelkõige liidu 2030. aasta energiatõhususeeesmärgi saavutamine.

Energiatõhususe valdkonnas võivad sellised lisameetmed suurendada energiatõhusust eelkõige:

- a) toodete puhul vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2009/125/EÜ⁽¹⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2017/1369⁽²⁾;
- b) hoonete puhul vastavalt direktiividele 2010/31/EL ja 2012/27/EL ning
- c) transpordi valdkonnas.

3. Kui taastuvenergia valdkonnas järeltab komisjon artikli 29 lõigete 1 ja 2 kohase hindamise tulemusel, et ühte või mitut artikli 29 lõikes 2 osutatud liidu soovitusliku trajektoori võrdlustaset ei ole 2022., 2025. ja 2027. aastal ühiselt saavutatud, peavad liikmesriigid, kes ei ole 2022., 2025. või 2027. aastaks saavutanud oma artikli 4 punkti a alapunktis 2 osutatud ühte või mitut riiklikku võrdlustaset, tagama ühe aasta jooksul pärast komisjoni hindamisaruande saamist näiteks järgmiste lisameetmete rakendamise, et kõrvaldada puudujääk võrreldes nende riikliku võrdlustasemega:

- a) riiklikud meetmed taastuvenergia kasutuselevõtu suurendamiseks;
- b) kohandatakse direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 23 lõike 1 kohast taastuvenergia osakaalu kütte- ja jahutussektoris;
- c) kohandatakse direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 25 lõike 1 kohast taastuvenergia osakaalu transpordisektoris;
- d) tehakse vabatahtlik rahaline makse liidu tasandil loodud liidu taastuvenergia rahastamismehhanismi, mida kasutatakse taastuvenergia projektide rahastamiseks ja mida haldab otseselt või kaudselt komisjon, nagu on sätestatud artiklis 33;
- e) kasutatakse direktiivis (EL) 2018/2001 ette nähtud koostöömehhanisme.

Kõnealustes meetmetes võetakse arvesse käesoleva artikli lõike 1 teise lõigu kohaseid komisjoni soovitusi. Asjaomased liikmesriigid esitavad need meetmed lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande osana.

4. Alates 1. jaanuarist 2021 ei tohi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal ühegi liikmesriigi summaarse energia lõpptarbimises olla väiksem kui lähteosakaal, mis võrdub liikmesriigi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu kohustusliku riikliku üldeesmärgiga 2020. aastal, nagu on osutatud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 4. Kui liikmesriik ei järgi oma ühe aasta põhjal arvutatud lähteosakaalu, peaks ta ühe aasta jooksul võtma lisameetmeid, nagu on osutatud käesoleva artikli lõike 3 esimese lõigu punktides a–e, et puudujääk ühe aasta jooksul kaotada.

Liikmesriigid, kes täidavad kohustuse lähteosakaalu puudujääk korvata, loetakse täitnuks käesoleva lõike esimese lõigu esimeses lauses ja direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 4 sätestatud kohustused kogu perioodi jooksul, mil puudujääk tekkis.

Käesoleva artikli lõike 3 esimese lõigu punkti d kohaldamisel võivad liikmesriigid kasutada direktiivi 2003/87/EÜ kohast iga-aastastest saastekvootidest saadud tulu.

5. Kui liikmesriigi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal jääb ühe või mitme artikli 4 punkti a alapunktis 2 osutatud riiklikust võrdlustasemest aastatel 2022, 2025 ja 2027 madalamaks, lisab ta järgmisse artikli 17 kohaselt komisjonile esitatavasse lõimitud aruandesse selgituse selle kohta, kuidas ta katab puudujäägi võrreldes riikliku võrdlustasemega.

6. Kui energiatõhususe valdkonnas järeltab komisjon, ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 kolmanda lõigu kohaste liidu tasandi muude meetmete kohaldamist, artikli 29 lõigete 1 ja 3 kohaselt 2022., 2025. ja 2027. aastaks tehtud hindamise tulemusel, et artikli 29 lõike 3 esimeses lõigus osutatud liidu energiatõhususeesmärgi ühiseks saavutamiseks ei ole tehtud piisavaid edusamme, esitab ta meetmed ja kasutab oma volitusi liidu tasandil, lisaks nendele, mis on ette nähtud direktiividega 2010/31/EL ja 2012/27/EL, et tagada liidu 2030. aasta energiatõhususeesmärkide saavutamine.

7. Iga käesoleva artikli lõikes 3 osutatud asjaomane liikmesriik kirjeldab rakendatud, vastu võetud ja kavandatud lisameetmeid üksikasjalikult oma järgmises artikli 17 kohases eduaruandes.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1).

8. Kui elektrivõrkude ühendatuse valdkonnas teeb komisjon artikli 29 lõigete 1 ja 4 kohaselt läbi viidud hindamise põhjal 2025. aastal järelduse, et edusammud ei ole piisavad, teeb komisjon asjaomaste liikmesriikidega 2026. aastaks koostööd, et tuvastatud puudujäägid kaotada.

Artikkel 33

Liidu taastuenergia rahastamismehhanism

1. Komisjon loob 1. jaanuariks 2021 artikli 32 lõike 3 punktis d osutatud liidu taastuenergia rahastamismehhanismi, et toetada uusi taastuenergiaprojekte liidus eesmärgiga vähendada puudujääki liidu soovitusliku trajektoori saavutamisel. Toetust võidakse muu hulgas anda turuhindadele lisanduva lisatasu kujul ning toetus eraldatakse kõige väiksema kulu või lisatasu nimel konkureerivatele projektidele.

2. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 1 kohaldamist, aitab rahastamismehhanism kaasa direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõike 4 kohasele tugiraamistikule, eesmärgiga toetada taastuenergia kasutuselevõttu kogu liidus, olenemata puudujäägist liidu soovituslikus trajektooris. Sellel eesmärgil võib

- a) artiklis 32 osutatud liikmesriikide makseid täiendada lisaallikatest, näiteks liidu vahenditest, erasektori osalusest või liikmesriikide lisamaksetest, et aidata kaasa liidu eesmärgi saavutamisele;
- b) rahastamismehhanism muu hulgas pakkuda tuge madala intressiga laenude kujul, toetustena või mõlemal viisil korraga ning võib toetada muu hulgas ka liikmesriikide vahelisi ühisprojekte kooskõlas direktiivi (EL) 2018/2001 artikliga 9 ning liikmesriikide osalust nimetatud direktiivi artiklis 11 osutatud ühisprojektides, mis viiakse läbi koostöös kolmandate riikidega.

3. Liikmesriikidele jääb õigus otsustada, kas ja mis tingimustel nad lubavad oma territooriumil asuvatel käitistel saada rahastamismehhanismist toetust.

4. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis b osutatud energialiidu komitee, võib vastu võtta rakendusakte rahastamismehhanismi loomiseks ja toimimiseks vajalike sätetega, eelkõige seoses järgmisega:

- a) iga pakkumuse puhul lisatasu maksimumtaseme arvutamise meetodika;
- b) kasutatav pakkumuse liik, sealhulgas tarnetingimused ja seotud trahvid;
- c) liikmesriikide maksete ning sellest tulenevalt panustavatele liikmesriikidele statistilistel alustel põhinevate hüvitiste arvutamise meetodika;
- d) liikmesriikide osalemise miinimumnõuded, võttes arvesse vajadust tagada nii mehhanismi järjepidevus liikmesriigi makse piisava kestuse abil kui ka liikmesriikide osalemise võimalikult suur paindlikkus;
- e) sätted, millega tagatakse asukohaliikmesriigi osalemine ja/või heakskiit, ning vajaduse korral lisanduvate süsteemi kuludega seotud sätted.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Rahastamismehhanismi kaudu rahastatud käitistes toodetud taastuenergia jaotatakse igal aastal statistiliselt osalevate liikmesriikide vahel, võttes arvesse nende rahalise makse osakaalu. Rahastamismehhanismi alusel toetatavaid projekte, mida rahastatakse muudest allikatest kui liikmesriikide maksed, ei võeta arvesse liikmesriikide panuste arvestamisel, vaid liidu siduva eesmärgi täitmisel vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikele 1.

Artikkel 34

Komisjoni soovitused liikmesriikidele

1. Komisjon annab vajaduse korral liikmesriikidele soovitusi energialiidu eesmärkide saavutamise tagamiseks. Komisjon avalikustab sellised soovitused viivitamata.

2. Kui käesolevas määruses on viidatud käesolevale artiklile, kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:
  - a) asjaomane liikmesriik võtab saadud soovitusi nõuetekohaselt arvesse, toimides liikmesriikide ning liidu ja liikmesriikide vahelise solidaarsuse vaimus;
  - b) liikmesriik kirjeldab soovitusi esitamise aastale järgneval aastal koostatud lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes seda, kuidas ta on soovitusi nõuetekohaselt arvesse võtnud. Kui asjaomane liikmesriik otsustab soovitusi või olulist osa sellest mitte täita, esitab ta oma toimumisviisi põhjenduse;
  - c) soovitusid peaksid täiendama Euroopa poolaasta raames esitatud värskemaid riigipõhiseid soovitusi.

Artikkel 35

Energialiidu olukorda käsitlev aruanne

1. Komisjon esitab iga aasta 31. oktoobriks Euroopa Parlamendile ja nõukogule energialiidu olukorda käsitleva aruande.
2. Energialiidu olukorda käsitlev aruanne sisaldab järgmisi elemente:
  - a) artikli 29 kohaselt tehtud hindamine;
  - b) vajaduse korral artikli 34 kohased soovitusid;
  - c) aruanne süsinikuturu toimumise kohta, millele on osutatud direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõikes 5, sealhulgas direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamist käsitlev teave vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 21 lõikele 2;
  - d) iga kahe aasta tagant, alates 2023. aastast, aruanne liidu bioenergia säästlikkuse kohta, sealhulgas X lisa kohane teave;
  - e) iga kahe aasta tagant vabatahtlikud kavad, mille kohta komisjon on vastu võtnud otsuse vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 30 lõikele 4, sealhulgas käesoleva määruse XI lisas sätestatud teave;
  - f) üldine eduaruanne direktiivi 2009/72/EÜ kohaldamise kohta;
  - g) üldine eduaruanne direktiivi 2009/73/EÜ kohaldamise kohta vastavalt nimetatud direktiivi artiklile 52;
  - h) üldine eduaruanne direktiivi 2012/27/EL artiklites 7a ja 7b osutatud energiatõhususkohustuste süsteemide ja alternatiivsete poliitikameetmete kohta;
  - i) iga kahe aasta tagant üldine eduaruanne riigi avaliku ja erasektori elamu- ja mitteamuhoonete renoveerimise kohta kooskõlas pikaajaliste renoveerimisstrateegiatega tegevuskavadega, mille iga liikmesriik kooskõlas direktiivi 2010/31/EL artikliga 2a kehtestab;
  - j) iga nelja aasta tagant üldine eduaruanne liikmesriikide liginullenergiahoonete arvu suurenemise kohta vastavalt direktiivi 2010/31/EL artikli 9 lõikele 5;
  - k) üldine eduaruanne liikmesriikide edusammude kohta täieliku ja toimiva energiaturu loomisel;
  - l) vastavalt direktiivile 98/70/EÜ teave tegeliku kütusekvaliteedi kohta eri liikmesriikides ning maksimaalse väävlisaldusega 10 mg/kg kütuste geograafilise hõlmavuse kohta, mis on koostatud eesmärgiga anda ülevaade kütusekvaliteedi andmetest eri liikmesriikides;
  - m) eduaruanne konkurentsivõime kohta;
  - n) liikmesriikide edusammud energiatoetuste, eelkõige fossiilkütustele makstavate toetuste järkjärgulise kasutuselt kõrvaldamise valdkonnas;
  - o) muud energialiidu rakendamiseks asjakohased küsimused, sh avaliku ja erasektori toetus;
  - p) 31. oktoobriks 2019 ja seejärel iga nelja aasta tagant hinnang direktiivi 2009/31/EÜ rakendamise kohta.

Artikkel 36

Juhtimismehhanismi järelevalve

Artiklis 35 osutatud energialiidu olukorda käsitleva aruande kontekstis teavitab komisjon Euroopa Parlamenti ja nõukogu lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade rakendamises. Euroopa Parlament ja nõukogu vaatavad igal aastal üle energialiidu saavutatud edusammud energia- ja kliimapoliitika kõikides valdkondades.

6. PEATÜKK

Kasvuhoonegaaside heidet ja nende neeldajates sidumist käsitlevad liidu ja riiklikud süsteemid

Artikkel 37

Liidu ja riiklikud inventuurisüsteemid

1. 1. jaanuariks 2021 loob liikmesriik riikliku inventuurisüsteemi, et hinnata V lisa 2. osas loetletud kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärinevat heidet ja nende neeldajates sidumist ning tagada kasvuhoonegaaside inventuuride õigeaegsus, läbipaistvus, täpsus, kooskõla, võrreldavus ja terviklikkus, ning hoiab nimetatud süsteemi käigus ja püüab seda täiustada.

2. Liikmesriik tagab, et tema pädev inventuuriasutus pääseb juurde käesoleva määruse XII lisa kohasele teabele, kasutab määruse (EL) nr 517/2014 artikli 20 kohaselt loodud aruandlussüsteemi fluoriitud gaase käsitleva hinnangu parandamiseks riiklikus kasvuhoonegaaside inventuuris ning et tal on võimalik teha käesoleva määruse V lisa 1. osa punktides i ja j osutatud iga-aastaseid kooskõla kontrolle.

3. Käesolevaga kehtestatakse liidu inventuurisüsteem, millega tagatakse riiklike inventuuride õigeaegsus, läbipaistvus, täpsus, kooskõla, võrreldavus ja terviklikkus liidu kasvuhoonegaaside inventuuri suhtes. Komisjon haldab seda süsteemi, hoiab seda toimivana ja täiustab seda pidevalt ning see tegevus hõlmab kvaliteeditagamis- ja -kontrolliprogrammi kehtestamist, kvaliteediesmärkide seadmist, inventuuri kvaliteeditagamis- ja -kontrollitava koostamist, korda heitkoguseid käsitlevate hinnangute täiendamiseks liidu inventuuri otstarbel vastavalt käesoleva artikli lõikele 5 ja artiklis 38 osutatud ülevaatamisi.

4. Komisjon kontrollib esialgselt, kui täpsed on liikmesriikide poolt vastavalt artikli 26 lõikele 3 esitatavad kasvuhoonegaaside inventuuri esialgsed andmed. Ta saadab selle kontrolli tulemused liikmesriikidele kuue nädala jooksul alates andmete esitamise tähtajast. Liikmesriigid vastavad kõigile esialgse kontrolli tulemusena tekkinud asjakohastele küsimustele 15. märtsiks koos lõplike inventuuriandmete esitamisega aasta X-2 kohta.

5. Kui liikmesriik ei esita 15. märtsiks inventuuriandmeid, mida on vaja liidu inventuuri koostamiseks, võib komisjon teha liikmesriigi esitatud andmete täiendamiseks hinnangud, konsulteerides ja tehes tihedat koostööd asjaomase liikmesriigiga. Selleks kasutab komisjon kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride koostamise suhtes kohaldatavaid suuniseid.

6. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komitee, võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad riiklike inventuurisüsteemidega seotud teabe ülesehituse, vormi ja esitamise menetluse kohta ning nõuded riiklike inventuurisüsteemide koostamisele, käigushoidmisele ja toimimisele.

Rakendusaktide ettepanekute tegemisel võtab komisjon arvesse kõiki ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaseid otsuseid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

7. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 43 vastu delegeeritud õigusaktid käesoleva määruse täiendamiseks, kehtestades eeskirjad liidu inventuurisüsteemide koostamist, käigushoidmist ja toimimist käsitlevate nõuete kohta. Delegeeritud õigusaktide ettepanekute tegemisel võtab komisjon arvesse kõiki ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaseid otsuseid.

Artikkel 38

Inventuuri ülevaatamine

1. Et jälgida liikmesriikides kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamist või piiramist vastavalt määruse (EL) 2018/842 artiklitele 4, 9 ja 10, liikmesriikides heitkoguste vähendamist ja gaaside neeldajates sidumise suurendamist vastavalt määruse (EL) 2018/841 artiklitele 4 ja 14 ning liidu õiguses sätestatud muid kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise või piiramise eesmärke, vaatab komisjon 2027. ja 2032. aastal põhjalikult läbi liikmesriikide poolt käesoleva määruse artikli 26 lõike 4 kohaselt esitatud riikliku inventuuri andmed. Liikmesriigid osalevad selles protsessis täiel määral.

2. Lõikes 1 osutatud põhjalik ülevaatamine hõlmab järgmist:

a) esitatud teabe läbipaistvuse, täpsuse, kooskõla, võrreldavuse ja terviklikkuse kontroll;

- b) kontrollid selliste juhtumite kindlakstegemiseks, kus inventuuriandmed on koostatud viisil, mis ei vasta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni suunisdokumentidele või liidu eeskirjadele;
- c) kontrollid selliste juhtumite kindlakstegemiseks, kus maakasutuse ja metsanduse arvestus on koostatud viisil, mis ei vasta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni suunisdokumentidele või liidu eeskirjadele; ning
- d) vajaduse korral sellest tulenevate vajalike tehniliste paranduste arvutamine, konsulteerides liikmesriikidega.

3. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komitee, võtab vastu rakendusaktid, milles määratakse kindlaks ajakava ja kord, mida tuleb järgida põhjaliku ülevaatusete tegemisel, sealhulgas käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud ülesannete täitmisel ning millega tagatakse, et ülevaatusete järelduste osas konsulteeritakse liikmesriikidega nõuetekohaselt.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Komisjon määrab rakendusaktiga kindlaks asjakohaste aastate koguheitte, mis on saadud iga liikmesriigi inventuuriandmetes tehtud paranduste alusel, kui asjaomane ülevaatusamine on lõpule viidud, ning mis on jaotatud määruse (EL) 2018/842 artikli 9 seisukohast oluliste heiteandmete ja käesoleva määruse V lisa 1. osa punktis c osutatud heiteandmete vahel, samuti määruse (EL) 2018/841 artikli 4 rakendamise seisukohast olulise heite ja sidumise kogusumma.

5. Iga liikmesriiki käsitlevaid andmeid, mis on kantud määruse (EL) 2018/841 artikli 15 kohaselt loodud registrisse seisuga neli kuud pärast käesoleva artikli lõike 4 kohaselt vastu võetud rakendusakti avaldamise kuupäeva, kasutatakse määruse (EL) 2018/841 artikli 4 nõuetele vastavuse kontrollimiseks, võttes seejuures arvesse kõnealuste andmete muudatusi, mis tulenevad sellest, et asjaomane liikmesriik on kasutanud paindlikkusmeetmeid vastavalt määruse (EL) 2018/841 artiklile 11.

6. Iga liikmesriiki käsitlevaid andmeid, mis on kantud määruse (EL) 2018/842 artikli 12 kohaselt loodud registrisse seisuga kaks kuud pärast kuupäeva, mil kontrolliti määruse (EL) 2018/841 nõuetele vastavust kooskõlas käesoleva artikli lõikega 5, kasutatakse määruse (EL) 2018/842 artikli 9 kohase vastavuskontrolli tegemiseks 2021. ja 2026. aasta kohta. Määruse (EL) 2018/842 artikli 9 kohane vastavuskontroll iga ajavahemikku 2022–2025 ja 2027–2030 jääva aasta kohta tehakse kuupäeval, mis on üks kuu pärast seda kuupäeva, mil tehti eelmist aastat käsitlev vastavuskontroll. Sellisel kontrollimisel võetakse arvesse kõnealuste andmete muudatusi, mis tulenevad sellest, et asjaomane liikmesriik on kasutanud paindlikkusmeetmeid vastavalt määruse (EL) 2018/842 artiklitele 5, 6 ja 7.

Artikkel 39

Poliitikasuundi, meetmeid ja prognoose käsitlev liidu ja riiklik süsteem

1. Hiljemalt 1. jaanuariks 2021 hoiavad liikmesriigid käigus ja täiustavad pidevalt riiklike süsteeme ning komisjon liidu süsteemi, mille kaudu toimub poliitikasuundi ja meetmeid ning kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise prognoose käsitlev aruandlus. Need süsteemid hõlmavad asjakohaseid liikmesriigi ja liidu institutsioonilisi, õiguslikke ja menetluslikke korraldusi, mis on kehtestatud poliitika hindamiseks ning kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise prognoosimiseks.

2. Liikmesriigid ja komisjon seavad eesmärgiks tagada, et artiklile 18 vastav teave poliitikasuundade ja meetmete ning kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise prognooside kohta ning samuti andmete, meetodite ja mudelite kasutamist ja kohaldamist ning kvaliteeditagamis- ja -kontrollitoimingute ning tundlikkusanalüüsi läbiviimist käsitlev teave esitatakse õigel ajal ning et see on läbipaistev, täpne, järjepidev, võrreldav ja terviklik.

3. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komitee, võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse poliitikasuundi, meetmeid ja prognoose käsitlevate riiklike süsteemide ja liidu süsteemi käsitleva teabe (vastavalt käesoleva artikli lõigetele 1 ja 2 ning artiklile 18) ülesehitus, vorm ja esitamise protsess.

Rakendusaktide ettepanekute tegemisel võtab komisjon arvesse kõiki ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaseid otsuseid, sealhulgas rahvusvaheliselt kokku lepitud aruandlusnõudeid ning kõnealuse teabe seiramise ja esitamise ajakavasid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

*Artikkel 40***Registrite loomine ja käigushoidmine**

1. Liit ja liikmesriigid loovad registrid ja haldavad neid, et pidada täpset arvestust riiklikult kindlaksmääratavate panuste üle vastavalt Pariisi kokkuleppe artikli 4 lõikele 13 ja kõnealuse kokkuleppe artikli 6 kohaste rahvusvaheliselt ülekantud leevendamistulemuste üle.
2. Liit ja liikmesriigid võivad oma registreid hallata ühiselt ühe või mitme muu liikmesriigiga.
3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud registrites sisalduvad andmed tehakse kättesaadavaks direktiivi 2003/87/EÜ artikli 20 alusel määratud põhihaldajale.
4. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 43 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, millega luuakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud registrid ning tehakse liidu ja liikmesriikide registrite kaudu võimalikuks ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaste otsuste vajalik tehniline rakendamine kooskõlas käesoleva artikli lõikega 1.

*7. PEATÜKK***Koostöö ja tugi***Artikkel 41***Liikmesriikide ja liidu vaheline koostöö**

1. Liikmesriigid teevad omavahel ja liiduga kõigiti koostööd käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmisel, eelkõige seoses järgmisega:
  - a) lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ettevalmistamise, vastuvõtmise, esitamise ja hindamise protsess vastavalt artiklitele 9–13;
  - b) protsess lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande ettevalmistamiseks, vastuvõtmiseks, esitamiseks ja hindamiseks vastavalt artiklile 17 ning iga-aastase aruandluse ettevalmistamiseks, vastuvõtmiseks, esitamiseks ja hindamiseks vastavalt artiklile 26;
  - c) protsess, mis on seotud komisjoni soovitude ja nende täitmisega vastavalt artikli 9 lõigetele 2 ja 3, artikli 17 lõikele 6, artikli 30 lõikele 1, artikli 31 lõikele 1 ning artikli 32 lõigetele 1 ja 2;
  - d) liidu kasvuhoonegaaside inventuuri ja liidu kasvuhoonegaaside inventuuriaruande koostamine vastavalt artikli 26 lõikele 4;
  - e) liitu käsitleva kliimaaruande koostamine vastavalt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni artiklile 12 ja iga kahe aasta tagant esitatavate liidu aruannete koostamine vastavalt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni organite otsusele 2/CP.17 või nende poolt hiljem vastu võetud asjakohastele otsustele;
  - f) ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppega ettenähtud läbivaatamis- ja vastavusmenetlused, mis on kooskõlas kõigi kohaldatavate ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud otsustega, samuti liikmesriikide kasvuhoonegaaside inventuuri ülevaatamise liidu menetlus, millele on osutatud artiklis 38;
  - g) kõik kohandused, mis on tehtud artiklis 38 osutatud liidupoolse ülevaatamise tulemusena, või ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile esitatud või esitatavatesse inventuuridesse ja inventuuriaruannetesse tehtud muudatused;
  - h) liidu kasvuhoonegaaside ligikaudsete inventuuriandmete koondamine vastavalt artikli 26 lõikele 2.
2. Liikmesriigi taotlusel võib komisjon pakkuda liikmesriikidele käesolevast määrusest tulenevate kohustustega seoses tehnilist tuge.

*Artikkel 42***Euroopa Keskkonnaameti roll**

- Euroopa Keskkonnaamet abistab iga-aastase tööprogrammi kohaselt komisjoni CO₂-heite vähendamise ja energiatõhususe mõõtmega seotud töös artiklite 15–21, 26, 28, 29, 35, 37, 38, 39 ja 41 nõuete täitmisel. See hõlmab abi, mis on vajalik seoses järgmisega:
- a) liikmesriikide poolt poliitikasuundade ja meetmete ning prognooside kohta esitatud teabe koondamine;
  - b) liikmesriikide poolt prognooside ning poliitikasuundade ja meetmete kohta esitatud teabe kvaliteedi tagamine ja kvaliteedi kontroll;

- c) hinnangute koostamine prognoose käsitlevate andmete kohta, mida liikmesriigid on jätnud esitamata, või komisjonile kättesaadavate sellealaste hinnangute täiendamine;
- d) selliste andmete koondamine, mis pärinevad võimaluse korral Euroopa statistikast ja on ajaliselt asjakohased ning mida on vaja energialiidu olukorda käsitlevaks aruandeks, mille komisjon koostab Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitamiseks;
- e) käesoleva määruse kohaselt kogutud teabe levitamine, sh liikmesriikide leevendamispoliitikasuundi ja -meetmeid käsitleva andmebaasi ning kliimamuutuste mõju, nendega seotud haavatavust ja nendega kohanemist käsitleva kliimamuutustega kohanemise Euroopa veebisaidi haldamine ja ajakohastamine;
- f) liidu kasvuhoonegaaside inventuuri koostamiseks vajalike kvaliteeditagamis- ja -kontrollimenetluste läbiviimine;
- g) liidu kasvuhoonegaaside inventuuri ja inventuuriaruande koostamine;
- h) hinnangute koostamine seoses kasvuhoonegaaside riiklikes inventuuriandmetes esitamata andmetega;
- i) artiklis 38 osutatud ülevaatamise läbiviimine;
- j) liidu kasvuhoonegaaside ligikaudsete inventuuriandmete koondamine.

8. PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 43

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 3 lõikes 5, artikli 15 lõikes 5, artikli 26 lõikes 6, artikli 37 lõikes 7 ja artikli 40 lõikes 4 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 24. detsembrist 2018. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament või nõukogu võib artikli 3 lõikes 5, artikli 15 lõikes 5, artikli 26 lõikes 6, artikli 37 lõikes 7 ja artikli 40 lõikes 4 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon iga liikmesriigi määratud ekspertidega kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 3 lõike 5, artikli 15 lõike 5, artikli 26 lõike 6, artikli 37 lõike 7 ja artikli 40 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 44

Komiteed

1. Komisjoni abistab:
  - a) kliimamuutuste komitee seoses artikli 19 lõikes 5, artikli 26 lõikes 7, artikli 37 lõikes 6, artikli 38 lõikes 3 ja artikli 39 lõikes 3 osutatud küsimuste rakendamisega ning
  - b) energialiidu komitee seoses artikli 17 lõikes 4 ja artikli 33 lõikes 4 osutatud küsimuste rakendamisega.

2. Nimetatud komiteed on komiteed määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
3. Käesoleva artikli lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komitee asub määruse (EL) nr 525/2013 artikli 26 kohaselt loodud komitee asemele.
4. Kui üks lõikes 1 osutatud komiteedest käsitleb horisontaalseid küsimusi ja ühismeetmeid, teavitab ta sellest teist lõikes 1 osutatud komiteed, et tagada poliitika järjepidevus ja maksimeerida sektorite vahelist sünergia.
5. Iga liikmesriik määrab oma esindaja(d) kliimamuutuste komiteesse ja energialiidu komiteesse. Mõlema komitee esindajad kutsutakse teise komitee koosolekutele.
6. Käesolevale artiklile viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 45

Läbivaatamine

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule kuue kuu jooksul pärast Pariisi kokkuleppe artikli 14 alusel kokku lepitud iga ülemaailmse kokkuvõtte tegemist aruande, milles käsitletakse käesoleva määruse toimimist, selle panust energialiidu juhtimisse, selle panust Pariisi kokkuleppe pikaajalistesse eesmärkidesse, edusamme 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisel, energialiidu täiendavaid eesmärke ning kavandamis-, aruandlus- ja seiretegevust käsitlevate käesoleva määruse sätete vastavust muudele ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppega seotud liidu õigusele või otsustele. Komisjon lisab aruannetele asjakohasel juhul seadusandlikud ettepanekud.

Artikkel 46

Direktiivi 94/22/EÜ muutmine

Direktiivi 94/22/EÜ muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 8 lõige 2 jäetakse välja.
- 2) Artikkel 9 jäetakse välja.

Artikkel 47

Direktiivi 98/70/EÜ muutmine

Direktiivi 98/70/EÜ muudetakse järgmiselt.

- 1) Artiklit 7a muudetakse järgmiselt:
  - a) lõike 1 kolmanda lõigu punkt a asendatakse järgmisega:

„a) iga tarnitud kütuse- või energialiigi kogumaht ning“;
  - b) lõike 2 sissejuhatav osa asendatakse järgmisega:

„2. Liikmesriigid nõuavad, et tarnijad vähendaksid võimalikult sujuvalt elutsükli jooksul energiaühiku kohta tekkivate kasvuhoonegaaside heitkoguseid kuni 10 % 31. detsembriks 2020, võrreldes nõukogu direktiivi (EL) 2015/652 II lisas esitatud kütuse alusstandardiga. See vähendamine hõlmab järgmist:“
- 2) Artikli 8 lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Komisjon tagab, et vastavalt lõikele 3 esitatud teave tehakse asjakohaste vahenditega viivitamata kättesaadavaks.“

Artikkel 48

Direktiivi 2009/31/EÜ muutmine

Direktiivi 2009/31/EÜ muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 27 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid esitavad iga nelja aasta järel komisjonile aruande käesoleva direktiivi rakendamise kohta, sealhulgas artikli 25 lõike 1 punktis b osutatud registri kohta. Esimene aruanne esitatakse komisjonile 30. juuniks 2011.“

Aruanne koostatakse komisjoni rakendusaktidega vastu võetud küsimustiku või vormi alusel. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 30 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Küsimustik või vorm saadetakse liikmesriikidele vähemalt kuus kuud enne aruande esitamise tähtaega.“

2) Artikli 38 lõige 1 jäetakse välja.

Artikkel 49

Määruse (EÜ) nr 663/2009 muutmine

Määrust (EÜ) nr 663/2009 muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 27 lõiked 1 ja 3 jäetakse välja.
- 2) Artikkel 28 jäetakse välja.

Artikkel 50

Määruse (EÜ) nr 715/2009 muutmine

Määruse (EÜ) nr 715/2009 artikkel 29 jäetakse välja.

Artikkel 51

Direktiivi 2009/73/EÜ muutmine

Direktiivi 2009/73/EÜ muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikkel 5 jäetakse välja.
- 2) Artikkel 52 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 52

Aruandlus

Komisjon jälgib ja kontrollib käesoleva direktiivi kohaldamist ning esitab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 (*) artiklis 35 osutatud energialiidu olukorda käsitleva aruande lisana üldise eduaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1)“.

Artikkel 52

Nõukogu direktiivi 2009/119/EÜ muutmine

Direktiivi 2009/119/EÜ artikli 6 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Iga aasta 15. märtsiks saadab iga liikmesriik komisjonile kokkuvõtliku väljavõtte lõikes 1 osutatud varude registrist, näidates ära vähemalt registrisse kantud kriisivarude kogused ja laadi eelneva kalendriaasta viimase päeva seisuga.“

Artikkel 53

Direktiivi 2010/31/EL muutmine

Direktiivi 2010/31/EL muudetakse järgmiselt:

1) Artiklit 2a muudetakse järgmiselt:

a) lõike 1 sissejuhatav osa asendatakse järgmisega:

„1. Iga liikmesriik koostab pikaajalise renoveerimisstrateegia nii avaliku kui ka erasektori elamu- ja mitteeluhoonete renoveerimise toetamiseks kogu riigis, et saavutada 2050. aastaks väga energiatõhus ja vähese CO₂-heitega hoonefond, hõlbustades olemasolevate hoonete kulutasuvat ümberehitamist liginullenergiahooneteks. Iga pikaajaline renoveerimisstrateegia hõlmab järgmist:“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„8. Liikmesriigi pikaajaline renoveerimisstrateegia esitatakse komisjonile Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 (*) artiklis 3 osutatud lõpliku lõimitud riikliku energia- ja kliimakava osana. Erandina nimetatud määruse artikli 3 lõikest 1 tuleb käesoleva artikli lõike 1 kohane esimene pikaajaline renoveerimisstrateegia esitada komisjonile 10. märtsiks 2020.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1)“.

2) Artikli 5 lõike 2 teisest lõigust jäetakse välja järgmine lause: „Aruanne võib sisalduda direktiivi 2006/32/EÜ artikli 14 lõikes 2 osutatud energiatõhususe tegevuskavades.“

3) Artikli 9 lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule määruse (EL) 2018/1999 artiklis 35 osutatud energialiidu olukorda käsitleva aruande osana iga nelja aasta järel teabe liikmesriikide edusammude kohta liginullenergiahoonete arvu suurendamisel. Kõnealuse esitatud teabe alusel koostab komisjon vajaduse korral tegevuskava ning annab soovitusi ja kavandab meetmeid vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artiklile 34, et suurendada kõnealuste hoonete arvu ning ergutada parimate tavade kasutamist seoses olemasolevate hoonete kulutasuva ümberehitamisega liginullenergiahooneteks.“

4) Artikli 10 lõiked 2 ja 3 jäetakse välja.

5) Artikli 14 lõike 3 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Selline aruanne esitatakse komisjonile osana määruse (EL) 2018/1999 artiklis 3 osutatud liikmesriikide lõimitud riiklikest energia- ja kliimakavadest.“

6) Artikli 15 lõike 3 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Selline aruanne esitatakse komisjonile osana määruse (EL) 2018/1999 artikli 3 osutatud liikmesriikide lõimitud riiklikest energia- ja kliimakavadest.“

Artikkel 54

Direktiivi 2012/27/EL muutmine

Direktiivi 2012/27/EL muudetakse järgmiselt.

1) Artikkel 4 jäetakse välja.

2) Artikli 18 lõike 1 punkt e jäetakse välja.

- 3) Artiklit 24 muudetakse järgmiselt:
  - a) lõiked 1, 3, 4, ja 11 jäetakse välja;
  - b) lõige 2 jäetakse välja.
- 4) XIV lisa jäetakse välja.

Artikkel 55

Direktiivi 2013/30/EL muutmine

Direktiivi 2013/30/EL artikli 25 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid esitavad komisjonile igal aastal Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 (*) artiklis 26 osutatud iga-aastase aruandluse osana IX lisa punkti 3 kohase teabe.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1)“.

Artikkel 56

Direktiivi (EL) 2015/652 muutmine

Direktiivi (EL) 2015/652 muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 5 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid edastavad igal aastal 31. detsembriks komisjonile eelneva kalendriaasta andmed direktiivi 98/70/EÜ artikli 7a järgimise kohta vastavalt käesoleva direktiivi III lisa sätetele.“

- 2) I lisa 2. osa punkti 1 alapunkt h ja punktid 2, 3, 4 ja 7 jäetakse välja.

- 3) III lisa muudetakse järgmiselt:

- a) punkt 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid esitavad punktis 3 loetletud andmed. Need andmed tuleb esitada igas liikmesriigis turule lastud kõigi kütuse- ja energialiikide kohta. Kui fossiilkütustega segatakse mitu biokütust, tuleb esitada teave iga biokütuse kohta.“;

- b) punkti 3 alapunktid e ja f jäetakse välja.

- 4) IV lisa muudetakse järgmiselt:

- a) järgmised teabe esitamise vormid esitatavate andmete järjepidevuse tagamiseks jäetakse välja:

- päritolu – üksiktarnijad,
- päritolu – tarnijahendused,
- ostukoht;

- b) märkuste punktid 8 ja 9 jäetakse välja.

Artikkel 57

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EL) nr 525/2013 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021, kohaldades käesoleva määruse artiklis 58 esitatud üleminekusätteid, välja arvatud määruse (EL) nr 525/2013 artikli 26 lõige 1, mis tunnistatakse kehtetuks alates 24. detsembrist 2018. Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ning neid loetakse vastavalt XIII lisas esitatud vastavustabelile.

*Artikkel 58***Üleminekusätted**

Erandina käesoleva määruse artiklist 57 kohaldatakse määruse (EL) nr 525/2013 artiklit 7 ning artikli 17 lõike 1 punkte a ja d jätkuvalt aruannete suhtes, mis sisaldavad nende artiklite kohaselt nõutud andmeid aastate 2018, 2019 ja 2020 kohta.

Määruse (EL) nr 525/2013 artikli 11 lõike 3 kohaldamist jätkatakse Kyoto protokolliga teise kohustusperioodi suhtes.

Määruse (EL) nr 525/2013 artikli 19 kohaldamist jätkatakse aastate 2018, 2019 ja 2020 kohta esitatud kasvuhoo- negaaside inventuuri andmete ülevaatamise suhtes.

Määruse (EL) nr 525/2013 artikli 22 kohaldamist jätkatakse nimetatud artikliga nõutud aruande esitamise suhtes.

Ühtsuse ja õiguskindluse huvides ei takista käesolev määrus elektrienergiat ja ohuvalmidust elektrisektoris käsitlevates asjakohastes liidu valdkondlikes õigusaktides sätestatud erandite kohaldamist.

*Artikkel 59***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artiklit 40, artikli 53 lõikeid 2, 3 ja 4, artikli 54 lõike 3 punkti a, artikli 54 lõiget 4 ning artiklit 55 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2018

Euroopa Parlamendi nimel
president
A. TAJANI

Nõukogu nimel
eesistuja
J. BOGNER-STRAUSS

I LISA

LÕIMITUD RIIKLIKE ENERGIA- JA KLIIMAKAVADE ÜLDINE RAAMISTIK

1. osa

Üldine raamistik

A JAGU. RIIKLIK KAVA

1. ÜLEVAADE JA KAVA VÄLJATÖÖTAMISE PROTSESS

1.1. Kokkuvõte

- i) Kava poliitiline, majanduslik, keskkonnavalane ja sotsiaalne kontekst.
- ii) Energialiidu viit mõõdet hõlmav strateegia.
- iii) Ülevaatlik tabel kava peamiste eesmärkide, poliitikasuundade ja meetmetega.

1.2. Ülevaade praegusest poliitilisest olukorrast

- i) Liikmesriikide ja liidu energiasüsteem ja riikliku kava poliitiline kontekst.
- ii) Energialiidu viie mõõtmega seotud praegused energia- ja kliimapolitikasuunad ja meetmed.
- iii) Peamised piiriülese tähtsusega küsimused.
- iv) Riikliku kliima- ja energiapolitika rakendamise haldusstruktuur.

1.3. Liikmesriikide ja liidu üksustega konsulteerimine ja nende kaasatus ning selle tulemus

- i) Liikmesriigi parlamendi kaasatus.
- ii) Kohalike ja piirkondlike ametiasutuste kaasatus.
- iii) Konsulteerimine sidusrühmadega, sh sotsiaalpartneritega, ning kodanikuühiskonna ja üldsuse kaasatus.
- iv) Konsulteerimine teiste liikmesriikidega.
- v) Komisjoni hõlmav järkjärguline protsess.

1.4. Piirkondlik koostöö kava ettevalmistamisel

- i) Elemendid, mis hõlmavad ühist või teiste liikmesriikidega kooskõlastatud kavandamist.
- ii) Selgitus, kuidas piirkondlikku koostööd on kavas arvesse võetud.

2. RIIKLIKUD EESMÄRGID

2.1. CO₂-heite vähendamise mõõde2.1.1. Kasvuhoonegaaside heide ja nende sidumine ⁽¹⁾

- i) Artikli 4 punkti a alapunktis 1 sätestatud elemendid.
- ii) Kui see on kohaldatav, muud riiklikud eesmärgid, mis on kooskõlas Pariisi kokkuleppe ja olemasolevate pikaajaliste strateegiatega. Kui see on asjakohane aitamaks täita liidu üldist kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet, muud eesmärgid, sh sektoripõhised ja kohanemiseesmärgid, kui need on olemas.

2.1.2. Taastuenergia

- i) Artikli 4 punkti a alapunktis 2 sätestatud elemendid.

⁽¹⁾ Tuleb tagada järjepidevus artikli 15 kohaste pikaajaliste strateegiatega..

-
- ii) Eeldatav trajektoor, mis näitab ajavahemikul 2021–2030 igas sektoris (elektri-, kütte- ja jahutus- ning transpordisektor) tarbitava taastuenergia osakaalu lõppenergia tarbimises.
  - iii) Eeldatavad trajektoorid iga sellise taastuenergiatehnoloogia kaupa, mida liikmesriik kavatseb kasutada taastuenergia üldise ja sektoripõhise 2021.–2030. aasta trajektoori saavutamiseks, sh eeldatav summaarne lõppenergia kogutarbimine tehnoloogialahenduste ja sektorite kaupa miljonites naftaekvivalenttonnides ning kavandatud ülesseatud koguvõimsus (jagatuna uueks ja ajakohastatud võimsuseks) tehnoloogialahenduste ja sektorite kaupa megavattides.
  - iv) Eeldatavad trajektoorid, mis näitavad nõudlust bioenergia järele, liigitatuna kütte-, elektri- ja transpordisektori kaupa, ning bioenergia pakkumist lähtematerjalide kaupa (eraldi omamaise toodangu ja impordi kohta). Metsa biomassi puhul hinnang, milles käsitletakse metsa biomassi allikat ja mõju maakasutuse ja metsanduse valdkonna neeldajale.
  - v) Kui see on kohaldatav, muud riiklikud trajektoorid ja eesmärgid, sh pikaajalised ja sektoripõhised trajektoorid ja eesmärgid (nt taastuenergia osakaal kaugküttes, taastuenergia kasutus hoonetes, linnade, taastuenergiakogukondade ja oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate toodetav taastuenergia, reovee töötlemisel settest saadud energia).
-

2.2. Energiatõhususe mõõde

- i) Artikli 4 punktis b sätestatud elemendid.
  - ii) Soovituslikud vahe-eesmärgid aastateks 2030, 2040 ja 2050, riigisiselt kehtestatud mõõdetavad arengunäitajad, eeldatava energiasäästu ja laiemal kasul tõendus põhine hinnang ja nende panus liidu energiatoõhususe eesmärkide saavutamisse, mis on esitatud riigi (avaliku ja erasektori) elamu- ja mittelehoonete renoveerimise pikaajalise strateegia tegevuskavades kooskõlas direktiivi 2010/31/EL artikliga 2a.
  - iii) Kui see on asjakohane, muud riiklikud eesmärgid, sh pikaajalised eesmärgid või strateegiad ja sektoripõhised eesmärgid, ning riiklikud eesmärgid sellistes valdkondades nagu energiatoõhusus transpordisektoris ning seoses kütmise ja jahutamisega.
-

2.3. Energiajulgeoleku mõõde

- i) Artikli 4 punktis c sätestatud elemendid.
  - ii) Riiklikud eesmärgid, et suurendada energiaallikate mitmekesistamist ja kolmandatest riikidest pärit energiatarveid piirkondlike ja riiklike energiasüsteemide vastupanuvõime tõstmiseks.
  - iii) Kui see on asjakohane, kolmandatest riikidest imporditavast energiast sõltumise vähendamise seotud riiklikud eesmärgid, et suurendada piirkondlike ja riiklike energiasüsteemide vastupanuvõimet.
  - iv) Riiklikud eesmärgid, mis on seotud riikliku energiasüsteemi paindlikkuse suurendamisega, eelkõige oma-aste energiaallikate kasutuselevõtu, tarbimiskaja ja energia salvestamise abil.
-

2.4. Energia siseturu mõõde

2.4.1. Elektrivõrkude omavaheline ühendatus

- i) Elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase, mille liikmesriik on 2030. aastaks eesmärgiks seadnud, võttes arvesse elektrivõrkude omavahelise ühendatuse 2030. aasta eesmärki, mis on vähemalt 15 %, koos strateegiaga, mis sisaldab 2021. aastast alates taset, mis on kindlaks määratud tihedas koostöös mõjutatud liikmesriikidega, võttes arvesse 2020. aasta eesmärki tagada võrkude 10 % omavaheline ühendatus ja järgmisi meetmete kiireloomulisuse näitajaid:
  - 1) hindade erinevus hulgiturul, mis ületab soovitusliku künnise 2 €/MWh liikmesriikide, piirkondade või pakkumispriirkondade vahel;
  - 2) võrkude ühenduste ülekande nimivõimsus on väiksem kui 30 % tippkoormusest;
  - 3) võrkude ühenduste ülekande nimivõimsus on väiksem kui 30 % taastuvate energiaallikate ülesseatud tootmisvõimsusest.

Iga uue võrkude ühenduse puhul tuleb teha sotsiaalmajanduslik ja keskkonnavaline kulutõhususe analüüs ning ühenduse võib luua üksnes siis, kui potentsiaalne tulu ületab kulu.

2.4.2. Energia ülekande taristu

- i) Elektrienergia ja gaasi ülekande taristu põhiprojektid ja vajaduse korral moderniseerimisprojektid, mis on vajalikud energialiidu strateegia viie mõõtmega seotud eesmärkide saavutamiseks.
- ii) Kui see on kohaldatav, muud kavandatud peamised taristuprojektid kui ühishuviprojektid ⁽¹⁾.

2.4.3. Turgude lõimimine

- i) Energia siseturu muude aspektide, nt süsteemi paindlikkuse suurendamise (eelkõige seoses konkurentsipõhiste elektrihindade edendamise vastavalt valdkondlikule õigusele), turgude lõimimise ja liitmisega (mille eesmärk on suurendada olemasolevate ühenduste kaubeldavat võimsust), arukate võrkude, koondamise, tarbimiskaja, salvestamise, hajatootmise, jaotamise, ümberjaotamise ja piiramise mehhanismide ning reaajas edastatavate hinnasignaalidega seotud riiklikud eesmärgid, sh eesmärkide saavutamise ajakava.
- ii) Kui see on kohaldatav, riiklikud eesmärgid seoses taastuvenergia osalemise diskrimineerimise keelu, tarbimiskaja ja salvestamisega, sh koondamise kaudu kõigil energiaturgudel, sh nende eesmärkide saavutamise ajakava.
- iii) Kui see on kohaldatav, riiklikud eesmärgid seoses tagamisega, et tarbijad osalevad energiasüsteemis ning saavad kasu omatootmisest ja uutest tehnoloogiatest, sh arukatest arvutitest.
- iv) Riiklikud eesmärgid, millega tagada elektrisüsteemi piisavus, ja energiasüsteemi paindlikkus taastuvenergia tootmiseks, sh eesmärkide saavutamise ajakava.
- v) Kui see on kohaldatav, riiklikud eesmärgid, millega tagatakse energiatarbijate kaitse ja energia jaemüügisektori konkurentsivõime suurendamine.

2.4.4. Raskused energia eest tasumisel

Kui see on kohaldatav, energiaostuvõimetusega seotud riiklikud eesmärgid, sh nende saavutamise ajakava.

2.5. Teadusuuringute, innovatsiooni ja konkurentsivõime mõõde

- i) Energialiiduga seotud avaliku ja – kui need on olemas – erasektori teadusuuringuid ja innovatsiooni käsitlevad riiklikud rahastamis- ja muud eesmärgid ning vajaduse korral eesmärkide saavutamise ajakava.
- ii) Puhta energia tehnoloogia edendamisega seotud riiklikud 2050. aasta eesmärgid, kui need on olemas, ning vajaduse korral riiklikud eesmärgid, sh pikaajalised (2050), mis on seotud vähese CO₂-heitega tehnoloogia kasutuselevõtuga, sh suure energiakasutusega ja rohkesti CO₂-heidet tekitavate tööstussektorite CO₂-heite vähendamise ning vajaduse korral seonduva CO₂ transpordi ja säilitamise taristu tehnoloogia.
- iii) Kui see on kohaldatav, konkurentsivõimega seotud riiklikud eesmärgid.

3. POLIITIKASUUNAD JA MEETMED

3.1. CO₂-heite vähendamise mõõde

3.1.1. Kasvuhoonegaaside heide ja nende sidumine

- i) Poliitikasuunad ja meetmed, millega saavutatakse määruse (EL) 2018/842 kohane eesmärk, millele on osutatud punktis 2.1.1, ning poliitikasuunad ja meetmed, mille eesmärk on järgida määrust (EL) 2018/841, ning mis hõlmavad kõiki peamisi heidet tekitavaid sektoreid ning sektoreid neeldajate edendamiseks, pidades silmas pikaajalist visiooni ja eesmärki minna üle vähese heitega majandusele ning saavutada tasakaal heite ja sidumise vahel kooskõlas Pariisi kokkuleppega.
- ii) Piirkondlik koostöö selles valdkonnas, kui see on asjakohane.
- iii) Ilma et see piiraks riigiabi eeskirjade kohaldatavust, rahastamismeetmed, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine kõnealuses valdkonnas riigi tasandil, kui see on asjakohane.

⁽¹⁾ Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrusega (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

3.1.2. Taastuenergia

- i) Poliitikasuunad ja meetmed, millega saavutatakse riiklik panus liidu tasandi siduva 2030. aasta taastuenergiaeesmärgi saavutamiseks ning järgitakse artikli 4 punkti a alapunktis 2 osutatud trajektoore ja, kui need on asjakohased või kättesaadavad, elemente, mis on esitatud käesoleva lisa punktis 2.1.2, sh sektori- ja tehnoloogiaspetsiifilised meetmed ⁽¹⁾.
- ii) Kui see on asjakohane, piirkondliku koostöö erimeetmed ning soovi korral hinnanguline taastuvatest energiaallikatest toodetud energia üleliigne kogus, mida saaks üle kanda teistele liikmesriikidele, et saavutada riiklik panus ja järgida trajektoore, nagu on esitatud käesoleva lisa punktis 2.1.2.
- iii) Asjakohasusest lähtuvalt erimeetmed, mis on seotud rahalise toetusega, sh liidu toetusega ja liidu vahendite kasutamisega taastuvatest energiaallikatest energia tootmise ja sellise energia kasutamise edendamiseks elektri-, kütte- ja jahutus- ning transpordisektoris.
- iv) Kui see on kohaldatav lisavad liikmesriigid direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 6 lõike 4 kohaselt taastuvatest energiaallikatest elektri tootmiseks antud toetuse hindamise.
- v) Erimeetmed ühe või mitme kontaktpunkti loomiseks, haldusmenetluste täiustamiseks, teabe ja koolituse pakkumiseks ning elektriootulepingute kasutuselevõtu lihtsustamiseks.

Kokkuvõtte tugiraamistikku alla kuuluvatest poliitikasuundadest ja meetmetest, mida liikmesriigid peavad kohaldama vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 21 lõikele 6 ja artikli 22 lõikele 5 eesmärgiga edendada ja hõlbustada omatootmise ja taastuenergia kogukondade arengut.

- vi) Taastuvaid allikaid kasutavate kaugkütte- ja -jahutussüsteemide jaoks uue taristu ehitamise vajaduse hindamine.
- vii) Kui see on asjakohane, erimeetmed biomassist toodetud energia kasutamise edendamiseks, eelkõige uute biomassiresursside kasutuselevõtuks, võttes arvesse:
  - biomassiresursside, sh jätkusuutliku biomassi kättesaadavust: nii omamaine potentsiaal kui ka import kolmandatest riikidest;
  - biomassi muud kasutust teistes sektorites (põllumajandus ja metsapõhised sektorid) ning biomassi säästva tootmise ja kasutamise meetmeid.

3.1.3. Mõõtme muud elemendid

- i) Kui see on asjakohane, ELi heitkogustega kauplemise süsteemi mõjutavad riiklikud poliitikasuunad ja meetmed ning hinnang sellele, kuidas nendega täiendatakse ja kuidas need mõjutavad ELi heitkogustega kauplemise süsteemi.
- ii) Poliitikasuunad ja meetmed muude riiklike eesmärkide saavutamiseks, kui see on asjakohane.
- iii) Vähese heitega liikuvust (sh transpordi elektrifitseerimine) hõlmavad poliitikasuunad ja meetmed.
- iv) Energiatoetuste ja eelkõige fossiilkütuste toetuste järkjärguliseks kaotamiseks kavandatud riiklikud poliitikasuunad, ajakavad ja meetmed, kui see on asjakohane.

3.2. Energiatõhususe mõõde

Kavandatud poliitikasuunad, meetmed ja programmid, millega viiakse ellu riiklikuid soovituslikke energiatõhususpäikesid aastaks 2030 ja muid punktis 2.2 osutatud eesmärgi, sh hoonete energiatõhususe edendamiseks kavandatud meetmed ja vahendid (mh rahalised), eriti seoses järgmisega.

- i) Direktiivi 2012/27/EL artiklites 7a ja 7b ja artikli 20 lõikes 6 osutatud energiatõhususkohustuste süsteem ja alternatiivsed poliitikameetmed, mis koostatakse vastavalt käesoleva määruse III lisale.
- ii) Riigi nii avaliku kui ka erasektori elamu- ja mitteeluhoonete renoveerimist toetav pikaajaline renoveerimistrateegia ⁽²⁾, sh kulutõhusat põhjalikku renoveerimist soodustavad poliitikasuunad, meetmed ja tegevused ning riigi hoonefondi halvimate tõhususnäitajatega segmentidele suunatud poliitikasuunad ja tegevused vastavalt direktiivi 2010/31/EL artiklile 2a.

⁽¹⁾ Nende meetmete kavandamisel võtavad liikmesriigid arvesse praeguste rajatiste oleusringi lõppu ja ajakohastamispotentsiaali.

⁽²⁾ Vastavalt direktiivi 2010/31/EL artiklile 2a.

- iii) Kirjeldus poliitikasuundadest ja meetmetest, mille eesmärk on energiateenuste edendamine avalikus sektoris, ning meetmetest, millega kõrvaldatakse energiatõhususlepingute ja muude energiatõhususteenuste mudelite kasutamist takistavad regulatiivsed ja mitteregulatiivsed tõkked ⁽¹⁾.
- iv) Muud kavandatud poliitikasuunad, meetmed ja programmid, millega viiakse ellu riiklikuid soovituslikke energiatõhususpanuseid aastaks 2030 ja muid punktis 2.2 osutatud eesmäärke (nt meetmed avaliku sektori hoonete eeskuju andva rolli ning energiatõhusate riigihangete edendamiseks, meetmed energiaauditite ja energijuhtimissüsteemide edendamiseks ⁽²⁾, tarbijatele suunatud teabe- ja koolitusmeetmed ⁽³⁾ ning muud meetmed energiatõhususe edendamiseks ⁽⁴⁾).
- v) Kui see on asjakohane, siis nende poliitikasuundade ja meetmete kirjeldus, millega edendatakse kohalike energiakogukondade rolli punktides i, ii, iii ja iv nimetatud poliitikasuundade ja meetmete elluviimisele kaasaaitamises.
- vi) Gaasi- ja elektritaristu energiatõhususe potentsiaali kasutamise meetmete väljatöötamise meetmete kirjeldus ⁽⁵⁾.
- vii) Piirkondlik koostöö selles valdkonnas, kui see on asjakohane.
- viii) Rahastamismeetmed, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine kõnealuses valdkonnas riigi tasandil.

3.3. Energiajulgeoleku mõõde ⁽⁶⁾

- i) Punktis 2.3 sätestatud elementidega seotud poliitikasuunad ja meetmed ⁽⁷⁾.
- ii) Piirkondlik koostöö selles valdkonnas.
- iii) Kui see on asjakohane, rahastamismeetmed kõnealuses valdkonnas riigi tasandil, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine.

3.4. Energia siseturu mõõde ⁽⁸⁾

3.4.1. Elektritaristu

- i) Poliitikasuunad ja meetmed, et saavutada artikli 4 punktis d sätestatud elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase.
- ii) Piirkondlik koostöö selles valdkonnas ⁽⁹⁾.
- iii) Kui see on asjakohane, rahastamismeetmed kõnealuses valdkonnas riigi tasandil, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine.

3.4.2. Energia ülekande taristu

- i) Punktis 2.4.2 sätestatud elementidega seotud poliitikasuunad ja meetmed, sh erimeetmed ühishuvi projektide ja muude peamiste taristuprojektide elluviimiseks, kui see on asjakohane.
- ii) Piirkondlik koostöö selles valdkonnas ⁽¹⁰⁾.
- iii) Kui see on asjakohane, rahastamismeetmed kõnealuses valdkonnas riigi tasandil, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine.

3.4.3. Turgude lõimimine

- i) Punktis 2.4.3 sätestatud elementidega seotud poliitikasuunad ja meetmed.

⁽¹⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklile 18.

⁽²⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklile 8.

⁽³⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklitele 12 ja 17.

⁽⁴⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklile 19.

⁽⁵⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 15 lõikele 2.

⁽⁶⁾ Poliitikasuunad ja meetmed peavad kajastama energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet.

⁽⁷⁾ Tuleb tagada kooskõla Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määruse (EL) 2017/1938 (milles käsitletakse gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010; ELT L 280, 28.10.2017, lk 1) kohaste ennetusmeetmete kavade ja hädaolukorra lahendamise kavade ning määruse (EL) 2018/2001 [ettepanek COM(2016) 862, milles käsitletakse riskideks valmisolekut elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2005/89/EÜ] kohaste riskivalmisolekukavadega.

⁽⁸⁾ Poliitikasuunad ja meetmed peavad kajastama energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet.

⁽⁹⁾ Muud kui määruse (EL) nr 347/2013 kohaselt loodud ühishuvi projektide piirkondlikud rühmad.

⁽¹⁰⁾ Muud kui määruse (EL) nr 347/2013 kohaselt loodud ühishuvi projektide piirkondlikud rühmad.

- ii) Meetmed, millega suurendatakse energiasüsteemi paindlikkust taastuvenergia tootmiseks, näiteks arukad võrgud, koondatavus, tarbimiskaja, salvestamine, hajatootmine, jaotamise, ümberjaotamise ja piiramise mehhanismid ning reaalajas edastatavad hinnasignaalid, sh päevasiseste turgude liitmise ja piiriüleste tasakaalustamisturgude kasutuselevõtt.
- iii) Kui see on asjakohane, meetmed, millega tagatakse taastuvenergia mittediskrimineeriv osalus, tarbimiskaja ja salvestamine, sh koondamise abil, kõigil energiaturgudel.
- iv) Poliitikasuunad ja meetmed tarbijate (eriti haavatavate või, kui see on asjakohane, energiaostuvõime- tute tarbijate) kaitsmiseks ning energia jaeturu konkurentsivõime suurendamiseks.
- v) Tarbimiskaja võimaldamise ja arendamise meetmete kirjeldus, sealhulgas meetmed, mille puhul kasu- tatakse tariife dünaamilise hinnakujunduse toetamiseks ⁽¹⁾.

3.4.4. Energiaostuvõimetus

- i) Kui see on asjakohane, poliitikasuunad ja meetmed punktis 2.4.4 esitatud eesmärkide saavutamiseks.

3.5. Teadusuuringute, innovatsiooni ja konkurentsivõime mõõde

- i) Punktis 2.5 sätestatud elementidega seotud poliitikasuunad ja meetmed.
- ii) Kui see on asjakohane, koostöö teiste liikmesriikidega selles valdkonnas, sh vajaduse korral teave selle kohta, kuidas SET-kava eesmärke ja poliitikasuundi kajastatakse riiklikus kontekstis.
- iii) Kui see on asjakohane, rahastamismeetmed kõnealuses valdkonnas riigi tasandil, sh liidu toetus ja liidu va- hendite kasutamine.

B JAGU. ANALÜÜTILINE ALUS ⁽²⁾

4. PRAEGUNE OLUKORD NING OLEMASOLEVAID POLIITIKASUUNDI JA MEETMEID HÕLMAVAD PROGNOOSID ⁽³⁾ ⁽⁴⁾

4.1. Energiasüsteemi ja kasvuhoonegaaside heite arengut mõjutavate peamiste välistegurite prognoositav areng

- i) Makromajanduslikud prognoosid (SKP ja rahvastiku kasv).
- ii) Energiasüsteemi ja kasvuhoonegaaside heidet eeldatavasti mõjutavad valdkondlikud muutused.
- iii) Globaalsed energiasuundumused, fossiilkütuste rahvusvaheline hind, ELi heitkogustega kauplemise süsteemi CO₂-hind.
- iv) Tehnoloogiakulude areng.

4.2. CO₂-heite vähendamise mõõde

4.2.1. Kasvuhoonegaaside heide ja nende sidumine

- i) Kasvuhoonegaaside praeguse heite suundumused ja neeldajad ELi heitkogustega kauplemise süsteemi- miga ja suundumused jõupingutuste jagamise valdkonnas ja maakasutuse ja metsanduse sektorites ning eri energiasektorites.
- ii) Olemasolevate riiklike ja liidu poliitikasuundade ja meetmete alusel koostatavad prognoosid vald- kondlike arengusuundade kohta vähemalt kuni 2040. aastani (sh 2030. aasta kohta).

⁽¹⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 15 lõikele 8.

⁽²⁾ Kava B jaos esitatavate näitajate ja muutujate üksikasjalik loetelu on esitatud 2. osas.

⁽³⁾ Praegune olukord kajastab riikliku kava esitamise kuupäeva (või kõige hilisemat kuupäeva). Olemasolevad poliitikasuunad ja meetmed hõlmavad rakendatud ja vastuvõetud poliitikasuundi ja meetmeid. Vastuvõetud poliitikasuunad ja meetmed on poliitikasuunad ja meetmed, mille kohta on riikliku kava esitamise kuupäevaks tehtud valitsuse ametlik otsus ning mida on kindlalt kohustatud rakendama. Rakendatud poliitikasuunad ja meetmed on poliitikasuunad ja meetmed, mis vastavad lõimitud riikliku energia- ja kliimakava või lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande esitamise kuupäeval ühele või mitmele järgmisele tingimusele: jõus on otsekohalduvad liidu õigusaktid või riiklikud õigusaktid, kehtestatud on üks või mitu vabatahtlikku kokkulepet, eraldatud on finantsvahendid, kaasatud on inimressursid.

⁽⁴⁾ Välistegurite valimisel võib lähtuda eeldustest, mis on esitatud ELi 2016. aasta võrdlusstsenaariumis või muus järgnevas poliitikastse- naariumis samade muutujate kohta. Olemasolevate poliitikasuundade ja meetmete ja mõjuhinnangute alusel riiklike prognooside koostamisel võib lisaks kasu olla liikmesriigipõhistest tulemustest, mis on esitatud ELi 2016. aasta võrdlusstsenaariumis ja järgnevates poliitikastse- naariumides.

4.2.2. Taastuenergia

- i) Taastuenergia praegune osakaal summaarses lõppenergia tarbimises ja eri sektorites (kütte- ja jahutus-, elektri- ning transpordisektor) ning tehnoloogia teikes igas kõnealusel sektoris.
  - ii) Olemasolevate poliitikasuundade alusel koostatavad soovituslikud arenguprognosid 2030. aasta kohta (pidades silmas väljaadet 2040. aastani).
-

4.3. Energiatõhususe mõõde

- i) Primaar- ja lõppenergia praegune tarbimine majanduses ja sektorite (sh tööstus-, eluaseme-, teenuste ja transpordisektor) kaupa.
  - ii) Tõhusa koostootmise ning tõhusa kaugkütte ja -jahutuse kasutamise praegune potentsiaal ⁽¹⁾.
  - iii) Primaar- ja lõppenergia tarbimist igas sektoris kuni vähemalt 2040. aastani (sh 2030. aastal) hõlmavad prognoosid, võttes arvesse olemasolevaid energiatohususe poliitikasuundi, meetmed ja kavasid, millele on osutatud punkti 1.2. alapunktis ii ⁽²⁾.
  - iv) Riiklike arvutuste kohane energiatohususe miinimumnõuete kuluoptimaalne tase vastavalt direktiivi 2010/31/EL artiklile 5.
-

4.4. Energiajulgeoleku mõõde

- i) Praegune energiaallikate jaotus, omamaised energiaallikad, sõltumine imporditavast energiast, sh asjakohased riskid.
  - ii) Olemasolevate poliitikasuundade ja meetmete alusel koostatavad arenguprognosid vähemalt kuni 2040. aastani (sh 2030. aasta kohta).
-

4.5. Energia siseturu mõõde

4.5.1. Elektrivõrkude omavaheline ühendatus

- i) Elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase ja peamised ühendused ⁽³⁾.
- ii) Ühenduste laiendamise vajaduste prognoosid (sh 2030. aasta kohta) ⁽⁴⁾.

4.5.2. Energia ülekande taristu

- i) Olemasoleva elektri ja gaasi ülekande taristu põhitunnused ⁽⁵⁾.
- ii) Ühenduste laiendamise vajaduse prognoosid kuni vähemalt 2040. aastani (sh 2030. aasta kohta) ⁽⁶⁾.

4.5.3. Elektri- ja gaasiturud, energiahinnad

- i) Elektri- ja gaasiturude praegune olukord, sh energiahinnad.
  - ii) Olemasolevate poliitikasuundade ja meetmete alusel koostatavad arenguprognosid vähemalt kuni 2040. aastani (sh 2030. aasta kohta).
-

4.6. Teadusuuringute, innovatsiooni ja konkurentsivõime mõõde

- i) Vähesel CO₂-heitel tehnoloogia sektori praegune olukord ja, niivõrd kui see on võimalik, positsioon maailmaturul (seda tuleks analüüsida liidu või ülemaailmsel tasandil).
  - ii) Avaliku ja, kui need on kättesaadavad, erasektori teadustöö ja innovatsiooniga seotud praegused kulud seoses vähesel CO₂-heitel tehnoloogiaga ning praegune patentide ja teadlaste arv.
  - iii) Kolm peamist hinnakomponenti (energia, võrk, maksud) moodustavate praeguste hinnaelementide osadeks jaotamine.
  - iv) Energiatoetuste, sh fossiilkütuste toetuse kirjeldus.
-

⁽¹⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 14 lõikele 1.

⁽²⁾ See praeguse olukorra jätkumise võrdlusprognoos on alus lõpp- ja primaarenergia tarbimise 2030. aasta eesmärgile, millele osutatud punktis 2.3, ning ümberarvutusteguritele.

⁽³⁾ Viide ülevaadetele, milles käsitletakse olemasolevat ülekandetaristut põhivõrguettevõtjate kaupa.

⁽⁴⁾ Viide riiklikele võrguarengukavadele ja põhivõrguettevõtjate piirkondlikele investeerimiskavadele.

⁽⁵⁾ Viide ülevaadetele, milles käsitletakse olemasolevat ülekandetaristut põhivõrguettevõtjate kaupa.

⁽⁶⁾ Viide riiklikele võrguarengukavadele ja põhivõrguettevõtjate piirkondlikele investeerimiskavadele.

---

5. KAVANDATAVATE POLIITIKASUUNDADE JA MEETMETE MÕJU HINDAMINE ⁽¹⁾

- 5.1. Punkti 3 kohaste kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete mõju energiasüsteemile ning kasvuhoonegaaside heitele ja nende neeldajatele, sh võrdlus olemasolevaid poliitikasuundi ja meetmeid hõlmavate prognoosidega (nagu on kirjeldatud punktis 4).
- Energiasüsteemi, kasvuhoonegaaside ja neeldajate prognoosid ja kui see on asjakohane, direktiivi (EL) 2016/2284 kohased õhusaasteainete heite arengu prognoosid lähtuvalt kavandatavatest poliitikasuundadest ja meetmetest, mis hõlmavad kuni vähemalt kümnet aastat pärast kavaga hõlmatud ajavahemikku (sh kavaga hõlmatud ajavahemiku viimase aasta kohta), sh asjakohased liidu poliitikasuunad ja meetmed.
  - Hinnang, milles käsitletakse poliitikasuundade koostoimet (olemasolevate ja kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete vahel ühe poliitikamõõtme piires ning olemasolevate ja kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete vahel eri mõõtmete piires) kuni kavaga hõlmatud ajavahemiku vähemalt viimase aastani, eelkõige selleks, et luua kindel arusaam energiatõhususe/energiasäästu poliitika mõjust energiasüsteemi suurusele ning vähendada energiavarustusse tehtavate investeeringute ebaõnnestumise ohtu.
  - Hinnang, milles käsitletakse olemasolevate ja kavandatud poliitikasuundade ja meetmete koostoimet ning nende koostoimet liidu kliima- ja energiapoliitika meetmetega.
-
- 5.2. Punkti 3 kohaste kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete makromajanduslik mõju ja niivõrd, kui see on võimalik, mõju tervisele, keskkonnale, tööhõivele ja haridusele, oskustele ning sotsiaalmõju, sh õiglase ülemineku aspektid (kulude ja tulude ning kulutõhususe seisukohast) kuni kavaga hõlmatud ajavahemiku vähemalt viimase aastani, sh võrdlus olemasolevaid poliitikasuundi ja meetmeid hõlmavate prognoosidega.
-
- 5.3. Investeeringuvajaduste ülevaade
- Olemasolevad investeeringuvood ja kavandatavate poliitikasuundade ja meetmetega seotud tulevaste investeeringute prognoosid.
  - Sektori või turu riskitegurid või takistused riiklikus või piirkondlikus kontekstis.
  - Täiendava avaliku sektori rahalise toe või avalike vahendite analüüs, et täita punktis ii määratletud lüngad.
-
- 5.4. Punkti 3 kohaste kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete mõju teistele liikmesriikidele ja piirkondlikule koostööle kuni kavaga hõlmatud ajavahemiku vähemalt viimase aastani, sh võrdlus olemasolevaid poliitikasuundi ja meetmeid hõlmavate prognoosidega.
- Mõju naaberliikmesriikide ja teiste piirkonna liikmesriikide energiasüsteemile võimalikult suures ulatuses.
  - Mõju energiahindadele, kommunaalteenustele ja energiaturgude lõimimisele.
  - Kui see on asjakohane, mõju piirkondlikule koostööle.
-

2. osa

Riikliku kava B jaos esitatavate näitajate ja muutujate üksikasjalik loetelu ⁽²⁾ ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾

Järgmised näitajad, muutujad ning energiabilansid ja -näitajad tuleb esitada riikliku kava B jaos „Analüütiline alus“, kui neid kasutatakse:

1. Üldised näitajad ja muutujad

1) Rahvaarv [miljonites].

⁽¹⁾ Kavandatavad poliitikasuunad ja meetmed on arutlusel olevad variandid, mille vastuvõtmine ja rakendamine pärast riikliku kava esitamise kuupäeva on realselt võimalik. Seepärast peavad punkti 5.1.i kohased vastavad prognoosid hõlmama rakendatud ja vastuvõetud poliitikasuundi ja meetmeid (olemasolevate poliitikasuundade ja meetmetega prognoosid) ning ka kavandatavaid poliitikasuundi ja meetmeid.

⁽²⁾ Ajavahemikku 2021–2030 hõlmava kava puhul: 4. ja 5. jaos tuleb esitada loetelus oleva iga näitaja/muutuja kohta suundumus aastatel 2005–2040 (2005–2050, kui see on asjakohane), sh aasta 2030. kohta, viieaastaste intervallidena. Tuleb näidata, millised näitajad põhinevad välistel eeldustel ja millised modelleerimistulemustel.

⁽³⁾ Esitatavad andmed ja prognoosid peavad võimalikult suures ulatuses tuginema Eurostati andmetele ja meetoditele, mida kasutatakse Euroopa statistika esitamiseks asjakohaste valdkondlike õigusaktide raames, ning olema nende andmete ja meetoditega kooskõlas, kuna Euroopa statistika on peamine statistikaallikas, mida kasutatakse aruandluseks ja seireks kasutatava statistika esitamiseks vastavalt määrusele (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta.

⁽⁴⁾ Märkus: kõik prognoosid tuleb teha püsivhindade alusel (2016. aasta on lähteaasta).

⁽⁵⁾ Komisjon esitab prognooside peamiste näitajate kohta soovitusel, mis hõlmavad vähemalt nafta, gaasi ja söe impordihindu ning ELi heitkogustega kauplemissüsteemi CO₂-hindu.

- 2) SKP [miljonites eurodes].
  - 3) Valdkondlik kogulisandväärtus (sh peamised tööstussektorid, ehitus-, teenuste ja põllumajandussektor) [miljonites eurodes].
  - 4) Leibkondade arv [tuhandetes].
  - 5) Leibkonna suurus [elanikud/leibkonnad].
  - 6) Leibkondade kasutada olev sissetulek [eurodes].
  - 7) Reisijakilomeetrite arv: kõik transpordiviisid, st jagatuna maantee- (autod ja bussid võimaluse korral eraldi), raudtee-, õhu- ja siseveetranspordi kaupa (kui see on asjakohane) [miljonites reisijakilomeetrites].
  - 8) Kaubaveo tonnkilomeetrite arv: kõik transpordiviisid, v.a rahvusvaheline merevedu, st jagatuna maantee-, raudtee-, õhu- ja siseveetranspordi kaupa (siseveeteed ja riigisisene merevedu) [miljonites tonnkilomeetrites].
  - 9) Rahvusvahelised nafta, gaasi ja söe impordi hinnad [EUR/GJ või euro/toe], mis tuginevad komisjoni soovitudele.
  - 10) ELi heitkogustega kauplemise süsteemi kohane CO₂-hind [euro/LHÜ], mis tugineb komisjoni soovitudele.
  - 11) Hinnanguline euro ja USA dollari vahetuskurs (kui see on asjakohane) [euro/vääring ja USD/vääring].
  - 12) Kütte kraadpäevade arv (Heating Degree Days, HDD).
  - 13) Jahutuse kraadpäevade arv (Cooling Degree Days, CDD).
  - 14) Peamiste asjakohaste tehnoloogialahenduste modelleerimiseks kasutatavad eeldatavad tehnoloogiakulud.
2. Energiabilansid ja -näitajad
- 2.1. Energiavarustus
- 1) Omamaine toodang kütuseliikide kaupa (kõik energiatooted, mida toodetakse suurtes kogustes) [ktoe].
  - 2) Netoimport kütuseliikide kaupa (sh elekter ja jaotatuna ELi-siseseks ja ELi-väliseks netoimpordiks) [ktoe].
  - 3) Sõltuvus kolmandatest riikidest pärinevast impordist [%].
  - 4) Peamised impordiallikad (riigid) peamiste energiakandjate (sh gaas ja elekter) puhul.
  - 5) Sisemaine kogutarbimine kütuseliigi allikate kaupa (sh tahked kütused, kõik energiatooted: süsi, toornafta ja naftasaadused, maagaas, tuumaenergia, elekter, soojusenergia, taastuvad energiaallikad, jäätmed) [ktoe].
- 2.2. Elekter ja soojus
- 1) Elektritoodangu kogumaht [GWh].
  - 2) Elektritoodangu kogumaht kütuste kaupa (kõik energiatooted) [GWh].
  - 3) Soojuse ja energia koostootmise osakaal elektri ja soojuse kogutootmises [%].
  - 4) Elektritootmise võimsus allikate kaupa, sh kasutuselt kõrvaldamine ja uued investeeringud [MW].
  - 5) Soojuselektrijaamade soojustoodang.
  - 6) Elektri ja soojuse koostootmisjaamade soojustoodang, sealhulgas tööstuslik heitsoojus.
  - 7) Piiriülene gaasi ja elektri ülekande võimsus [elektri puhul on määratlus kooskõlas käimasolevate aruteludega, võttes aluseks eesmärgi saavutada 15 % ühendatus] ja selle prognoositav kasutusmäär.
- 2.3. Muundamisektor
- 1) Soojuselektrijaamas kasutatav sisendkütus (sh tahke kütus, nafta, gaas) [ktoe].
  - 2) Muudes muundamisprotsessides kasutatav sisendkütus [ktoe].

2.4. Energiatarbimine

- 1) Primaar- ja lõppenergia tarbimine [ktoe].
- 2) Lõppenergia tarbimine sektorite (sh tööstus-, eluaseme-, teenindus-, põllumajandus ja transpordisektor (sh jagatuna võimaluse korral reisijate- ja kaubaveoks)) kaupa [ktoe].
- 3) Lõppenergia tarbimine kütuste kaupa (kõik energiatooted) [ktoe].
- 4) Lõpptarbimine mitteenergeetiliseks otstarbeks [ktoe].
- 5) Primaarenergia mahukus kogu majanduses (primaarenergia tarbimine SKP kohta [toe/euro]).
- 6) Lõppenergia mahukus sektorite (sh tööstus-, eluaseme-, teenindus- ja transpordisektor (sh jagatuna võimaluse korral reisijate- ja kaubaveoks)) kaupa.

2.5. Hind

- 1) Elektri hind kasutussektori liikide (eluaseme-, tööstus-, teenindussektor) kaupa.
- 2) Riiklik kütuse jaehind (sh maksud, allikate ja sektorite kaupa) [euro/ktoe].

2.6. Investeeringud

Investeeringukulud energia muundamise, tarne-, ülekande- ja jaotussektorites.

2.7. Taastuvenergia

- 1) Taastuvatest energiaallikatest toodetud lõppenergia summaarne tarbimine ja taastuvenergia osakaal summaarses lõppenergia tarbimises ning sektorite (elekter, kütmine ja jahutamine, transport) ja tehnoloogialiikide kaupa.
- 2) Taastuvatest energiaallikatest toodetud elekter ja soojus hoonetes. See hõlmab, kui need on kättesaadavad, liigitatud andmeid solaar-fotoelektriliste süsteemide, solaar-soojussüsteemide, biomassi, soojuspumpade, maasoojussüsteemide ja muude mittetsentraalsete taastuvenergiasüsteemide toodetud, tarbitud ja võrku edastatud energia kohta.
- 3) Kui see on asjakohane, muud riiklikud trajektoorid, sh pikaajalised või sektoripõhised trajektoorid (toidupõhiste ja täiustatud biokütuste osakaal, taastuvenergia osakaal kaugküttes ning taastuvenergia, mille on tootnud linnad ja taastuvenergiakogukonnad).

3. Kasvuhoonegaaside heite ja sidumisega seotud näitajad

- 1) Kasvuhoonegaaside heite poliitikavaldkondade (ELi heitkogustega kauplemise süsteem, jõupingutuste jagamine ning maakasutus ja metsandus) kaupa.
- 2) Kasvuhoonegaaside heite IPCC sektorite ja gaaside kaupa (vajaduse korral jaotatuna sellise sektori heiteks, mida hõlmab ELi heitkogustega kauplemise süsteem, ja sellise sektori heiteks, mida hõlmab jõupingutuste jagamist käsitlev otsus) [CO₂-ekvivalenttonnides].
- 3) Kogu majanduse CO₂-mahukus [CO₂-ekvivalenttonnid/SKP].
- 4) CO₂-heitega seotud näitajad:
  - a) omamaise elektri- ja soojustootmise kasvuhoonegaaside heitemahukus [CO₂-ekvivalenttonnid/MWh];
  - b) kasvuhoonegaaside heitemahukus lõppenergia tarbimise puhul sektorite kaupa [CO₂-ekvivalenttonnid/toe].
- 5) Muud kui CO₂-heitega seotud näitajad:
  - a) põllumajandusloomad: piimakari [1 000 looma], muu kui piimakari [1 000 looma], lambad [1 000 looma], sead [1 000 looma], kodulinnud [1 000 lindu];
  - b) sünteetiliste väetiste kasutamisest tulenev lämmastik [kt lämmastikku];
  - c) sõnniku kasutamisest tulenev lämmastik [kt lämmastikku];
  - d) lämmastikku siduvatest põllukultuuridest tulenev lämmastik [kt lämmastikku];

- e) põllukultuuride jääkides sisalduv lämmastik, mis on mulda tagasi viidud [kt lämmastikku];
  - f) turvasmulla harimise ala [hektarites];
  - g) tahkete olmejäätmete tekitamine;
  - h) prügilasse ladestatavad tahked olmejäätmed;
  - i) taaskasutatud CH₄ osakaal kogu prügilates toodetud CH₄-st [%].
-

II LISA

**RIIKLIKUD PANUSED SEoses TAASTUVATEST ENERGIAALLIKATEST TOODETUD ENERGIA
OSAKAALUGA SUMMAARSES LÖPPENERGIA TARBIMISES AASTAL 2030**

1. Järgmine soovituslik valem esitab artikli 5 lõike 1 punkti e alapunktides i–v loetletud objektiivsed kriteeriumid, millest igauks on väljendatud protsendipunktides:
  - a) liikmesriigi 2020. aasta riiklik siduv eesmärk, mis on sätestatud direktiivi (EL) 2018/2001 I lisas esitatud tabeli kolmandas veerus;
  - b) kindlasummaline makse (C_{Flat});
  - c) SKP-l elaniku kohta põhinev makse (C_{GDP});
  - d) potentsiaalil põhinev makse ($C_{Potential}$);
  - e) liikmesriigi ühendatuse taset kajastav makse ($C_{Interco}$).
2. C_{Flat} on kõikide liikmesriikide puhul sama. Kõikide liikmesriikide C_{Flat} kokku annab 30 % erinevusest liidu 2030. ja 2020. aasta eesmärkide vahel.
3. CGDP määratakse liikmesriikidele vastavalt Eurostati poolt riigi elaniku kohta esitatava SKP indeksi suhtele liidu keskmisesse näitajasse ajavahemikul 2013–2017, väljendatuna ostujõu standardis; seejuures on iga liikmesriigi indeksi ülemmäär 150 % liidu keskmisest. Kõikide liikmesriikide CGDP kokku annab 30 % erinevusest liidu 2030. ja 2020. aasta eesmärkide vahel.
4. $C_{Potential}$ jaotatakse liikmesriikide vahel lähtuvalt erinevusest ühelt poolt liikmesriigi taastuenergia osakaalu 2030. aastal, nagu see on esitatud PRIMES stsenaariumis, ja teiselt poolt riiklike siduvate eesmärkide vahel aastaks 2020. Kõikide liikmesriikide $C_{Potential}$ kokku annab 30 % erinevusest liidu 2030. ja 2020. aasta eesmärkide vahel.
5. $C_{Interco}$ määratakse liikmesriikidele vastavalt riigi elektriühenduste osakaalu indeksi suhtele liidu keskmisesse näitajasse aastal 2017, mõõdetuna netoedastamisvõimsuse ja kogu installeeritud tootmisvõimsuse suhtarvuna; seejuures on iga liikmesriigi elektriühenduste osakaalu indeksi ülemmäär 150 % liidu keskmisest. Kõikide liikmesriikide $C_{Interco}$ kokku annab 10 % erinevusest liidu 2030. ja 2020. aasta eesmärkide vahel.

III LISA

TEATAMINE LIIKMESRIIGI MEETMETEST JA MEETODITEST, MILLEGA RAKENDATAKSE DIREKTIIVI 2012/27/EL ARTIKLIT 7

Direktiivi 2012/27/EL V lisa punkti 5 kohaselt teatavad liikmesriigid komisjonile üksikasjaliku meetoodika kõnealuse direktiivi artiklites 7a ja 7b ning artikli 20 lõikes 6 osutatud energiatõhususkohustuste süsteemide käitamiseks ja alternatiivsete poliitikameetmete kasutamiseks.

1. Arvutus, mis näitab, millises ulatuses täidetakse ajavahemikus 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 energiasäästunõuet, näidates, kuidas võetakse arvesse järgmisi elemente:
  - a) lõpliku aastase energiatarbimise keskmine kõige viimase kolmeaastase ajavahemiku jooksul enne 1. jaanuari 2019 [ktoe];
  - b) kogu saavutatav kumulatiivne lõpptarbimise energiasääst [ktoe], vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 1 punktile b;
  - c) lõppenergia tarbimise arvutamisel kasutatud andmed ja nende andmete allikad, sh alternatiivsete statistiliste allikate kasutamise põhjendus ning sellest kasutamisest tulenev mis tahes erinevus (kui kasutatakse muid kui Eurostati allikaid);
2. Liikmesriigid, kes otsustavad kasutada direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõikes 2 osutatud mis tahes võimalust, esitavad ka oma arvutuse kogu ajavahemiku 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 jooksul täidetava energiasäästunõude ulatuse kohta, näidates, kuidas on arvesse võetud ka järgmisi elemente:
  - a) enda aastase säästu määr;
  - b) enda arvutamise lähtestsenaarium ja transpordis täielikult või osaliselt kasutatav energia, mida ei ole arvutuses arvesse võetud [ktoe];
  - c) ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 arvutatud kumulatiivne energiasääst (enne direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punktides b–g osutatud valikute kohaldamist) [ktoe];
  - d) direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõigetes 2 ja 3 ja lõike 4 punktides b–g osutatud valikute kohaldamine:
    - i) direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tööstuslike tegevusalade puhul lõppenergia tarbimine [ktoe], mis on kooskõlas direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punktiga b arvutustest välja jäetud;
    - ii) direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punkti c kohane energiasääst [ktoe], mis on saavutatud energia muundamise, jaotuse ja ülekande sektorites, sealhulgas töhuga kaugkütte ja -jahutuse taristus;
    - iii) direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punkti d kohane energiasääst [ktoe], mis tuleneb üksikmeetmetest, mida on rakendatud alates 31. detsembrist 2008 ja mis avaldavad jätkuvalt mõju 2020. aastal ja pärast seda;
    - iv) direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punkti e kohane energiasääst [ktoe], mis tuleneb poliitilistest meetmetest, kui on võimalik tõendada, et kõnealuste poliitikameetmete tulemuseks on ajavahemikul 1. jaanuar 2018 kuni 31. detsember 2020 ellu viidud individuaalsed meetmed, millega saavutatakse energiasääst pärast 31. detsembrist 2020;
    - v) vastaval direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punktile f energia [ktoe], mis on toodetud hoonete välispinnal ja hoonete sees oma tarbeks poliitikameetmete tulemusel, millega edendatakse uute taastuvenergiaahenduste paigaldamist;
    - vi) energiasääst [ktoe], mis ületab ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 nõutavat energiasäästu, mida liikmesriigid võivad direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punkti g kohaselt võtta arvesse kohustuste täitmisel ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030;
  - e) kogu kumulatiivne energiasääst (pärast direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punktides b–g osutatud võimaluste rakendamist).

3. Poliitikameetmed direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 1 kohase energiasäästunõude saavutamiseks

3.1. Direktiivi 2012/27/EL artiklis 7a osutatud energiatõhususkohustuste süsteemid:

- a) energiatõhususkohustuste süsteemi kirjeldus;
- b) eeldatav kumulatiivne ja aastane sääst ning kohustusperioodi(de) kestus;
- c) kohustatud isikud ja nende vastutus;
- d) sihtsektorid;
- e) meetmega ette nähtud toetuskõlblikud meetmed;
- f) teave direktiivi 2012/27/EL järgmiste sätete kohaldamise kohta:
  - i) kui see on asjakohane, erimeetmed, energia eest tasumise raskustega kodumajapidamistes saavutatava säästu osakaal kooskõlas artikli 7 lõikega 11;
  - ii) energiateenuseosutaja või muu kolmanda isiku poolt saavutatud energiasääst kooskõlas artikli 7a lõike 6 punktiga a;
  - iii) ülekandmine ja mahaarvamine kooskõlas artikli 7a lõike 6 punktiga b;
- g) kui see on asjakohane, teave energiasäästuga kauplemise kohta.

3.2. Direktiivi 2012/27/EL artiklis 7b ja artikli 20 lõikes 6 osutatud alternatiivsed meetmed (v.a maksustamine):

- a) poliitikameetme liik;
- b) poliitikameetme lühikirjeldus, sh iga teatatud poliitikameetme ülesehitus;
- c) iga meetme kogu eeldatav kumulatiivne ja aastane sääst ja/või vaheperioodide energiasääst;
- d) avaliku sektori rakendusasutused, osalevad või volitatud isikud ning nende vastutus poliitikameetme(te) rakendamisel;
- e) sihtsektorid;
- f) meetmega ette nähtud toetuskõlblikud meetmed;
- g) kui see on asjakohane, energia eest tasumise raskustele keskenduvad konkreetsed poliitikameetmed või üksikmeetmed.

3.3. Teave maksustamismeetmete kohta:

- a) maksustamismeetme lühikirjeldus;
- b) maksustamismeetme kestus;
- c) avaliku sektori rakendusasutus;
- d) meetme eeldatav kumulatiivne ja aastane sääst;
- e) sihtsektorid ja maksumaksjate segment;
- f) arvutusmeetod, sealhulgas, milliseid hinnaelastsusi kasutatakse ning kuidas need on kujundatud, vastavalt direktiivi 2012/27/EL V lisa punktile 4.

4. Arvutusmeetod direktiivi 2012/27/EL artiklite 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaselt teatatud meetmete puhul (v.a maksustamismeetmed):

- a) kasutatud mõõtmismeetodid, millele on osutatud direktiivi 2012/27/EL V lisa punktis 1;
- b) energiasäästu väljendamise meetod (primaar- või lõppenergia sääst);
- c) meetmete eluiga, määr, millele vastavalt sääst aja jooksul kahaneb ja säästu elua arvesse võtmiseks kasutatav lähenemisviis;
- d) arvutusmeetodi lühikirjeldus, sh kuidas tagatakse säästu täiendavus ja olulisus ning milliseid meetodeid ja võrdlusaluseid eeldatava ja suhtelise säästu määramiseks kasutatakse;

- e) teave selle kohta, kuidas käsitletakse meetmete ja üksikmeetmete võimalikku kattuvust, et hoida ära energiasäästu kahekordselt arvutamist;
- f) kliimaerinevused ja kasutatud lähenemisviis, kui need on asjakohased.

5. Seire ja kontroll:

- a) seire- ja kontrollisüsteemi ning kontrollimenetluse lühikirjeldus;
  - b) avaliku sektori rakendusasutus ning selle peamised seire- ja kontrollisüsteemiga seotud vastutusosalad seoses energiatõhususkohustuste süsteemiga või alternatiivsete meetmetega;
  - c) seire ja kontrolli sõltumatus kohustatud, osalevatest või volitatud isikutest;
  - d) energiatõhususe suurendamise meetmete statistiliselt oluline osakaal ning esindusliku valimi kindlaks määramisel kasutatud osakaal ja kriteeriumid;
  - e) kohustatud isikute aruandluskohustused (iga kohustatud isiku või isikute allkategooria sääst ja kogu süsteemi kohane sääst);
  - f) energiatõhususkohustuste süsteemi ja alternatiivsete meetmete raames (igal aastal) saavutatud energiasäästu avaldamine;
  - g) teave liikmesriikide õiguses sisalduvate karistuste kohta, mida kohaldatakse eeskirjade mittetäitmise korral;
  - h) teave poliitiliste meetmete kohta, mis on ette nähtud juhuks, kui edusammud ei ole rahuldavad.
-

IV LISA

PIKAAJALISTE STRATEEGIATE ÜLDINE RAAMISTIK

1. ÜLEVAADE JA STRATEEGIATE VÄLJATÖÖTAMISE PROTSESS

- 1.1. Kokkuvõte
- 1.2. Õiguslik ja poliitiline kontekst
- 1.3. Avalik konsultatsioon

2. SISUKORD

2.1. ÜLDKOGUS, MILLE VÕRRA ON KASVUHOONEGAASIDE HEIDET VÄHENDATUD JA NENDE NEELDAJATES SIDUMIST SUURENDATUD

- 2.1.1. 2050. aastani kavandatud heite vähendamine ja sidumise suurendamine
- 2.1.2. Riiklikud eesmärgid aastani 2030 ja pärast seda, kui need on olemas, ning soovituslikud vahe-eesmärgid aastateks 2040 ja 2050
- 2.1.3. Kohanemispoliitika ja -meetmed

2.2. TAASTUVENERGIA

- 2.2.1. Niivõrd, kui see on võimalik, eeldatav tõenäoline taastuvenergia osakaal lõppenergia tarbimises aastaks 2050

2.3. ENERGIATÕHUSUS

- 2.3.1. Niivõrd, kui see on võimalik, eeldatav tõenäoline energiatarbimine aastaks 2050

2.4. SEKTORISPETSIIFILINE SEONDUV SISU

2.4.1. Energiasüsteem

- 2.4.1.1. Kavandatud või tõenäoline tuleviku heitkoguste trajektoor või ulatus
- 2.4.1.2. Energiatõhususe, nõudluse paindlikkuse ja energiatarbimise peamiste tegurite üldine kirjeldus ja nende areng alates 2021. aastast ja pärast seda

2.4.2. Tööstus

- 2.4.2.1. Eeldatav heite vähendamine sektorite ja energianõudluse kaupa
- 2.4.2.2. Üldine ülevaade I lisa 1. osa A jao punktis 2.1 kirjeldatud CO₂-heite vähendamise poliitikast, olemasolevatest kavadest ja meetmetest

2.4.3. Transport

- 2.4.3.1. Eeldatavad heitkogused ja energiaallikad transpordiliikide kaupa (nt sõiduaudod ja kaubikud, maanteedtransport raskeveokitega, laevandus, lennundus, raudteetransport)
- 2.4.3.2. CO₂-heite vähendamise valikud

2.4.4. Põllumajandus ja maakasutus, maakasutuse muutus ja metsandus (maakasutus ja metsandus)

- 2.4.4.1. Niivõrd, kui see on võimalik, eeldatavad heitkogused allikate ja kasvuhoonegaaside kaupa
- 2.4.4.2. Kavandatavad heitkoguste vähendamise võimalused
- 2.4.4.3. Seosed põllumajandus- ja maaelu arengu poliitikaga

3. RAHASTAMINE

- 3.1. Vajalike investeeringute prognoos
- 3.2. Sellekohased teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuse poliitikasuunad ja meetmed

4. SOTSIAAL-MAJANDUSLIKE ASPEKTIDE MÕJU HINDAMINE

5. LISAD (VAJADUSE KORRAL)

5.1. Modelleerimise (sh prognooside) ja/või analüüsi, näitajate jne üksikasjad

---

V LISA

KASVUHOONEGAASIDE INVENTUURI TEAVE

1. osa

Artikli 26 lõikes 3 osutatud aruannetes esitatav teave:

- a) käesoleva lisa 2. osas loetletud kasvuhoonegaaside inimtekkeline heide ning määruse (EL) 2018/842 artikli 2 lõikes 1 osutatud kasvuhoonegaaside inimtekkeline heide aasta X-2 kohta;
- b) andmed süsinikmonoksiidi (CO), vääveldioksiidi (SO₂), lämmastikoksiidide (NO_x) ja lenduvate orgaaniliste ühendite inimtekkelise heide kohta, mis on kooskõlas direktiivi (EL) 2016/2284 artikli 8 kohaselt juba esitatud andmetega, aasta X-2 kohta;
- c) teave aasta X-2 kohta maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tuleneva kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heide ja CO₂ neeldajates sidumise kohta kooskõlas käesoleva lisa 3. osas esitatud meetoditega. Need andmed on asjakohased ka seoses määruse (EL) 2018/841 artikli 14 kohase vastavusaruandega;
- d) mis tahes muudatused teabes, millele viidatakse punktides a, b ja c seoses aastatega, mis jäävad asjakohase baasaasta või -perioodi ja aasta X-3 vahele, ning nende muudatuste põhjused;
- e) käesoleva lisa 4. osas sätestatud näitajaid käsitlev teave aasta X-2 kohta;
- f) aasta X-1 kohta kokkuvõtlik teave määruse [ ] [ESR] artikli 5 ja määruse (EL) 2018/842 artiklite 12 ja 13 kohaselt tehtud ülekandmise kohta;
- g) teave selliste meetmete kohta, mida on võetud hinnanguliste inventuuriandmete parandamiseks, eelkõige inventuuri osades, mille suhtes on pärast eksperdiülevalt tehtud muudatusi või soovitusi;
- h) selliste tõendatud heitkoguste tegelik või hinnanguline jaotumine kasvuhoonegaaside riikliku inventuuri allikakategooriate vahel, mille on käitajad teatanud vastavalt direktiivile 2003/87/EÜ, ning kõnealuste tõendatud heitkoguste suhe kogu nendes allikakategooriates esitatud kasvuhoonegaaside heitesse, aasta X-2 kohta;
- i) kui see on asjakohane, aasta X-2 kohta selliste kontrollide tulemused, mis on läbi viidud selleks, et kontrollida kooskõla kasvuhoonegaaside inventuurides esitatud heide ja direktiivi 2003/87/EÜ kohaselt teatatud tõendatud heitkoguse vahel;
- j) kui see on asjakohane, aasta X-2 kohta selliste kontrollide tulemused, mis on läbi viidud selleks, et kontrollida kooskõla kasvuhoonegaaside inventuuride koostamisel heide hindamiseks kasutatud andmete ja järgmiste andmete vahel:
  - i) direktiivi (EL) 2016/2284 kohaste õhusaasteainete inventuuride koostamisel kasutatavad andmed;
  - ii) vastavalt määruse (EL) nr 517/2014 artikli 19 lõikele 1 ja VII lisale esitatavad andmed;
  - iii) vastavalt määruse (EÜ) nr 1099/2008 artiklile 4 ja B lisale esitatavad energiaalased andmed;
- k) riikliku inventuurisüsteemi muudatuste kirjeldus, kui neid on tehtud;
- l) riikliku registri muudatuste kirjeldus, kui neid on tehtud;
- m) teave kvaliteedi tagamist ja kontrolli käsitleva liikmesriigi kava kohta, mõõtemääramatust käsitlev üldhinnang, täielikkust käsitlev üldhinnang ning muu teave kasvuhoonegaaside riiklikus inventuuriaruandes, mis on vajalik kasvuhoonegaaside liidu inventuuriaruande koostamiseks;
- n) teave selle kohta, kas liikmesriik kavatseb kasutada määruse (EL) 2018/842 artikli 5 lõigete 4 ja 5 ning artikli 7 lõike 1 kohaseid paindlikkusmeetmeid, ja osutatud määruse artikli 5 lõike 6 kohaste tulude kasutamise kohta.

Liikmesriik võib taotleda erandit esimese lõigu punktist c, et kohaldada käesoleva lisa 3. osas sätestatud meetodist erinevat meetodit, kui nõutavat meetodi parandamist ei suudeta saavutada õigeaegselt, et seda ajavahemiku 2021–2030 kasvuhoonegaaside inventuurides arvesse võtta, või kui meetodi parandamisega seotud kulud oleksid asjaomaste süsiniku talletajatega seotud heide ja sidumise ebaolulisuse tõttu sellise heide ja sidumise arvestuse parandatud meetodi kohaldamisest saadud kasuga võrreldes ebaproportsionaalselt suured. Liikmesriigid, kes soovivad seda erandit kasutada, esitavad komisjonile 2020. aasta 31. detsembriks oma põhjendatud taotluse, kuhu on märgitud tähtaeg, millest alates võib parandatud meetodeid rakendada hakata, kavandatud alternatiivne meetod või mõlemad, ning hinnangu, kus on ära näidatud võimalik mõju arvestuse täpsusele. Komisjon võib taotleda täiendava teabe esitamist konkreetse, mõistliku ajavahemiku jooksul. Komisjon teeb erandi, kui ta leiab, et taotlus on õigustatud. Kui komisjon jätab taotluse rahuldamata, põhjendab ta oma otsust.

2. osa

Tuleb hõlmata järgmised kasvuhoonegaasid:

süsinikdioksiid (CO₂);

metaan (CH₄)

dilämmastikoksiid (N₂O);

väävelheksafluoriid (SF₆);

lämmastiktrifluoriid (NF₃);

fluorosüivesinikud (HFCd):

— HFC-23 CHF₃

— HFC-32 CH₂F₂

— HFC-41 CH₃F

— HFC-125 CHF₂CF₃

— HFC-134 CHF₂CHF₂

— HFC-134a CH₂FCF₃

— HFC-143 CH₂FCHF₂

— HFC-143a CH₃CF₃

— HFC-152 CH₂FCH₂F

— HFC-152a CH₃CHF₂

— HFC-161 CH₃CH₂F

— HFC-227ea CF₃CHFCF₃

— HFC-236cb CF₃CF₂CH₂F

— HFC-236ea CF₃CHFCHF₂

— HFC-236fa CF₃CH₂CF₃

— HFC-245fa CHF₂CH₂CF₃

— HFC-245ca CH₂FCF₂CHF₂

— HFC-365mfc CH₃CF₂CH₂CF₃

— HFC-43-10mee CF₃CHFCHFCF₂CF₃ või (C₅H₂F₁₀)

perfluorosüivesinikud (PFCd):

— PFC-14, perfluormetaan, CF₄;

— PFC-116, perfluoroetaan, C₂F₆;

— PFC-218, perfluoropropan, C₃F₈;

— PFC-318, perfluorotsüklobutaan, c-C₄F₈;

— perfluorotsüklopropan c-C₃F₆;

— PFC-3-1-10, perfluorobutaan, C₄F₁₀;

— PFC-4-1-12, perfluoropentaan, C₅F₁₂;

— PFC-5-1-14, perfluoroheksaan, C₆F₁₄;

— PFC-9-1-18, C₁₀F₁₈

3. osa.**Seire- ja aruandlusmeetodid maakastutuse ja metsanduse sektoris**

Geograafiliselt täpsed andmed maakastutuse muutmise kohta kooskõlas valitsustevahelise kliimamuutuste rühma 2006. aasta suunistega kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta.

1. määramistasandi meetod kooskõlas valitsustevahelise kliimamuutuste rühma 2006. aasta suunistega kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta.

Heitkoguste ja sidumise jaoks sellise süsinikureservuaari puhul, mille arvele langeb vähemalt 25 kuni 30 % heitkogustest või sidumisest allika või neeldaja kategoorias, mis on liikmesriigi riiklikus inventuurisüsteemis prioriteediks seatud, sest selle kohta esitatud hinnangul on märkimisväärne mõju riigi kasvuhoonegaaside heitkoguste summaarsetele inventuuriantmetele seoses heitkoguste ja sidumise absoluuttasemega, heite ja sidumise suundumustega või maakasutuskategooriate heite ja sidumise määramatusega, vähemalt 2. määramistasandi meetod kooskõlas valitsustevahelise kliimamuutuste rühma 2006. aasta suunistega kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta.

Liikmesriike julgustatakse kasutama 3. määramistasandi meetodit kooskõlas valitsustevahelise kliimamuutuste rühma 2006. aasta suunistega kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta.

4. osa.

Inventuuri näitajad

Näitaja nimi	Näitaja
ÜLEKANNE B0	Avalike elektrijaamade ning oma tarbeks tootjate elektrijaamade CO ₂ eriheitkogused, t/TJ Avalike soojuselektrijaamade ja oma tarbeks tootjate soojuselektrijaamade CO ₂ heitkogused, kt, jagatud kõigi toodetega – avalike ja oma tarbeks tootjate soojuselektrijaamade kogutoodang, PJ
ÜLEKANNE E0	Oma tarbeks tootjate ettevõtete CO ₂ eriheitkogused, t/TJ Oma tarbeks tootjate CO ₂ heitkogused, kt, jagatud oma tarbeks tootjate soojuselektrijaamade kõigi toodetega, PJ
TÖÖSTUS A1.1	CO ₂ kogumahukus – raua- ja terasetööstus, t/mln eurot Raua- ja terasetööstuse summaarsed CO ₂ heitkogused, kt, jagatud kogulisandväärtusega – raua- ja terasetööstus
TÖÖSTUS A1.2	Energiaga seotud CO ₂ -mahukus – keemiatööstus, t/mln eurot Energiaga seotud CO ₂ heitkogused keemiatööstuses, kt, jagatud kogulisandväärtusega – keemiatööstus
TÖÖSTUS A1.3	Energiaga seotud CO ₂ -mahukus – klaasi-, keraamika- ja ehitusmaterjalide tööstus, t/mln eurot Energiaga seotud CO ₂ heitkogused klaasi-, keraamika- ja ehitusmaterjalide tööstuses, kt, jagatud kogulisandväärtusega – klaasi-, keraamika- ja ehitusmaterjalide tööstus
TÖÖSTUS A1.4	Energiaga seotud CO ₂ -mahukus – toiduaine-, joogi- ja tubakatööstus, t/mln eurot Energiaga seotud CO ₂ heitkogused toiduaine-, hoogi- ja tubakatööstuses, kt, jagatud kogulisandväärtusega – toiduaine-, joogi- ja tubakatööstus, mln eurot (EÜ95)
TÖÖSTUS A1.5	Energiaga seotud CO ₂ -mahukus – paberi- ja trükitööstus, t/mln eurot Energiaga seotud CO ₂ heitkogused paberi- ja trükitööstuses, kt, jagatud kogulisandväärtusega – paberi- ja trükitööstus, mln eurot (EÜ95)
MAJAPIDAMISED A0	Ruumide kütmisega seotud CO ₂ eriheitkogused kodumajapidamistes, t/m ² Ruumide kütmisega seotud CO ₂ heitkogused kodumajapidamistes, jagatud püsikasutusega eluasemete pörandapinnaga, mln m ²
TEENUSED B0	Ruumide kütmisega seotud CO ₂ eriheitkogused kaubandus- ja institutsioonilises sektoris, kg/m ² Ruumide kütmisega seotud CO ₂ heitkogused kaubandus- ja institutsioonilises sektoris, kt, jagatud teenindushoonete pörandapinnaga, mln m ²
TRANSPORT B0	Diiselmootoriga sõiduautode CO ₂ eriheitkogused, g/100 km
TRANSPORT B0	Bensiinimootoriga sõiduautode CO ₂ eriheitkogused, g/100 km

VI LISA

TEAVE KASVUHOONEGAASIDE HEITEGA SEOTUD POLIITIKASUUNDADE JA MEETMETE KOHTA

Artikli 18 kohaselt aruannetes esitatav teave:

- a) kirjeldus poliitikasuundi ja meetmeid või meetmerühmi ning kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise prognoose käsitleva riikliku aruandlussüsteemi kohta, mis on kehtestatud artikli 39 lõike 1 alusel, või teave sellesse süsteemi pärast kirjelduse esitamist tehtud muudatuste kohta;
- b) artiklis 15 osutatud pikaajaliste strateegiate puhul asjakohased muudatused ning kõnealuste strateegiate rakendamise edusammud;
- c) teave riiklike poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade kohta ning selliste liidu poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade rakendamise kohta, mis piiravad või vähendavad kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärinevat heidet või suurendavad nende neeldajates sidumist, esitatuna sektorite kaupa V lisa 2. osas loetletud kasvuhoonegaaside või gaasirühmade (HFCd ja PFCd) kohta. Kõnealusel teabes viidatakse kohaldatavatele ja asjakohastele riiklikele või liidu poliitikasuundadele ning see sisaldab järgmist:
  - i) poliitika või meetme eesmärk ning lühikirjeldus;
  - ii) poliitikavahendi liik;
  - iii) poliitika või meetme või meetmerühma rakendamise hetkeseis;
  - iv) näitajad, mida kasutatakse edusammude seireks ja hindamiseks aja jooksul;
  - v) võimaluse korral kvantitatiivne hinnang selle kohta, kuidas poliitika või meede mõjutab kasvuhoonegaaside allikatest pärinevat heidet ja nende sidumist neeldajates, esitades selle järgmiselt:
    - üksikute poliitikasuundade ja meetmete või nende rühmade mõju kliimamuutuste leevendamisele käsitleva eelhindamise tulemused. Hinnangud esitatakse nelja järjestikuse aasta kohta, mis lõppevad numbriga 0 või 5 ja järgnevad vahetult aruandeaastale, kusjuures tehakse vahet direktiiviga 2003/87/EÜ, määrusega (EL) 2018/842 ja määrusega (EL) 2018/841 hõlmatud kasvuhoonegaaside heitel;
    - üksikute poliitikasuundade ja meetmete või nende rühmade mõju kliimamuutuste leevendamisele käsitleva järelhindamise tulemused, kui need on kättesaadavad, kusjuures tehakse vahet direktiiviga 2003/87/EÜ, määrusega (EL) 2018/842 ja määrusega (EL) 2018/841 hõlmatud kasvuhoonegaaside heitel;
  - vi) kättesaadavad hinnangud poliitikasuundade ja meetmetega seotud prognoositud kulu ja kasu ning poliitika-suundade ja meetmetega seoses tehtud kulutuste ja nendest tegelikult saadud kasu kohta;
  - vii) kõik olemasolevad viited riiklike poliitikasuundade ja meetmete kulu ja mõju käsitlevatele hinnangutele, teabele selliste liidu poliitikasuundade ja meetmete rakendamise kohta, millega piiratakse või vähendatakse kasvuhoonegaaside allikatest pärinevat heidet või nende neeldajates sidumist, ning aluseks olevatele tehnilistele aruannetele;
  - viii) hinnang sellele, mil määral poliitika või meede aitab saavutada artikli 15 kohase pikaajalise strateegia eesmärke;
- d) teave selliste lisapoliitikasuundade ja -meetmete või meetmerühmade kohta, mis on kavandatud kasvuhoonegaaside heite piiramiseks rohkem kui on ette nähtud kohustustega, mis tulenevad määrusest (EL) 2018/842 ja määrusest (EL) 2018/841;
- e) teave selle kohta, kuidas on omavahel seotud punkti c kohaselt teatatud eri poliitikasuundad ja meetmed või meetmerühmad ning kuidas need poliitikasuundad ja meetmed või meetmerühmad aitavad saavutada eri prognoosist-senaariume.

VII LISA

TEAVE KASVUHOONEGAASIDE HEITEGA SEOTUD PROGNOOSIDE KOHTA

Artikli 18 kohaselt aruannetes esitatav teave:

- a) meetmeteta prognoosid, kui need on olemas, ning meetmetega prognoosid ja, kui need on olemas, lisameetmetega prognoosid;
- b) kasvuhoonegaaside heite prognoosid kokku ning eraldi hinnangud direktiiviga 2003/87/EÜ ja määrusega (EL) 2018/842 hõlmatud heiteallikatest pärit kasvuhoonegaaside heite kohta ning määruse (EL) 2018/841 kohased heiteprognoosid allikate ja neeldajate kaupa;
- c) artikli 18 lõike 1 punkti a alusel kindlaks määratud poliitikasuundade ja meetmete mõju. Kui selliseid poliitikasuundi ja meetmeid ei ole arvesse võetud, märgitakse see selgelt ära ning selgitatakse põhjuseid;
- d) prognooside jaoks tehtud tundlikkusanalüüsi tulemused ning teave kasutatud mudelite ja näitajate kohta;
- e) kõik asjakohased viited hinnangutele ja tehnilistele aruannetele, mis toetavad artikli 18 lõikes 4 osutatud prognoose.

VIII LISA

TEAVE RIIKLIKE KOHANEMISMEETMETE, ARENGURIIKIDELE ANTAVA RAHALISE JA TEHNOLOOGIAALASE ABI NING ENAMPAKKUMISTULUDE KOHTA

1. osa

Kohanemismeetmeid käsitlev aruandlus

Artikli 19 lõike 1 kohaselt aruannetes esitatav teave:

- a) peamised kohanemiseesmärgid ja kohanemise institutsiooniline raamistik;
- b) kliimamuutuste prognoosid, sh äärmuslikud ilmastikuolud, kliimamuutuste mõju, kliimatundlikkust käsitlev hinnang ning riskid ja peamised kliimaohud;
- c) kohanemissuutlikkus;
- d) kohanemiskavad ja -strateegiad;
- e) seire- ja hindamisraamistik;
- f) rakendamisel saavutatud edu, sh head tavad ja juhtimisalased muutused.

2. osa

Arenguriikidele antavat abi käsitlev aruandlus

Artikli 19 lõike 3 kohaselt aruannetes esitatav teave:

- a) teave aastaks X-1 ettenähtud ja väljamakstud rahalise abi kohta, sh:
  - i) kvantitatiivne teave liikmesriigi avaliku sektori ja kaasatud rahaliste vahendite kohta. Teave finantsvoogude kohta tuleb esitada nn Rio markerite (kliimamuutuste mõju leevendamise ja sellega kohanemisega seotud abi kohta) ning muude OECD arenguabi komitees kasutusele võetud jälgimissüsteemide alusel;
  - ii) kvalitatiivne meetodiline teave, millega selgitatakse kvantitatiivse teabe arvutamiseks kasutatud meetodit, sh andmete kvantitatiivse esitamise meetodi selgitus ja kui see on asjakohane, muu teave mis tahes arvandmete kindlaksmääramisel kasutatud määratluste ja meetodite kohta, eelkõige seoses kaasatud finantsvoogude kohta esitatud teabega;
  - iii) olemasolev teave liikmesriikide tegevuse kohta seoses avalikust sektorist rahastatavate arenguriike hõlmavate tehnosiirde ja suutlikkuse suurendamise projektidega ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raames, sh teave selle kohta, kas siirdatud tehnoloogiat või suutlikkuse suurendamise projekti kasutati kliimamuutuste mõju leevendamiseks või sellega kohanemiseks, ning tehnoloogia vastuvõtnud riik, abi suurus, kui seda on võimalik esitada, ja siirdatud tehnoloogia või suutlikkuse suurendamise projekti liik;
- b) aastat X ja järgnevaid aastaid käsitlev kättesaadav teave abi kavandatud andmise kohta, sh teave kavandatud tegevuse kohta seoses avalikust sektorist rahastatavate arenguriike hõlmavate tehnosiirde või suutlikkuse suurendamise projektidega ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raames ning siirdatava tehnoloogia ja suutlikkuse suurendamise projektide kohta, samuti selle kohta, kas siirdatavat tehnoloogiat või suutlikkuse suurendamise projekti on kavas kasutada kliimamuutuste mõju leevendamiseks või sellega kohanemiseks, ning tehnoloogia vastuvõtnud riik, abi suurus ning siirdatud tehnoloogia või suutlikkuse suurendamise projekti liik.

3. osa

Enampakkumistulu käsitlev aruandlus

Artikli 19 lõike 2 kohaselt aruannetes esitatav teave:

- a) teave selle kohta, kuidas liikmesriik kasutas aastal X-1 direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 1 alusel saatekvootide enampakkumisel müümisest saadud tulu, mis hõlmab teavet niisuguse tulu kohta, mida on kasutatud ühel või enamal kõnealuse direktiivi artikli 10 lõikes 3 täpsustatud eesmärgil, või kõnealuse tulu rahalise väärtusega samaväärse summa kohta, ning nimetatud artikli alusel võetud meetmete kohta;

- b) teave selle kohta, kuidas kasutatakse vastavalt liikmesriigis määratletule direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3d lõike 1 või 2 alusel lennunduse saatekvootide enampakkumisel müümisest saadud kogutulule; kõnealune teave esitatakse vastavalt nimetatud direktiivi artikli 3d lõikele 4;

sellise enampakkumistulu suurus, mis on artikli 19 lõikega 2 ettenähtud aruande esitamise ajaks liikmesriigil välja maksmata, määratakse kindlaks ja esitatakse komisjonile järgmiste aastate aruannetes.

IX LISA

TÄIENDAVALD ARUANLUSKOHUSTUSED

1. osa

Täiendavad aruandluskohustused taastuvenergia valdkonnas

Kui ei ole teisiti märgitud, tuleb artikli 20 punkti c kohaselt esitada järgmine lisateave:

- a) taastuvatest allikatest toodetava elektri, gaasi ning soojus- ja jahutusenergia päritolu tagatiste süsteemi toimimine, päritolutagatiste väljaandmise ja tühistamise tase ning sellest tulenev aastane riiklik taastuvenergia tarbimine, ning süsteemi usaldusväärsuse ja süsteemiga seotud pettuse vastase kaitse tagamiseks võetud meetmed;
- b) transpordisektoris tarbitavate biokütuste, biogaasi, muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud transpordikütuste, ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste ja taastuvelektri kogused ning teave nende võimaldatava kasvuhoonegaaside heite vähendamise kohta, kui see on asjakohane, eristades eri liiki toidu- ja söödakultuuridest ning direktiivi (EL) 2018/2001 IX lisas loetletud igat liiki lähteainetest toodetud kütused;
- c) energia saamiseks vajalike biomassiressursside kättesaadavuse, päritolu ja kasutusega seotud arengusuunad;
- d) liikmesriigis toimunud kaubahinna ja maakasutuse muudatused, mis on seotud biomassi ja muude taastuvatest energiaallikatest toodetud energiavormide suurenunud kasutusega selles riigis;
- e) taastuvatest energiaallikatest toodetava üleliigse energia hinnanguline kogus, mida saaks üle kanda teistele liikmesriikidele nii, et need vastaksid direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõike 3 nõuetele ja saavutaksid käesoleva määruse artikli 4 punkti a alapunktis 2 osutatud riiklikud panused ja trajektoorid;
- f) kui see on asjakohane, hinnanguline nõudlus taastuvatest energiaallikatest toodetud energia järele, mis rahuldatakse muu kui omamaise toodanguga kuni aastani 2030, sh imporditud biomassi lähteained;
- g) direktiivi (EL) 2018/2001 IX lisas loetletud lähteainetest valmistatud biokütuste tehnoloogiline arendamine ja kasutuselevõtt;
- h) kui see on kättesaadav, biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tootmise või kasutamise hinnanguline mõju liikmesriigi elurikkusele, veeressurssidele, vee kättesaadavusele ja kvaliteedile, pinnasele ja õhu kvaliteedile;
- i) biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja biomasskütuseid hõlmava järelevalveahelaga seoses ilmsiks tulnud pettused;
- j) teave selle kohta, kuidas on prognoositud biolagunevate jäätmete osakaalu energia tootmiseks kasutatavates jäätmetes ning milliseid meetmeid on võetud selliste prognooside parandamiseks ja kontrollimiseks;
- k) taastuvatest energiaallikatest toodetud elekter ja soojus hoonetes, sealhulgas liigitatud andmed solaar-fotoelektriliste süsteemide, solaar-soojussüsteemide, biomassi, soojuspumpade, maasoojussüsteemide ja muude mittetsentraalsete taastuvenergiastüsteemide toodetud, tarbitud ja võrku edastatud energia kohta;
- l) kui see on asjakohane, taastuvenergia osakaal kaugküttes ning taastuvenergia, mille on tootnud linnad ja taastuvenergiakogukonnad;
- m) tahke biomassi primaartarned (väljendatuna 1 000 m³, v.a punkti 1 alapunkti b punkt iii osas, kus see on väljendatud tonnides);
  - 1) energia tootmiseks kasutatav metsa biomass (omamaine toodang ja import);
    - a) metsa primaarne biomass, mida kasutatakse vahetult energia tootmiseks;
      - i) võimaluse korral oksad ja ladvad (aruandlus on vabatahtlik);
      - ii) kännud, kui see on asjakohane (aruandlus on vabatahtlik);
      - iii) ümarpuit (jagatuna tööstuslikuks ümarpuiduks ja küttepuiduks);
    - b) kui see on asjakohane, metsatööstuse ühendtooted, mida kasutatakse vahetult energiaks;
      - i) puukoor, kui see on asjakohane
      - ii) hakkpuit, saepuru ja muud puiduosakesed;
      - iii) must leelis ja toortallõli, kui see on asjakohane;

- c) kui andmed on kättesaadavad, pärast tarbimist ringlusse võetud puit, mida kasutatakse vahetult energia tootmiseks;
- d) puidupõhised töödeldud kütused, mis on toodetud lähteainetest, mida ei ole arvesse võetud punkti 1 alapunktide a, b või c all:
  - i) puusüsi, kui see on asjakohane;
  - ii) puitpelletid ja puidubrikett;
- 2) energia tootmiseks kasutatav põllumajanduslik biomass (omamaine toodang, import ja eksport), kui andmed on olemas;
  - a) elektri või soojuse tootmiseks kasutatavad energiakultuurid (sh lühikese raieringiga madalmets);
  - b) elektri või soojuse tootmiseks kasutatavad põllumajanduskultuuride jäägid;
- 3) energia tootmiseks kasutatav orgaaniliste jäätmete biomass (omamaine toodang, import ja eksport), kui andmed on olemas;
  - a) tööstusjäätmete orgaaniline osa;
  - b) olmejäätmete orgaaniline osa;
  - c) sete;
- n) tahkest biomassist saadud lõppenergia tarbimine (tahke biomassi kogus, mida kasutatakse energia tootmiseks järgmistes sektorites):
  - 1) energiasektor;
    - a) elektri tootmine;
    - b) soojus- ja elektrienergia koostootmine;
    - c) soojuse tootmine;
  - 2) tööstussektor ise (tarbitud ja ise toodetud elekter, soojus- ja elektrienergia koostootmine ning soojus);
  - 3) vahetu lõpptarbimine eluasemesektoris;
  - 4) muu.

2. osa

Täiendavad aruandluskohustused energiatõhususe valdkonnas

Energiatõhususe valdkonnas esitatakse artikli 21 punkti c kohaselt järgmine lisateave:

- a) olulised seadusandlikud ja mitteseadusandlikud poliitikasuunad, meetmed, rahastamismeetmed ja programmid, mida rakendati aastal X-2 ja X-1 (X on aruande esitamise aasta), et viia ellu artikli 4 punktis b osutatud eesmärgid, millega edendatakse energiateenuste turgu ja suurendatakse hoonete energiatõhusust, meetmed, millega kasutatakse ära gaasi- ja elektritaristu ning kütmise ja jahutamise energiasäästu potentsiaali ja parandatakse teavet ja kvalifikatsioone, ning muud energiatõhususe parandamise meetmed;
- b) direktiivi 2012/27/EL artikli 7 kohaldamisega saavutatud kumulatiivse energiasäästu maht aastatel X-3 ja X-2;
- c) vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõikele 11 võetud, energia eest tasumise raskuste leevendamiseks mõeldud poliitikameetmetega saavutatud energiasääst;
- d) direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punkti c kohaselt saavutatud sääst, kui see on asjakohane;
- e) igas sektoris tehtud edusammud ja põhjused, miks energiatarbimine jäi stabiilseks või kasvas aastal X-3 ja X-2 energia lõpptarbimise sektorites;
- f) liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate selliste hoonete üldpõrandapind, mille kasulik üldpõrandapind on üle 250 m² ning mis X-2 ja X-1 aasta 1. jaanuaril ei vastanud direktiivi 2012/27/EL artikli 5 lõikes 1 osutatud energiatõhususnõuetele;
- g) liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate köetavate ja/või jahutatavate selliste hoonete üldpõrandapind, mida renoveeriti X-3 ja X-2 aastal, nagu on osutatud direktiivi 2012/27/EL artikli 5 lõikes 1, või liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate asjakohaste hoonete energiatarbimise sääst, nagu on osutatud direktiivi 2012/27/EL artikli 5 lõikes 6;
- h) aastal X-3 ja X-2 tehtud energiaauditite arv. Lisaks liikmesriigi territooriumil asuvate selliste suuretevõtete hinnanguline koguarv, mille suhtes kohaldatakse direktiivi 2012/27/EL artikli 8 lõiget 4, ning nendes ettevõtetes aastal X-3 ja X-2 tehtud energiaauditite arv;

- i) kohaldatud riiklik primaarenergiategur elektri puhul ja põhjendus juhul, kui see erineb direktiivi 2012/27/EL IV lisa joonealuses märkuses 3 osutatud standardkoefitsiendist;
  - j) uute ja renoveeritud liginullenergiahoonete arv ja põrandapind aastatel X-2 ja X-1, nagu on sätestatud direktiivi 2010/31/EL artiklis 9 ja vajaduse korral statistilise valimi põhjal;
  - k) link veebisaidile, kus on esitatud direktiivi 2012/27/EL artikli 18 lõike 1 punktis c osutatud loetelu olemasolevatest energiateenuseosutajatest või vastav liides.
-

X LISA

LIIDU BIOENERGIA SÄÄSTLIKKUSE ARUANNE

Biomassist toodetud energiat käsitlev ELi bioenergia säästlikkuse aruanne, mille komisjon võtab iga kahe aasta tagant vastu koos energialiidu olukorda käsitleva aruandega vastavalt artikli 35 lõike 2 punktile d, sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) erinevate biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste suhteline keskkonnakasu ja -kulu, liidu impordipoliitika mõju neile, mõju varustuskindlusele ning kodumaise toodangu ja impordi vahel tasakaalustatud lähenemisviisi saavutamise võimalused;
- b) biomassi tootmise ja kasutamise mõju liidu ja kolmandate riikide säästlikkusele, sh mõju elurikkusele;
- c) andmed ja analüüsid, milles käsitletakse praegust ja prognoositavat säästliku biomassi pakkumist ja nõudlust selle järele, sh mõju, mida suurenev nõudlus biomassi järele avaldab biomassi kasutavatele sektoritele;
- d) direktiivi (EL) 2018/2001 IX lisas loetletud lähteainetest valmistatud biokütuste tehnoloogiline arendamine ja kasutuselevõtt ning hinnang lähteainete kättesaadavusele ja konkurentsile ressursside hankimisel, võttes arvesse ringmajanduse põhimõtteid ja direktiiviga 2008/98/EÜ kehtestatud jäätmehierarhia põhimõtteid;
- e) teave kõigi tootmisviisidega seotud maakasutuse kaudset muutust käsitlevate olemasolevate teadusuuringute tulemuste kohta ja nende analüüs, sealhulgas hinnang selle kohta, kas on võimalik vähendada maakasutuse kaudsest muutusest tulenevate heitkoguste hinnanguliste väärtuste määramise aluseks oleva analüüsi juures täheldatud ebakindlust, ja kas on võimalik arvesse võtta liidu poliitika, näiteks keskkonna-, kliima- ja põllumajanduspoliitika võimalikku mõju;
- f) seoses nii kolmandate riikide kui ka liikmesriikidega, kes on liidus tarbitavate biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste oluliseks allikaks, riiklikud meetmed, mida on võetud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 29 lõigetes 2 kuni 7 ning lõikes 10 sätestatud säästvuskrITERIUMIDE ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumide täitmiseks, et kaitsta pinnast, vett ja õhku, ning
- g) direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 28 lõikes 2 osutatud andmebaasist pärit koondteave.

Biomassi kasutamise saavutatavat kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist käsitlevas aruandes kasutab komisjon liikmesriikide poolt kooskõlas käesoleva määruse IX lisa 1. osa punktiga b teatatud koguseid, sealhulgas maakasutuse kaudsest muutusest tulenevate hinnanguliste heitkoguste esialgseid keskmiseid väärtusi ja nende ulatust, võttes aluseks direktiivi 2018/2001 VIII lisas sätestatud tundlikkusanalüüsi. Komisjon teeb maakasutuse kaudsest muutusest tulenevate hinnanguliste heitkoguste esialgse keskmise väärtuse ja tundlikkusanalüüsi alusel leitud ulatuse üldsusele kättesaadavaks. Lisaks hindab komisjon, kas ja kuidas muutuks otsese heitkoguste vähenemise prognoos, kui ühendtooteid võetaks arvesse asendusmeetodi abil.

XI LISA

VABATAHTLIKUD KAVAD, MILLE KOHTA KOMISJON ON VASTU VÕTNUD OTSUSE VASTAVALT DIREKTIIVI (EL) 2018/2001 ARTIKLI 30 LÕIKELE 4

Selliseid vabatahtlikke kavasad, mille kohta komisjon on vastu võtnud otsuse vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 30 lõikele 4, käsitlev aruanne, mille komisjon võtab iga kahe aasta tagant vastu koos energialiidu olukorda käsitleva aruandega vastavalt käesoleva määruse artikli 35 lõike 2 punktile e, sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) auditite sõltumatus, meetod ja sagedus, seoses sellega, mis on esitatud asjaomase kavaga seotud dokumentides kava komisjoni poolt heakskiitmise ajal, ning seoses valdkonna parimate tavadega;
- b) nõuetele mittevastavuste tuvastamise ja nende menetlemise meetodite olemasolu ning nende kohaldamise kogemused ja läbipaistvus, pöörates erilist tähelepanu kava osaliste poolt toime pandud või väidetavalt toime pandud tõsiste rikkumiste menetlemisele;
- c) läbipaistvus, eelkõige kava kättesaadavus, toorainete päritoluriikide või -piirkondade asjakohastes keeltesse tõlgitud tekstide olemasolu ning sertifitseeritud ettevõtjate loetelu ja asjaomaste sertifikaatide ja auditiaruannete kättesaadavus;
- d) sidusrühmade kaasamine, eelkõige konsulteerimine põlis- ja kohalike kogukondadega enne otsuse tegemist kava koostamise ja läbivaatamise ning auditite läbiviimise ajal, ning vastus nende panustele;
- e) kava üldine töökindlus, eelkõige seoses eeskirjadega, mida kohaldatakse audiitorite ja asjaomase kavaga seotud asutuste akrediteerimise, kvalifitseerimise ja sõltumatuse suhtes;
- f) kui see on kättesaadav, kava ajakohastamine seoses turuga, sertifitseeritud lähteainete ja biokütuste kogus päritoluriikide ja liikide kaupa, osalejate arv;
- g) sellise süsteemi rakendamise lihtsus ja tõhusus, mille abil teostatakse järelevalvet kavas osalejatele säästlikkuse kriteeriumidele vastavuse kohta antavate tõendite üle ja mis on mõeldud pettuse vältimiseks, eelkõige võimalike pettusjuhtumite ja muu eeskirjade eiramise avastamiseks, menetlemiseks ja edasiseks uurimiseks, ning asjakohasel juhul avastatud pettuse või eeskirjade eiramise juhtumite arv;
- h) üksuste võimalused saada luba sertifitseerimisasutuste tunnustamiseks ja nende üle järelevalve tegemiseks;
- i) sertifitseerimisasutuste tunnustamise või akrediteerimise kriteeriumid;
- j) sertifitseerimisasutuste üle järelevalve tegemise eeskirjad;
- k) parimate tavade edendamise hõlbustamise või parandamise võimalused.

XII LISA

RIIKLIKUD INVENTUURISÜSTEEMID

Artiklis 37 osutatud teave hõlmab järgmist:

- a) andmed ja meetodid, mis on esitatud direktiivis 2003/87/EÜ sätestatud tegevusalade ja kaitiste kohta ning mida kasutatakse kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride koostamisel, et tagada kooskõla kasvuhoonegaaside heite kohta ELi heitkogustega kauplemise süsteemis ja kasvuhoonegaaside riiklikes inventuurides esitatud andmete vahel;
  - b) vastavalt määruse (EL) nr 517/2014 artiklile 20 asjaomaste sektorite jaoks kindlaks määratud aruandlussüsteemide kaudu fluoritud gaaside kohta kogutud andmed kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride koostamiseks;
  - c) heitkogused, lähteandmed ja meetodika, mille on kätised vastavalt määrusele (EÜ) nr 166/2006 esitanud kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride koostamiseks;
  - d) vastavalt määrusele (EÜ) nr 1099/2008 esitatud andmed;
  - e) andmed, mis on kogutud maatükkide geograafilise jälgimise teel olemasolevate liidu ja liikmesriikide programmide ja uuringute, sh maakasutuse raamuringu LUCAS (Land Use Cover Area frame Survey) ning Copernicuse programmi kontekstis.
-

XIII LISA

VASTAVUSTABEL

Määrus (EL) nr 525/2013	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikli 1 lõige 1
Artikkel 2	—
Artikkel 3	—
Artikkel 4	Artikkel 15
Artikkel 5	Artikli 37 lõige 1, lõige 2 ja lõige 6; XII lisa
Artikkel 6	Artikli 37 lõige 3 ja lõige 7
Artikkel 7	Artikli 26 lõige 3, lõige 4, lõige 6 ja lõige 7; V lisa
Artikkel 8	Artikli 26 lõige 2 ja lõige 7
Artikkel 9	Artikli 37 lõige 4 ja lõige 5
Artikkel 10	Artikkel 40
Artikkel 11	—
Artikkel 12	Artikkel 39
Artikkel 13	Artikli 18 lõike 1 punkt a ning artikli 18 lõige 3 ja lõige 4; VI lisa
Artikkel 14	Artikli 18 lõike 1 punkt b ning artikli 18 lõige 2, lõige 3 ja lõige 4; VII lisa
Artikkel 15	Artikli 19 lõige 1; VII lisa 1. osa
Artikkel 16	Artikli 19 lõige 3 ja VIII lisa 2. osa
Artikkel 17	Artikli 19 lõige 2, lõige 4 ja lõige 5; VIII lisa 3. osa
Artikkel 18	Artikli 17 lõike 2 teine lõik
Artikkel 19	—
Artikkel 20	—
Artikkel 21	Artikli 29 lõike 1 punkt c ning artikli 29 lõige 5 ja lõige 7
Artikkel 22	—
Artikkel 23	Artikli 41 lõike 1 punkt d, punkt e, punkt f, punkt g ja punkt h
Artikkel 24	Artikkel 42
Artikkel 25	—
Artikkel 26	Artikli 44 lõike 1 punkt a; artikli 44 lõige 2, lõige 3 ja lõige 6
Artikkel 27	—
Artikkel 28	Artikkel 57
Artikkel 29	—

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2018/2000,**12. detsember 2018,****millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 516/2014 nõukogu otsuste (EL) 2015/1523 ja (EL) 2015/1601 rakendamise toetamiseks meetmega seotud, kuid kasutamata jäänud summade uuesti sidumiseks meetmega või nimetatud summade eraldamiseks riikliku programmi muudele meetmetele**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 78 lõiget 2 ja artikli 79 lõikeid 2 ja 4,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Käesoleva määruse eesmärk on lubada nõukogu otsuste (EL) 2015/1523 ⁽²⁾ ja (EL) 2015/1601 ⁽³⁾ rakendamise toetamiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 516/2014 ⁽⁴⁾ sätestatud meetmega seotud, kuid kasutamata jäänud summad uuesti meetmega siduda või eraldada nimetatud summad riikliku programmi muudele meetmetele kooskõlas liidu prioriteetide ja liikmesriikide vajadustega konkreetsetes varjupaiga- ja rändepoliitika valdkondades. Samuti on vaja tagada uuesti sidumise või muudele meetmetele eraldamise läbipaistvus.
- (2) Komisjon sidus Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi vahenditest liikmesriikide riiklike programmidega vahendid, et toetada otsuste (EL) 2015/1523 ja (EL) 2015/1601 rakendamist. Otsust (EL) 2015/1601 muudeti nõukogu otsusega (EL) 2016/1754 ⁽⁵⁾. Nimetatud otsuseid enam ei kohaldata.
- (3) Osa rahalisest toetusest, mis aastal 2016 ja teatavatel juhtudel aastal 2017 otsuste (EL) 2015/1523 ja (EL) 2015/1601 alusel eraldati, on liikmesriikide programmides endiselt kättesaadavad.
- (4) Liikmesriikidel peaks olema võimalik kasutada kasutamata jäänud summasid selleks, et jätkata isikute ümberpaigutamist, ja siduda need riikliku programmi sama meetmega. Liikmesriigid peaksid vähemalt 20 % nendest summadest uuesti meetmega siduma või riikliku programmi meetmetele ümber paigutama selleks, et viia rahvusvahelise kaitse taotlejaid või rahvusvahelise kaitse saajaid teise liikmesriiki, asustada isikuid ümber, võtta isikuid vastu muudel *ad hoc* humanitaarsetel põhjustel, teha ettevalmistusi meritsi või muul viisil liitu saanud rahvusvahelise kaitse taotlejate viimiseks teise liikmesriiki või viia rahvusvahelise kaitse saajaid teise liikmesriiki. Meetmete hulgas peaksid olema üksnes need, millele on osutatud määruse (EL) nr 516/2014 artikli 5 lõike 1 teise lõigu punktides a, b, e ja f.
- (5) Liikmesriikidel peaks olema võimalik kasutada kuni 80 % nendest summadest selleks, et lahendada kooskõlas määrusega (EL) nr 516/2014 muid rände- ja varjupaigavaldkonna küsimusi, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud nende riiklike programmide muutmise tõttu. Liikmesriikide vajadused nendes valdkondades on endiselt suured. Kasutamata jäänud summasid peaks olema võimalik sama meetmega uuesti siduda või riikliku

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 11. detsembri 2018. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta otsus.

⁽²⁾ Nõukogu 14. septembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1523, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT L 239, 15.9.2015, lk 146).

⁽³⁾ Nõukogu 22. septembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1601, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 80).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 516/2014, millega luuakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond, muudetakse nõukogu otsust 2008/381/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsused nr 573/2007/EÜ ja nr 575/2007/EÜ ja nõukogu otsus 2007/435/EÜ (ELT L 150, 20.5.2014, lk 168).

⁽⁵⁾ Nõukogu 29. septembri 2016. aasta otsus (EL) 2016/1754, millega muudetakse otsust (EL) 2015/1601, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT L 268, 1.10.2016, lk 82).

programmi muudele meetmetele ümber paigutada ainult ühe korra ja juhul, kui komisjon selle heaks kiidab. Liikmesriigid peaksid tagama, et vahendite eraldamisel järgitakse täielikult Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) 2018/1046 ⁽¹⁾ sätestatud põhimõtteid, eelkõige tõhususe ja läbipaistvuse põhimõtet.

- (6) Isikute ringi, keda võib teise liikmesriiki viia, ja liikmesriikide arvu, kust võib isikuid teise liikmesriiki viia, tuleks suurendada, et liikmesriigid saaksid teise liikmesriiki viimisel tegutseda paindlikumalt võttes arvesse saatjata alaealiste ja teiste haavatavate taotlejate vajadusi ning rahvusvahelise kaitse saajate pereliikmete olukorda. Isikute ringi ja liikmesriikide arvu suurendamist tuleks arvesse võtta sätetes, mis käsitlevad ühekordseid makseid, mida kasutatakse ümberasustamiseks ja rahvusvahelise kaitse saajate viimiseks ühest liikmesriigist teise.
- (7) Liikmesriikidel ja komisjonil peaks olema piisavalt aega, et riiklik programm läbi vaadata ja teha käesolevas määruses sätestatud muudatused. Seetõttu tuleks otsuste (EL) 2015/1523 ja (EL) 2015/1601 rakendamise toetamiseks meetmega seotud, kuid kasutamata jäänud summade suhtes teha Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 514/2014 ⁽²⁾ artikli 50 lõikest 1 erand pikendades kuue kuu võrra tähtaega, mille jooksul võib summad meetmest vabastada, et viia lõpule riikliku programmi muutmine, millele on osutatud määruse (EL) nr 514/2014 artiklis 14.
- (8) Liikmesriigil peaks ühtlasi olema piisavalt aega, et ta saaks kasutada sama meetmega uuesti seotud või muudele meetmetele ümber paigutatud summasid enne, kui summad on meetmest vabastatud. Kui komisjon kiidab summade uuesti sidumise või riikliku programmi meetmetele ümberpaigutamise heaks, tuleks neid summasid käsitleda nii, nagu need oleks meetmega seotud aastal, mil muudeti riiklikku programmi, millega uuesti sidumine või ümberpaigutamine heaks kiideti.
- (9) Komisjon peaks andma Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal aru, kuidas on vahendeid rahvusvahelise kaitse taotlejate ja rahvusvahelise kaitse saajate teise liikmesriiki viimiseks kasutatud, eriti mis puudutab summade ümberpaigutamist riikliku programmi muudele meetmetele, nagu käesoleva määrusega on ette nähtud.
- (10) Käesolev määrus ei mõjuta vahendeid, mida saab kasutada määruse (EL) nr 516/2014 artikli 17 kohaselt.
- (11) Käesoleva määruse eesmärkide täitmine ei mõjuta läbirääkimisi, mida peetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 604/2013 ⁽³⁾ muutmise üle.
- (12) Euroopa Liidu lepingule (ELi leping) ja Euroopa Liidu toimimise lepingule (ELi toimimise leping) lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 ning artikli 4a lõike 1 kohaselt, ja ilma et see piiraks kõnealuse protokoll artikli 4 kohaldamist, ei osale Ühendkuningriik käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (13) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 ning artikli 4a lõike 1 kohaselt on Iirimaa (oma 7. detsembri 2018. aasta kirjaga) teatanud oma soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.
- (14) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (15) Kuna otsuste (EL) 2015/1523 ja (EL) 2015/1601 rakendamise toetamiseks meetmega seotud, kuid kasutamata jäänud summad on vaja meetmest vabastada, peaks käesolev määrus jõustuma selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 514/2014, millega sätestatakse Varjupaiga-, Rände- ja Integreerimisfondi ning politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahendi suhtes kohaldatavad üldsätted (ELT L 150, 20.5.2014, lk 112).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT L 180, 29.6.2013, lk 31).

- (16) Kui määrust (EL) nr 516/2014 enne 2018. aasta lõppu ei muudeta, ei saa liikmesriigid määrusekohaseid vahendeid Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist toetatavate riiklike programmide jaoks enam kasutada. Võttes arvesse määruse (EL) nr 516/2014 muutmise kiireloomulisust on asjakohane teha erand kaheksa nädala pikkusest ajavahemikust, millele on osutatud ELi lepingule, ELi toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule lisatud protokoll nr 1 (riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus) artiklis 4.
- (17) Seetõttu tuleks määrust (EL) nr 516/2014 vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EL) nr 516/2014 muudetakse järgmiselt:

1) artiklit 18 muudetakse järgmiselt:

a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„Vahendid rahvusvahelise kaitse taotlejate või rahvusvahelise kaitse saajate üleviimiseks“;

b) lõikes 1 asendatakse sõnad „rahvusvahelist kaitset saava isiku“ sõnadega „rahvusvahelise kaitse taotleja või rahvusvahelise kaitse saaja“;

c) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud lisasummad eraldatakse liikmesriigile kõigepealt riigi kohta tehtud rahastamisotsuste alusel, millega kiidetakse kooskõlas määruse (EL) nr 514/2014 artiklis 14 sätestatud menetlusega heaks tema riiklik programm, ja pärast seda rahastamisotsuse alusel, mis lisatakse riikliku programmi heakskiitmise otsusele. Need summad võib uuesti siduda riikliku programmi sama meetmega või paigutada ümber riikliku programmi muudele meetmetele, kui see on asjaomase riikliku programmi muutmise tõttu põhjendatud. Summa võib meetmega uuesti siduda või ümber paigutada ainult ühe korra. Komisjon peab uuesti sidumise või ümberpaigutamise heaks kiitma riikliku programmi muutmiseks.“

Summadest, mis on ette nähtud nõukogu otsustega (EL) 2015/1523 (*) ja (EL) 2015/1601 (**) kehtestatud ajutistele meetmetele, eraldab liikmesriik solidaarsuse suurendamiseks ja kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 80 vähemalt 20 % riikliku programmi meetmetele, et viia rahvusvahelise kaitse taotlejaid või rahvusvahelise kaitse saajaid teise liikmesriiki, asustada isikuid ümber, võtta isikuid vastu muudel *ad hoc* humanitaarsetel põhjustel, teha ettevalmistusi meritsi või muul viisil liitu saabunud rahvusvahelise kaitse taotlejate viimiseks teise liikmesriiki või viia rahvusvahelise kaitse saajaid teise liikmesriiki. Meetmete hulgas ei tohi olla kinnipidamisega seotud meetmed. Kui liikmesriik seob meetmega uuesti või paigutab ümber vahendid, mis on sellest miinimummäärast väiksemad, ei saa ta summat, mille võrra meetmetega seotud või ümber paigutatud summa miinimummäärale vastavast summast erineb, paigutada ümber riikliku programmi muudele meetmetele.

(*) Nõukogu 14. septembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1523, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT L 239, 15.9.2015, lk 146).

(**) Nõukogu 22. septembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1601, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 80).“;

d) lisatakse järgmised lõiked:

„3a. Kui otsustega (EL) 2015/1523 ja (EL) 2015/1601 kehtestatud ajutistele meetmetele ette nähtud summad seotakse kooskõlas käesoleva artikli lõikega 3 uuesti riikliku programmi sama meetmega või paigutatakse ümber riikliku programmi muudele meetmetele, siis käsitatakse neid summasid määruse (EL) nr 514/2014 artikli 50 lõike 1 kohaldamisel nii, nagu oleks need meetmega seotud aastal, mil muudeti riiklikku programmi, millega uuesti sidumine või ümberpaigutamine heaks kiideti.“

3b. Erandina määruse (EL) nr 514/2014 artikli 50 lõikest 1 pikendatakse käesoleva artikli lõikes 3a osutatud summa meetmest vabastamise tähtaega kuue kuu võrra.

3c. Komisjon annab Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva lõigu kohaldamisest aru kord aastas.“;

e) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Et täita ELi toimimise lepingu artiklis 80 osutatud eesmärk, mille kohaselt peavad liikmesriigid olema solidaarsed ja jagama õiglaselt vastutust, antakse komisjonile kättesaadavate vahendite piires õigus võtta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 26 vastu delegeeritud õigusakte, millega korrigeerida käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ühekordset makset, võttes eelkõige arvesse inflatsioonimäära ja muutusi, mis on toimunud rahvusvahelise kaitse taotlejate ja rahvusvahelise kaitse saajate viimises ühest liikmesriigist teise, ümberasustamises ja muudel *ad hoc* humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmises, ning tegureid, mille abil saab ühekordse maksega antud rahalise stiimuli kasutamist optimeerida.“;

2) artikli 25 pealkirjas ja sissejuhatavas osas asendatakse sõnad „rahvusvahelist kaitset saavate isikute“ sõnadega „rahvusvahelise kaitse taotlejate või rahvusvahelise kaitse saajate“.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub selle Euroopa Liidu Teatajas avaldamise päeval.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Strasbourg, 12. detsember 2018

Euroopa Parlamendi nimel

president

A. TAJANI

Nõukogu nimel

eesistuja

J. BOGNER-STRAUSS

DIREKTIIVID

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2018/2001,

11. detsember 2018,

taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta

(uuesti sõnastatud)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/28/EÜ ⁽⁴⁾ on korduvalt oluliselt muudetud ⁽⁵⁾. Kuna kõnealusesse direktiivi on vaja teha uusi muudatusi, tuleks see selguse huvides uuesti sõnastada.
- (2) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 194 lõikele 1 on taastuvate energiaallikate edendamine üks liidu energiapoliitika eesmärke. Seda eesmärki püütakse saavutada käesoleva direktiiviga. Taastuvatest energiaallikatest saadud energia ehk taastuvenergia ulatuslikum kasutamine moodustab tähtsa osa meetmepaketist, mis on ette nähtud kasvuhooenergia heitkoguste vähendamiseks ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgu tulemusel sõlmitud 2015. aasta Pariisi kliimakokkuleppes („Pariisi kokkulepe“) liidule võetud kohustuse täitmiseks ja selleks, et viia ellu liidu kliima- ja energiaraamistik 2030, sealhulgas liidu siduv eesmärk vähendada 2030. aastaks heitkoguseid vähemalt 40 % võrreldes 1990. aasta tasemega. Liidu 2030. aasta siduv taastuvenergiaeesmärk ning liikmesriikide panused selle saavutamiseks, sealhulgas nende lähteosakaal seoses 2020. aastaks seatud riiklike üldeesmärkidega, on liidu energia- ja keskkonnapoliitika äärmiselt olulised elemendid. Muud sellised elemendid sisalduvad käesolevas direktiivis sätestatud raamistikus, näiteks taastuvatel energiaallikatel põhineva kütte ja jahutuse ning taastuvtoorainest toodetud transpordikütuste arendamiseks.
- (3) Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia ulatuslikumal kasutamisel on keskne tähtsus ka energiavarustuskindluse, taskukohase jätkusuutliku energia, tehnoloogilise arengu, uuendustegevuse ning tehnoloogia- ja tööstusalase juhtpositsiooni edendamisel, pakkudes samal ajal keskkonna-, sotsiaalsed ja tervisekasu ning ulatuslikke tööhõive- ja regionaalarenguvõimalusi, eriti eraldatud ja maapiirkondades, või piirkondades või aladel, kus on väike rahvastikutihedus või kust tööstustootmine osaliselt mujale üle viiakse.

⁽¹⁾ ELT C 246, 28.7.2017, lk 55.

⁽²⁾ ELT C 342, 12.10.2017, lk 79.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 13. novembri 2018. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 4. detsembri 2018. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16).

⁽⁵⁾ Vt XI lisa A osa.

- (4) Eelkõige energiatarbimise vähendamine, ulatuslikumad tehnoloogilised täiustused, stiimulid ühistranspordi kasutamiseks ja ühistranspordivõrgu laiendamiseks, energiatõhusate tehnoloogiate kasutamine ning taastuvenergia kasutamise edendamine elektrisektoris, kütte- ja jahutusektoris ning transpordisektoris on koos energiatõhususmeetmetega mõjusad vahendid, mille abil vähendada liidus kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja liidu energiasõltuvust.
- (5) Direktiiviga 2009/28/EÜ kehtestati taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise õigusraamistik, milles sätestati siduvad riiklikud eesmärgid taastuvenergia osakaalu kohta energiatarbimises ja transpordisektoris, mis tuleb täita aastaks 2020. Komisjoni 22. jaanuari 2014. aasta teatises „Kliima- ja energiapoliitika raamistik ajavahemikuks 2020–2030“ määrati kindlaks liidu tulevase energia- ja kliimapoliitika raamistik ning edendati ühist arusaama sellest, kuidas arendada kõnealust poliitikat pärast 2020. aastat. Komisjon tegi ettepaneku, et liidu 2030. aasta eesmärk peaks olema taastuvenergia vähemalt 27 % osakaal liidus tarbitavas energias. Nimetatud ettepanekus, mille Euroopa Ülemkogu oma 23. ja 24. oktoobri 2014. aasta järeldustes heaks kiitis, märgiti, et liikmesriikidel peaks olema võimalik seada ulatuslikumad riiklikud eesmärgid, et viia ellu oma kavandatud panused liidu 2030. aasta eesmärgi saavutamisse ning neid ületada.
- (6) Oma 5. veebruari 2014. aasta resolutsioonis „Kliima- ja energiapoliitika raamistik aastani 2030“ ja 23. juuni 2016. aasta resolutsioonis „Taastuvenergia kasutuselevõttu käsitlev arenguaruanne“ nõudis Euroopa Parlament enamat kui komisjoni ettepanekus ja Euroopa Ülemkogu järeldustes, rõhutades, et Pariisi kokkulepet ja viimasel ajal toimunud taastuvenergia tootmise tehnoloogiate kulude vähenemist arvesse võttes tuleks olla märksa ambitsioonikam.
- (7) Seetõttu tuleks arvesse võtta Pariisi kokkuleppes seatud eesmärgid ja tehnoloogia arengut, sealhulgas taastuvenergiasse investeerimise kulude vähenemist.
- (8) Seepärast on asjakohane kehtestada liidu siduv eesmärk saavutada taastuvenergia vähemalt 32 % osakaal. Lisaks peaks komisjon hindama, kas nimetatud eesmärki tuleks suurendada, võttes arvesse taastuvenergia tootmiskulude olulist vähenemist ja liidu rahvusvahelisi kohustusi CO₂-heite vähendamiseks, või energiatarbimise märkimisväärse vähenemise korral liidus. Liikmesriigid peaksid oma lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades määrama kindlaks oma panused kõnealuse eesmärgi saavutamisse, järgides Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2018/1999⁽¹⁾ sätestatud juhtimisprotsessi.
- (9) Liidu 2030. aasta siduva taastuvenergiaeesmärgi kehtestamisega kannustatakse ka edaspidi selliste tehnoloogialahenduste arendamist, mille abil toodetakse taastuvenergiat ja tagatakse investoritele kindlustunne. Liidu tasandil kindlaks määratud eesmärk võimaldaks liikmesriikidele suuremat paindlikkust täita oma kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärgid võimalikult kulutõhusalt ning arvestades riigi konkreetset olukorda, energiaallikate jaotust ja taastuvenergia tootmise suutlikkust.
- (10) Selleks et tagada direktiivi 2009/28/EÜ alusel saavutatud tulemuste kinnistamine, peaksid 2020. aasta riiklikud eesmärgid olema liikmesriikide miinimumpanused uude 2030. aasta raamistikku. Liikmesriikide taastuvenergia osakaal ei tohiks mingil juhul olla kõnealustest panustest väiksem. Kui see seda siiski on, peaksid asjaomased liikmesriigid võtma selle lähteosakaalu saavutamiseks määruse (EL) 2018/1999 kohased meetmed. Kui liikmesriik ei järgi oma lähteosakaalu 12 kuu pikkuse perioodi jooksul, peaks ta kõnealuse lähteosakaalu saavutamiseks võtma lisameetmeid 12 kuu jooksul nimetatud perioodi lõpust. Kui liikmesriik on võtnud lisameetmeid tulemuslikult ja on täitnud oma kohustuse saavutada lähteosakaal, tuleks lugeda, et liikmesriik täidab oma käesolevast direktiivist ja määrusest (EL) 2018/1999 tulenevaid kohustuslikke lähteosakaalu nõudeid kogu asjaomase perioodi jooksul. Seetõttu ei saa lugeda, et asjaomane liikmesriik ei ole täitnud oma lähteosakaalu järgimise kohustust selle ajavahemiku jooksul, mil puudujääk tekkis. Nii 2020. kui ka 2030. aasta raamistik toetavad liidu keskkonna- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamist.
- (11) Liikmesriigid peaksid võtma lisameetmeid juhul, kui taastuvenergia osakaal liidu tasandil ei vasta liidu trajektooriga taastuvenergia vähemalt 32 % osakaalu saavutamisel. Määruse (EL) 2018/1999 kohaselt võib komisjon võtta eesmärgi saavutamise tagamiseks meetmeid liidu tasandil, kui komisjon teeb lõimitud riiklike

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 1).

energia- ja kliimakavade hindamisel kindlaks, et eesmärgid ei ole piisavalt ulatuslikud. Kui komisjon teeb lõimitud riiklike energia- ja kliimaalaste eduaruannete hindamisel kindlaks puudujäägi eesmärkide saavutamise osas, peaksid liikmesriigid kohaldama puudujäägi kõrvaldamiseks määruses (EL) 2018/1999 sätestatud meetmeid.

- (12) Selleks et toetada liikmesriikide ulatuslikke panuseid liidu eesmärgi saavutamisse, tuleks kehtestada finantsraamistik, mille eesmärk on hõlbustada liikmesriikides taastuvenergiaprojektidesse investeerimist muu hulgas rahastamisvahendite kasutamise kaudu.
- (13) Komisjon peaks keskenduma vahendite eraldamisel sellele, et vähendada taastuvenergiaprojektide kapitalikulu, kuna selline kulu mõjutab oluliselt taastuvenergiaprojektide maksumust ja konkurentsivõimet, ning et arendada tehniliselt võimalikuks ja majanduslikult jõukohaseks taastuvenergia suuremaks kasutuselevõtuks vajalikku põhitaristut (nagu ülekande- ja jaotusvõrgutaristu, arukad võrgud ja ühendused).
- (14) Komisjon peaks hõlbustama parimate tavade vahetamist riiklike või piirkondlike pädevate asutuste või organite vahel, näiteks korrapärase kohtumiste kaudu, et teha kindlaks ühine lähenemisviis, mille alusel edendada kulutõhusate taastuvenergiaprojektide suuremat kasutuselevõttu. Komisjon peaks kannustama ka investeerimist uude, paindlikku ja puhtasse tehnoloogiasse ning töötama läbipaistvate kriteeriumide ja usaldusväärsete turu hinnasignaali alusel välja asjakohase strateegia sellise tehnoloogia kasutuselt kõrvaldamiseks, mis ei aita heiteid vähendada ega võimalda piisavat paindlikkust.
- (15) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1099/2008⁽¹⁾, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2001/77/EÜ⁽²⁾ ja 2003/30/EÜ⁽³⁾ ning direktiivis 2009/28/EÜ on kehtestatud eri liiki taastuvatest energiaallikatest toodetud energia määratlused. Energia siseturgu käsitlevas liidu õiguses on kehtestatud määratlused elektrisektori jaoks üldiselt. Selguse ja õiguskindluse huvides on asjakohane kasutada kõnealuseid määratlusi ka käesolevas direktiivis.
- (16) Taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiat ehk taastuvelektrit käsitlevad toetuskavad on osutunud taastuvelektri kasutuselevõtmise edendamise tõhusaks vahendiks. Kui liikmesriigid otsustavad toetuskavasid rakendada, tuleks toetust anda kujul, mis moonutab võimalikult vähe elektriturgude toimimist. Sel eesmärgil on järjest enamates liikmesriikides toetus kasutusel kujul, mille puhul antakse toetust lisaks turul teenitud tulule, ning vajaliku toetuse taseme kindlaksmääramiseks luuakse turupõhiseid süsteeme. Koos meetmetega, mida võetakse selleks, et kohandada turgu taastuvenergia suureneva osakaaluga, on selline toetus peamine element taastuvelektri turu loomise suurendamiseks, võttes seejuures arvesse väike- ja suurtootjate erinevat suutlikkust reageerida turusignaale.
- (17) Väikesemahulised käitised võivad olla väga kasulikud selleks, et suurendada taastuvenergiaprojektide omaksvõttu üldsuse poolt ja tagada nende projektide elluviimine, eelkõige kohalikul tasandil. Väikesemahuliste käitiste kaasamise tagamiseks võib osutada vajalikuks eritingimuste (sealhulgas soodustariifide) kehtestamine, et tagada kulutasuvus kooskõlas elektriturgu käsitleva liidu õigusega. Väikesemahulise käitise mõiste määratlus toetuse saamise puhul on oluline investoritele õiguskindluse tagamiseks. Väikesemahulise käitise mõiste on määratletud riigiabi normides.
- (18) ELi toimimise lepingu artikli 108 kohaselt on komisjonil ainupädevus hinnata, kas riigiabi meetmed, mida liikmesriigid võivad kehtestada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtuks, sobivad kokku siseturuga. Nimetatud hindamist tehakse ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 alusel ja kooskõlas asjaomaste sätete ja suunistega, mida komisjon võib sel eesmärgil vastu võtta. Käesolev direktiiv ei piira ELi toimimise lepinguga komisjonile antud ainupädevust.
- (19) Taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tuleks kasutusele võtta võimalikult väikeste kuludega tarbijatele ja maksumaksjatele. Liikmesriigid peaksid toetuskavade väljatöötamisel ja toetuse eraldamisel püüdma

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1099/2008 energiatatistika kohta (ELT L 304, 14.11.2008, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. septembri 2001. aasta direktiiv 2001/77/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kasutamise edendamise kohta elektrienergia siseturul (EÜT L 283, 27.10.2001, lk 33).

⁽³⁾ Euroopa parlamendi ja nõukogu 8. mai 2003. aasta direktiiv 2003/30/EÜ, millega edendatakse biokütuste ja muude taastuvkütuste kasutamist transpordisektoris (ELT L 123, 17.5.2003, lk 42).

kasutuselevõttuga seotud süsteemi üldkulusid minimeerida, tehes samas jõupingutusi CO₂-heite vähendamiseks, eesmärgiga saavutada hiljemalt 2050. aastaks vähese CO₂-heitega majandus. Paljudel juhtudel on turupõhised mehhanismid, nagu hankemenetlus, osutunud konkurentsipõhistel turgudel toetuskulude vähendamise tõhusateks vahenditeks. Erijuhtudel ei pruugi aga hankemenetlus tingimata viia tõhusa hinna leidmiseni. Kulutõhususe tagamiseks ja üldiste toetuskulude minimeerimiseks võib seetõttu osutada vajalikuks tasakaalustatud erandite kaalumise. Eelkõige tuleks liikmesriikidel lubada teha hankemenetluse ja otseturunduse kasutamise suhtes erandeid väikesemahuliste käitiste ja näidisprojektide puhul, et võtta arvesse nende piiratumat suutlikkust. Kuna komisjon hindab taastuvenergia toetuse kokkusobivust siseturuga igal üksikjuhul eraldi, peaksid sellised erandid olema kooskõlas komisjoni värskemates keskkonnakaitse- ja energiaalase riigiabi suunistes sätestatud asjaomaste künnistega. Suunistes aastateks 2014–2020 on nendeks künnisteks hankemenetluste ja otseturunduse kasutamise suhtes tehtavate erandite korral vastavalt 1 MW (ja tuuleenergia puhul 6 MW või kuus tootmisüksust) ning 500 kW (ja tuuleenergia puhul 3 MW või kolm tootmisüksust). Hankemenetluste tõhususe suurendamiseks, et viia üldised toetuskulud miinimumini, peaksid hankemenetlused olema mittediskrimineerival viisil avatud põhimõtteliselt kõigile elektritootjatele, kes toodavad elektrienergiat taastuvatest energiaallikatest. Liikmesriigid võivad oma toetuskavade väljatöötamisel piirata hankemenetluste kohaldamist konkreetsete tehnoloogiatega, kui see on vajalik selleks, et vältida mitteoptimaalseid tulemusi võrkude piirangute ja stabiilsuse, süsteemi lõimimise kulude, energiaallikate jaotuse mitmekesistamise vajaduse ning tehnoloogiaga kaasnevate pikaajaliste võimaluste osas.

- (20) Euroopa Ülemkogu rõhutas oma 23. ja 24. oktoobri 2014. aasta järeldustes 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistiku kohta paremini ühendatud energia siseturu ja piisava toetuse olulisust, selleks et loimida eri liiki taastuvenergia üha kasvavad mahud ja seeläbi võimaldada liidul täita seatud eesmärk olla energiasektoris toimuva ülemineku teerajaja. Seetõttu on energialiidu potentsiaali maksimaalseks ärakasutamiseks oluline kiiremas korras parandada ühendatust ja teha edusamme Euroopa Ülemkogu eesmärkide saavutamiseks.
- (21) Taastuvate energiaallikate toetuskavade väljatöötamisel peaksid liikmesriigid võtma arvesse olemasolevat kestlikku biomassivaru ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2008/98/EÜ⁽¹⁾ kehtestatud ringmajanduse ja jäätmehierarhia põhimõtteid, et vältida asjatuid moonutusi tooraineturul. Eelistatuid valikud peaksid olema jäätmetekke vältimine ja jäätmete ringlussevõtt. Liikmesriigid peaksid hoiduma sellistest toetuskavadest, mis on vastuolus jäätmekäitluse eesmärkidega ja mis tooksid kaasa ringlusse võetavate jäätmete ebatõhusa kasutamise.
- (22) Liikmesriikidel on erinevad taastuvenergia võimalused ja nad rakendavad riigi tasandil erinevaid toetuskavasid. Enamus liikmesriike rakendab selliseid toetuskavasid, mis soodustavad vaid sellist taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat, mis on toodetud nende territooriumil. Riiklike toetuskavade nõuetekohaseks toimimiseks on väga oluline, et liikmesriigid saaksid jätkuvalt juhtida oma riiklike toetuskavade mõju ja kulusid vastavalt oma erinevatele võimalustele. Üks oluline vahend käesoleva direktiivi eesmärgi saavutamiseks on tagada riiklike toetuskavade nõuetekohane toimimine direktiivide 2001/77/EÜ ja 2009/28/EÜ alusel, et säiliks investorite usaldus ja et võimaldada liikmesriikidel töötada välja tõhusad riiklikud meetmed, et anda oma panused liidu 2030. aasta taastuvenergiaeesmärgi ja endale seatud riiklike eesmärkide saavutamisse. Käesolev direktiiv peaks hõlbustama taastuvenergia piiriülest toetamist, ilma et see mõjutaks ebaproportsionaalsel viisil liikmesriikide toetuskavasid.
- (23) Toetuskavade avamisega piiriüleseks osalemiseks piiratakse negatiivset mõju energia siseturule ja võidakse teataval tingimustel aidata liikmesriikidel saavutada liidu eesmärki kulutõhusamal viisil. Piiriülene osalemine on ka liidu taastuvenergia poliitika arendamise loomulik osa, edendades lähenemist ja koostööd liidu siduva eesmärgi saavutamisse panustamisel. Seepärast on asjakohane innustada liikmesriike avama toetust muudes liikmesriikides asuvatele projektidele ning määrata kindlaks mitu viisi, kuidas selline järkjärguline avamine võib toimuda, tagades kooskõla ELi toimimise lepinguga, eelkõige selle artiklitega 30, 34 ja 110. Kuna elektrivooge ei ole võimalik jälgida, on asjakohane siduda toetuskavade avamine piiriülesele osalemisele nende osadega, mis esindavad püüdlusi füüsilise ühenduse tegelike tasemete poole, ja võimaldada liikmesriikidel avada oma toetuskavad üksnes neile liikmesriikidele, kellega neil on otsesed võrguühendused, mis näitaks praktikas liikmesriikidevaheliste füüsiliste voogude olemasolu. See ei tohiks siiski kuidagi mõjutada elektriturude piirkonna- või piiriülest toimimist.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3).

- (24) Tagamaks, et toetuskavade avamine on vastastikune ja toob vastastikust kasu, peaksid osalevad liikmesriigid sõlmima koostöölepingud. Liikmesriikidele peaks jääma kontroll taastuvelektri kasutuselevõtmise tempo üle oma territooriumil, et eelkõige arvesse võtta seonduvaid lõimimiskulusid ja vajalikke võrguinvesteeringuid. Seega peaks liikmesriikidel olema lubatud piirata nende territooriumil asuvate kütiste osalemist neile teiste liikmesriikide poolt avatud hankemenetlustes. Kõnealused koostöölepingud peaks kajastama kõiki asjakohaseid aspekte, näiteks seda, kuidas võetakse arvesse liikmesriigi poolt teise liikmesriigi territooriumil läbi viidava projektiga seotud kulused, sealhulgas võrkude tugevdamise, energiasüirete ning salvestamis- ja varusüsteemidega seotud kulused, ning võimalikku võrgu ülekoormust. Liikmesriigid peaksid kõnealustes lepingutes võtma arvesse ka meetmeid, mis võimaldaksid täiendavat taastuvelektri võimsust kulutõhusalt lõimida, olgu siis regulatiivseid meetmeid (näiteks seoses turukorraldusega) või meetmeid, millega nähakse ette täiendavad investeeringud erinevatesse paindlikkusvahenditesse (näiteks ühendused, salvestamine, nõudluse juhtimine või paindlik tootmine).
- (25) Liikmesriigid peaksid vältima kolmandate riikide ressursside ulatuslikust impordist tingitud turumoonutusi. Sellega seoses tuleks kaaluda ja edendada olusuringipõhist lähenemisviisi.
- (26) Liikmesriigid peaksid tagama, et taastuenergiakogukonnad saavad osaleda olemasolevates toetuskavades suurte osalejatega võrdsel alusel. Selleks peaks liikmesriikidel olema lubatud võtta meetmeid, nagu teabe, tehnilise abi ning rahalise toetuse andmine, haldusnõuete vähendamine, taastuenergiakogukondadele suunatud pakkumiskriteeriumide lisamine, nimetatud kogukondadele sobivate pakkumisaegade kehtestamine või taastuenergiakogukondade kulude katmise võimaldamine otsetoetuste kaudu, kui nad vastavad väikesemahuliste kütiste nõuetele.
- (27) Taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmiseks vajaliku taristu kavandamisel tuleks pöörata tähelepanu projektidest mõjutatud isikute, eelkõige kohalike elanike osalemisega seotud poliitikameetmetele.
- (28) Tarbijatele tuleks anda põhjalikku teavet, sealhulgas teavet kütte- ja jahutussüsteemide energiatõhususe ning elektrisõidukite madalamate jooksevkulude kohta, et nad saaksid teha oma individuaalsed taastuenergiaga seotud tarbimisvalikuid ja ei oleks kinnistatud mõne tehnoloogialahenduse külge.
- (29) Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, peaks taastuenergia toetamise poliitika olema prognoositav ja stabiilne ning tuleks vältida selle sagedast või tagasiulatuvat muutmist. Poliitika prognoosimatus ja ebastabiilsus mõjutab otseselt kapitalirahastamiskulusid, projekti arendamise kuluseid ja seetõttu ka liidus taastuenergia kasutuselevõtmise üldkulusid. Liikmesriigid peaksid vältima seda, et taastuenergiaprojektide jaoks antava toetuse läbivaatamine mõjutaks negatiivselt projektide majanduslikku elujõulisust. Sellega seoses peaksid liikmesriigid edendama kulutõhusat toetuspoliitikat ja tagama selle finantskestlikkuse. Lisaks tuleks avaldada eeldatava toetuse peamisi aspekte hõlmav soovituslik pikaajaline ajakava, mõjutamata liikmesriikide võimet otsustada eelarvealdisi ajakavas hõlmatud aastatel.
- (30) Liikmesriikide kohustus koostada taastuenergia tegevuskavad ja eduaruanded ning komisjoni kohustus anda aru liikmesriikide edusammude kohta on oluline selleks, et suurendada läbipaistvust, tagada selgus investoritele ja tarbijatele ning võimaldada tulemuslikku seiret. Määruses (EL) 2018/1999 on need kohustused lõimitud energialiidu juhtimise süsteemi, milles on seostatud energia- ja kliimavaldkonna kavandamis-, aruandlus- ja seirekohustused. Samuti on taastuenergiat käsitlev läbipaistvusplatvorm lõimitud nimetatud määrusega loodud üldisemas e-platvormi.
- (31) Tuleb kehtestada läbipaistvad ja üheselt mõistetavad reeglid taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu arvutamiseks ja selliste allikate kindlaksmääramiseks.
- (32) Hüdro- ja tuuleenergia osakaalu arvutamisel käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleks ilmastikutingimuste mõju tasakaalustamiseks kasutada normaliseerimisvalemit. Lisaks ei tohiks taastuvelektrina käsitada elektrienergiat, mis on toodetud eelnevalt mäe otsa pumbatud vett kasutavates pumpelektrijaamades.

- (33) Ümbritseva keskkonna või geotermilise energia kasutamist kasulikul temperatuuril võimaldavad soojuspumbad või jahutussüsteemid vajavad toimimiseks elektrienergiat või muud lisaenergiat. Seetõttu tuleks kõnealuste süsteemide käivitamiseks kasutatav energia maha arvestada kogu kasutatavast energiast või piirkonnast siirdatud energiast. Arvesse tuleks võtta üksnes selliseid kütte- ja jahutussüsteeme, mille toodang või piirkonnast siirdatud energia ületab oluliselt nende kasutamiseks vajalikku primaarenergiat. Jahutussüsteemid on osa liikmesriikide energiatarbimisest ning seetõttu on asjakohane, et arvutusmeetodid võtaksid arvesse kõnealustes süsteemides kasutatava taastuvenergia osakaalu kõikides lõpptarbimissektorites.
- (34) Passiivsete energiasüsteemide puhul kasutatakse energia rakendamiseks ehituskonstruksioone. Seda käsitatakse kui säästetud energiat. Selliselt rakendatud energiat ei tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisel arvesse võtta, et vältida topeltarvestust.
- (35) Mõnes liikmesriigis on lennundusel summaarses energia lõpptarbimises suur osakaal. Arvestades praeguseid tehnoloogilisi ja regulatiivseid piiranguid, mis takistavad biokütuste kasutamist lennunduses kaubanduslikul eesmärgil, on asjakohane kehtestada nende liikmesriikide puhul osaline erand summaarse energia lõpptarbimise arvutamisel riigisisese lennundussektoris, et lubada neil jätta arvutamisel välja kogus, mille võrra nad ületavad poolteist korda liidu summaarse energia lõpptarbimise keskmist taset lennunduses 2005. aastal, nagu seda hindas Eurostat, nimelt 6,18 %. Eelkõige Küpros ja Malta sõltuvad oma saarelise ja äärealase asukoha tõttu lennundusest kui transpordiliigist, millel on oluline tähtsus nende kodanikele ja majandusele. Seetõttu on nende summaarne energia lõpptarbimine riiklikus lennundussektoris ebaproportsionaalselt kõrge, nimelt üle kolme korra suurem kui liidu 2005. aasta keskmine. Nad on seetõttu praegustest tehnoloogilistest ja regulatiivsetest piirangutest ebaproportsionaalselt mõjutatud. Seetõttu on asjakohane sätestada neile erand, mis katab kogust, mille võrra nad ületavad liidu summaarse energia lõpptarbimise keskmist taset lennunduses 2005. aastal, nagu seda hindas Eurostat, nimelt 4,12 %.
- (36) Komisjoni 20. juuli 2016. aasta teatise „Euroopa vähese heitega liikuvuse strateegia“ rõhutati, et keskpikas perspektiivis on lennunduse jaoks eriti oluline täiustatud biokütuste ja muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste kütuste kasutamine.
- (37) Selle tagamiseks, et käesoleva direktiivi lisas esitatud täiustatud biokütuste, muude biokütuste ja biogaasi tootmise lähteainete nimekirjas võetakse arvesse direktiiviga 2008/98/EÜ kehtestatud jäätmehierarhia põhimõtteid, liidu säästlikkuse kriteeriume ning vajadust tagada, et kõnealuse lisaga ei tekitata lisanõudlust maa järele, kuid edendatakse samas jäätmete ja jääkide kasutamist, peaks komisjon nimetatud lisa korrapärasel hindamisel kaaluma selliste täiendavate lähteainete lisamist, millega ei kaasne olulist moonutavat mõju (kõrval)saaduste, jäätmete või jääkide turule.
- (38) Selleks et luua võimalusi käesolevas direktiivis sätestatud liidu eesmärgi saavutamise kulude vähendamiseks ning võimaldada liikmesriikidel paindlikult täita kohustust mitte langeda pärast 2020. aastat allapoole oma 2020. aasta riiklikku eesmärki, on asjakohane hõlbustada teistes liikmesriikides taastuvatest energiaallikatest toodetud energia tarbimist ning võimaldada liikmesriikidel võtta oma taastuvenergia osakaalu puhul arvesse teistes liikmesriikides tarbitud taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat. Sel eesmärgil peaks komisjon looma liidu taastuvenergia arendusplatvormi, mis võimaldab taastuvenergia osakaaluga kauplemist liikmesriikide vahel lisaks kahepoolsetele koostöölepingutele. Liidu taastuvenergia arendusplatvorm on ette nähtud täiendama toetuskavade vabatahtlikku avamist teistes liikmesriikides asuvatele projektidele. Liikmesriikidevahelised lepingud hõlmavad statistilisi ülekandeid, liikmesriikide vahelisi ühisprojekte või ühiseid toetuskavasid.
- (39) Liikmesriike tuleks julgustada rakendama kõiki käesolevas direktiivis sätestatud eesmärkidega seotud asjakohaseid koostöövorme ja teavitama kodanikke koostöömehhanismide kasutamise kasulikkusest. Selline koostöö võib toimuda kõigil tasanditel kahe- või mitmepoolselt. Lisaks üksnes käesoleva direktiiviga ette nähtud mehhanismidele, mis mõjutavad eesmärgiks seatud taastuvenergia osakaalu arvutamist ja eesmärgi saavutamist, nimelt kahepoolselt või liidu taastuvenergia arendusplatvormi kaudu tehtud liikmesriikidevahelised statistilised ülekanded, ühisprojektid ja ühised toetuskavad, võib koostöö toimuda ka näiteks teabe ja parimate tavade vahetamise kujul, nagu on eelkõige ette nähtud määruses (EL) 2018/1999 sätestatud e-platvormis, ja igat liiki toetuskavade muu vabatahtliku koostööstamise kujul.

- (40) Liikmesriikide taastuvenergia osakaalu arvutamisel peaks olema võimalik arvesse võtta väljaspool liitu taastuvatest energiaallikatest toodetud imporditud elektrienergiat. Et tagada nii liidus kui kolmandates riikides taastumatu energia taastuvenergiaga asendamise piisav mõju, on asjakohane tagada, et sellist importi saaks usaldusväärset viisil jälgida ja arvestada. Kaalutakse kolmandate riikidega lepingute sõlmimist, milles käsitletakse taastuvelektriga kauplemise korraldust. Kui energiaühenduse asutamislepingu⁽¹⁾ alusel tehtud otsuse kohaselt on nimetatud lepingu osalised kohustatud järgima käesoleva direktiivi asjakohaseid sätteid, tuleks nende suhtes kohaldada käesolevas direktiivis ette nähtud liikmesriikidevahelise koostöö meetmeid.
- (41) Kui liikmesriik teeb ühe või mitme kolmanda riigiga ühisprojekte, mis hõlmavad taastuvelektri tootmist, peaksid nimetatud ühisprojektid olema seotud üksnes käitistega, mis on hiljuti ehitatud või mille võimsust on hiljuti suurendatud. See aitab tagada, et taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal kolmanda riigi energia kogutarbimises ei väheneks taastuvatest energiaallikatest toodetud energia liitu importimise arvel.
- (42) Lisaks taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise liidu raamistiku loomisele aitab käesolev direktiiv ka suurendada liidu ja selle liikmesriikide võimalikku positiivset mõju kolmandates riikides taastuvenergia sektori hoogsamaks arendamiseks. Liit ja selle liikmesriigid peaksid täielikult rahvusvahelist õigust järgides edendama teadus- ja arendustegevust ning investeringuid taastuvenergia tootmise arenguriikides ja teistes partnerriikides, suurendades seeläbi nende keskkonnavalast ja majanduslikku kestlikkust ning taastuvenergia eksportimise suutlikkust.
- (43) Õigusnormide kohaldamisel konkreetsete projektide suhtes peaks taastuvenergiajaamade loa-, sertifitseerimis- ja litsentsimismenetlus olema objektiivne, läbipaistev, mittediskrimineeriv ja proportsionaalne. Eelkõige on asjakohane vältida ebavajalikku koormust, mis võiks tuleneda taastuvenergiaprojektide liigitamisest käitisteks, mis kujutavad endast suurt riski tervisele.
- (44) Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kiireks kasutuselevõtuks ning pidades silmas nende üldist suurt säästlikkust ja keskkonnavalast kasu, peaksid liikmesriigid selliste haldusnormide või kavandamisstruktuuride ja õigusaktide kohaldamisel, mis näevad ette käitistele loa andmise lähtudes saaste vähendamise ja kontrollist tööstusettevõtetes, õhusaaste vastu võitlemist või ohtlike ainete keskkonda paiskamise vältimist ja minimeerimist, võtma arvesse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia panust keskkonna- ja kliimaeesmärkide täitmisse, eriti võrreldes taastumatuid energiaallikaid kasutavate käitistega.
- (45) Tuleks tagada käesoleva direktiivi ja liidu muu keskkonnaõiguse eesmärkide ühtsus. Eelkõige taastuvenergiat tootvate käitiste hindamis-, kavandamis- või litsentsimismenetluste kohaldamisel peaksid liikmesriigid võtma arvesse kõiki liidu keskkonnavalaseid õigusakte ning taastuvatest energiaallikatest toodetud energia panust keskkonna- ja kliimaeesmärkide täitmisse, eriti võrreldes taastumatuid energiaallikaid kasutavate käitistega.
- (46) Geotermiline energia on tähtis kohalik taastuv energiaallikas, mille heitkogused on tavaliselt palju väiksemad kui fossiilkütustel, ning teatud liiki geotermaalelektrijaamad on peaaegu heitevabad. Kuid sõltuvalt piirkonna geoloogilistest iseärasustest võib geotermilise energia tootmine vabastada maa-alustest vedelikest ja muudest geoloogilistest moodustistest kasvuhoonegaase ja muid aineid, mis on tervisele ja keskkonnale kahjulikud. Komisjon peaks seetõttu soodustama üksnes väikese keskkonnamõjuga geotermilise energia kasutuselevõttu, mille tulemusena kasvuhoonegaaside heitkogused vähenevad võrreldes taastumatute energiaallikatega.
- (47) Riiklikul, piirkondlikul ja asjakohasel juhul kohalikul tasandil on uutes ja renoveeritud hoonetes taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise miinimumnõudeid käsitlevad õigusnormid ja kohustused suurendanud märkimisväärselt taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamist. Neid meetmeid tuleks edendada liidu laiemas kontekstis, toetades taastuvatest energiaallikatest toodetud energia tõhusamat rakendamist koos energiasäästu- ja energiatõhususmeetmetega ehitusvalaste õigusaktide ja eeskirjade abil.

⁽¹⁾ ELT L 198, 20.7.2006, lk 18.

- (48) Hoonete puhul taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise miinimumtasemete kehtestamise hõlbustamiseks ja kiirendamiseks peaks uute ja suuremahuliselt renoveeritavate olemasolevate hoonete puhul miinimumtasemete arvutamine andma piisava aluse, et hinnata, kas taastuenergia miinimumtase on tehniliselt, funktsionaalselt ja majanduslikult teostatav. Liikmesriigid peaksid kõnealuste nõuete täitmiseks lubama muu hulgas kasutada tõhusat kaugkütet ja -jahutust või kui kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemid ei ole kättesaadavad, muud energiataristut.
- (49) Selle tagamiseks, et taastuval energiaallikatel põhineva kütte ja jahutuse arendamise riiklikud meetmed tugineksid riigi taastuv- ja heitenergia võimaluste põhjalikule väljaselgitamisele ja analüüsile ning et nende meetmetega saavutataks taastuenergia järjest suurem lõimimine, toetades muu hulgas selliseid innovatiivseid tehnoloogiaid nagu soojuspumbad, maasoojusel ja päikesesoojusel põhinev tehnoloogia ning heitsoojus- ja heitjahutusenergia, on asjakohane nõuda liikmesriikidelt, et nad hindaksid taastuvatest energiaallikatest toodetud energia ning heitsoojus- ja heitjahutusenergia kasutamise võimalusi kütte- ja jahutussektoris, et eelkõige edendada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamist kütte- ja jahutusseadmetes ning edendada konkurentsivõimelist ja tõhusat kaugkütet ja -jahutust. Selleks et tagada kooskõla kütte ja jahutuse suhtes kehtivate energiatõhususnõuetega ning vähendada halduskoormust, peaks kõnealune hindamine toimuma Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL⁽¹⁾ artikli 14 kohaselt tehtava ja teatatava põhjaliku hindamise osana.
- (50) Läbipaistvate normide ja koordineerimise puudumine erinevate lube andvate asutuste vahel takistab taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamist. Taotlejatele haldusliku kontaktpunkti kaudu juhiste andmine kogu loa taotlemise ja andmise haldusmenetluse jooksul on mõeldud vähendada keerukust projektiarendajate jaoks ning suurendama tõhusust ja läbipaistvust, sealhulgas oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate ja taastuenergiakogukondade jaoks. Sellised juhiseid tuleks anda asjakohasel juhtimistasandil, võttes arvesse liikmesriikide eripära. Ühtsed kontaktpunktid peaksid andma taotlejale juhiseid ja aitama taotlejal läbida kogu haldusmenetluse nii, et taotleja ei peaks loamenetluse lõpuleviimiseks võtma ühendust teiste haldusasutustega, välja arvatud juhul, kui taotleja seda eelistab.
- (51) Pikad haldusmenetlused kujutavad endast suurt haldustakistust ja on ka kallid. Loa taotlemise ja andmise haldusmenetluste lihtsustamine ning kindlad tähtajad, mille jooksul elektritootmiskäitistele lubade väljastamise pädevusega asutused peavad langetama täidetud taotluse alusel otsuse, peaksid soodustama menetluste tõhusamat läbiviimist ja seega vähendada halduskulusid. Projektiarendajatele ja taastuenergiasse investeerida soovivatele isikutele tuleks kättesaadavaks teha menetluste käsiraamat, et hõlbustada menetluste mõistmist. Et soodustada taastuenergia kasutuselevõttu mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKE) ning üksikisikute poolt kooskõlas käesolevas direktiivis sätestatud eesmärkidega, tuleks väikeste taastuenergiaprojektide, sealhulgas decentraliseeritud projektide (nagu katusele paigaldatavate päikesepaneelide) jaoks kehtestada lihtloa menetlus võrguga liitumiseks. Selleks et reageerida järjest suurenevale vajadusele olemasolevate taastuenergiajaamade ajakohastamise järele, tuleks kehtestada ühtlustatud loamenetlused. Käesolevat direktiivi ja eelkõige sätteid, mis käsitlevad loa taotlemise ja andmise haldusmenetluse korraldust ja kestust, tuleks kohaldada, ilma et see piiraks rahvusvahelise ja liidu õiguse, sealhulgas keskkonna ja inimeste tervise kaitset käsitlevate sätete kohaldamist. Kui see on põhjendatud erakorraliste asjaoludega, peaks algset tähtaega olema võimalik pikendada ühe aasta võrra.
- (52) Tuleks kõrvaldada teabe- ja koolituslüngad, eelkõige kütte- ja jahutussektoris, et kannustada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtmist.
- (53) Kuna paigaldaja kutsealal tegutsema asumine või tegutsemine on reguleeritud kutseala, on kutsequalifikatsioonide tunnustamise eeltingimused sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2005/36/EÜ⁽²⁾. Seetõttu ei piira käesoleva direktiivi kohaldamine direktiivi 2005/36/EÜ kohaldamist.

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv 2005/36/EÜ kutsequalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELT L 255, 30.9.2005, lk 22).

- (54) Kuigi direktiiviga 2005/36/EÜ on kehtestatud kutsekvalifikatsioonide, sealhulgas arhitektide kutsekvalifikatsioonide vastastikuse tunnustamise nõuded, on vajalik ka tagada, et planeerijad ja arhitektid võtaksid oma plaanides ja projektides nõuetekohaselt arvesse taastuvenergia ja kõrge kasuteguriga tehnoloogiate optimaalset kombinatsiooni. Liikmesriigid peaksid seepärast andma selle kohta selgeid juhiseid. Seda tuleks teha piiramata kõnealuse direktiivi ning eelkõige selle artiklite 46 ja 49 kohaldamist.
- (55) Käesoleva direktiivi kohaldamisel välja antud päritolutagatiste ainus ülesanne on näidata lõpptarbijale, et asjaomane energia osakaal või energiakogus on toodetud taastuvatest energiaallikatest. Päritolutagatist võib anda sellega seotud energiast sõltumatult edasi ühelt valdajalt teisele. Tagamaks, et taastuvenergia ühikut saab tarbijale sellisena esitada vaid ühel korral, tuleks vältida päritolutagatiste topeltarvestust ja -esitamist. Taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat, mille juurde kuuluva päritolutagatise müüs tootja eraldi, ei tohiks esitada või müüa lõpptarbijale taastuvatest energiaallikast toodetud energiana. Oluline on teha vahet toetuskavade jaoks kasutatavate roheliste sertifikaatide ja päritolutagatiste vahel.
- (56) Asjakohane on lubada taastuvelektri tarbijaturul panustada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia arendamisse. Seetõttu peaksid liikmesriigid nõudma, et elektritarnijad, kes vastavalt elektrienergia siseturgu käsitlevale liidu õigusele avaldavad lõpptarbijatele oma energiaallikate jaotuse või turustavad energiat tarbijatele, viidates taastuvatest energiaallikatest toodetud energia tarbimisele, kasutaksid taastuvatest energiaallikatest energiat tootvatest kütistest saadud päritolutagatise.
- (57) Oluline on anda teavet, mis käsitleb toetuse abil toodetud elektrienergia jaotust lõpptarbijate vahel. Kõnealuse tarbijatele antava teabe kvaliteedi parandamiseks peaksid liikmesriigid tagama, et päritolutagatiseid antakse välja kõigi toodetud taastuvenergia ühikute kohta, välja arvatud juhul, kui nad otsustavad päritolutagatise mitte anda nendele tootjatele, kes saavad ka rahalist toetust. Kui liikmesriigid otsustavad anda päritolutagatise tootjatele, kes saavad ka rahalist toetust, või kui nad otsustavad päritolutagatise otse tootjatele mitte anda, peaks neil olema võimalik valida vahendid ja mehhanismid nende päritolutagatiste turuväärtuse arvesse võtmiseks. Kui taastuvenergia tootjad saavad ka rahalist toetust, peaks asjaomane toetuskava asjakohaselt arvesse võtma sama tootmise päritolutagatise turuväärtust.
- (58) Direktiiviga 2012/27/EL on kehtestatud päritolutagatiseid selle tõendamiseks, et elektrienergia on toodetud tõhusas koostootmisjaamas. Selliste päritolutagatiste kasutamist ei ole aga täpsustatud, seega võib nende kasutamist võimaldada ka tõhusas koostootmises toodetud energia kasutamise kohta teabe andmisel.
- (59) Praegu taastuvelektri puhul kasutatavaid päritolutagatiseid tuleks laiendada ka taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasile. Liikmesriikidel peaks olema võimalik laiendada päritolutagatiste süsteemi taastumatutest energiaallikatest toodetud energiale. See tagaks järjepideva mooduse taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, nagu biometaan päritolu tõendamiseks lõpptarbijatele ja aitaks suurendada selle gaasiga seotud piiriülest kaubandust. Samuti võimaldaks see luua päritolutagatiseid muule taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasile, näiteks vesinikule.
- (60) On vaja toetada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia lõimimist ülekande- ja jaotusvõrku ning energiasalvestussüsteemide kasutamist taastuvatest energiaallikatest saadud energiatoodangu varieeruvuse silumisel, eelkõige seoses normidega, milles käsitletakse dispetsjuhtimist ja võrgujuurdepääsu. Taastuvelektri lõimimise raamistik on sätestatud elektrienergia siseturgu käsitlevas muus liidu õiguses. Küll aga ei hõlma kõnealune raamistik sätteid taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi lõimimise kohta gaasivõrku. Seepärast on vaja lisada sellised sätted käesolevasse direktiivi.
- (61) Majanduskasvu saavutamise võimalused innovatsiooni ja kestliku konkurentsivõimelise energiapoliitika kaudu on leidnud tunnustamist. Taastuvatest energiaallikatest energia tootmine sõltub sageli kohalikest või piirkondlikest VKEdest. Olulised on kohaliku ettevõtluse arengu, jätkusuutliku majanduskasvu ja kvaliteetse tööhõive võimalused, mis kaasnevad piirkondlike ja kohalike investeringutega taastuvatest energiaallikatest toodetud energiasse liikmesriikides ja piirkondades. Komisjon ja liikmesriigid peaksid seetõttu tugedama ja toetama

riiklike ning piirkondlike arengumeetmeid kõnealustes valdkondades, soodustama taastuvatest energiaallikatest energia tootmise parimate tavade vahetamist kohalike ja piirkondlike arengualgatuste vahel ning pakkuma rohkem tehnilist abi ja koolitusprogramme, et täiendada regulatiivset, tehnilist ja finantsalast oskusteavet ning suurendada teadmisi pakutavate rahastamisvõimaluste, sealhulgas liidu vahendite, näiteks ühtekuuluvuspoliitika vahendite sihipärasema kasutamise kohta kõnealuses valdkonnas.

- (62) Piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused püstitavad sageli riiklikest eesmärkidest suuremaid taastuenergiaeesmärke. Taastuenergia ja energiatõhususe soodustamise piirkondlike ja kohalike kohustusi toetatakse praegu selliste võrgustike kaudu nagu linnapeade pakt ja arukate linnade või arukate kogukondade algatused ning jätkusuutliku energia tegevuskavade väljatöötamisega. Sellised võrgustikud on äärmiselt olulised ja neid tuleks laiendada, sest need suurendavad teadlikkust, hõlbustavad parimate tavade vahetamist ja kättesaadava rahalise toetuse jagamist. Sellega seoses peaks komisjon toetama huvitatud uuenduslike piirkondade ja kohalike omavalitsuste piiriülest tööd, aidates luua selliseid koostöömehhanisme nagu Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus, mis võimaldavad eri liikmesriikide avaliku sektori asutustel koostööd teha ja pakkuda teenuseid ning viia ellu projekte, ilma et liikmesriikide parlamendid peaksid selleks eelnevalt sõlmima ja ratifitseerima rahvusvahelise kokkuleppe. Samuti peaks kaaluma uutesse tehnoloogiatesse ulatuslikumate investeringute kaasamiseks muid uuenduslike meetmeid, näiteks energiatõhususe lepinguid ja avaliku sektori rahastamise standardimist.
- (63) Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia turu arengut soodustades tuleb arvesse võtta selle positiivset mõju piirkondliku ja kohaliku arengu võimalustele, ekspordiväljavaadetele ning tööhõive- ja sotsiaalse ühtsuse saavutamise võimalustele eelkõige VKEde ja sõltumatute energiatootjate, sealhulgas oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate ja taastuenergiakogukondade jaoks.
- (64) Äärepoolseimate piirkondade eriolukorda on tunnistanud ELi toimimise lepingu artiklis 349. Äärepoolseimate piirkondade energiasektorit iseloomustab sageli eraldatus, energiavarustuse piiratus ja sõltuvus fossiilkütustest, samas kui neis piirkondades on olulised kohalikud taastuvad energiaallikad. Seega võiksid äärepoolseimad piirkonnad anda eeskju innovatiivse energiatehnoloogia kasutamisel liidus. Seepärast on vaja edendada taastuenergia kasutuselevõttu, et suurendada neis piirkondades energiavarustuse sõltumatust ning tunnistada nende eriolukorda seoses taastuenergia potentsiaaliga ja vajadusega avaliku sektori toetuse järele. Sätestada tuleks erand seoses piiratud kohaliku jõuga, mis võimaldab liikmesriikidel kehtestada erikriteeriumid, et tagada teatud biomasskütuste tarbimise eest rahalise toetuse saamise tingimustele vastamine. Liikmesriikidel peaks olema võimalik kehtestada selliseid kriteeriume käitiste suhtes, mis kasutavad biomasskütuseid ja asuvad äärepoolseimates piirkondades, nagu on osutatud ELi toimimise lepingu artiklis 349, ning biomassi suhtes, mida kasutatakse kütusena nimetatud käitistes ning mis ei vasta käesolevas direktiivis sätestatud ühtlustatud säästlikkuse, energiatõhususe ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele. Selliseid biomasskütuste erikriteeriume tuleks kohaldada olenemata sellest, kas biomass on pärit liikmesriigist või kolmandast riigist. Lisaks peaksid erikriteeriumid olema objektiivselt põhjendatud, pidades silmas asjaomase äärepoolseima piirkonna energiasõltumatust ning seal sujuva ülemineku tagamist käesolevas direktiivis sätestatud biomasskütuste säästlikkuse, energiatõhususe ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele.

Arvestades, et äärepoolseimates piirkondades koosneb energiaallikate jaotus elektri tootmisel suurel määral kütteõlist, tuleb nendes piirkondades võimaldada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumide asjakohast kaalumist. Seetõttu oleks äärepoolseimates piirkondades toodetud elektrienergia suhtes asjakohane kehtestada spetsiifiline fossiilkütuste võrdlusväärtus. Liikmesriigid peaksid tagama oma erikriteeriumide tulemusliku järgimise. Ilma et see piiraks käesoleva direktiiviga kooskõlas olevate toetuskavade alusel antud toetust, ei tohiks liikmesriigid keelduda võtmast säästlikkuse kaalutlustel arvesse biokütuseid ja vedelaid biokütuseid, mis on saadud kooskõlas käesoleva direktiiviga. Selle keelu eesmärk on tagada, et käesolevas direktiivis sätestatud ühtlustatud kriteeriumidele vastavad biokütused ja vedelad biokütused saavad jätkuvalt kasu käesoleva direktiivi kaubanduse hõlbustamise eesmärkidest, sealhulgas ka asjaomastes äärepoolseimates piirkondades.

- (65) On asjakohane võimaldada detsentraliseeritud taastuenergia tehnoloogiate ja salvestamise arendamist mittediskrimineerivatel tingimustel ja takistamata taristuinvesteringute rahastamist. Liikumisel detsentraliseeritud energiatootmise suunas on mitu eelist, näiteks kohalike energiaallikate kasutamine, suurem kohalik energiavarustuskindlus, lühemad transpordivahemaad ning energia ülekandekadude vähenemine. Samuti tugevdab selline detsentraliseerimine koha peal sissetulekuallikate ja töökohtade loomise abil ühiskonna arengut ja ühtekuuluvust.

- (66) Arvestades oma tarbeks toodetud taastuvelektri tarbimise suurenevat tähtsust on vaja „oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbija“ ja „ühiselt oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate“ määratlust. Samuti on vaja luua õigusraamistik, mis võimaldaks oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijatel toota, tarbida, salvestada ja müüa elektrienergiat ilma kandmata ebaproportsionaalset koormust. Näiteks kortermaja elanikel peaksid olema sama suured tarbijaõigused kui eramuelanikel. Siiski tuleks liikmesriikidel lubada eristada individuaalselt ja ühiselt oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijaid nende eripäraselt tulenevalt niivõrd, kui võrd selline eristamine on proportsionaalne ja põhjendatud.
- (67) Lisaks võimaldavad ühiselt oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijad taastuenergiakogukondadel edendada energiatõhusust kodumajapidamise tasandil ning aidata võidelda energiaostu võimega energiatarbimise vähendamise ja tarnetariifide langetamise kaudu. Liikmesriigid peaksid seda võimalust asjakohaselt ära kasutama, muu hulgas hinnates võimalust võimaldada osaleda neil kodumajapidamistel, kes muidu võib-olla osaleda ei saaks, sealhulgas majanduslikult ebakindlas olukorras olevatel tarbijatel ja üürnikel.
- (68) Oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijad ei peaks kandma diskrimineerivat või ebaproportsionaalset koormust või kulusid ning nende suhtes ei tohiks kohaldada põhjendamata tasusid. Arvesse tuleks võtta nende panust kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisse ning nende tõttu laiemas energiasüsteemis tekkivaid kulusid ja kasu. Liikmesriigid ei tohiks seetõttu üldiselt maksustada elektrienergiat, mille oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijad on samas valduses tootnud ja tarbinud. Liikmesriikidel peaks aga olema lubatud kohaldada sellise elektrienergia suhtes mittediskrimineerivaid ja proportsionaalseid tasusid, kui see on vajalik selleks, et tagada elektrisüsteemi rahaline kestlikkus, piirata toetust objektiivselt vajalikuni ja kasutada tõhusalt nende toetuskavasid. Samal ajal peaksid liikmesriigid tagama, et oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijad panustavad tasakaalustatud viisil ja piisavalt elektrienergia tootmis-, jaotus- ja tarbimiskulude jagamise üldsüsteemi, kui elektrienergiat suunatakse võrku.
- (69) Sel eesmärgil ei peaks liikmesriigid üldpõhimõttena maksustama elektrienergiat, mille oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijad on samas valduses individuaalselt tootnud ja tarbinud. Selleks et see stiimul ei mõjutaks taastuenergia toetuskavade finantsstabiilsust, peaks saama selle stiimuli kohaldamist piirata väikesemahuliste käitistega, mille elektrivõimsus on 30 kW või väiksem. Teatud juhtudel peaks liikmesriikidel olema lubatud kohaldada tasusid oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate suhtes oma tarbeks toodetud elektrienergia eest, kui liikmesriigid kasutavad tõhusalt oma toetuskavasid ning võimaldavad neile kavadele mittediskrimineerivat ja tõhusat juurdepääsu. Liikmesriikidel peaks samuti olema võimalik kohaldada osalisi vabastusi tasudest, lõivudest või nende kombinatsioonist, või anda toetust kuni tasemeni, mis on vajalik selliste projektide majandusliku elujõulisuse tagamiseks.
- (70) Kohapealne kodanike ja kohalike omavalitsuste osalemine taastuenergiaprojektides taastuenergiakogukondade kaudu on andnud märkimisväärset lisaväärtust taastuenergia kohalikul tasandil omaksvõtu ja täiendava erakapitali kättesaadavuse kujul, mis toob kaasa investeeeringud kohalikul tasandil, suuremad tarbijate valikuvõimalused ja kodanike suurema kaasamise energiasüsteemi ümberkujundamisse. Selline kohapealne osalemine on seda olulisem, mida suurem on taastuenergia tootmise võimsus. Taastuenergiakogukondadel võrdsetel alustel teiste tootjatega konkureerida võimaldavate meetmete eesmärgiks on ka suurendada kohapealset kodanike osalemist taastuenergiaprojektides ning seeläbi ka taastuenergia omaksvõtmist.
- (71) Kohalike taastuenergiakogukondade eripära, nimelt nende suuruse, omandikorralduse ja nendega seotud projektide arvu tõttu võib neil olla raske konkureerida võrdsetel alustel suurte osalistega, nimelt konkurentidega, kelle projektid või portfellid on suuremad. Liikmesriikidel peaks seetõttu olema võimalik valida energiakogukonna jaoks mis tahes üksuse vorm, tingimusel et selline üksus võib enda nimel toimides kasutada õigusi ja kanda kohustusi. Kuritarvitamise vältimiseks ja laiaulatusliku osalemise tagamiseks peaksid taastuenergiakogukonnad olema suutelised jääma sõltumatuks üksikliikmetest ja teistest tavapäraest turuosalistest, kes osalevad kogukonnas liikmetena, aktsionäride või osanikena või kes teevad koostööd muude vahendite, näiteks investeeeringu kaudu. Taastuenergia projektides peaksid saama osaleda kõik potentsiaalsed kohalikud liikmed objektiivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel. Meetmed, millega kõrvaldada taastuenergiakogukondade eripäraselt tulenevad suuruse, omandikorralduse ja projektide arvuga seotud puudused, hõlmavad energiakogukondadel energiasüsteemis osalemise võimaldamist ja nende turuga lõimimise hõlbustamist. Taastuenergiakogukonnad peaksid saama jagada omavahel energiat, mis on toodetud nende

kogukonnale kuuluvates käitistes. Siiski ei tuleks kogukonna liikmeid vabastada asjakohastest kuludest, tasudest, lõivudest ja maksudest, mida peaksid kandma kogukonda mittekuuluvad lõpptarbijad või sarnases olukorras tootjad, või kui ülekannete jaoks kasutatakse avalikku võrgutaristut.

- (72) Kodutarbijatele ja kogukondadele, kes tarbivad oma tarbeks toodetud energiat, peaksid jääma nende tarbijaõigused, sealhulgas õigus sõlmida leping vabalt valitud tarnijaga ja õigus tarnijat vahetada.
- (73) Kütte- ja jahutussektorit, mille arvele langeb umbes pool energia lõpptarbimisest liidus, peetakse energiasüsteemi CO₂-heite vähendamise kiirendamisel väga oluliseks sektoriks. See sektor on strateegilise tähtsusega ka energiapuuduse seisukohast, sest prognooside kohaselt peaks 2030. aastaks ligikaudu 40 % taastuvenergia tarbimisest moodustama taastuvatel energiaallikatel põhinev kütte ja jahutus. Kuna aga liidu tasandi ühtne strateegia puudub, väliskulusid ei ole sisestatud ning kütte- ja jahutusturud on killustatud, on kõnealuse sektori senised edusammud olnud suhteliselt aeglased.
- (74) Mitu liikmesriiki on rakendanud kütte- ja jahutussektoris meetmeid oma 2020. aasta taastuvenergiaeesmärgi saavutamiseks. Kuid arvestades, et puuduvad 2020. aasta järgsed siduvad riiklikud eesmärgid, ei pruugi ülejäänud riiklikud stiimulid olla piisavad pikaajaliste 2030. ja 2050. aasta CO₂-heite vähendamise eesmärkide saavutamiseks. Et sellised eesmärgid saavutada, suurendada investorite kindlust ja soodustada taastuvatel energiaallikatel põhineva kütte ja jahutuse liiduülese turu arendamist, järgides ühtlasi energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet, on asjakohane toetada jõupingutusi, mida liikmesriigid teevad aitamaks kaasa taastuvatel energiaallikatel põhineva kütte ja jahutuse pakkumisel taastuvenergia osakaalu järkjärgulisele suurendamisele. Arvestades seda, kui killustatud on mõned kütte- ja jahutusturud, on väga tähtis tagada selliste jõupingutuste kavandamisel paindlikkus. Samuti on tähtis tagada, et taastuvatel energiaallikatel põhineva kütte ja jahutuse võimalik kasutuselevõtt ei põhjustaks kahjulikku kõrvalmõju keskkonnale ega ebaproportsionaalseid üldkulusid. Selle riski vähendamiseks tuleks küttes ja jahutuses kasutatava taastuvenergia osakaalu suurendamisel arvesse võtta nende liikmesriikide olukorda, kus see osakaal on juba väga kõrge või kus heitsoojus- ja heitjahutusenergiat ei kasutata, näiteks Küprosel ja Maltal.
- (75) Kaugkütte ja -jahutusega kaetakse praegu ligikaudu 10 % küttevajadusest liidus, ehkki see näitaja erineb liikmesriigiti oluliselt. Komisjoni kütte ja -jahutusstrateegias on tunnustatud võimalust vähendada kaugkütte CO₂-heidet suurema energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuselevõtu kaudu.
- (76) Energialiidu strateegias on tunnustatud ka kodanike osa energiasüsteemi ümberkujundamisel, mis tähendab, et kodanikud osalevad sisuliselt energiasüsteemi ümberkujundamises, nende energiaarved vähenevad tänu uutele tehnoloogialahendustele ning nad osalevad aktiivselt turul.
- (77) Tuleks tuua esile võimalikku sünergia taastuvatel energiaallikatel põhineva kütte ja jahutuse kasutuselevõtmiseks tehtavate jõupingutuste ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/31/EL⁽¹⁾ ja direktiivi 2012/27/EL alusel kehtivate kavade vahel. Halduskoormuse vähendamiseks peaks liikmesriigid saama võimalikult suures ulatuses kasutada nendeks jõupingutusteks olemasolevaid haldusstruktuure.
- (78) Kaugkütte valdkonnas on seepärast äärmiselt tähtis võimaldada kütusekasutuses üleminekut taastuvatele energiaallikatele ning vältida teatavate regulatiivnõuete ja tehnoloogialahendustega seotust ja tehnoloogiast tulenevat mahajäämist, tugevdades taastuvenergiatootjate ja lõpptarbijate õigusi, ning tagada lõpptarbijatele vahendid, mis hõlbustavad neil kõige energiatõhusamate lahenduste valimist, mille puhul on võetud arvesse tulevasi kütte- ja jahutusvajadusi kooskõlas hoonete energiatõhususe eeldatavate kriteeriumidega. Lõpptarbijatele tuleks anda läbipaistvat ja usaldusväärset teavet kaugkütte- ja kaugjahutusüsteemide tõhususe ning taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu kohta nende konkreetsetes kütte või jahutuse tarnetes.
- (79) Et kaitsta nende kaugkütte- ja kaugjahutusüsteemide tarbijaid, mis ei ole tõhusad kaugkütte- ja kaugjahutusüsteemid, ning võimaldada neil toota soojus- või jahutusenergiat taastuvatest energiaallikatest ja märgatavalt suurema energiatõhususega, peaks tarbijatel olema õigus end lahti ühendada ja seega lõpetada kütte või jahutuse tarbimine ebatõhusatest kaugkütte- ja kaugjahutusüsteemidest kogu hoone tasandil, lõpetades oma lepingu, või kui leping hõlmab mitut hoonet, muutes lepingut kaugkütte- või kaugjahutusüsteemi käitajaga.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

- (80) Täiustatud biokütustele ülemineku ettevalmistamiseks ning maakasutuse otsesest ja kaudsest muutusest tuleneva üldmõju minimeerimiseks on asjakohane piirata selliste teraviljast ja muudest tärkliiserikastest põllukultuuridest ning suhkru- ja õlikultuuridest toodetud biokütuste ja vedelate biokütuste kogust, mida võib võtta arvesse käesolevas direktiivis sätestatud eesmärkide saavutamisel, ilma et see piiraks üldist võimalust selliseid biokütuseid ja vedelaid biokütuseid kasutada. Liidu tasandil piirmäärade kehtestamine ei tohiks takistada liikmesriikidel kehtestada madalamaid piirmäärasid teraviljast ja muudest tärkliiserikastest põllukultuuridest ning suhkru- ja õlikultuuridest toodetud biokütuste ja vedelate biokütuste kogustele, mida võib riiklikul tasandil võtta arvesse käesolevas direktiivis sätestatud eesmärkide saavutamisel, ilma et see piiraks üldist võimalust selliseid biokütuseid ja vedelaid biokütuseid kasutada.
- (81) Direktiivis 2009/28/EÜ kehtestati säästlikkuse kriteeriumid, sealhulgas suure bioloogilise mitmekesisuse väärtusega maa ja suure süsinikuvaruga maa kaitse kriteeriumid, aga selles ei käsitleta maakasutuse kaudse muutuse küsimust. Maakasutuse kaudne muutus toimub siis, kui biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tootmiseks kasutatud põllukultuuride kasvatamine asendab traditsioonilise toidu- ja söödakultuuride tootmise. Selline lisanõudlus suurendab maale avaldatavat survet ja võib tuua kaasa põllumajandusmaa laienemise suure süsinikuvaruga maale, nagu metsad, märgalad ja turbamaad, põhjustades täiendavaid kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2015/1513⁽¹⁾ tunnistatakse, et maakasutuse kaudse muutusega seotud suured kasvuhoonegaaside heitkogused võivad kas osaliselt või täielikult nullida üksikute biokütustega, vedelate biokütustega ja biomasskütustega saavutatava kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise. Kuigi maakasutuse kaudse muutusega kaasneb riske, näitavad uuringud, et selle mõju ulatus sõltub mitmest tegurist, sealhulgas kütuse tootmiseks kasutatava lähtematerjali liigist, biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste kasutamisest tuleneva lähtematerjali lisanõudluse tasemest ning sellest, kui suures ulatuses on suure süsinikuvaruga maa üleilmselt kaitstud.

Kuigi maakasutuse kaudsest muutusest tingitud kasvuhoonegaaside heitkoguste taset ei ole võimalik üheselt kindlaks teha täpsusega, mis on nõutav selleks, et lisada see tekkivate kasvuhoonegaaside heitkoguste arvutamise metoodikasse, on maakasutuse kaudse muutuse kõige suuremad riskid kindlaks tehtud selliste biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste puhul, mida toodetakse lähtematerjalist, mille kasvatamise ala on märkimisväärselt laienenud suure süsinikuvaruga maale. Seetõttu on asjakohane üldiselt piirata käesoleva direktiivi alusel edendatavaid toidu- ja söödakultuuridest toodetud biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja biomasskütuseid ning lisaks nõuda liikmesriikidelt, et nad kehtestaksid spetsiifilise ja järk-järgult väheneva piirmäärade sellistele biokütustele, vedelatele biokütustele ja biomasskütustele, mis on toodetud toidu- ja söödakultuuridest, mille kasvatamise ala on märkimisväärselt laienenud suure süsinikuvaruga maale. Spetsiifilist ja järk-järgult vähenevat piirmäärade ei tuleks kohaldada maakasutuse kaudse muutuse vähese riskiga biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste suhtes.

- (82) Maakasutuse kaudset muutust võib leevendada põllumajandussektorites tänu põllumajandustavade parandamisele, parematesse masinatesse investeerimisele ja teadmussirdele toimunud saagikuse kasv üle taseme, mis oleks saavutatud ilma toidu- ja söödakultuuridest biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tootmisele suunatud tootlikkuse suurendamise kavadeta; samuti tänu põllukultuuride kasvatamisele maal, kus varem põllukultuure ei kasvatatud. Kui on tõendeid, et selliste meetmete tulemusel on tootmine suurenenud rohkem kui tootlikkuse eeldatav suurenemine, tuleks sellisest täiendavast lähtematerjalist toodetud biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja biomasskütuseid käsitada maakasutuse kaudse muutuse vähese riskiga biokütustena, vedela biokütusena ja biomasskütusena. Sellega seoses tuleks arvesse võtta aastaseid saagikuse kõikumisi.
- (83) Direktiivis (EL) 2015/1513 kutsuti komisjoni üles esitama viivitamata terviklik ettepanek kulutõhusa ja tehnoloogianeutraalse 2020. aasta järgse poliitika kohta, millega tagada pikaajaline perspektiiv investeringutele, mis tehakse maakasutuse kaudse muutuse vähese riskiga säästvatesse biokütustesse peamise eesmärgiga vähendada transpordisektori CO₂-heidet. Liikmesriikide kohustus nõuda kütusetarnijatelt, et nad tarniksid kindla koguse taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat, võib aidata tagada investoritele kindluse ning toetada alternatiivsete taastuvtoorainest toodetud transpordikütuste, sealhulgas täiustatud biokütuste ja muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste, samuti transpordisektoris taastuvelektri kasutamise arendamist. Kuna taastuvenergia põhinevad alternatiivid ei pruugi olla kõikidele kütusetarnijatele kättesaadavad ega kulutõhusad, on asjakohane lubada liikmesriikidel kütusetarnijate

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/1513, millega muudetakse direktiivi 98/70/EÜ bensiini ja diislikütuse kvaliteedi kohta ning direktiivi 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 239, 15.9.2015, lk 1).

vahel vahet teha ja vajaduse korral teatud tüüpi kütusetarnijaid sellest kohustusest vabastada. Kuna transpordikütustega kauplemine on lihtne, peaksid liikmesriigid, kelle käsutuses on piiratud määral asjakohaseid varusid, saama hõlpsasti hankida taastuvkütuseid muudest allikatest.

- (84) Taastuvate kütuste läbipaistvuse ja jälgitavuse tagamiseks tuleks luua liidu andmebaas. Kuigi liikmesriikidel peaks olema lubatud jätkuvalt kasutada või luua riiklikke andmebaase, peaksid need olema seotud liidu andmebaasiga, et tagada kiire andmete edastamine ja andmevoogude ühtlustamine.
- (85) Käesoleva direktiivi lisa loetletud lähteainetest toodetud täiustatud ja muud biokütused ja biogaas, muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelad ja gaasilised transpordikütused ning taastuvelektri kasutamine transpordisektoris võivad aidata vähendada CO₂-heidet, sest nendega soodustatakse liidu transpordisektori CO₂-heite vähendamist kulutõhusal viisil ja mitmekesistatakse muu hulgas transpordisektori energiaallikaid, edendades ühtlasi innovatsiooni, majanduskasvu ja tööhõivet liidu majanduses ning vähendades sõltuvust energiaimpordist. Liikmesriikide kohustus nõuda kütusetarnijatelt täiustatud biokütuste ja teatud biogaaside miinimumosakaalu tagamist peaks soodustama täiustatud kütuste, sealhulgas biokütuste pidevat arendamist. Oluline on tagada, et kõnealune kohustus edendaks ühtlasi selle täitmiseks tarnitavate kütuste mõju vähendamist kasvuhooonegaaside heitkoguste tekkele. Komisjon peaks hindama nende kütuste mõju kasvuhooonegaaside heitkoguste tekkele, nendega seotud tehnilist innovatsiooni ja nende säästlikkust.
- (86) Intelligentse transpordi puhul on tähtis edendada maanteedel elektritranspordi arendamist ja kasutuselevõttu ning kiirendada tipp tehnoloogia lõimimist uuenduslikku raudteetransporti.
- (87) Elektromobiilsus moodustab 2030. aastaks eeldatavasti olulise osa taastuenergiast transpordisektoris. Luua tuleks täiendavaid stiimuleid, pidades silmas elektromobiilsuse kiiret arendamist ning kõnealuse sektori potentsiaali liidu majanduskasvu ja töökohtade loomise jaoks. Selleks et edendada taastuvelektri kasutamist transpordisektoris ja vähendada ebasoodsamat olukorda energiastatistikas, tuleks kasutada transpordisektori jaoks tarnitud taastuvelektri koefitsiente. Kuna kogu maanteeõidukitele tarnitavat elektrienergiat ei ole spetsiaalsete mõõturite abil võimalik statistikas arvesse võtta, näiteks kodus laadimise puhul, tuleks kasutada koefitsiente, et tagada taastuenergiat põhineva elektrilise transpordi positiivse mõju nõuetekohane arvessevõtmine. Tuleks uurida võimalusi tagada, et uus elektrinõudlus transpordisektoris rahuldatakse täiendava taastuvatest energiaallikatest energia tootmise võimsuse abil.
- (88) Võttes arvesse kliimaga seotud piiranguid, mis piiravad teatud liiki biokütuste kasutamist keskkonna-, tehnilistel või tervisekaalutlustel, ning tulenevalt kütuseturu suuruselt ja struktuurist, on asjakohane, et Küprosel ja Maltal oleks lubatud kütusetarnijatele seotud taastuenergiaga seotud riiklike kohustuste täitmise tõendamise eesmärgil kõnealuseid olemuslikke piiranguid arvesse võtta.
- (89) Ka ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste edendamine võib aidata täita energiaallikate mitmekesistamise ja transpordisektori CO₂-heite vähendamise poliitikaeesmärke, kui nad täidavad asjaomaseid kasvuhooonegaaside heitkoguste vähendamise miinimumnõudeid. Seepärast on asjakohane, et kütusetarnijatele kehtestatav kohustus hõlmaks ka nimetatud kütuseid, andes samas liikmesriikidele võimaluse neid kütuseid kohustuses mitte arvestada, kui nad seda ei soovi. Kuna need kütused on taastumatud, ei tohiks neid arvestada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia liidu üldeesmärgi saavutamises.
- (90) Muust kui bioloogilise päritoluga toorainest toodetud vedelad ja gaasilised transpordi taastuvkütused on olulised selleks, et suurendada taastuenergia osakaalu sektorites, mis on eeldatavasti veel kaua vedelkütustest sõltuvad. Tagamaks, et muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud kütused aitavad kaasa kasvuhooonegaaside heitkoguste vähendamisele, tuleks kütuste tootmiseks kasutada taastuvelektrit. Komisjon peaks töötama delegeeritud õigusaktidega välja usaldusväärse liidu meetoodika, mida kohaldatakse juhul, kui sellist elektrienergiat võetakse võrgust. Kõnealune meetoodika peaks tagama ajalise ja geograafilise korrelatsiooni elektritootmisüksuse, millega tootjal on kahepoolne taastuvelektri ostuleping, ja kütuse tootmise vahel. Näiteks muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud kütuseid ei saa arvestada täielikult taastuvateks, kui need on toodetud ajal, kui lepinguline taastuenergia tootmisüksus elektrienergiat ei tooda. Teine näide on see, et elektrivõrgu

ülekoormuse korral saab kütuseid arvestada täielikult taastuvateks üksnes siis, kui nii elektrienergia kui ka kütuse tootmisüksused asuvad samas ülekoormuse kohas. Lisaks peaks olema täiendavuselement, mis tähendab, et kütuse tootja suurendab taastuvenergia kasutuselevõttu või rahastamist.

- (91) Majanduse CO₂-heite vähendamisele kaasaaitamiseks tuleks edendada selliste lähteainete kasutamist, mille mõju biokütustena on maakasutuse kaudse muutumise seisukohast väike. Eelkõige tuleks lisada käesoleva direktiivi lisasse lähteained selliste täiustatud biokütuste ja transpordis kasutatava biogaasi tootmiseks, mille tehnoloogia on innovatiivsem ja vähem arenenud. Selle tagamiseks, et kõnealune lisa oleks uusima tehnoloogilise arengu suhtes ajakohastatud, vältides samas tahtmatut negatiivset mõju, peaks komisjon nimetatud lisa läbi vaatama, et hinnata uute lähteainete lisamise vajadust.
- (92) Taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi uute tootjate gaasivõrkudega liitumise kulud peaksid põhinema objektiivsetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel ning nõuetekohaselt tuleks arvesse võtta tulu, mida gaasivõrkudele tekitavad taastuvatest energiaallikatest gaasi kohalikud tootjad, kes on võrguga liitunud.
- (93) Biomassi (mis ei hõlma turvast ega geoloogilistes formatsioonides leiduvaid või fossiilseks muutunud materjale) potentsiaali täielikuks ärakasutamiseks selleks, et aidata vähendada majanduse CO₂-heidet selle kasutamise kaudu materjalide ja energia saamiseks, peaksid liit ja liikmesriigid edendama olemasolevate puidu- ja põllumajandusressurside ulatuslikumat säästvat kasutuselevõttu ning uute metsandus- ja põllumajandustootmissüsteemide väljatöötamist, tingimusel et järgitakse säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriume.
- (94) Biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja biomasskütuseid tuleks alati toota säästlikult. Seepärast tuleks nõuda, et biokütused, vedelad biokütused ja biomasskütused, mida kasutatakse käesolevas direktiivis sätestatud liidu eesmärgi saavutamiseks, ja biokütused, vedelad biokütused ja biomasskütused, mis saavad kasu toetuskvadest, vastaksid säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele. Kõnealuste biokütuseid ja vedelaid biokütuseid käsitlevate kriteeriumide ühtlustamine on oluline ELi toimimise lepingu artikli 194 lõikes 1 sätestatud liidu energiapoliitika eesmärkide saavutamiseks. Selline ühtlustamine tagab energia siseturu toimimise ja hõlbustab seega liikmesriikidevahelist kauplemist nõuetele vastavate biokütuste ja vedelate biokütustega, eelkõige pidades silmas liikmesriikide kohustust mitte keelduda võtmast muudel säästlikkuse alustel arvesse käesoleva direktiivi kohaselt saadud biokütuseid ja vedelaid biokütuseid. Kõnealuste kriteeriumide ühtlustamise positiivset mõju energia siseturu sujuvale toimimisele ja liidus konkurentsi moonutamise vältimisele ei tohi õõnestada. Liikmesriikidel tuleks lubada kehtestada biomasskütustele täiendavaid säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriume.
- (95) Liit peaks käesoleva direktiivi raames võtma asjakohaseid meetmeid, edendades sealhulgas biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriume.
- (96) Biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste põllumajandusliku tooraine tootmine ning käesolevas direktiivis nende kütuste kasutamise edendamiseks sätestatud soodustused ei tohiks anda tõuget bioloogiliselt mitmekesise maa hävitamiseks. Selliseid taastumatuid ressursse, mis on mitmes rahvusvahelises dokumendis tunnustatud üleilmselt väärtuslikuks, tuleks säilitada. Seepärast on vaja sätestada säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumid, millega tagatakse, et biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste suhtes kohaldatakse soodustusi üksnes juhul, kui on tagatud, et asjaomane põllumajanduslik tooraine ei pärine bioloogiliselt mitmekesisest maa-aladelt või kui looduskaitsealadeks või haruldaste, ohustatud või väljasuremisohus ökosüsteemide või liikide kaitsmiseks määratud maa-alade puhul on asjakohane pädev asutus tõendanud, et põllumajandusliku tooraine tootmine ei ole looduskaitse eesmärgiga vastuolus.
- (97) Metsi tuleks käsitleda säästlikkuse kriteeriumide kohaselt bioloogiliselt mitmekesisena, kui tegemist on põlismetsadega, järgides määratlust, mida ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon (FAO) kasutab oma ülemaailmse metsaressursside hindamise (*Global Forest Resource Assessment*) puhul, või kui need on looduskaitsealase siseriikliku õiguse alusel kaitse all. Bioloogiliselt mitmekesisest metsadest tuleks lugeda ka maa-alad, kus leiab aset mittepuiduliste metsasaaduste korjamine, tingimusel et inimtegevuse mõju on väike. Teisi FAO määratletud metsaliike, nagu inimtegevusest mõjutatud looduslikud metsad, poollooduslikud metsad ja

istandikud, ei tuleks käsitada põlismetsana. Lisaks sellele on teatavate parasvöötme ja troopiliste rohumaade, sealhulgas suure bioloogilise mitmekesisusega savannide, steppide, võsastike ja preeriade suurt bioloogilist mitmekesisust arvestades asjakohane, et sellistelt maa-aladelt pärit põllumajanduslikust toorainest saadud biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste suhtes ei tohiks kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud soodustusi. Komisjonile tuleks anda rakendamisolulised asjakohaste kriteeriumide kehtestamiseks, et määrata kindlaks sellised bioloogiliselt mitmekesised rohumaad vastavalt parimatele kättesaadavatele teaduslikele andmetele ja asjakohastele rahvusvahelistele standarditele.

- (98) Maad ei tohiks muuta sobivaks biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste põllumajandusliku tooraine tootmiseks, kui maakasutuse muutmise käigus toimuvat süsinikuvaru vähenemist ei saa kliimamuutustega võitlemise kiireloomulisust arvesse võttes mõistliku ajavahemiku jooksul kompenseerida biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tootmisest ning kasutamisest tuleneva kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemisega. Sellega väldiks ettevõtjad tarbetuid ja koormavaid uuringuid ning sellist suure süsinikuvaruga maa kasutuse muutmist, mis osutuks biokütuste vedelate biokütuste ja biomasskütuste põllumajandusliku tooraine viljelemiseks ebasobivaks. Ülemaailmse süsinikuvaru ülevaated osutavad, et sellesse kategooriasse tuleks lisada märgalad ja püsivalt metsaga kaetud alad, mille võrade liitus on üle 30 %.
- (99) Ühise põllumajanduspoliitika raames peaksid liidu põllumajandustootjad täitma otsetoetuse saamiseks põhjalikud keskkonnanõuded. Nende nõuete täitmist on võimalik kõige tulemuslikumalt kontrollida põllumajanduspoliitika raames. Nende nõuete lisamine säästlikkuskavasse ei ole asjakohane, sest bioenergiaga seotud säästlikkuse kriteeriumide puhul tuleks ette näha objektiivsed ja üldkohaldatavad normid. Kontrollimine ja nõuete täitmine käesoleva direktiivi alusel võiks samuti põhjustada liigset halduskoormust.
- (100) Biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tootmiseks kasutatavat põllumajanduslikku toorainet tuleks toota selliste meetodite abil, mis on kooskõlas pinnase kvaliteedi ja mulla orgaanilise süsiniku kaitsega. Pinnase kvaliteet ja mulla süsinikusisaldus tuleks seetõttu lisada ettevõtjate või riigi ametiasutuste seiresüsteemi.
- (101) On asjakohane kehtestada kogu liitu hõlmavad säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumid elektrisektoris ning kütte- ja jahutussektoris tootmises kasutatavate biomasskütuste jaoks, et tagada jätkuvalt suur kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine võrreldes fossiilkütustest alternatiividega, vältida tahtmatut mõju säästlikkusele ning edendada siseturgu. Äärepoolsemad piirkonnad peaksid saama kasutada oma ressursside potentsiaali, et suurendada taastuvenergia tootmist ja oma energiasõltumatust.
- (102) Selle tagamiseks, et vaatamata suurenevale nõudlusele metsa biomassi järele toimub ülestöötamine säästvalt metsades, kus on tagatud uuendamine, et eritähelpanu pööratakse aladele, mis on otseselt määratud bioloogilise mitmekesisuse, maastike ja konkreetsete looduseosade kaitseks, ning et säilitatakse bioloogilise mitmekesisuse ressursid ja jälgitakse süsinikuvaru, peaks puittooraine pärinema üksnes metsadest, mis on üles töötatud vastavalt säästva metsamajandamise põhimõtetele, mis on välja töötatud metsaga seotud rahvusvaheliste algatuste (näiteks Euroopa metsad) raames ja mida rakendatakse liikmesriigi õiguse või parimate majandamistavade kohaselt hankimisala tasandil. Ettevõtjad peaksid võtma asjakohaseid meetmeid, et minimeerida bioenergia tootmisel mittesäästlikku metsa biomassi kasutamise riski. Selleks peaksid ettevõtjad võtma kasutusele riskipõhise lähenemisviisi. Sellega seoses on asjakohane, et komisjon koostaks biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste jätkusuutlikkuse komiteega konsulteerimise järel rakendusaktidega tegevussuunised riskipõhise lähenemisviisi järgimise kontrollimise kohta.
- (103) Metsa ülestöötamine energia tootmiseks on kasvanud ja eeldatavasti kasvab jätkuvalt, mille tulemusena on suurenenud toorainete import kolmandatest riikidest ning nende toorainete tootmine liidus. Tuleks tagada, et raie oleks säästev.
- (104) Et halduskoormus oleks võimalikult väike, tuleks liidu säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriume kohaldada üksnes sellise biomasskütustel põhineva elektrienergia ja kütte suhtes, mis on toodetud kütistest, mille summaarne nimisoojusvõimsus on vähemalt 20 MW.

- (105) Biomasskütustest tuleks toota elektrienergiat ja kütet tõhusal viisil, et suurendada nii palju kui võimalik energiapuudust ja vähendada nii palju kui võimalik kasvuhoonegaaside heitkoguseid ning piirata õhusaasteainete heidet ja vähendada nii palju kui võimalik survet piiratud biomassiresurssidele.
- (106) Uutes käitistes toodetavate biokütuste, vedelate biokütuste ja transpordis kasutatava biogaasi puhul tuleks tõsta kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise miinimumtaseme, et parandada nende üldist kasvuhoonegaaside tasakaalu ning piirata edasist investeerimist käitistesse, mille kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise võimalused on väikesed. Miinimumtaseme tõstmisega tagatakse biokütuste, vedelate biokütuste ja transpordis kasutatava biogaasi tootmise võimsusesse tehtavate investeeringute kaitse.
- (107) Liidu säästlikkuse kriteeriumide tegeliku rakendamise kogemuste põhjal on asjakohane tugevdada vabatahtlike rahvusvaheliste ja riiklike sertifitseerimiskavade rolli säästlikkuse kriteeriumide järgimise kontrollimiseks ühtsel viisil.
- (108) Liidu huvides on soodustada selliste vabatahtlike rahvusvaheliste või riiklike kavade väljatöötamist, millega kehtestatakse standardid säästlike biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tootmisele ning millega sertifitseeritakse biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tootmise vastavust nendele standarditele. Sel põhjusel tuleks ette näha kavade tunnustamine usaldusväärsete tõendite ja andmete tagajatena, kui need vastavad asjakohastele usaldusväärse, läbipaistvuse ja sõltumatu auditi standarditele. Selle tagamiseks, et säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumide järgimist kontrollitakse usaldusväärse ja ühtsel viisil ning eelkõige pettuse vältimiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu üksikasjalikud rakenduskavad, sealhulgas vabatahtlike kavade puhul kohaldatavad asjakohased usaldusväärse, läbipaistvuse ja sõltumatu auditi standardid.
- (109) Vabatahtlikud kavad on järjest tähtsamad biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste suhtes kehtestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele vastavuse tõendamisel. Seepärast on komisjonil asjakohane nõuda, et vabatahtlike kavade, sealhulgas komisjoni poolt juba tunnustatud kavade raames toimuva tegevuse kohta antakse korrapäraselt aru. Aruanded tuleks läbipaistvuse suurendamiseks ja komisjoni tehtava järelevalve parandamiseks avalikustada. Lisaks annaks selline aruandlus komisjonile vajalikku teavet vabatahtlike kavade toimimist käsitleva aruande koostamiseks, mille eesmärk on selgitada välja parimad tavad ja teha asjakohasel juhul ettepanek parimate tavade edasiseks edendamiseks.
- (110) Siseturu toimimise hõlbustamiseks tuleks kõigis liikmesriikides tunnustada selliseid tõendeid energiatootmises kasutatavate biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste suhtes kehtestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele vastavuse kohta, mis on leidnud kinnitust komisjoni tunnustatud kava alusel. Liikmesriigid peaksid aitama tagada vabatahtlike kavade sertifitseerimispõhimõtete nõuetekohase rakendamise, tehes järelevalvet riigi akrediteerimisasutuse poolt akrediteeritud sertifitseerimisasutuste tegevuse üle ja teavitades vabatahtliku kava koostajat asjakohastest tähelepanekutest.
- (111) Selleks et vältida ebaproportsionaalset halduskoormust, tuleks biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste levinud tootmisviiside jaoks sätestada vaikeväärtuste loetelu, mida tuleks täiendavate usaldusväärsete andmete kättesaadavaks muutumisel ajakohastada ja laiendada. Ettevõtjatel peaks alati olema õigus kasutada nimetatud loetelus kehtestatud biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütustega seonduva kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise taset. Kui tootmisviisidest tuleneva kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus on väiksem kui kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise nõutav miinimumtase, peaksid tootjad, kes soovivad tõendada, et nad järgivad nimetatud miinimumtaseme, näitama, et nende tootmisprotsessist tulenevad tegelikud kasvuhoonegaaside heitkogused on vaikeväärtuste arvutustes eeldatutest väiksemad.
- (112) On vaja sätestada selged, objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel põhinevad normid biokütustest, vedelatest biokütustest ja biomasskütustest tuleneva kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise ning nende kütustega seotud fossiilkütuste võrdlusväärsete arvutamiseks.
- (113) Arvestades praegusi tehnilisi ja teadusandmetel põhinevaid teadmisi tuleks kasvuhoonegaaside heitkoguste arvestamise meetodikas võtta arvesse tahkete ja gaasiliste biomasskütuste muundamist lõppenergiaks, et tagada vastavus taastuvenergia osakaalu arvutamisele selle arvessevõtmisel käesolevas direktiivis sätestatud liidu eesmärgi saavutamisel. Heitkoguste panemine kaassaaduste arvele eraldiseisvalt jäätmetest ja jääkidest tuleks läbi vaadata juhtudel, kui elektrienergiat või kütet ja jahutust toodetakse koostootmisjaamades või mitut liiki energiat tootvates jaamades.

- (114) Kui pinnases või taimedes leiduva suure süsinikuvaruga maa-ala võetakse kasutusele biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tooraine viljeluseks, eraldub teatav osa talletatud süsinikust atmosfääri, mille tagajärjel tekib süsinikdioksiid (CO₂). Sellest tulenev kasvuhoonegaaside heitkoguste suurenemine võib vähendada biokütuste, vedelate biokütuste või biomasskütuste positiivset mõju kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisele ning seda mõnel juhul oluliselt. Seepärast tuleks sellisest maakasutuse muutusest tingitud täielikku mõju CO₂-heitele võtta arvesse konkreetsetest biokütustest, vedelatest biokütustest ja biomasskütustest tuleneva kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise arvutamisel. See on oluline tagamaks, et kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise arvutamisel võetakse arvesse biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste kasutamise seotud kogu mõju CO₂-heitele.
- (115) Maakasutuse muutmisest kasvuhoonegaaside heitkogustele tuleneva mõju arvutamisel peaks ettevõtjatel olema võimalik kasutada selliste süsinikuvarude tegelikke väärtusi, mis on seotud maa võrdluskasutusega ja maakasutusega pärast maakasutuse muutmist. Neil peaks olema võimalik kasutada ka standardväärtusi. Standardväärtuste asjakohane alus on valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) meetodika. Praeguse töö tulemused on esitatud kujul, mida ettevõtjad ei saa vahetult kasutada. Seepärast peaks komisjon vaatama läbi oma 10. juuni 2010. aasta juhendi maa süsinikuvarude arvutamiseks biokütustest, vedelatest biokütustest ja nende kütustega seotud fossiilkütuste võrdlusväärtuste kasvuhoonegaasidega seotud mõju arvutamise normide jaoks, mis on esitatud käesoleva direktiivi lisas, tagades ühtlasi ühtsuse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 525/2013⁽¹⁾.
- (116) Kasvuhoonegaaside heitkoguste arvutamisel tuleks arvesse võtta kütuste tootmise ja kasutamise kaassaaduseid. Poliitika analüüsimiseks on asjakohane kasutada asendusmeetodit, kuid selle meetodi kasutamine ei ole asjakohane üksikute ettevõtjate ja üksikute transpordikütusesaadetiste reguleerimiseks. Sel juhul on kõige asjakohasem energia jaotamise meetod, kuna seda on lihtne kohaldada ning see on ajaliselt prognoositav, vähendab vastupidise mõjuga soodustusi ja annab tulemusi, mis on üldiselt võrreldavad asendusmeetodi abil saadud tulemustega. Poliitika analüüsimiseks peaks komisjon esitama oma aruandes asendusmeetodi abil saadud tulemused.
- (117) Kaassaadused erinevad jääkidest ja põllumajanduse jääkidest, sest nende tootmine on tootmisprotsessi esmane eesmärk. Seepärast on asjakohane täpsustada, et põllumajanduskultuuride jäägid on jäägid, mitte kaassaadused. See ei mõjuta kehtivat meetodikat, kuid sellega täpsustatakse kehtivaid sätteid.
- (118) Kehtestatud meetod, mille kohaselt kasutatakse kasvuhoonegaaside heitkoguste jagamiseks kaassaaduste vahel reeglina energia jaotamist, on toiminud hästi ja selle kasutamist tuleks jätkata. On asjakohane viia meetodika, mille abil arvutatakse kasvuhoonegaaside heitkogused, mis tulenevad soojus- ja elektrienergia koostootmisest olukorras, kus sellist koostootmist kasutatakse biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste töötlemisel, kooskõlla meetodikaga, mida kasutatakse olukorras, kus soojus- ja elektrienergia koostootmine on lõppkasutus.
- (119) Kõnealuses meetodikas võetakse arvesse soojus- ja elektrienergia koostootmisest tulenevaid vähenenud kasvuhoonegaaside heitkoguseid võrreldes heitkogustega üksnes elektrienergiat ja üksnes soojust tootvate jaamade puhul eraldi, võttes arvesse soojusenergia kasulikkust võrreldes elektrienergiaga ning soojusenergia kasulikkust erinevatel temperatuuridel. Järelikult tuleks olukorras, kus soojusenergia on elektrienergiaga koostoodetud, kanda kõrgema temperatuuriga soojusenergia arvele suurem osa kasvuhoonegaaside koguheitest kui madalama temperatuuriga soojusenergia arvele. Kõnealuses meetodikas võetakse arvesse kogu tegevust lõppenergia saamiseks, sealhulgas muundamist soojus- või elektrienergiaks.
- (120) Vaikeväärtused tuleb arvutada sõltumatutest teaduslikest ekspertallikatest pärinevate andmete alusel ja neid andmeid tuleb kohaselt ajakohastada, kui nimetatud ekspertallikad teevad oma töös edusamme. Komisjon peaks kutsuma ekspertallikaid üles käsitlema töö ajakohastamisel viljelusest tulenevaid heitkoguseid, piirkondlike ja kliimatingimuste mõju, säästva põllumajanduse ja mahepõllumajanduslike meetoditega viljeluse mõju ning liidu ja kolmandate riikide tootjate ning kodanikuühiskonna teaduslikku panust.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 525/2013 kasvuhoonegaaside heite seire- ja aruandlusmehhanismi ning kliimamuutusi käsitleva muu olulise siseriikliku ja liidu teabe esitamise kohta ning otsuse nr 280/2004/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 165, 18.6.2013, lk 13).

- (121) Nõudlus põllumajandusliku tooraine järele kasvab kogu maailmas. Osaliselt rahuldatakse seda nõudlust põllumajandusmaa pindala suurendamise abil. Sellise oluliselt rikutud maa taastamine, mida ei ole teisiti võimalik põllumajanduse tarvis kasutada, oleks võimalus viljelusmaa pindala suurendamiseks. Kuna biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste edendamine suurendab nõudlust põllumajandusliku tooraine järele, tuleks säästlik-kuskavaga edendada sellise taastatud maa kasutamist.
- (122) Selleks et tagada kasvuhoonegaaside heitkoguste arvutamise meetodika ühtne rakendamine ja saavutada kooskõla uusimate teaduslike tõenditega, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et kohendada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele vastavuse hindamiseks vajalikke meetodilisi põhimõtteid ja väärtusi ning hinnata, kas liikmesriikide ja kolmandate riikide esitatud aruanded sisaldavad täpseid andmeid lähteainete kasvatamisest tuleneva heite kohta.
- (123) Euroopa gaasivõrgud muutuvad üha lõimitumaks. Biometaani tootmise ja kasutamise edendamine, selle juhtimine maagaasivõrku ja piiriülene kaubandus loovad vajaduse tagada taastuvenergia nõuetekohase arvestuse ning vältida topeltstiimuleid, mis tulenevad eri liikmesriikide toetuskavadest. Bioenergia säästlikkuse kontrollimisega seonduv massibilansi süsteem ja uus liidu andmebaas peaksid aitama neid küsimusi lahendada.
- (124) Käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamine nõuab, et liit ja liikmesriigid eraldaksid arvestataval hulgal rahalisi vahendeid taastuvenergia tehnoloogiatega seotud teadus- ja arendustegevuseks. Eelkõige peaks Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut pidama esmatähtsaks taastuvenergia tehnoloogiate uurimist ja arendamist.
- (125) Käesoleva direktiivi rakendamisel tuleks asjakohasel juhul arvesse võtta keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni, eelkõige nagu seda rakendatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2003/4/EÜ⁽¹⁾.
- (126) Käesoleva direktiivi sätete mitteolemuslike osade muutmiseks või täiendamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada jahutuseks ja kaugjahutuseks kasutatud taastuvenergia koguse arvutamise meetodika ning muuta soojuspumpade energia arvestamise meetodikat; luua liidu taastuvenergia arendusplatvorm ning sätestada liidu taastuvenergia arendusplatvormi kaudu tehtavate liikmesriikidevaheliste statistilise ülekande tehingute lõpuleviimise tingimused; kehtestada ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise asjakohased miinimumlävendid; võtta vastu kriteeriumid, mida kasutatakse maakasutuse kaudse muutuse vähese riskiga biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste sertifitseerimiseks ning maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteainete, mille kasvatamise ala on märkimisväärselt laienenud suure süsinikuvaruga maale, kindlaksmääramiseks, ning nende lähteainete osakaalu järk-järgult vähendamiseks käesolevas direktiivis sätestatud eesmärkide saavutamiseks, ning asjakohasel juhul neid kriteeriumeid muuta; kohendada transpordikütuste energiasaldust vastavalt teaduse ja tehnika arengule; kehtestada üksikasjalikke norme sisaldav liidu meetodika, mille alusel ettevõtjad peavad täitma nõuet arvestada elektrienergiat täielikult taastuvelektriks, kui seda kasutatakse muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste tootmiseks või kui seda võetakse võrgust; sätestada meetodika, mille alusel määrata kindlaks biokütuse ja transpordis kasutatava biogaasi osakaal juhul, kui biomassi töödeldakse samas protsessis koos fossiilkütustega, ning sätestada meetodika muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste ning ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise hindamiseks, millega tagatakse, et kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise ühikuid antakse vaid üks kord; muuta selliste täiustatud biokütuste, muude biokütuste ja biogaasi lähteainete loetelu, sinna lähteainete lisamise, mitte väljajätmise teel, ning biokütustest ja vedelatest biokütustest kasvuhoonegaaside heitkogustele tuleneva mõju ning nende kütustega seotud fossiilkütuste võrdlusväärtuste arvutamise reeglite täiendamiseks ja muutmiseks. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2003/4/EÜ keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 41, 14.2.2003, lk 26).

konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes ⁽¹⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidevalt võimalus osaleda komisjoni eksperdirühmade koosolekutel, kus arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

- (127) Käesoleva direktiivi rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 182/2011 ⁽²⁾.
- (128) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, nimelt saavutada 2030. aastaks taastuvatest energiaallikatest toodetud energia vähemalt 32 % osakaal liidu summaarses energia lõpptarbimises, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning meetme ulatuse tõttu on seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (129) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta ⁽³⁾ kohustusid liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama oma ülevõtmismetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel.
- (130) Kohustus võtta käesolev direktiiv liikmesriigi õigusesse üle peaks piirduma sätetega, mida on võrreldes direktiiviga 2009/28/EÜ oluliselt muudetud. Muutmata sätete ülevõtmise kohustus tuleneb kõnealusest direktiivist.
- (131) Käesolev direktiiv ei peaks mõjutama liikmesriikide kohustusi, mis on seotud nõukogu direktiivi 2013/18/EL ⁽⁴⁾ ja direktiivi (EL) 2015/1513 liikmesriikide õigusesse ülevõtmise tähtpäevadega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse ühine raamistik taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamiseks. Sellega kehtestatakse liidu siduv eesmärk seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia üldise osakaaluga liidu summaarses energia lõpptarbimises 2030. aastal. Selles sätestatakse ka õigusnormid, mis käsitlevad taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia rahalist toetamist, oma tarbeks toodetud taastuvelektri tarbimist, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamist kütte- ja jahutussektoris ning transpordisektoris, liikmesriikide vahelist piirkondlikku koostööd ja liikmesriikide koostööd kolmandate riikidega, päritolutagatise, haldusmenetlusi ning teavitamist ja koolitust. Sellega kehtestatakse ka biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste jaoks säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/72/EÜ ⁽⁵⁾ asjakohaseid mõisteid.

⁽¹⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽³⁾ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

⁽⁴⁾ Nõukogu 13. mai 2013. aasta direktiiv 2013/18/EL, millega kohandatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta seoses Horvaatia Vabariigi ühinemisega (ELT L 158, 10.6.2013, lk 230).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnustatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55).

Lisaks kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „taastuvatest energiaallikatest toodetud energia“ või „taastuenergia“ – taastuvatest mittefossiilsetest allikatest pärit energia, nimelt tuuleenergia, päikeseenergia (päikese soojusenergia ja fotogalvaaniline päikeseenergia), geotermiline energia, ümbritseva keskkonna energia, loodete, lainete ja muu ookeanienergia, hüdroenergia ning biomassist, prügilagaasist, reoveepuhasti gaasist ja biogaasist toodetud energia;
- 2) „ümbritseva keskkonna energia“ – looduslik soojusenergia ja keskkonda piiratud alal kogunenud energia, mida on võimalik salvestada ümbritsevas õhus (välja arvatud heitõhk), pinna- või reovees;
- 3) „geotermiline energia“ – maapinna all soojusena salvestunud energia;
- 4) „summaarne energia lõpptarbimine“ – energiatoodet, mida tarnitakse energia saamise eesmärgil tööstusele, transpordisektorile, majapidamistele, teenuste-, sealhulgas avalike teenuste sektorile, põllumajandus-, metsandus- ja kalandussektorile, elektrienergia ja soojuse tarbimine energiasektoris elektrienergia, soojuse ja transpordikütuse tootmiseks ning elektri- ja soojuskaod jaotamisel ja ülekandmisel;
- 5) „toetuskava“ – liikmesriigi või liikmesriikide rühma rakendatav vahend, kava või mehhanism, mille abil edendatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamist, vähendades nimetatud energiaga seotud kulusid, tõstes selle võimalikku müügihinda või suurendades taastuenergia kasutamise kohustuse abil või muul viisil sellise energia ostumahtu, mis hõlmab investeringutoetust, maksuvabastusi või maksuvähendusi, maksutagastusi, toetuskavasid taastuenergia kasutamise kohustuse täitmiseks, sealhulgas toetuskavasid, milles kasutatakse rohelisi sertifikaate, ja otseseid hinnatoetuskavasid, sealhulgas sisseostu muutuvaid või fikseeritud hindu ja lisamakseid, kuid ei pea nendega piirduma;
- 6) „taastuenergia kasutamise kohustus“ – toetuskava, milles nõutakse, et taastuvatest energiaallikatest toodetud energia moodustaks teatava osakaalu energiatootjate toodangust, energiatarnijate tarnitavast energiast või energiatarbijate tarbitavast energiast, see hõlmab ka kavasid, mille alusel võidakse nimetatud nõudeid täita roheliste sertifikaatide kasutamisega;
- 7) „rahastamisvahend“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 ⁽¹⁾ artikli 2 punktis 29 määratletud rahastamisvahend;
- 8) „VKE“ – komisjoni soovitus 2003/361/EÜ ⁽²⁾ lisa artiklis 2 määratletud mikro-, väikene ja keskmise suurusega ettevõtja;
- 9) „heitsoojus- ja heitjahutusenergia“ – tööstus- või energiakäitistes või kolmanda sektori poolt kõrvalsaadusena toodetud vältimatu soojus- või jahutusenergia, mis jääks ilma juurdepääsuta kaugkütte- või kaugjahutussüsteemile kasutamata ja hajuks õhku või vette, kui on kasutatud või kasutatakse koostootmisprotsessi või juhul, kui koostootmine ei ole võimalik;
- 10) „ajakohastamine“ – taastuenergiat tootvate elektrijaamade uuendamine (sealhulgas paigaldiste või käitamissüsteemide ja seadmete täielik või osaline asendamine) tootmisvõimsuse asendamiseks või paigaldise võimsuse või tõhususe suurendamiseks;
- 11) „jaotusvõrguettevõtja“ – direktiivi 2009/72/EÜ artikli 2 punktis 6 määratletud jaotusvõrguettevõtja ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/73/EÜ ⁽³⁾ artikli 2 punktis 6 määratletud jaotussüsteemi haldur;
- 12) „päritolutagatis“ – elektrooniline dokument, mille ainus eesmärk on tõendada lõpptarbijale, et teatav osa või kogus energiast toodeti taastuvatest energiaallikatest;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

⁽²⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

- 13) „energia segajääk“ – liikmesriigi energiaallikate aastane kogujaotus, välja arvatud tühistatud päritolutagatistega hõlmatud osakaal;
- 14) „oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbija“ – lõpptarbija, kes tegutseb kindlaksmääratud piirides asuvas valduses, või kui liikmesriigid seda lubavad, muus valduses, ja toodab taastuvelektrit oma tarbeks ning kes võib salvestada ja müüa oma toodetud taastuvelektrit, tingimusel et sellise oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbija puhul, kes ei ole kodutarbija, ei ole kõnealune tegevus tema peamine äri- või kutsetegevus;
- 15) „ühiselt oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbijad“ – vähemalt kahest samas hoones või kortermajas asuvast, punkti 14 kohasest oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbijast koosnev rühm;
- 16) „taastuvenergiakogukond“ – juriidiline isik,
  - a) kelles osalemine on kohaldatava liikmesriigi õiguse kohaselt avatud ja vabatahtlik, kes on iseseisev ja keda tegelikult kontrollivad aktsionärid, osanikud või liikmed, kes asuvad kõnealusele juriidilisele isikule kuuluvate ja tema poolt välja töötatud taastuvenergiaprojektide lähedal;
  - b) kelle aktsionärid, osanikud või liikmed on füüsilised isikud, VKEd või kohalikud ametiasutused, sealhulgas omavalitsused;
  - c) kelle peamine eesmärk on rahalise kasumi asemel pigem anda keskkonnaval, majanduslikku või sotsiaalset kogukondlikku kasu oma aktsionäridele, osanikele või liikmetele või nendele kohalikele piirkondadele, kus ta tegutseb;
- 17) „taastuvelektri ostuleping“ – leping, mille alusel füüsiline või juriidiline isik lepib kokku taastuvelektrit ostmises otse energiotootjalt;
- 18) „(taastuvenergiaga) vastastikune kauplemine“ – taastuvenergia müük turuosaliste vahel eelnevalt kindlaks määratud tingimusi sisaldava tehingute automaatset täitmist ja arveldamist reguleeriva lepingu kohaselt kas turuosaliste vahel otse või sertifitseeritud turuosalise kaudu, kelleks on kolmas isik, näiteks energiavahendaja. Vastastikune kauplemise õigus ei piira tehinguosaliste õigusi ega kohustusi lõpptarbivate, tootjate, tarnijate või energiavahendajatena;
- 19) „kaugküte“ või „kaugjahutus“ – soojusenergia jaotamine võrgu kaudu auru, kuuma vee või jahutatud vedelikena keskselt tootmisallikast või detsentraliseeritud tootmisallikatest mitmesse hoonesse või kohta, et kasutada seda kütteks või jahutamiseks ruumis või protsessides;
- 20) „tõhus kaugküte ja -jahutus“ – tõhus kaugküte ja -jahutus, nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 41;
- 21) „tõhus koostootmine“ – tõhus koostootmine, nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 34;
- 22) „energiamärgis“ – energiamärgis, nagu see on määratletud direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punktis 12;
- 23) „jäätmed“ – jäätmeproduktid, nagu need on määratletud direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punktis 1, välja arvatud ained, mida on tahtlikult muudetud või saastatud kõnealusele määratlusele vastamiseks;
- 24) „biomass“ – põllumajandusest (kaasa arvatud taimsed ja loomsed ained), metsamajandusest ja sellega seotud tööstusharudest, sealhulgas kalandusest ja vesiviljelusest pärit bioloogilise päritoluga toodete, jäätmeproduktide ja jääkide biolagunev fraktsioon ning jäätmeproduktide, sealhulgas bioloogilise päritoluga tööstus- ja olmejäätmete biolagunev fraktsioon;
- 25) „põllumajanduslik biomass“ – põllumajanduses toodetud biomass;
- 26) „metsa biomass“ – metsanduses toodetud biomass;
- 27) „biomasskütused“ – biomassist toodetud gaas- ja tahked kütused;
- 28) „biogaas“ – biomassist toodetud gaaskütused;

- 29) „biojätmed“ – biojätmed, nagu need on määratletud direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punktis 4;
- 30) „hankimisala“ – geograafiliselt määratletud ala, kust hangitakse metsa biomassi lähteaine, mille kohta on kättesaadav usaldusväärne ja sõltumatu teave ning mille tingimused on piisavalt ühtsed, et hinnata riski metsa biomassi säästlikkusele ja seaduslikkusele;
- 31) „metsa uuendamine“ – puistu taastamine looduslikul või kunstlikul teel pärast eelmise puistu eemaldamist raie teel või hävimist looduslikel põhjustel, sealhulgas tulekahju või tormi tõttu;
- 32) „vedelad biokütused“ – energia, sealhulgas elektri-, soojus- ja jahutusenergia (välja arvatud transpordi jaoks kasutatav energia) saamiseks kasutatav vedelkütus, mis on toodetud biomassist;
- 33) „biokütused“ – transpordis kasutatav vedelkütus, mis on toodetud biomassist;
- 34) „täiustatud biokütused“ – IX lisa A osas loetletud lähteainetest toodetud biokütused;
- 35) „ringlusse võetud süsinikupõhised kütused“ – vedel- ja gaaskütused, mis on toodetud taastumatut päritolu vedelatest või tahketest jäätmeevoogudest, mis ei sobi materjalina taaskasutamiseks vastavalt direktiivi 2008/98/EÜ artiklile 4, või taastumatut päritolu jäätmetöötuse gaasist ja heitgaasist, mis tööstuskäitiste tootmisprotsessis vältimatult ja tahtmatult tekib;
- 36) „muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelad ja gaasilised transpordikütused“ – vedelad või gaasilised kütused, mida kasutatakse transpordisektoris, mis ei ole biokütused ega biogaas ja mille energiasisaldus tuleb muust taastuvast energiaallikast kui biomass;
- 37) „maakasutuse kaudse muutuse vähese riskiga biokütused, vedelad biokütused ja biomasskütused“ – biokütused, vedelad biokütused ja biomasskütused, mille lähteained on toodetud selliste kavade kohaselt, mille abil välditakse toidu- või söödakultuuripõhiste biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste kõrvaletõrjuvat mõju paremate põllumajandustavade abil ja põllukultuuride kasvatamise abil aladel, mida varem ei kasutatud põllukultuuride kasvatamiseks, ning mis on toodetud kooskõlas artiklis 29 sätestatud biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste säästlikkuse kriteeriumidega;
- 38) „kütusetarnija“ – kütust turule tarniv üksus, kes vastutab selle eest, et kütus läbib aktsiisimaksu punkti, või elektrienergia puhul või kui aktsiisi ei kohaldata või kui see on põhjendatud, liikmesriigi poolt määratud muu asjakohane üksus;
- 39) „tärgliserikkad põllukultuurid“ – põllukultuurid, peamiselt teravili (sõltumata sellest, kas kasutatakse ainult viljateri või kogu taime nagu haljasmaisi puhul), juuremugulad ja juurvili (näiteks kartul, maapirn, bataat, maniokk ja jamss) ning varremugulad (näiteks taro ja cocoyam);
- 40) „toidu- ja söödakultuurid“ – põllumajandusmaal põhikultuurina kasvatatud tärgliserikkad põllukultuurid ning suhkru- või õlikultuurid, välja arvatud jäägid, jäätmed või lignotselluloosmaterjal ja täiendkultuurid, nagu vahekultuurid ja haljasväetistaimed, tingimusel et täiendkultuuride kasutamine ei tekita nõudlust täiendava maa järele;
- 41) „lignotselluloosmaterjal“ – ligniinist, tselluloosist ja hemitselluloosist koosnev materjal, näiteks biomass, mille allikaks on mets, puittaimsed energiakultuurid ning metsatööstuse jäägid ja jäätmed;
- 42) „toiduks mittekasutatav tselluloosmaterjal“ – lähteained, mis koosnevad peamiselt tselluloosist ja hemitselluloosist ning on väiksema ligniinisaldusega kui lignotselluloosmaterjal ja mis hõlmab toidu- ja söödakultuuride jääke nagu õled, maisivarred, teraviljakestad ja koored, väikese tärglisesisaldusega rohhtaimseid energiakultuure nagu raihein, vitshirss, siidpööris, harilik hiidroog, haljasväetistaimi enne ja pärast põhikultuure, söödikultuure, tööstuslikke jääke, sealhulgas toidu- ja söödakultuuride jäägid pärast taimeõlide, suhkru-, tärgliste ja valkude eraldamist ning biojätmetest saadud materjali, mispuhul söödikultuure ja haljasväetistaimi mõistetakse kui ajutiselt ja lühiajaliselt külvatud rohumaad, millel kasvatatakse väikese tärglisesisaldusega rohu-kaunviljade segu, eesmärgiga saada kariloomadele sööta ja tõsta mullaviljakust, et saada põhikultuuride suuremat saaki;
- 43) „jääk“ – aine, mis ei ole tootmisprotsessi vahetuks eesmärgiks olev lõpptood; selle tootmine ei ole tootmisprotsessi esmaseks eesmärgiks ja selle tootmiseks ei ole protsessi tahtlikult muudetud;

- 44) „põllumajanduse, vesiviljeluse, kalanduse ja metsanduse jäägid“ – otseselt põllumajanduses, vesiviljeluses, kalanduses ja metsanduses toodetud jäägid, mis ei hõlma seotud tööstusharude või töötlemise jääke;
- 45) „tegelik väärtus“ – V lisa C osas või VI lisa B osas sätestatud metoodika kohaselt arvatud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine konkreetse biokütuse, vedela biokütuse või biomasskütuse tootmisprotsessi mõnes etapis või kõikides etappides;
- 46) „tüüpiline väärtus“ – kasvuhoonegaaside heitkoguste ja nende vähenemise hinnanguline väärtus konkreetse biokütuse, vedela biokütuse või biomasskütuse tootmisviisi puhul, mis kajastab liidu tarbimist;
- 47) „vaikeväärtus“ – tüüpilisest väärtusest eelnevalt kindlaks määratud tegurite abil tuletatud väärtus, mida võib käesolevas direktiivis kindlaks määratud tingimustel kasutada tegeliku väärtuse asemel.

Artikkel 3

Liidu siduv 2030. aasta üldeesmärk

1. Liikmesriigid tagavad ühiselt, et taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal liidu summaarses energia lõpptarbimises aastal 2030 on vähemalt 32 %. Komisjon hindab nimetatud eesmärki, et esitada hiljemalt 2023. aastal seadusandlik ettepanek selle suurendamiseks, kui taastuvenergia tootmiskulud täiendavalt oluliselt vähenevad, kui on vaja täita liidu rahvusvahelisi CO₂-heite vähendamise kohustusi või kui selline suurendamine on põhjendatud energiatarbimise olulise vähenemisega liidus.

2. Liikmesriik määrab vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artiklitele 3–5 ja 9–14 oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas kindlaks riikliku panuse käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud liidu siduva üldeesmärgi ühisesse saavutamisse. Oma lõimitud riikliku energia- ja kliimakava koostamisel võib liikmesriik võtta arvesse kõnealuse määruse II lisas osutatud valemite.

Kui komisjon jäeldab vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artiklile 9 esitatud lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projektide hindamise alusel, et liikmesriikide panused on liidu siduva üldeesmärgi ühiseks saavutamiseks ebapiisavad, järgib ta kõnealuse määruse artiklites 9 ja 31 sätestatud menetlust.

3. Liikmesriigid tagavad, et nende riiklike poliitikameetmete, sealhulgas käesoleva direktiivi artiklitest 25–28 tulenevate kohustuste ja toetuskavade väljatöötamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse direktiivi 2008/98/EÜ artiklis 4 sätestatud jäätmehierarhiat, et vältida põhjendamatut moonutatavat mõju tooraineturgudele. Liikmesriigid ei anna toetust jäätmete põletamisest saadud taastuvenergiale, kui kõnealuses direktiivis sätestatud liigiti kogumise kohustused ei ole täidetud.

4. Alates 1. jaanuarist 2021 ei tohi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal liikmesriigi summaarses energia lõpptarbimises olla väiksem kui käesoleva direktiivi I lisa A osas esitatud tabeli kolmandas veerus esitatud lähteosakaal. Liikmesriigid võtavad lähteosakaalu järgimise tagamiseks vajalikud meetmed. Kui liikmesriik oma lähteosakaalu ei saavuta mõõdetuna mis tahes üheaastase perioodi jooksul, kohaldatakse määruse (EL) 2018/1999 artikli 32 lõike 4 esimest ja teist lõiku.

5. Komisjon toetab liikmesriikide kõrgeid eesmärke tugiraamistikku kaudu, mis hõlmab liidu vahendite, sealhulgas täiendavate vahendite, eelkõige rahastamisvahendite laialdasemat kasutamist, et hõlbustada suure CO₂-heitega piirkondades õiglast üleminekut suuremale taastuvenergia osakaalule, eeskätt järgmistel eesmärkidel:

- a) taastuvenergiaprojektide kapitalikulude vähendamine;
- b) projektide ja programmide väljatöötamine taastuvate energiaallikate energiasüsteemi lõimimiseks, energiasüsteemi paindlikkuse suurendamiseks, võrgu stabiilsuse säilitamiseks ja võrgu ülekoormuse juhtimiseks;
- c) ülekande- ja jaotusvõrgu taristu, arukate võrkude, hoidlate ja ühenduste arendamine, et saavutada 2030. aastaks elektrivõrkude omavahelise ühendatuse 15 % eesmärk, et tõsta elektrisüsteemis taastuvenergia tehniliselt võimalikku ja majanduslikult vastuvõetavat osakaalu;

d) piirkondliku koostöö edendamine liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel ühisprojektide ja ühiste toetuskavade kaudu ning avades taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia toetuskavad tootjatele, kes asuvad muudes liikmesriikides.

6. Komisjon loob hõlbustava platvormi, et toetada liikmesriike, kes kasutavad koostöömehhanisme, et panustada lõikes 1 sätestatud liidu siduva üldeesmärgi saavutamisse.

Artikkel 4

Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia toetuskavad

1. Selleks et saavutada või ületada artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu eesmärki ning iga liikmesriigi poolt riiklikul tasandil taastuvenergia kasutuselevõtmiseks määratud panuseid nimetatud eesmärgi saavutamiseks, võivad liikmesriigid kasutada toetuskavasid.

2. Taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmise toetuskavad stimuleerivad taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia lõimimist elektriturgu turupõhisel ja turule reageerival viisil, vältides elektriturgude põhjendamatu moonutamist ja võttes arvesse võimalikke süsteemi lõimimise kulusid ja võrgu stabiilsust.

3. Taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmise toetuskavad kavandatakse selliselt, et taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia lõimitakse võimalikult suures ulatuses elektriturgu ning tagatakse, et taastuvenergia tootjad reageerivad turu hinnasignaalidele ja teenivad turul võimalikult suurt tulu.

Selleks antakse otseste hinnatoetuskavade puhul toetust turupreemiadena, mis võiksid muu hulgas olla kas muutuvad või fikseeritud.

Liikmesriigid võivad teha väikesemahuliste käitiste ja näidisprojektidele käesolevas lõikes sätestatud erandi, ilma et see piiraks elektrienergia siseturgu käsitleva liidu õiguse kohaldamist.

4. Liikmesriigid tagavad, et taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmiseks antakse toetust avatud, läbipaistval, konkurentsivõimelisel, mittediskrimineerival ja kulutõhusal viisil.

Liikmesriigid võivad väikesemahuliste käitiste ja näidisprojektide puhul teha erandeid hankemenetlustest.

Liikmesriigid võivad samuti otsustada luua mehhanismid, et tagada taastuvelektri kasutuselevõtmise piirkondlik mitmekesistamine, eelkõige süsteemi kulutõhusa lõimimise tagamiseks.

5. Liikmesriigid võivad piirata hankemenetluse kohaldamist konkreetsete tehnoloogiatega, kui toetuskavade avamine kõigile taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootjatele ei annaks optimaalseid tulemusi, võttes arvesse järgmist:

- a) konkreetse tehnoloogia potentsiaal pikas perspektiivis;
- b) mitmekesistamise vajadus;
- c) võrgu lõimimise kuld;
- d) võrgupiirangud ja võrgu stabiilsus;
- e) biomassi puhul vajadus vältida tooraineturgude moonutusi.

6. Toetuse andmisel taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiale hankemenetluse teel ja selleks, et tagada projektide elluviimise kõrge määr, liikmesriigid:

- a) kehtestavad ja avaldavad hankemenetluses osalemise mittediskrimineerivad ja läbipaistvad kriteeriumid ning kehtestavad projekti elluviimiseks selged kuupäevad ja reeglid;
- b) avaldavad teabe varasemate hankemenetluste kohta, sealhulgas projektide elluviimise määrad.

7. Taastuvatest energiaallikatest energia tootmise suurendamiseks äärepoolseimates piirkondades ja väikesaartel võivad liikmesriigid neis piirkondades asuvatele projektide toetuskavasid kohandada, et võtta arvesse eraldatuse ja välissõltuvuse tõttu kõrgemaid tootmiskulusid.

8. Hiljemalt 31. detsembril 2021 ja seejärel iga kolme aasta tagant annab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aru hankemenetluste teel taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiale antud toetuse tulemuslikkuse kohta liidus, analüüsides eelkõige seda, kuidas hankemenetlused aitavad:

- a) kulusid kärpida;
  - b) tehnoloogiat täiustada;
  - c) saavutada kõrget projektide elluviimise määra;
  - d) tagada väikeste osalejate ja kui see on kohaldatav, kohalike asutuste, diskrimineerimisvaba osalemist;
  - e) piirata keskkonnamõju;
  - f) tagada omaksvõttu kohalikul tasandil;
  - g) tagada varustuskindlust ja võrgu lõimimist.
9. Käesoleva artikli kohaldamine ei piira ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist.

Artikkel 5

Taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia toetuskavade avamine

1. Liikmesriikidel on õigus kooskõlas käesoleva direktiivi artiklitega 7–13 otsustada, millises ulatuses nad toetavad teises liikmesriigis taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiat. Liikmesriigid võivad siiski avada taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmise toetuskavades osalemise teistes liikmesriikides asuvatele tootjatele käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

Taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmise toetuskavades osalemise avamisel võivad liikmesriigid näha ette, et igal aastal on soovituslik osa toetusest uue toetatud võimsuse jaoks või selle jaoks eraldatud eelarvest avatud teistes liikmesriikides asuvatele tootjatele.

Sellised soovituslikud osad võivad igal aastal olla vähemalt 5 % aastatel 2023–2026 ja vähemalt 10 % aastatel 2027–2030 või kui see on madalam, elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tasemel asjaomases liikmesriigis mis tahes nimetatud aastal.

Täiendavate rakendamiskogemuste saamiseks võivad liikmesriigid korraldada ühe või mitu katsekava, millest võivad toetust saada ka teistes liikmesriikides asuvad tootjad.

2. Liikmesriigid võivad nõuda tõendeid taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tegeliku importimise kohta. Sel eesmärgil võivad liikmesriigid piirata oma toetuskavades osalemist nende liikmesriikide tootjatega, kellega neil on võrkudevaheliste ühenduste kaudu otseühendus. Siiski ei tohi liikmesriigid piirkonnaüleseid kavasid ja võimsuse jaotamist muuta ega muul viisil mõjutada selle tõttu, et tootjad osalevad piiriülestes toetuskavades. Piiriülesed elektriülekaned määratakse kindlaks üksnes elektrienergia siseturgu käsitleva liidu õiguse kohase võimsuse jaotamise tulemusega.

3. Kui liikmesriik otsustab avada osalemise toetuskavades teistes liikmesriikides asuvatele tootjatele, lepivad asjaomased liikmesriigid kokku osalemise põhimõtetes. Sellised lepingud hõlmavad vähemalt piiriülest toetust saava taastuvelektri jaotuse põhimõtteid.

4. Asjaomaste liikmesriikide taotlusel abistab komisjon liikmesriike kogu läbirääkimisprotsessi jooksul koostöökorra kehtestamisega, andes teavet ja analüüsitulemusi, sealhulgas arvilisi ja kvalitatiivseid andmeid koostöö otsete ja kaudsete kulude ja kasu kohta, samuti suuniste ja tehnilise oskusteabega. Komisjon võib julgustada ja hõlbustada parimate tavade vahetamist ning töötada välja koostöölepingute vormid, et läbirääkimisprotsessi lihtsustada. Komisjon hindab hiljemalt 2025. aastaks käesoleva artikli kohaselt taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kasutuselevõtmise kulusid ja kasu liidus.

5. Komisjon hindab hiljemalt 2023. aastal käesoleva artikli rakendamist. Hinnatakse, kas liikmesriikidele on vaja kehtestada kohustus avada osalemine oma toetuskavades osaliselt teistes liikmesriikides asuvate tootjate taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiale 5 % ulatuses 2025. aastaks ja 10 % ulatuses 2030. aastaks.

*Artikkel 6***Rahalise toetuse stabiilsus**

1. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 järgimiseks vajalike kohanduste tegemist, tagavad liikmesriigid, et taastuvenergiaprojektide jaoks antud toetuse suurust ja sellise toetuse andmise tingimusi ei vaadata läbi viisil, mis mõjutaks negatiivselt toetusest tulenevaid õigusi ja kahjustaks juba toetust saavate projektide majanduslikku elujõulisust.
2. Liikmesriigid võivad toetuse suurust objektiivsete kriteeriumide kohaselt kohandada, tingimusel et need kriteeriumid on juba alge toetuskavaga ette nähtud.
3. Liikmesriigid avaldavad toetusvahendite eeldatava eraldamise pikaajalise ajakava, mis hõlmab viitena vähemalt järgmist viit aastat, või eelarve planeerimise piirangute puhul järgmist kolme aastat, mis sisaldab kohaldatavuse korral soovituslikku ajakava, hankemenetluste sagedust (kui see on asjakohane), eeldatavat võimsust, eeldatavasti eraldatavat eelarvet või maksimumtoetust üksuse kohta ning eeldatavaid toetuskõlblikke tehnoloogiaid. Kõnealust ajakava ajakohastatakse igal aastal või vajaduse korral, et kajastada turu hiljutisi muutusi või toetusvahendite eeldatavat eraldamist.
4. Liikmesriigid hindavad vähemalt iga viie aasta tagant oma taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia toetuskavade tulemuslikkust ning nende olulist jaotuslikku mõju erinevatele tarbijarühmadele ja investeeringutele. Hindamisel võetakse arvesse toetuskavade võimalike muudatuste mõju. Soovituslikul pikaajalisel planeerimisel, mille põhjal tehakse otsused toetuste andmise ja uute toetuste kavandamise kohta, võetakse arvesse kõnealuse hindamise tulemusi. Liikmesriigid lisavad hindamise määruse (EL) 2018/1999 kohastesse lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade ning eduaruannete ajakohastustesse.

*Artikkel 7***Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu arvutamine**

1. Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal iga liikmesriigi summaarses energia lõpptarbimises arvutatakse järgmiste elementide liitmisel:
  - a) taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia summaarne lõpptarbimine;
  - b) taastuvatest energiaallikatest toodetud energia summaarne lõpptarbimine kütte- ja jahutussektoris ning
  - c) taastuvatest energiaallikatest toodetud energia lõpptarbimine transpordisektoris.

Esimese lõigu punkti a, b või c puhul võetakse taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, elektrienergiat ja vesinikku taastuvatest energiaallikatest toodetud energia summaarse lõpptarbimise arvutamisel arvesse ainult üks kord.

Artikli 29 lõike 1 teise lõigu kohaselt ei võeta arvesse biokütuseid, vedelaid biokütuseid ega biomasskütuseid, mis ei vasta artikli 29 lõigetes 2–7 ja 10 sätestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele.

2. Lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaldamisel arvutatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia summaarne lõpptarbimine liikmesriigis taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kogusena, sealhulgas elektrienergia tootmine oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbijate ja taastuvenergia kogukondade poolt ning välja arvatud elektrienergia tootmine eelnevalt mäe otsa pumbatud vett kasutavates pumpelektrijaamades.

Nii taastuvaid kui ka taastumatuid energiaallikaid kasutavate mitmel kütusel töötavate elektrijaamade puhul võetakse arvesse üksnes seda osa elektrienergiast, mis on toodetud taastuvatest energiaallikatest. Kõnealuse arvutuse puhul arvutatakse iga energiaallika osa selle energiasalduse alusel.

Hüdro- ja tuuleenergia abil toodetud elektrienergiat võetakse arvesse vastavalt II lisas sätestatud normaliseerimisvalemile.

3. Lõike 1 esimese lõigu punkti b kohaldamisel arvutatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia summaarset lõpptarbimist kütte- ja jahutussektoris sellise liikmesriigis taastuvatest energiaallikatest toodetud kaugkütte ja -jahutusenergia kogusena, millele on lisatud taastuvatest energiaallikatest toodetud muu energia tarbimine tööstuses, majapidamistes, teenuste-, põllumajandus-, metsandus- ja kalandussektoris kütteks, jahutuseks ja tootmisprotsessiks.

Nii taastuvaid kui ka taastumatuid energiaallikaid kasutavate mitmel kütusel töötavate elektrijaamade puhul võetakse arvesse üksnes seda osa küttest ja jahutusenergiast, mis on toodetud taastuvatest energiaallikatest. Kõnealuse arvutuse eesmärgil arvutatakse iga energiaallika osa selle energiasisalduse alusel.

Kütte ja jahutuse jaoks soojuspumpade ning kaugjahutussüsteemide abil toodetud ümbritseva keskkonna ja geotermilist energiat võetakse lõike 1 esimese lõigu punkti b kohaldamisel arvesse tingimusel, et lõplik saadav energiakogus ületab oluliselt soojuspumba käitamiseks kasutatud primaarenergia kogust. Käesoleva direktiivi tähenduses taastuvatest energiaallikatest toodetud energiaks loetav soojuse või jahutuse kogus arvutatakse vastavalt VII lisas esitatud meetodile, võttes arvesse energia tarbimist kõikides lõpptarbimissektorites.

Lõike 1 esimese lõigu punkti b kohaldamisel ei võeta arvesse soojusenergiat, mis on toodetud passiivsete energiasüsteemide abil, mille puhul madalam energiatarbimine saavutatakse passiivselt ehituskonstruksioonide abil või tänu taastumatutest energiaallikatest toodetud soojusele.

Hiljemalt 31. detsembriks 2021 võtab komisjon kooskõlas artikliga 35 vastu delegeeritud õigusaktid, et täiendada käesolevat direktiivi, kehtestades jahutuseks ja kaugjahutuseks kasutatud taastuvenergia koguse arvutamise meetodika, ning muuta VII lisa.

Kõnealune meetodika peab hõlmama vastupidi töötavate soojuspumpade hooajalise tõhususe miinimumtegureid.

4. Lõike 1 esimese lõigu punkti c suhtes kohaldatakse järgmisi nõudeid:

- a) taastuvatest energiaallikatest toodetud energia lõpptarbimine transpordisektoris arvutatakse transpordisektoris tarbitud kõigi biokütuste, biomasskütuste ning muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste summana. Siiski võetakse muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelaid ja gaasilisi transpordikütuseid, mis on toodetud taastuvelektrist, lõike 1 esimese lõigu punkti a kohases arvutuses arvesse üksnes liikmesriigis taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia koguse arvutamisel;
- b) transpordisektori energia lõpptarbimise arvutamisel kasutatakse transpordikütuste energiasisalduse väärtusi, mis on esitatud III lisas. III lisas loetlemata transpordikütuste energiasisalduse määramiseks kasutavad liikmesriigid asjakohaseid Euroopa standardorganisatsiooni standardeid kütuste kütteväärtuste määramiseks. Kui Euroopa standardorganisatsioonis ei ole selleks otstarbeks standardeid vastu võetud, kasutavad liikmesriigid vastavaid Rahvusvahelise Standardorganisatsiooni (ISO) standardeid.

5. Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal arvutatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia summaarse lõpptarbimisena, jagatuna kõikidest energiaallikatest toodetud energia summaarse lõpptarbimisega, ning seda väljendatakse protsendina.

Käesoleva lõike esimese lõigu kohaldamisel kohandatakse käesoleva artikli lõike 1 esimeses lõigus osutatud summat vastavalt artiklitele 8, 10, 12 ja 13.

Liikmesriigi summaarse energia lõpptarbimise arvutamisel, et hinnata mil määral liikmesriik täidab käesolevas direktiivis sätestatud eesmärgi ja soovituslikku trajektoori, loetakse, et lennundussektoris tarbitud energia kogus ei moodusta protsentuaalselt selle liikmesriigi summaarsest energia lõpptarbimisest rohkem kui 6,18 %. Küprose ja Malta puhul loetakse, et lennundussektoris tarbitud energia kogus ei moodusta protsentuaalselt nende liikmesriikide summaarsest energia lõpptarbimisest rohkem kui 4,12 %.

6. Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu arvutamisel kasutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1099/2008 sätestatud meetodeid ja mõisteid.

Liikmesriigid tagavad nimetatud valdkondlike ja üldiste osakaalude arvutamiseks kasutatud statistilise teabe ühtsuse ja kõnealuse määru alusel komisjonile esitatud statistilise teabe ühtsuse.

*Artikkel 8***Liidu taastuenergia arendusplatvorm ja liikmesriikide vahelised statistilised ülekanded**

1. Liikmesriigid võivad kokku leppida teatud koguse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia statistilises ülekandmises ühest liikmesriigist teise. Ülekantud kogus
  - a) arvatakse maha taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kogusest, mida võetakse arvesse ülekandva liikmesriigi taastuenergia osakaalu arvutamisel käesoleva direktiivi kohaldamisel, ning
  - b) lisatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kogusele, mida võetakse arvesse ülekannet vastu võtva liikmesriigi taastuenergia osakaalu arvutamisel käesoleva direktiivi kohaldamisel.
2. Selleks et aidata saavutada käesoleva direktiivi artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu eesmärki ja iga liikmesriigi panust selle eesmärgi saavutamisse kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 3 lõikega 2 ning et hõlbustada statistilisi ülekandeid vastavalt käesoleva artikli lõikele 1, loob komisjon liidu taastuenergia arendusplatvormi (edaspidi „arendusplatvorm“). Liikmesriigid võivad vabatahtlikkuse alusel sisestada arendusplatvormi iga-aastaseid andmeid oma riikliku panuse kohta liidu eesmärgi saavutamisse või sihttasemeid, mis on kehtestatud määrusega (EL) 2018/1999 edusammude jälgimiseks, sealhulgas kõnealuse panuse eeldatava puudujäägi või eeldatava ületamise suurus, ja indikatsioone hinna kohta, millega nad oleksid nõus ülemäärase taastuvatest energiaallikatest toodetud energia teisest liikmesriigist või teise liikmesriiki üle kandma. Nende ülekannete hind määratakse kindlaks igaüksikjuhul eraldi, tuginedes arendusplatvormi nõudluse ja pakkumise ühitamise mehhanismile.
3. Komisjon tagab, et arendusplatvorm on võimeline ühitama selliste taastuvatest energiaallikatest toodetud energiakoguste nõudluse ja pakkumise, mida võetakse arvesse liikmesriigi taastuenergia osakaalu arvutamisel, tuginedes hindadele või muudele kriteeriumidele, mille on kindlaks määranud liikmesriik, kes ülekandega nõustub.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 35 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi, luues arendusplatvormi ning sätestades käesoleva artikli lõikes 5 osutatud ülekannete lõpuleviimise tingimused.

4. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud kokkuleppeid võib sõlmida üheks või mitmeks kalendriaastaks. Kokkulepetest teavitatakse komisjoni või viimistletakse need arendusplatvormil hiljemalt 12 kuud pärast iga aasta lõppu, mille jooksul need kehtivad. Komisjonile saadetakse teave sisaldab asjaomase energia kogust ja hinda. Arendusplatvormil lõpule viidud ülekannete puhul avalikustatakse osapooled ja teave konkreetse ülekande kohta.
5. Ülekanne jõustub siis, kui kõik ülekandesse kaasatud liikmesriigid on komisjoni ülekandest teavitanud või pärast seda, kui arendusplatvormil on täidetud kõik kliiringutingimused.

*Artikkel 9***Liikmesriikide ühisprojektid**

1. Kaks või enam liikmesriiki võivad teha koostööd igat liiki ühisprojektides, mis on seotud taastuvatest energiaallikatest elektri-, soojus- või jahutusenergia tootmisega. Selline koostöö võib hõlmata eraettevõtjaid.
2. Liikmesriigid teatavad komisjonile oma territooriumil pärast 25. juunit 2009 käivitatud ühisprojektis või suurendatud võimsuse abil käitises, mis on pärast nimetatud kuupäeva renoveeritud, taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri-, soojus- või jahutusenergia osa või koguse, mida tuleb võtta arvesse teise liikmesriigi taastuenergia osakaalu arvestamisel käesoleva direktiivi kohaldamisel.
3. Lõikes 2 osutatud teates:
  - a) kirjeldatakse kavandatavat käitist või nimetatakse renoveeritud käitis;

- b) täpsustatakse käitises toodetud elektri-, soojus- ja jahutusenergia osa või kogust, mida tuleb võtta arvesse teise liikmesriigi taastuvenergia osakaalu arvestuses;
  - c) nimetatakse liikmesriik, kelle kasuks teade on tehtud, ning
  - d) täpsustatakse tervete kalendriaastate kaupa ajavahemikku, mille jooksul käitises taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri-, soojus- või jahutusenergiat tuleb teise liikmesriigi taastuvenergia osakaalu arvestuses arvesse võtta.
4. Käesolevas artiklis osutatud ühisprojekti kestus võib ulatuda 2030. aastast kaugemale.
5. Käesoleva artikli kohast teadet ei muudeta ega võeta tagasi ilma teadet koostava liikmesriigi ja lõike 3 punkti c kohaselt nimetatud liikmesriigi ühise kokkuleppeta.
6. Asjaomaste liikmesriikide taotluse korral hõlbustab komisjon liikmesriikidevaheliste ühisprojektide loomist, eelkõige sihipärase tehnilise abiga ja projektide väljatöötamise toetamisega.

Artikkel 10

Liikmesriikide ühisprojektide tulemused

1. Kolme kuu jooksul alates artikli 9 lõike 3 punktis d osutatud ajavahemikku kuuluva iga aasta lõpust esitab artikli 9 kohase teate koostanud liikmesriik teatise, milles esitatakse:
- a) kõnealuse aasta jooksul taastuvatest energiaallikatest toodetud kogu elektri-, soojus- või jahutusenergia nende käitiste kaupa, mille kohta esitati artikli 9 kohane teade, ning
  - b) kõnealuse aasta jooksul taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri-, soojus- või jahutusenergia selliste käitiste kaupa, mida tuleb käsitleda teise liikmesriigi taastuvenergia osakaalu arvestuses vastavalt teates esitatud tingimustele.
2. Teate koostanud liikmesriik saadab teatise liikmesriigile, kelle kasuks teade on tehtud, ja komisjonile.
3. Käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleb taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri-, soojus- või jahutusenergia kogus, millest on lõike 1 punkti b kohaselt teavitatud:
- a) lahutada sellest taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri-, soojus- või jahutusenergia kogusest, mida võetakse arvesse, kui arvutatakse lõike 1 kohase teatise välja andnud liikmesriigi taastuvenergia osakaalu, ning
  - b) liita sellele taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri-, soojus- või jahutusenergia kogusele, mida võetakse arvesse, kui arvutatakse lõike 2 kohaselt teatise saanud liikmesriigi taastuvenergia osakaalu.

Artikkel 11

Liikmesriikide ja kolmandate riikide ühisprojektid

1. Üks või mitu liikmesriiki võivad teha koostööd ühe või mitme kolmanda riigiga igat liiki ühisprojektides, mis on seotud taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmisega. Sellises koostöös võivad osaleda eraettevõtjad ja selle käigus järgitakse täiel määral rahvusvahelist õigust.
2. Kolmandas riigis taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiat võetakse liikmesriikide taastuvenergia osakaalu arvutamisel arvesse üksnes juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:
- a) elektrienergia on tarbitud liidus, mida loetakse täidetuks kui:
    - i) päritoluriigi, sihtriigi ja asjakohasel juhul iga kolmandast riigist transiitriigi kõik vastutavad põhivõrguettevõtjad on arvesse võetud elektrienergiaga ekvivalentselt elektrienergia kogusele määratud ühendusvõimsuse;

- ii) võrkudevahelise ühenduse liidupoolne vastutav põhivõrguettevõtja on arvesse võetud elektrienergiaga ekvivalentse elektrienergia koguse bilansigraafikus kindlalt registreerinud ning
  - iii) nominaalvõimsus ja taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tootmine punktis b osutatud käitises kehtivad sama ajavahemiku kohta;
- b) elektrienergia on toodetud käitises, mis alustas tegevust pärast 25. juunit 2009, või suurendatud võimsuse abil käitises, mis renoveeriti pärast nimetatud kuupäeva lõikes 1 osutatud ühisprojekti raames;
- c) toodetud ja eksporditud elektrienergia ei ole kolmanda riigi toetuskava kaudu saanud muud toetust kui käitisele antud investeeringutoetus ning
- d) elektrienergia on toodetud kooskõlas rahvusvahelise õigusega kolmandas riigis, mis on allkirjastanud Euroopa Nõukogu inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni või inimõiguste alased rahvusvahelised konventsioonid või lepingud.
3. Lõike 4 kohaldamisel võivad liikmesriigid taotleda komisjonilt luba võtta arvesse kolmandas riigis toodetud ja tarbitud taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiat liikmesriigi ja kolmanda riigi vahelise sellise võrkudevahelise ühenduse ehitamise tõttu, millel on pikk käivitusae, kui on täidetud järgmised tingimused:
- a) võrkudevahelise ühenduse ehitamist alustatakse enne 31. detsembrit 2026;
  - b) võrkudevahelist ühendust ei ole võimalik käivitada enne 31. detsembrit 2030;
  - c) võrkudevahelist ühendust on võimalik käivitada enne 31. detsembrit 2032;
  - d) pärast võrkudevahelise ühenduse käivitamist toimub selle kaudu taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia eksport liitu vastavalt lõikele 2;
  - e) taotlus on seotud ühisprojektiga, mille puhul täidetakse lõike 2 punktides b ja c sätestatud kriteeriume ning mille raames kasutatakse ühendust pärast selle käivitamist, ja elektrienergia kogusega, mis ei ületa pärast võrkudevahelise ühenduse käivitamist liitu eksporditavat kogust.
4. Komisjonile teatatakse kolmanda riigi territooriumil asuvas käitises toodetud elektrienergia osa või kogus, mida tuleb võtta arvesse ühe või mitme liikmesriigi energia osakaalu puhul käesoleva direktiivi kohaldamisel. Kui kaasatud on rohkem kui üks liikmesriik, teatatakse komisjonile nimetatud osa või koguse jaotus liikmesriikide vahel. Nimetatud osa või kogus ei tohi ületada liitu tegelikult eksporditud ja liidus tarbitud osa või kogust, ning peab vastama artikli lõike 2 punkti a alapunktides i ja ii osutatud kogusele ja kõnealuse lõike punktis a sätestatud tingimustele. Teate esitavad kõik liikmesriigid, kelle riikliku üldeesmärgi kasuks elektrienergia osa või kogust tuleb arvestada.
5. Lõikes 4 osutatud teates:
- a) kirjeldatakse kavandatavat käitist või nimetatakse renoveeritud käitist;
  - b) täpsustatakse käitises toodetud elektrienergia osa või kogust, mida tuleb võtta arvesse teise liikmesriigi taastuenergia osakaalu arvestuses, ning ka sellele vastav rahastamiskord, mille kohta kehtivad konfidentsiaalsusnõuded;
  - c) täpsustatakse tervete kalendriaastate kaupa ajavahemik, mille jooksul elektrienergiat tuleb võtta arvesse liikmesriigi taastuenergia osakaalu arvestuses, ning
  - d) lisatakse punktide b ja c kohta selle kolmanda riigi kirjalik tõend, kelle territooriumil käitis tegevust alustab, ning indikatsioon käitises toodetud ja siseturul kasutatava elektrienergia osa või koguse kohta.
6. Käesolevas artiklis osutatud ühisprojekti kestus võib ulatuda 2030. aastast kaugemale.
7. Käesoleva artikli kohast teadet ei muudeta ega võeta tagasi ilma teadet koostava liikmesriigi ja lõike 5 punkti d kohaselt ühisprojekti tõendanud kolmanda riigi ühise kokkuleppeta.

8. Liikmesriigid ja liit ergutavad energiaühenduse asjaomaseid organeid võtma kooskõlas energiaühenduse asutamislepinguga vajalikke meetmeid, et lepinguosaliselised saaksid kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud liikmesriikide vahelist koostööd käsitlevaid sätteid.

Artikkel 12

Liikmesriikide ja kolmandate riikide ühisprojektide tulemused

1. 12 kuu jooksul alates artikli 11 lõike 5 punkti c kohaselt täpsustatud ajavahemikku kuuluva iga aasta lõpust esitab teate koostanud liikmesriik teatise, milles esitatakse:
  - a) kõnealuse aasta jooksul käitise poolt, mille suhtes esitati artikli 11 kohane teade, taastuvatest energiaallikatest toodetud kogu elektrienergia;
  - b) aasta jooksul taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia käitise poolt, mida tuleb käsitleda tema taastuenergia osakaalu arvestuses vastavalt artiklis 11 osutatud teates esitatud tingimustele, ning
  - c) tõend artikli 11 lõikes 2 sätestatud tingimuste järgimise kohta.
2. Lõikes 1 osutatud liikmesriik saadab teatise komisjonile ja kolmandale riigile, kes on projekti tõendanud kooskõlas artikli 11 lõike 5 punktiga d.
3. Selleks et arvutada taastuenergia osakaal vastavalt käesolevale direktiivile, liidetakse lõike 1 punkti b kohaselt teavitatud taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kogus sellele taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kogusele, mida võetakse arvesse, kui arvutatakse teatise välja andnud liikmesriigi taastuenergia osakaalu.

Artikkel 13

Ühised toetuskavad

1. Ilma et see piiraks artiklis 5 sätestatud liikmesriikide kohustuste täitmist, võivad kaks või enam liikmesriiki vabatahtlikult otsustada oma riiklikud toetuskavad ühendada või neid osaliselt koordineerida. Sellisel juhul võidakse ühe osaleva liikmesriigi territooriumil taastuvatest energiaallikatest toodetud energia teatud kogust käsitleda teise osaleva liikmesriigi taastuenergia osakaalu saavutamise arvestuses, kui asjaomane liikmesriik:
    - a) teeb ühes liikmesriigis taastuvatest energiaallikatest toodetud energia teatud koguse statistilise ülekande teise liikmesriiki kooskõlas artikliga 8 või
    - b) kehtestab osalevate liikmesriikide vahel kokku lepitud jaotuseeskirja, millega eraldatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kogused osalevate liikmesriikide vahel.
- Esimese lõigu punktis b osutatud jaotuseeskirjast teavitatakse komisjoni hiljemalt kolm kuud pärast esimese aasta lõppu, mil jaotuseeskiri jõustus.
2. Kolme kuu jooksul alates iga aasta lõpust esitab iga lõike 1 teise lõigu kohaselt komisjoni teavitatud liikmesriik teatise, milles esitatakse aasta jooksul taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri-, soojus- või jahutusenergia üldkogus, mille kohta jaotuseeskirja rakendatakse.
  3. Selleks et arvutada taastuenergia osakaal vastavalt käesolevale direktiivile, jaotatakse kooskõlas lõikega 2 teatatud taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri-, soojus- või jahutusenergia kogus ümber asjaomaste liikmesriikide vahel kooskõlas teavitatud jaotuseeskirjaga.
  4. Komisjon levitab suuniseid ja parimaid tavasid ning asjaomaste liikmesriikide taotlusel hõlbustab ühiste toetuskavade loomist liikmesriikide vahel.

*Artikkel 14***Võimsuse suurenemine**

Artikli 9 lõike 2 ja artikli 11 lõike 2 punkti b kohaldamisel käsitatakse käitise võimsuse suurenemisest tingitud taastuvatest energiaallikatest toodetud energia ühikuid viisil, nagu need oleksid toodetud eraldi käitistes, mis alustasid tegevust hetkel, mil võimsuse suurenemine aset leidis.

*Artikkel 15***Haldusmenetlused, õigusaktid ja eeskirjad**

1. Liikmesriigid tagavad, et kõik loa-, sertifitseerimis- ja litsentsimismenetlusi käsitlevad siseriiklikud õigusnormid, mida kohaldatakse taastuvatest energiaallikatest elektri-, soojus- või jahutusenergia tootmisega tegelevate ettevõtete ning nendega seotud ülekande- ja jaotusvõrkude suhtes, protsesside suhtes, millega biomass muundatakse biokütuseks, vedelaks biokütuseks, biomasskütuseks või muudeks energiatoodeteks, ning muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste suhtes, on proportsionaalsed ja vajalikud ning aitavad rakendada energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet.

Liikmesriigid võtavad eelkõige asjakohased meetmed, et tagada järgmine:

- a) haldusmenetlusi on asjakohasel haldustasandil tõhustatud ja kiirendatud ning esimeses lõigus osutatud menetluste jaoks on kehtestatud prognoositavad tähtajad;
- b) lubade andmist, sertifitseerimist ja litsentsimist käsitlevad õigusnormid on objektiivsed, läbipaistavad ja proportsionaalsed, ei tee vahet taotlejate vahel ning võtavad täiel määral arvesse iga taastuvenegiatehnoloogia eripära;
- c) tarbijate, planeerijate, arhitektide, ehitajate ning seadmete ja süsteemide paigaldajate ning tarnijate makstavad haldustasud on läbipaistvad ja kulupõhised ning
- d) detsentraliseeritud seadmete ning taastuvatest energiaallikatest energia tootmise ja salvestamise jaoks on kehtestatud lihtsustatud ja vähem koormavad loamenetlused, sh lihtloa menetlus.

2. Liikmesriigid määratlevad selgelt kõik tehnilised kirjeldused, millele taastuvenegia seadmed ja süsteemid peavad vastama, et saada toetuskavades toetust. Kui on olemas Euroopa standardid, sealhulgas ökomärgised, energiamärgised ja muud Euroopa standardiasutuste vastu võetud tehnilised võrdlussüsteemid, väljendatakse kõnealuseid tehnilisi kirjeldusi vastavalt kõnealustele standarditele. Tehniliste kirjeldustega ei nähta ette seadmete ja süsteemide sertifitseerimise kohta ning need ei tohi takistada siseturu nõuetekohast toimimist.

3. Liikmesriigid tagavad, et nende pädevad asutused riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil lisavad linnataristu, tööstus-, kaubandus- ja elamupiirkondade ning energiataristu, sealhulgas elektri-, kaugkütte- ja kaugjahutus-, gaasi- ja alternatiivkütusevõrkude planeerimisel, sealhulgas esialgsel ruumilisel planeerimisel, projekteerimisel, ehitamisel ja renoveerimisel, sätted taastuvenegia, sealhulgas oma tarbeks ja taastuvenegiakogukondade toodetud taastuvenegia lõimimise ja kasutuselevõtu, ning vältimatult tekkiva heitsoojus- ja heitjahutusenergia kasutamise kohta. Eelkõige ergutavad liikmesriigid kohalikke ja piirkondlikke haldusasutusi lisama taastuvatest energiaallikatest toodetava kütte ja jahutuse asjakohasel juhul linnataristu planeerimisse ning konsulteerima võrguoperaatoritega, et kajastada energiatõhususe ja tarbimiskaja programmide ning oma tarbeks toodetud taastuvenegia tarbimist ja taastuvenegiakogukondi käsitlevate konkreetsete sätete mõju ettevõtjate taristu arendamise kavadele.

4. Liikmesriigid sätestavad oma ehitusalastes õigusaktides ja eeskirjades asjakohased meetmed igat liiki taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu suurendamiseks ehitussektoris.

Nimetatud meetmete kehtestamisel või oma toetuskavades võivad liikmesriigid võtta asjakohasel juhul arvesse riigisiseseid meetmeid, mis on seotud oma tarbeks toodetud taastuvenegia tarbimise, kohaliku energiasalvestamise ja energiatõhususe olulise suurenemisega, koostootmisega ning passiivmajade või madal- või nullenergiamaajadega.

Uute ja suuremahulisele renoveerimisele minevate olemasolevate hoonete jaoks sätestavad liikmesriigid oma ehitusalastes õigusaktides ja eeskirjades või mõnel muul samaväärse mõjuga viisil taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise miinimumtaseme, kui see on tehniliselt, funktsionaalselt ja majanduslikult teostatav, võttes arvesse direktiivi 2010/31/EL artikli 5 lõike 2 kohase kulutõhususe arvutuse tulemusi, ning kui see ei mõjuta negatiivselt siseõhku. Liikmesriigid lubavad nende miinimumtasemetega saavutamist muu hulgas tõhusa kaugkütte ja -jahutuse kaudu, mille puhul on olulises osakaalus kasutatud taastuvenergiat ning heitsoojus- ja heitjahutusenergiat.

Esimeses lõigus sätestatud nõuded kehtivad relvajõudude suhtes vaid niivõrd, kui nende kohaldamine ei ole vastuolus relvajõudude tegevuse olemuse ja põhieesmärkidega, ning erandina ei kohaldata neid üksnes sõjaliseks otstarbeks kasutatava materjali suhtes.

5. Liikmesriigid tagavad, et alates 1. jaanuarist 2012 on riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi avaliku sektori uued ja suuremahulisele renoveerimisele minevad olemasolevad hooned käesoleva direktiivi raames teistele eeskujuks. Muu hulgas võivad liikmesriigid lugeda selle kohustuse täidetuks liginullenergiahooneid käsitlevate sätete järgimise korral, nagu nõutakse direktiivis 2010/31/EL, või nähes ette, et üldkasutatavate või korruga nii era- kui ka üldkasutuses olevate hoonete katuseid kasutavad kolmandad isikud taastuvatest energiaallikatest energiat tootvateks paigaldisteks.

6. Liikmesriigid soodustavad oma ehitusalaste õigusaktide ja eeskirjadega selliste kütte- ja jahutussüsteemide ja seadmete kasutamist, mille puhul on energia saadud taastuvatest energiaallikatest ning mille abil saavutatakse märkimisväärne energiasääst. Liikmesriigid kasutavad sel eesmärgil energia- või ökomärgiseid või muid riigi või liidu tasandil välja töötatud asjakohaseid sertifikaate või standardeid, kui need on olemas, ning tagavad piisava teabe ja nõu taastuvate, suure energiatõhususega alternatiivide kohta ning võimalike rahaliste vahendite ja stiimulite kättesaadavuse kohta asendamise korral, et edendada vanade küttesüsteemide kiiremat väljavahetamist ning kooskõlas direktiiviga 2010/31/EL kiiremat üleminekut taastuvenergiat põhinevatele lahendustele.

7. Liikmesriigid hindavad oma riigi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia võimalusi ning heitsoojus- ja heitjahutusenergia kasutamise võimalusi kütte- või jahutusenergia sektoris. Kõnealune hindamine sisaldab asjakohasel juhul madala keskkonnariskiga kasutuselevõtu alade ruumianalüüsi ja võimalusi kasutada väikesemahulisi kodumajapidamisprojekte ning see tehakse esimest korda koos direktiivi 2012/27/EL artikli 14 lõike 1 kohase teise põhjaliku hindamisega, mis tuleb läbi viia 31. detsembriks 2020, ning seejärel põhjalike hindamiste ajakohastamistes.

8. Liikmesriigid hindavad pikaajaliste taastuvelektri ostulepingutega seotud regulatiivseid ja haldustõkkeid ning kõrvaldavad selliste lepingute kasutuselevõtmise põhjendamatud tõkked ja lihtsustavad nende kasutuselevõttu. Liikmesriigid tagavad, et nende lepingute suhtes ei kohaldata ebaproportsionaalseid või diskrimineerivaid menetlusi ega tasusid.

Liikmesriigid kirjeldavad taastuvelektri ostulepingute kasutuselevõtu lihtsustamise poliitikat ja meetmeid lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades ning eduaruannetes vastavalt määrusele (EL) 2018/1999.

Artikkel 16

Loamenetluse korraldus ja kestus

1. Liikmesriigid loovad või määravad ühe või mitu kontaktpunkti. Kontaktpunktid annavad taotluse korral taotlejale juhiseid kogu loa taotlemise ja andmise haldusmenetluse jooksul ning aitavad seda menetlust läbida. Taotlejal ei ole kogu menetluse kestel vaja võtta ühendust rohkem kui ühe kontaktpunktiga. Loamenetlus hõlmab asjakohaseid halduslube taastuvatest energiaallikatest energia tootmise jaamade ja nende võrguga ühendamiseks vajaliku vara ehitamiseks, ajakohastamiseks ja käitamiseks. Loamenetlus hõlmab kõiki menetlusi alates taotluse kättesaamise kinnitamisest kuni lõikes 2 osutatud menetlustulemuste edastamiseni.

2. Kontaktpunkt aitab läbipaistval viisil taotlejal läbida loa taotlemise haldusmenetlust kuni vastutavate ametiasutuste ühe või mitme otsuse kättesaamiseni menetluse lõpus, annab taotlejale kogu vajaliku teabe ja kaasab asjakohasel juhul muid haldusasutusi. Taotlejatel lubatakse esitada asjaomased dokumendid ka digitaalsel kujul.

3. Kontaktpunkt teeb taastuenergia tootmise projektiarendajatele kättesaadavaks menetluste käsiraamatu ja esitab selle ka veebis, käsitledes eraldi ka väikesemahulisi projekte ja oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate projekte. Veebis esitatavas teabes märgitakse taotleja taotluse puhul asjakohane kontaktpunkt. Kui liikmesriigil on rohkem kui üks kontaktpunkt, märgitakse veebis esitatavas teabes taotleja taotluse puhul asjakohane kontaktpunkt.

4. Ilma et see piiraks lõike 7 kohaldamist, ei kesta lõikes 1 osutatud loamenetlus, sealhulgas kõik pädevate asutuste menetlused, elektrijaamade puhul üle kahe aasta. Kui see on põhjendatud erakorraliste asjaoludega, võib nimetatud kaheaastast tähtaega ühe aasta võrra pikendada.

5. Ilma et see piiraks lõikes 7 kohaldamist, ei kesta loamenetlus üle ühe aasta käitiste puhul, mille elektrivõimsus on alla 150 kW. Kui see on põhjendatud erakorralistel asjaoludega, võib nimetatud tähtaega ühe aasta võrra pikendada.

Liikmesriigid tagavad, et vaidluste lahendamise menetlused, sealhulgas asjakohasel juhul alternatiivsed vaidluste lahendamise mehhanismid, on taotlejatele kergesti kättesaadavad ja lihtsad, et lahendada vaidlusi, mis on seotud loamenetlusega ning taastuenergia rajatiste ehitamise ja käitamise lubade väljastamisega.

6. Liikmesriigid lihtsustavad olemasolevate taastuenergiajaamade ajakohastamist, tagades lihtsustatud ja kiire loamenetluse. Loamenetlus ei kesta üle ühe aasta.

Kui see on põhjendatud erakorraliste asjaoludega, näiteks olulised ohutusprobleemid, võib juhul, kui ajakohastamise projekt mõjutab oluliselt võrku või käitise esialgset võimsust, suurust või tõhusust, nimetatud üheaastast tähtaega pikendada ühe aasta võrra.

7. Käesolevas artiklis sätestatud tähtaegu kohaldatakse, ilma et see piiraks liidu keskkonnaõiguse kohaseid kohustusi, kohtulikku edasikaebamist, õiguskaitsevahendeid ega muid kohtumenetlusi ning alternatiivseid vaidluste lahendamise mehhanisme, sh kaebemenetlusi, kohtuväliseid edasikaebamist ja õiguskaitsevahendeid, ning neid tähtaegu võib pikendada selliste menetluste kestuse võrra.

8. Ajakohastamise projektide puhul võivad liikmesriigid kehtestada võrguga liitumiseks lihtloa menetluse, nagu on osutatud artikli 17 lõikes 1. Kui liikmesriigid kehtestavad lihtloa menetluse, on ajakohastamine lubatud pärast teate esitamist asjaomasele asutusele, kui ei eeldata märkimisväärset negatiivset keskkonna- või sotsiaalset mõju. Kõnealune asutus teeb kuue kuu jooksul pärast teate saamist otsuse teate piisavuse kohta.

Kui asjaomane asutus otsustab, et teade on piisav, annab ta loa automaatselt. Kui kõnealune asutus otsustab, et teade ei ole piisav, tuleb taotleda uut luba ja kohaldatakse lõikes 6 osutatud tähtaegu.

Artikkel 17

Lihtloa menetlus võrguga liitumiseks

1. Liikmesriigid kehtestavad võrguga liitumiseks lihtloa menetluse, millega oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate käitised või agregeeritud tootmisüksused ja näidisprojektid, mille elektrivõimsus ei ületa 10,8 kW või selle ekvivalenti muude kui kolme faasiliste ühenduste puhul, ühendatakse võrku pärast jaotusvõrguettevõtjale teate esitamist.

Põhjendatud ohutusprobleemide või süsteemi osade tehnilise sobimatuse tõttu võib jaotusvõrguettevõtja piiratud aja jooksul pärast teate saamist taotletud võrguga liitumise tagasi lükata või pakkuda välja alternatiivse võrgu liitumispunkti. Jaotusvõrguettevõtja positiivse otsuse korral või kui jaotusvõrguettevõtja kuu aja jooksul pärast teavitamist otsust ei ole teinud, võib käitise või agregeeritud tootmisüksuse võrku ühendada.

2. Liikmesriigid võivad lubada lihtloa menetluse kasutamist käitiste või agregeeritud tootmisüksuste puhul, mille elektrivõimsus ületab 10,8 kW ning on kuni 50 kW, tingimusel et säilitatakse võrgu stabiilsus, töökindlus ja ohutus.

*Artikkel 18***Teavitamine ja koolitus**

1. Liikmesriigid tagavad, et toetusmeetmeid käsitlev teave tehakse kättesaadavaks kõigile asjaomastele osalejatele, näiteks tarbijatele, sealhulgas madala sissetulekuga, majanduslikult ebakindlas olukorras olevatele tarbijatele, oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbijatele, taastuvenergiakogukondadele, ehitajatele, paigaldajatele, arhitektidele ning selliste kütte-, jahutus- ja elektriseadmete ja -süsteemide ning sõidukite tarnijatele, mis sobivad taastuvenergia kasutamiseks ning mida saab kasutada intelligentsetes transpordisüsteemides.
2. Liikmesriigid tagavad, et seadmete või süsteemide tarnija või pädev asutus teeb kättesaadavaks teabe taastuvatest energiaallikatest toodetud soojus-, jahutus- ja elektrienergiat kasutavate seadmete ja süsteemide netotulu, kulude ja energiatõhususe kohta.
3. Liikmesriigid tagavad, et sertifitseerimiskavad või samaväärsed kvalifitseerimiskavad on kättesaadavad biomassil töötavate väikeste katelde ja ahjude, fotogalvaanilise päikeseenergia ja päikese soojusenergia süsteemide, maasoojusel põhinevate süsteemide ning soojuspumpade paigaldajate jaoks. Kui see on kohane, võivad kõnealused kavad võtta arvesse olemasolevaid kavasid ja struktuure ning need põhinevad IV lisas sätestatud kriteeriumidel. Iga liikmesriik tunnustab teistes liikmesriikides kõnealuste kriteeriumide kohaselt antud sertifikaate.
4. Liikmesriigid teevad üldsusele kättesaadavaks teabe lõikes 3 osutatud sertifitseerimiskavade või samaväärsete kvalifitseerimiskavade kohta. Liikmesriigid võivad teha üldsusele kättesaadavaks ka lõike 3 kohaselt kvalifitseeritud või sertifitseeritud paigaldajate nimekirja.
5. Liikmesriigid tagavad, et kõigile asjaomastele osalejatele, eelkõige planeerijatele ja arhitektidele tehakse kättesaadavaks juhised, et neil oleks võimalik tööstus-, äri- ja elamupiirkondade kavandamisel, projekteerimisel, ehitamisel ja renoveerimisel nõuetekohaselt kaaluda taastuvate energiaallikate, suure tõhususega tehnoloogiate ning kaugkütte ja -jahutuse optimaalset kombinatsiooni.
6. Kui see on kohane, töötavad liikmesriigid kohalike ja piirkondlike ametiasutuste osalusel välja sobivad teavitus-, teadlikkuse tõstmise, juhendamise- või koolitusprogrammid, et teavitada elanikke sellest, kuidas kasutada oma õigusi aktiivsete tarbijatena, ning kasust ja praktilistest üksikasjadest, sealhulgas tehnilistest ja finantsaspektidest, mis on seotud taastuvatest energiaallikatest toodetud energia arendamise ja kasutamisega, kaasa arvatud oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbimise kaudu või taastuvenergiakogukondade raames.

*Artikkel 19***Taastuvate energiaallikatest toodetud energia päritolutagatised**

1. Selleks et näidata lõpptarbijatele taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu või kogust energiatarnija energiaallikate jaotuses ja lepingute alusel tarbijatele tarnitud energias, kui seda turustatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energiana, tagavad liikmesriigid, et taastuvatest energiaallikatest toodetud energia päritolu on võimalik tagada sellisena, nagu see on sätestatud käesolevas direktiivis, vastavalt objektiivsetele, läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele.
2. Selleks tagavad liikmesriigid, et päritolutagatis antakse välja taastuvatest energiaallikatest toodetud energia tootja taotluse alusel, välja arvatud siis, kui liikmesriigid otsustavad päritolutagatise turuväärtuse arvesse võtmiseks sellist päritolutagatist mitte anda tootjale, kes saab toetuskavast rahalist toetust. Liikmesriigid võivad korraldada päritolutagatiste väljaandmise taastumatutest energiaallikatest toodetud energia puhul. Päritolutagatiste väljaandmisel võib kohaldada minimaalset võimsuspiiri. Päritolutagatise standardühik on 1 MWh. Iga toodetud energiaühiku kohta antakse välja üks päritolutagatis.

Liikmesriigid tagavad, et taastuvatest energiaallikatest toodetud sama energiaühikut võetakse arvesse ainult üks kord.

Liikmesriigid tagavad, et kui tootja saab toetuskavast rahalist toetust, võetakse asjaomases toetuskavas kohaselt arvesse sama tootmise päritolutagatise turuväärtust.

Eeldatavalt on päritolutagatise turuväärtust kohaselt arvesse võetud igal järgmisel juhul:

- a) kui rahaline toetus antakse hankemenetluse või kaubeldavate roheliste sertifikaatide süsteemi raames;
- b) kui päritolutagatise turuväärtust võetakse halduslikult rahalise toetuse tasemes arvesse või
- c) kui päritolutagatise ei anta otse tootjale, vaid tarnijale või tarbijale, kes ostab taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat kas konkurentsitingimustes või pikaajaliste taastuvelektri ostulepingutega.

Päritolutagatise turuväärtuse arvesse võtmiseks võivad liikmesriigid muu hulgas otsustada tootjale päritolutagatise välja anda ja see viivitamata tühistada.

Päritolutagatist ei kasutata tõendamaks liikmesriigi poolt artikli 3 järgimist. Päritolutagatise ülekandmine, kas eraldi või koos energia füüsilise ülekandmisega, ei mõjuta liikmesriikide otsust kasutada statistilisi ülekandeid, ühisprojekte või ühiseid toetuskavasid, et täita artiklis 3 sätestatud, või taastuvatest energiaallikatest toodetud energia summaarse lõpptarbimise arvutamist vastavalt artiklile 7.

3. Lõike 1 kohaldamisel kehtivad päritolutagatiseid 12 kuud pärast asjaomase energiaühiku tootmist. Liikmesriigid tagavad, et kõik päritolutagatiseid, mida ei ole tühistatud, kaotavad kehtivuse hiljemalt 18 kuud pärast energiaühiku tootmist. Liikmesriigid võtavad kehtivuse kaotanud päritolutagatise arvesse energia segajärgi arvutamisel.

4. Seoses lõigetes 8 ja 13 osutatud teabe avaldamisega tagavad liikmesriigid, et energiaettevõtjad tühistavad päritolutagatiseid hiljemalt kuus kuud pärast päritolutagatise kehtivusaja lõppu.

5. Liikmesriigid või määratud pädevad asutused teevad järelevalvet päritolutagatise väljaandmise, ülekandmise ja tühistamise üle. Määratud pädevate asutuste piirkondlikud vastutusala ei kattu ja nad on tootmise, kauplemise ja tarnimisega seotud tegevustest sõltumatud.

6. Liikmesriigid või määratud pädevad asutused seavad sisse asjakohased mehhanismid tagamaks, et päritolutagatiseid antakse välja, kantakse üle ja tühistatakse elektrooniliselt ning et need on täpsed, usaldusväärsed ja pettusekindlad. Liikmesriigid ja määratud pädevad asutused tagavad, et nende kehtestatud nõuded vastavad standardile CEN - EN 16325.

7. Päritolutagatise täpsustatakse vähemalt:

- a) energiaallikas, millest energia toodeti, ning tootmise algus- ja lõppkuupäev;
- b) kas see on seotud:
  - i) elektrienergiaga;
  - ii) gaasiga, sealhulgas vesinikuga, või
  - iii) soojus- või jahutusenergiaga;
- c) selle käitise nimi, asukoht, liik ja võimsus, kus energia toodeti;
- d) kas käitis on saanud investeringutoetust ning kas energiaühik on saanud muul viisil toetust riikliku toetuskava kaudu, ja toetuskava liik;
- e) kuupäev, mil käitis alustas tegevust, ning
- f) väljaandmise kuupäev ja riik ning kordumatu identifitseerimisnumber.

Käitiste puhul, mille võimsus on alla 50 kW, võib päritolutagatises esitada lihtsustatud teabe.

8. Kui elektrienergia tarnija peab tõendama taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu või kogust oma energiaallikate jaotuses vastavalt direktiivi 2009/72/EÜ artikli 3 lõike 9 punktile a, peab ta selleks kasutama päritolutagatise, välja arvatud:

- a) mittejälgitavatele kaubanduslikele pakkumistele (kui selliseid pakkumisi on tehtud) vastava energiaallikate jaotuse osakaalu puhul, mille korral tarnija võib kasutada segajääki, või
- b) kui liikmesriik otsustab päritolutagatist mitte anda tootjale, kes saab toetuskavast rahalist toetust.

Kui liikmesriigid on korraldanud päritolutagatiste väljaandmise muude energialiikide puhul, kasutavad tarnijad avaldamiseks tarnitud energiale vastavat liiki päritolutagatise. Direktiivi 2012/27/EL artikli 14 lõike 10 kohaselt loodud päritolutagatise võib kasutada selleks, et täita tõhusas elektri- ja soojusenergia koostootmisjaamas toodetud elektrienergia koguse tõendamise nõudeid. Käesoleva artikli lõike 2 kohaldamisel, kui elektrienergia on toodetud tõhusa koostootmisega taastuvatest energiaallikatest, võib välja anda ainult ühe päritolutagatise, milles täpsustatakse mõlemad näitajad.

9. Liikmesriigid tunnustavad teiste liikmesriikide poolt käesoleva direktiivi kohaselt välja antud päritolutagatise ainsa tõendina lõikes 1 ja lõike 7 esimese lõigu punktides a–f osutatud asjaolude tõendamiseks. Liikmesriik võib päritolutagatise tunnustamisest keelduda üksnes juhul, kui tal on hästi põhjendatud kahtlused selle täpsuse, usaldusväärsuse või tõelevastavuse suhtes. Liikmesriik teatab komisjonile sellisest keeldumisest ja selle põhjendusest.

10. Kui komisjon leiab, et päritolutagatise tunnustamisest keeldumine ei ole põhjendatud, võib komisjon vastu võtta otsuse, millega nõutakse, et asjaomane liikmesriik seda tunnustaks.

11. Liikmesriigid ei tunnusta kolmandas riigis välja antud päritolutagatise, välja arvatud juhul, kui liit on kõnealuse kolmanda riigiga sõlminud lepingu selliste päritolutagatiste vastastikuse tunnustamise kohta, mis on välja antud liidu päritolutagatiste süsteemi ja kõnealuses kolmandas riigis kehtestatud võrdväärse päritolutagatiste süsteemi alusel, ja üksnes siis, kui toimub energia vahetu importimine või eksportimine.

12. Liikmesriik võib kooskõlas liidu õigusega kehtestada päritolutagatise kasutamiseks objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad kriteeriumid, täites direktiivi 2009/72/EÜ artikli 3 lõikes 9 sätestatud kohustusi.

13. Komisjon võtab vastu aruande, milles hinnatakse võimalusi luua kogu liitu hõlmav ökomärgis, et edendada uutest kätitistest saadava taastuvenergia kasutamist. Sellise märgise nõuete täitmise tõendamiseks kasutavad tarnijad päritolutagatistes sisalduvat teavet.

Artikkel 20

Juurdepäas võrkudele ja võrkude kasutamine

1. Kui see on kohane, hindavad liikmesriigid gaasivõrgutaristu laiendamise vajadust, et hõlbustada taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi lõimimist.

2. Kui see on kohane, nõuavad liikmesriigid, et nende territooriumil asuvad ülekande- ja jaotusvõrguettevõtjad avaldaksid tehnilised normid kooskõlas direktiivi 2009/73/EÜ artikliga 8, eelkõige seoses võrguühenduste normidega, mis sisaldavad nõudeid gaasi kvaliteedi, lõhnastamise ja surve kohta. Liikmesriigid nõuavad samuti, et ülekande- ja jaotusvõrguettevõtjad avaldaksid taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi võrguga liitumise tariifid, mis põhinevad objektiivsetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel.

3. Vastavalt hindamisele, mis sisaldub määruse (EL) 2018/1999 I lisa kohastes lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades, et selgitada välja, kas käesoleva direktiivi artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu eesmärgi saavutamiseks on vaja taastuvatest energiaallikatest kaugkütte- ja kaugjahutusenergia tootmiseks ehitada uus taristu, võtavad liikmesriigid asjakohasel juhul kaugkütte ja kaugjahutuse taristu arendamiseks vajalikud meetmed, et võimaldada biomassist, päikeseenergiast, ümbritseva keskkonna energiast ja geotermilist energiast kasutatavatest seadmetest ning heitsoojus- ja heitjahutusenergiast pärit kütte ja jahutusenergia tootmise arengut.

Artikkel 21

Oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijad

1. Liikmesriigid tagavad tarbijatele võimaluse hakata käesoleva artikli kohaselt oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijaks.
2. Liikmesriigid tagavad, et oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijatel oleks kas individuaalselt või energiavaendajate kaudu õigus:
  - a) toota taastuenergiat, sealhulgas oma tarbeks, salvestada ja müüa ülemäärast taastuvelektrit, sealhulgas taastuvelektri ostulepingute alusel, elektrienergia tarnijatele ja vastastikuse kauplemise korra alusel, ilma et nende suhtes kohaldataks:
    - i) elektrienergia puhul, mida nad tarbivad võrgust või suunavad võrku, diskrimineerivaid või ebaproportsionaalseid menetlusi ja tasusid ning võrgutasusid, mis ei kajasta kulusid;
    - ii) nende valdusesse jääva taastuvatest energiaallikatest omatoodetud elektrienergia puhul diskrimineerivaid või ebaproportsionaalseid menetlusi ning mis tahes tasusid;
  - b) paigaldada ja käitada oma tarbeks taastuvelektrit tootvate jaamadega kombineeritud elektrisalvestussüsteeme, ilma et nende suhtes kohaldataks kahekordseid tasusid, sealhulgas võrgutasusid salvestatud elektrienergia eest, mis jääb nende valdusesse;
  - c) säilitada oma õigused ja kohustused lõpptarbijana;
  - d) saada omatoodetud ja võrku suunatud taastuvelektri eest tasu, sealhulgas asjakohasel juhul toetuskavade kaudu, mis kajastab võrku suunatud elektrienergia turuväärtust ja milles võidakse arvesse võtta selle pikaajalist väärtust võrgu, keskkonna ja ühiskonna jaoks.
3. Liikmesriigid võivad kohaldada mittediskrimineerivaid ja proportsionaalseid tasusid oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate suhtes nende valdusesse jäävale omatoodetud taastuvelektrile mis tahes järgmisel juhul:
  - a) kui oma tarbeks toodetud taastuvelektrit toetatakse tulemuslikult toetuskavadega, ainult niivõrd, kui võrd ei kahjustata projekti majanduslikku elujõulisust ja asjaomase toetuse stimuleerivat mõju;
  - b) alates 2026. aasta 1. detsembrist, kui oma tarbeks toodetava taastuenergia käitiste üldine osakaal on suurem kui 8 % liikmesriigi elektritootmise koguvõimsusest ja kui liikmesriigi reguleeriva asutuse avatud, läbipaistva ning kaasava menetlusena läbi viidud tasuvusanalüüs näitab, et lõike 2 punkti a alapunkti ii sätte põhjustab kas märkimisväärse ja ebaproportsionaalselt suure koormuse elektrisüsteemi pikaajalisele rahalisele jätkusuutlikkusele või loob suurema stiimuli, kui oleks objektiivselt vajalik taastuenergia kulutõhusaks kasutuselevõtmiseks, ning et sellist koormust või stiimulit ei ole võimalik vähendada muude asjakohaste meetmete võtmise abil, või
  - c) kui omatoodetud taastuvelekter on toodetud käitistes, mille elektri koguvõimsus on suurem kui 30 kW.
4. Liikmesriigid tagavad, et oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijad, kes asuvad samas hoones, sealhulgas kortermajades, võivad osaleda ühiselt lõikes 2 osutatud tegevustes ja neil on lubatud korraldada nende tootmiskohas või tootmiskohtades toodetud taastuenergia omavahelist jagamist, ilma et see piiraks võrgutasusid ja muid asjakohaseid tasusid, lõive ja makse, mida kohaldatakse iga oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbija suhtes. Liikmesriigid võivad teha vahet individuaalsetel oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate ja ühiselt oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate vahel. Iga seesugune eristamine peab olema proportsionaalne ja põhjendatud.
5. Oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbija käitise omanik võib olla kolmas isik või selle paigaldustööd ja käitamist, sealhulgas mõõtmisi ja hooldust võib hallata kolmas isik, tingimusel et kolmas isik järgib oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbija juhiseid. Kolmandat isikut ennast ei peeta oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijaks.

6. Liikmesriigid loovad tugiraamistiku, et edendada ja hõlbustada oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbimise arengut, tuginedes hinnangule oma territooriumil ja energiavõrkudes olevate oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbimise põhjendamatute takistuste ja võimaluste kohta. Selles tugiraamistikus

- a) käsitletakse kõigi lõpptarbijate, sealhulgas väikese sissetulekuga ja majanduslikult ebakindlas olukorras olevate leibkondade juurdepääsu oma tarbeks toodetud taastuvenergiale;
- b) käsitletakse projektide rahastamise põhjendamatuid takistusi turul ning meetmeid rahastamisele juurdepääsu hõlbustamiseks;
- c) käsitletakse teisi oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbimise põhjendamatuid regulatiivseid takistusi, sealhulgas üürnike jaoks;
- d) käsitletakse hoonete omanikele suunatud stiimuleid, et nad looksid oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbimise võimalusi, sealhulgas üürnike jaoks;
- e) antakse oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbijatele nende poolt võrku suunatud omatoodetud taastuvelektri jaoks mittediskrimineeriv juurdepääs asjakohastele olemasolevatele toetuskavadele ja kõikidele elektrituru segmentidele;
- f) tagatakse, et oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbijad panustavad elektrienergia võrku suunamisel piisavalt ja tasakaalustatud viisil süsteemi üldkulude jagamisse.

Liikmesriigid lisavad kokkuvõtte tugiraamistiku raames võetavatest poliitika- ja muudest meetmetest ning hinnangu nende rakendamise kohta määruse (EL) 2018/1999 kohastesse lõimitud riiklikesse energia- ja kliimakavadesse ning eduaruannetesse.

7. Käesolev artikkel ei piira ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist.

Artikkel 22

Taastuvenergiakogukonnad

1. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijatel, eelkõige kodutarbijatel, on õigus osaleda taastuvenergiakogukonnas, säilitades samal ajal oma õigused või kohustused lõpptarbijana ning ilma et neile kohaldataks põhjendamatuid või diskrimineerivaid tingimusi või menetlusi, mis takistaks nende taastuvenergiakogukonnas osalemist, tingimusel et eraettevõtjate puhul ei ole nende osalemine kogukonnas nende peamine äri- või kutsetegevus.

2. Liikmesriigid tagavad, et taastuvenergiakogukondadel on õigus

- a) taastuvenergiat toota, tarbida, salvestada ja müüa, sealhulgas taastuvelektri ostulepingute alusel;
- b) jagada taastuvenergiakogukonna omandis olevate tootmisüksustega toodetud taastuvenergiat kõnealuse taastuvenergiakogukonna sees kooskõlas käesolevas artiklis sätestatud muude nõuetega ning säilitades taastuvenergiakogukonna liikmete õigused ja kohustused tarbijatena;
- c) pääseda mittediskrimineerival viisil kas otse või agregeerimise kaudu kõikidele sobivatele energiaturgudele.

3. Liikmesriigid koostavad hinnangu oma territooriumil taastuvenergiakogukondade arendamise takistuste ja võimaluste kohta.

4. Liikmesriigid loovad tugiraamistiku, mis aitaks edendada ja hõlbustada taastuvenergiakogukondade arendamist. Kõnealune raamistik tagab muu hulgas, et

- a) kaotatakse põhjendamatud regulatiivsed ja haldusalased takistused taastuvenergiakogukondadele;
- b) taastuvenergiakogukondade suhtes, kes tarnivad energiat või pakuvad agregeerimist või muid kaubanduslikke energiateenuseid, kohaldatakse sellise tegevuse jaoks asjakohaseid sätteid;

- c) asjaomane jaotusvõrguettevõtja teeb taastuenergiakogukondadega koostööd, et hõlbustada taastuenergiakogukondades energia ülekandeid;
- d) taastuenergiakogukondade suhtes kohaldatakse õiglasi, proportsionaalseid ja läbipaistvaid menetlusi, sealhulgas registreerimist ja litsentsimismenetlusi, ning kulupõhiseid võrgutasusid, samuti asjakohaseid tasusid, lõive ja makse, tagades, et nad panustavad piisavalt ning õiglasel ja tasakaalustatud viisil süsteemi üldkulude jagamise, kooskõlas riigi pädeva asutuse koostatud läbipaistva tasuvusanalüüsiga hajutatud energiaallikate kohta;
- e) taastuenergiakogukondi koheldakse mittediskrimineerival viisil seoses nende tegevuste, õiguste ja kohustustega lõpptarbijate, tootjate, tarnijate, jaotusvõrguettevõtjate või muude turuosalistena;
- f) taastuenergiakogukondades osalemine on kättesaadav kõikidele tarbijatele, sealhulgas väikese sissetulekuga ja majanduslikult ebakindlas olukorras olevatele leibkondadele;
- g) rahastamisele ja teabele juurdepääsu hõlbustamise vahendid on kättesaadavad;
- h) avaliku võimu asutustele antakse regulatiivset ja suutlikkuse suurendamise toetust taastuenergiakogukondade võimalikustamiseks ja nende asutamiseks, ning asutuste otsese osalemise abistamiseks;
- i) on olemas taastuenergiakogukonnas osalevate tarbijate võrdse ja mittediskrimineeriva kohtlemise reeglid.

5. Lõikes 4 osutatud tugiraamistiku ja selle rakendamise peamised elemendid on määruse (EL) 2018/1999 kohaste liikmesriikide lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade ajakohastatud versioonide ja eduaruannete osad.

6. Liikmesriigid võivad sätestada, et taastuenergiakogukonnad on avatud piiriülesele osalemisele.

7. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, võtavad liikmesriigid toetuskavade väljatöötamisel arvesse taastuenergiakogukondade eripära, et võimaldada neil konkureerida toetuse saamiseks teiste turuosalistega võrdsetel alustel.

Artikkel 23

Taastuenergia kasutamise edendamine küttes ja jahutuses

1. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 kohaldamist, püüab iga liikmesriik selleks, et edendada taastuenergia kasutamist kütte- ja jahutussektoris, igal aastal suurendada taastuenergia osakaalu kõnealuses sektoris soovitusliku 1,3 protsendipunkti võrra, arvatuna aastate 2021–2025 ja 2026–2030 aastase keskmisena, alustades taastuenergia osakaalust kütte- ja jahutussektoris 2020. aastal, väljendatuna osakaaluna liikmesriigi energia lõpptarbijates ja arvatuna vastavalt artiklis 7 sätestatud meetodikale. Kõnealune suurendamine on piiratud soovitusliku 1,1 protsendipunktini liikmesriikides, kus heitsoojus- ja heitjahutusenergiat ei kasutata. Kui see on kohane, peavad liikmesriigid prioriteetseks parimat kättesaadavat tehnoloogiat.

2. Lõike 1 kohaldamisel, kui arvutatakse kõnealuse lõike kohast taastuenergia osakaalu kütte- ja jahutussektoris ning iga-aastasest keskmist suurendamist, iga liikmesriik:

- a) võib arvestada heitsoojus- ja heitjahutusenergiat kuni 40 % ulatuses iga-aastasest keskmisest suurenemisest;
- b) kui tema taastuenergia osakaal kütte- ja jahutussektoris ületab 60 %, võib lugeda, et sellise osakaalu puhul on iga-aastane keskmine suurenemine täidetud, ja
- c) kui tema taastuenergia osakaal kütte- ja jahutussektoris ületab 50 % ja on kuni 60 %, võib lugeda, et sellise osakaalu puhul on pool iga-aastasest keskmisest suurenemisest täidetud.

Kütte- ja jahutussektoris taastuenergiast toodetud energia kasutuselevõtmiseks võetavate meetmete üle otsustamisel võivad liikmesriigid võtta arvesse kulutõhusust, mis peegeldab struktuursete tõkkeid, mis on seotud maagaasi või jahutuse suure osakaaluga või madala asustustihedusega hajaasustusstruktuuriga.

Kui nimetatud meetmetega kaasneks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud iga-aastasest keskmisest suurenemisest madalam tase, teevad liikmesriigid selle avalikuks, näiteks oma lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade eduaruannetes vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artiklile 20, ning esitavad komisjonile põhjenduse, sealhulgas käesoleva lõike teises lõigus osutatud meetmete valiku kohta.

3. Liikmesriigid võivad objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide põhjal kehtestada ja teha avalikuks meetmete loetelu, ning määrata ja teha avalikuks rakendusüksused (näiteks kütusetarnijad, riigiasutused või kutseühendused), kes peavad aitama saavutada lõikes 1 osutatud iga-aastase keskmise suurenemise.

4. Liikmesriigid võivad rakendada lõikes 1 osutatud iga-aastast keskmist suurendamist muu hulgas ühe või mitme järgmise võimaluse kaudu:

- a) taastuvenergia või heitsoojus- ja heitjahutusenergia füüsiline lõimimine energiasse ja energia saamiseks kasutatavasse kütusesse, mis kütte- ja jahutussektorisse tarnitakse;
- b) otsesed leevendusmeetmed, nagu taastuvenergiaal põhinevate suure tõhususega kütte- ja jahutussüsteemide paigaldamine hoonetesse või taastuvenergia või heitsoojus- ja heitjahutusenergia kasutamine tööstuslikes kütte- ja jahutussprotsessides;
- c) kaudsed leevendusmeetmed, mille puhul kasutatakse kaubeldavaid sertifikaate, mis tõendavad, et lõikes 1 sätestatud kohustus on täidetud muu ettevõtja, näiteks sõltumatu taastuvenergiatehnoloogia paigaldaja või taastuvenergiatehnoloogia paigaldamisega tegeleva energiategenuste ettevõtja poolt võetavate kaudsete leevendusmeetmete toetamise kaudu;
- d) muud sarnase mõjuga poliitikameetmed, mis aitavad saavutada lõikes 1 osutatud taastuvenergia osakaalu iga-aastast keskmist suurendamist, sealhulgas fiskaalmeetmed või muud rahalised stiimulid.

Kui võetakse ja rakendatakse esimeses lõigus osutatud meetmeid, seavad liikmesriigid eesmärgiks meetmete kättesaadavuse tagamise kõikidele tarbijatele, eelkõige väikese sissetulekuga või majanduslikult ebakindlas olukorras olevatele leibkondadele, kellel ei ole muidu piisavalt algkapitali, et neist meetmetest kasu saada.

5. Liikmesriigid võivad käesoleva artikli lõikes 3 osutatud meetmete rakendamiseks ja seireks kasutada direktiivi 2012/27/EL artiklis 7 sätestatud riiklike energiasäästu kohustuste raames loodud struktuure.

6. Lõike 3 kohaselt määratud üksuste puhul tagavad liikmesriigid, et määratud üksuste panus on mõõdetav ja tõendatav ning et määratud üksused esitavad igal aastal järgmise teabe:

- a) kütte- ja jahutussektorisse tarnitud energia koguhulk;
- b) kütte- ja jahutussektorisse tarnitud taastuvenergia koguhulk;
- c) kütte- ja jahutussektorisse tarnitud heitsoojus- ja heitjahutusenergia hulk;
- d) taastuvenergia ning heitsoojus- ja heitjahutusenergia osakaal kütte- ja jahutussektorisse tarnitud energia koguhulgas ning
- e) taastuvenergiaallika liik.

Artikkel 24

Kaugkütte ja -jahutus

1. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijatele antakse teavet nende kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide energiatõhususe ja taastuvenergia osakaalu kohta kergesti juurdepääsetaval viisil, nt tarnijate veebisaitidel, kord aastas esitatavatel arvetel või taotluse alusel.

2. Liikmesriigid sätestavad vajalikud meetmed ja tingimused, et võimaldada selliste kaugkütte- või kaugjahutussüsteemide tarbijatel, mis ei ole tõhusad kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemid ega ole sellised süsteemid pädeva asutuse heakskiidetud kava kohaselt hiljemalt 2025. aasta 31. detsembril, süsteemist lepingu lõpetamise või muutmise teel lahkuda, et toota taastuvatest energiaallikatest soojus- või jahutusenergiat ise.

Kui lepingu lõpetamine hõlmab süsteemist füüsilist lahkumist, võib sellise lõpetamise seada sõltuvusse süsteemist füüsiliselt lahkumisest tulenevate otseste kulude ning sellise vara amortiseerimata osa hüvitamisest, mis on vajalik asjaomasele kliendile soojuse ja jahutuse pakkumiseks.

3. Liikmesriigid võivad anda lõike 2 kohase süsteemist lepingu lõpetamise või muutmise teel lahkumise õiguse üksnes sellistele tarbijatele, kes suudavad näidata, et soojus- või jahutusenergia kavandatava alternatiivsest allikast tarnimise tulemusena suureneks energiatõhusus märgatavalt. Alternatiivse tarneallika energiatõhusust võib hinnata energiatõhususe sertifikaadi alusel.

4. Liikmesriigid sätestavad vajalikud meetmed, tagamaks, et kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemid aitavad kaasa käesoleva direktiivi artikli 23 lõikes 1 osutatud suurendamisele, rakendades vähemalt ühte kahest järgmisest võimalusest:

a) püüda suurendada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia ning heitsoojus- ja heitjahutusenergia osakaalu kaugküttes ja -jahutuses vähemalt ühe protsendipunkti võrra, arvatuna aastate 2021–2025 ja aastate 2026–2030 aastase keskmisena, alustades taastuvatest energiaallikatest toodetud energia ning heitsoojus- ja heitjahutusenergia osakaalust kaugküttes ja -jahutuses 2020. aastal, väljendatuna osakaaluna energia lõpptarbimises kaugküttes ja -jahutuses, rakendades meetmeid, mis võivad eeldatavasti tagada sellise iga-aastase keskmise suurenemise tavapäraste ilmastikutingimustega aastatel.

Liikmesriigid, kelle taastuvatest energiaallikatest toodetud energia ning heitsoojus- ja heitjahutusenergia osakaal kaugküttes ja -jahutuses ületab 60 %, võivad lugeda, et sellise osakaalu puhul on käesoleva punkti esimeses lõigus osutatud iga-aastane keskmine suurenemine täidetud.

Liikmesriigid sätestavad vajalikud meetmed, et rakendada käesoleva punkti esimeses lõigus osutatud iga-aastast keskmist suurenemist määruse (EL) 2018/1999 I lisa kohastes lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades;

b) tagada, et kaugkütte- või kaugjahutussüsteemide käitajad oleksid kohustatud ühendama taastuvatest energiaallikatest toodetud energia ning heitsoojus- ja heitjahutusenergiast toodetud energia tarnijaid või oleksid kohustatud pakkuma ühendamist ja taastuvatest energiaallikatest ning heitsoojus- ja heitjahutusenergiast toodetud soojus- või jahutusenergia ostmist kolmandast isikust tarnijatelt, tuginedes asjaomase liikmesriigi pädeva asutuse kehtestatud mittediskrimineerivatele kriteeriumidele, kui neil on vaja teha ühte või mitut järgmistest:

i) rahuldada uute klientide nõudlust;

ii) asendada olemasolevat soojus- või jahutusenergia tootmisvõimsust;

iii) suurendada olemasolevat soojus- või jahutusenergia tootmisvõimsust.

5. Kui liikmesriik kasutab lõike 4 punktis b sätestatud võimalust, võib kaugkütte- või kaugjahutussüsteemi käitaja keelduda ühendamisest ning soojus- või jahutusenergia ostmisest kolmandast isikust tarnijalt, kui:

a) süsteemil ei ole vajalikku võimsust heitsoojus- ja heitjahutusenergia, taastuvatest energiaallikatest toodetud soojus- või jahutusenergia või tõhusa koostootmisega toodetud soojus- või jahutusenergia muude tarnete tõttu;

b) kolmandast isikust tarnija soojus- või jahutusenergia ei vasta ühendamiseks ning kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemi töökindlaks ja ohutuks toimimiseks vajalikele tehnilistele näitajatele, või

c) käitaja saab näidata, et juurdepääsu andmine põhjustaks lõpptarbijale kütte või jahutuse kulude ülemäärase tõusu võrreldes peamise kohaliku kütte või jahutusega, millega taastuvast energiaallikast toodetud või heitsoojus- ja heitjahutusenergia konkureeriks.

Liikmesriigid tagavad, et kui kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemi käitaja keeldub vastavalt esimesele lõigule soojus- või jahutusenergia tarnija ühendamisest, esitab kõnealune käitaja lõike 9 kohaselt pädevale asutusele teabe keeldumise põhjuste ning süsteemi ühendamise võimaldamiseks vajalike tingimuste ja meetmete kohta.

6. Kui liikmesriik kasutab lõike 4 punktis b osutatud võimalust, võib ta teha kõnealuse punkti kohaldamisest erandi järgmiste kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide käitajatele:

a) tõhus kaugküte ja -jahutus;

b) tõhus kaugküte ja -jahutus, mis kasutab tõhusat koostootmist;

- c) kaugkütte ja -jahutus, mis pädeva asutuse heakskiidetud kava kohaselt on hiljemalt 31. detsembril 2025 tõhus kaugkütte ja -jahutus;
- d) kaugkütte ja -jahutus, mille summaarne nimisoojusvõimsus on alla 20 MW.
7. Lõike 2 kohaselt süsteemist lepingu lõpetamise või muutmise teel lahkumise õigust võivad kasutada individuaalsed tarbijad, tarbijate moodustatud ühendused või tarbijate nimel tegutsevad isikud. Korterimajade puhul saab süsteemist sel viisil lahkuda üksnes kogu maja korraga kooskõlas kohaldatava elamuõigusega.
8. Liikmesriigid nõuavad, et elektrienergia tootmise ettevõtjad hindaksid koostöös oma piirkonna kaugkütte- või kaugjahutussüsteemide käitajatega vähemalt iga nelja aasta tagant seda, millised on kaugkütte- või kaugjahutussüsteemide võimalused pakkuda tasakaalustamis- ja muid süsteemiteenusi, sealhulgas tarbimiskaja ja taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia ülejäägi salvestamine, ning kas kindlakstehtud võimaluste kasutamine oleks ressursi- ja kulutõhusam kui alternatiivsed lahendused.
9. Liikmesriigid tagavad, et pädev asutus on selgelt määratlenud käesoleva artikli kohased tarbijaõigused ning kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide käitamise normid ning tagab nende täitmise.
10. Liikmesriik ei pea kohaldama käesoleva artikli lõikeid 2–9, kui:
- a) tema kaugkütte ja -jahutuse osakaal on 24. detsembril 2018 2 % soojus- ja jahutusenergia kogutarbimisest või sellest osakaalust väiksem;
- b) tema kaugkütte ja -jahutuse osakaal on kasvanud, moodustades üle 2 %, tänu uue tõhusa kaugkütte ja -jahutuse väljaarendamisele, mis põhineb määruse (EL) 2018/1999 I lisa kohasel lõimitud riiklikul energia- ja kliimakaval või käesoleva direktiivi artikli 15 lõikes 7 osutatud hinnangul, või
- c) käesoleva artikli lõikes 6 osutatud süsteemide osakaal moodustab üle 90 % tema kaugkütte ja -jahutuse kogumüügist.

Artikkel 25

Taastuvate energiaallikate kasutamise edendamine transpordisektoris

1. Selleks et edendada taastuvenergia kasutamist transpordisektoris, peab iga liikmesriik kehtestama kütusetarnijatele kohustuse tagada, et transpordisektoris oleks taastuvenergia osakaal summaarses lõpptarbimises 2030. aastaks vähemalt 14 % (minimaalne osakaal), kooskõlas soovitusliku trajektooriga, mille liikmesriik on kehtestanud ja välja arvanud käesolevas artiklis ning artiklites 26 ja 27 sätestatud meetodika kohaselt. Komisjon hindab kõnealust kohustust, et esitada hiljemalt 2023. aastal seadusandlik ettepanek selle suurendamiseks, kui taastuvenergia tootmiskulud täiendavalt oluliselt vähenevad, kui on vaja täita liidu rahvusvahelisi CO₂-heite vähendamise kohustusi või kui see on põhjendatud energiatarbimise olulise vähenemisega liidus.

Liikmesriigid võivad kütusetarnijatele kõnealuse kohustuse kehtestamisel teha erinevate kütusetarnijate ja erinevate energiakandjate suhtes erandeid või neid eristada, tagades, et võetakse arvesse erinevate tehnoloogiate erinevat väljakujunemise astet ja kulu.

Esimeses lõigus osutatud minimaalse osakaalu arvutamisel liikmesriigid:

- a) võtavad arvesse muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelaid ja gaasilisi transpordikütuseid ka siis, kui neid kasutatakse tavakütuste tootmise vahetootena, ja
- b) võivad võtta arvesse ringlussevõetud süsinikupõhiseid kütuseid.

Esimeses lõigus osutatud minimaalses osakaalus moodustavad IX lisa A osas loetletud lähteainetest toodetud täiustatud biokütused ja biogaas energia lõpptarbimise osana transpordisektoris 2022. aastal vähemalt 0,2 %, 2025. aastal vähemalt 1 % ning 2030. aastal vähemalt 3,5 %.

Liikmesriigid võivad teha erandi, mille kohaselt kütusetarnijad, kes tarnivad elektrikütust või muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelaid ja gaasilisi transpordikütuseid, ei pea nimetatud kütuste puhul täitma IX lisa A osas loetletud lähteainetest toodetud täiustatud biokütuste ning biogaasi minimaalse osakaalu nõuet.

Esimeses ja neljandas lõigus osutatud kohustuse kehtestamisel nendes sätestatud osakaalu saavutamise tagamiseks võivad liikmesriigid muu hulgas kasutada meetmeid, mis on suunatud kogustele, energiasisaldusele või kasvuhoonegaaside heitkogustele, tingimusel et näidatakse ära esimeses ja neljandas lõigus osutatud minimaalse osakaalu saavutamine.

2. Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine, mis tuleneb muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelatest ja gaasilistest transpordikütustest, peab alates 1. jaanuarist 2021 olema vähemalt 70 %.

Hiljemalt 1. jaanuaril 2021 võtab komisjon kooskõlas artikliga 35 vastu delegeeritud õigusakti, et täiendada käesolevat direktiivi, kehtestades ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise miinimumlävendid iga kütuse eripära arvesse võtva olulusringi hindamise kaudu.

Artikkel 26

Toidu- ja söödakultuuridest toodetud biokütuste, vedelate biokütuste ning biomasskütuste erinormid

1. Artiklis 7 osutatud liikmesriigi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia summaarse lõpptarbimise ning artikli 25 lõike 1 esimeses lõigus osutatud minimaalse osakaalu arvutamisel ei tohi transpordisektoris tarbitud, toidu- ja söödakultuuridest toodetud biokütuste, vedelate biokütuste ning biomasskütuste osakaal olla rohkem kui üks protsendipunkt kõrgem kui nende kütuste osakaal kõnealuse liikmesriigi energia lõpptarbimises maantee- ja raudteetranspordi sektoris 2020. aastal ning maksimaalselt 7 % kõnealuse liikmesriigi energia lõpptarbimises maantee- ja raudteetranspordi sektoris.

Kui see osakaal on liikmesriigis alla 1 %, võib seda suurendada kõige rohkem 2 %-ni energia lõpptarbimisest maantee- ja raudteetranspordi sektoris.

Liikmesriigid võivad kehtestada väiksema piirmäära ning teha artikli 29 lõike 1 kohaldamisel vahet toidu- ja söödakultuuridest toodetud erinevatel biokütustel, vedelatel biokütustel ja biomasskütustel, võttes arvesse parimaid kättesaadavaid tõendeid maakasutuse kaudse muutuse mõju kohta. Liikmesriigid võivad näiteks kehtestada väiksema piirmäära õlikultuuridest toodetud biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste osakaalu kohta.

Kui liikmesriigis on transpordisektoris tarbitud, toidu- ja söödakultuuridest toodetud biokütuste, vedelate biokütuste ning biomasskütuste osakaalu piiratud, et see oleks väiksem kui 7 %, või kui liikmesriik otsustab seda osakaalu veelgi piirata, võib kõnealune liikmesriik vastavalt vähendada artikli 25 lõike 1 esimeses lõigus osutatud minimaalset osakaalu maksimaalselt 7 protsendipunkti võrra.

2. Artiklis 7 osutatud liikmesriigi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia summaarse lõpptarbimise ning artikli 25 lõike 1 esimeses lõigus osutatud minimaalse osakaalu arvutamisel ei tohi selliste biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste, mis on toodetud maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga toidu- ja söödakultuuridest, mille kasvatamise ala on märkimisväärselt laienenud suure süsinikubaruga maale, osakaal ületada nende kütuste 2019. aasta tarbimise taset kõnealuses liikmesriigis, välja arvatud juhul, kui need on käesoleva lõike kohaselt sertifitseeritud maakasutuse kaudse muutuse vähese riskiga biokütuste, vedelate biokütuste või biomasskütustena.

Alates 31. detsembrist 2023 kuni 31. detsembrini 2030 kahaneb see piirmäär järk-järgult 0 %ni.

Komisjon esitab hiljemalt 1. veebruaril 2019 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande asjaomaste toidu- ja söödakultuuride tootmise üleilmse laienemise kohta.

Hiljemalt 1. veebruaril 2019 võtab komisjon kooskõlas artikliga 35 vastu delegeeritud õigusakti, et täiendada käesoleva direktiivi, sätestades kriteeriumid maakasutuse kaudse muutuse vähese riskiga biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste sertifitseerimiseks ning selliste maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteainete kindlaksmääramiseks, mille tootmise ala on märkimisväärselt laienenud suure süsinikuvaruga maale. Nimetatud aruanne ja delegeeritud õigusakt tuginevad parimatele kättesaadavatele teaduslikele andmetele.

Hiljemalt 1. septembril 2023 vaatab komisjon parimate kättesaadavate teaduslike andmete põhjal neljandas lõigus osutatud delegeeritud õigusaktis sätestatud kriteeriumid läbi ning võtab kooskõlas artikliga 35 vastu delegeeritud õigusaktid, millega asjakohasel juhul muudetakse neid kriteeriume ning lisatakse trajektoor, mille kohaselt järk-järgult vähendada artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu eesmärkide ja artikli 25 lõike 1 esimeses lõigus osutatud minimaalse osakaalu saavutamiseks selliste biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste panust, mis on toodetud maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteainetest, mille tootmise ala on märkimisväärselt laienenud suure süsinikuvaruga maale.

Artikkel 27

Transpordisektoris taastuenergia minimaalse osakaalu arvutamise reeglid

1. Artikli 25 lõike 1 esimeses ja neljandas lõigus osutatud minimaalsete osakaalude arvutamise suhtes kohaldatakse järgmisi sätteid:

- a) nimetaja, see tähendab tarbimiseks või turul kasutamiseks tarnitud maantee- ja raudteetranspordikütuste energiasalduse arvutamisel võetakse arvesse bensiini, diislikütust, maagaasi, biokütuseid, biogaasi, muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelaid ja gaasilisi transpordikütuseid, ringlussevõetud süsiniku-põhiseid kütuseid ning maantee- ja raudteetranspordi sektorisse tarnitud elektrienergiat;
- b) lugeja, see tähendab artikli 25 lõike 1 esimese lõigu kohaldamisel transpordisektoris tarbitud taastuvatest energiaallikatest toodetud energia koguse energiasalduse arvutamisel võetakse arvesse kõikidesse transpordisektoritesse tarnitud igat liiki taastuvatest energiaallikatest toodetud energia, sealhulgas maantee- ja raudteetranspordi sektorisse tarnitud taastuvelektri energiasaldust. Liikmesriigid võivad võtta arvesse ka ringlussevõetud süsinikupõhiseid kütuseid;

Lugeja arvutamisel on IX lisa B osas esitatud lähteainest toodetud biokütuste ja biogaasi osakaal tarbimiseks või turul kasutamiseks tarnitud transpordikütuste energiasalduses kuni 1,7 %, välja arvatud Küprose ja Malta puhul. Kui see on põhjendatud, võivad liikmesriigid seda piirmäära muuta, võttes arvesse lähteainete kättesaadavust. Iga piirmäära muudatus esitatakse heakskiitmiseks komisjonile;

- c) nii nimetaja kui ka lugeja arvutamisel kasutatakse transpordikütuste energiasalduse väärtusi, mis on esitatud III lisas. Nende transpordikütuste energiasalduse määramiseks, mida ei ole III lisas nimetatud, kasutavad liikmesriigid vastavaid Euroopa standardiorganisatsiooni standardeid kütuste kütteväärtuste määramiseks. Kui Euroopa standardiorganisatsioonis ei ole selleks otstarbeks standardeid vastu võetud, kasutatakse vastavaid ISO standardeid. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 35 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesolevat direktiivi, kohandades III lisas sätestatud transpordikütuste energiasaldust vastavalt teaduse ja tehnika arengule.

2. Näitamaks, et artikli 25 lõikes 1 osutatud minimaalne osakaal on täidetud:

- a) võib IX lisas loetletud lähteainetest toodetud biokütuste ja transpordis kasutatava biogaasi osakaalu saamiseks korrutada nende energiasalduse kahega;
- b) korrutatakse taastuvelektri osakaalu saamiseks selle energiasaldus maanteesõidukitele tarnimise korral neljaga; raudteesõidukitele tarnimise korral võib selle energiasaldust korrutada 1,5-ga;
- c) lennundus- ja merendussektoritesse tarnitud kütuste, välja arvatud toidu- ja söödakultuuridest toodetud kütuste, osakaalu saamiseks korrutatakse nende energiasaldus 1,2-ga.

3. Käesoleva artikli lõike 1 kohasel taastuvelektri osakaalu arvutamisel maantee- ja raudteesõidukitele tarnitud elektrienergia võtavad liikmesriigid arvesse kahte aastat, mis eelnesid aastale, mil elektrienergia tarniti nende territooriumile.

Erandina käesoleva artikli esimesest lõigust võib käesoleva artikli lõike 1 kohasel elektrienergia osakaalu määramisel elektrienergiat, mis on saadud otseühenduse kaudu taastuvelektrit tootva käitise ja mis on tarnitud maanteeõidukitele, võtta täiel määral arvesse kui taastuvelektrit.

Tagamaks, et prognoositav praegusest lähtetasemest suurem elektrienergia nõudluse suurenemine transpordisektoris rahuldatakse täiendava taastuenergia tootmisvõimsusega, töötab komisjon välja raamistiku täiendavuse kohta transpordisektoris ning esitab liikmesriikide lähtetaseme kindlaksmääramise ja täiendavuse mõõtmise erinevad võimalused.

Käesoleva lõike kohaldamisel, kui muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste tootmisel kasutatakse kas vahetult või vahesaaduste tootmiseks elektrienergiat, kasutatakse taastuenergia osakaalu määramiseks taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia keskmist osakaalu tootjariigis, mõõdetuna kaks aastat enne asjaomast aastat.

Elektrienergiat, mis on saadud otseühenduse kaudu taastuvelektrit tootva käitise ja mis on saadud otseühenduse kaudu taastuvelektrit tootva käitise, võib täiel määral arvesse võtta kui taastuvelektrit, kui seda kasutatakse muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste tootmisel, juhul kui käitis:

- a) alustab tegevust hiljem kui muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest vedelaid ja gaasilisi transpordikütuseid tootev käitis või sellega samal ajal ning
- b) ei ole võrku ühendatud või on võrku ühendatud, kuid on võimalik tõendada, et vastav elektrienergia on tarnitud võrgust elektrienergiat võtmata.

Võrgust võetud elektrienergiat võib lugeda täielikult taastuenergiaks, kui elektrienergia on toodetud üksnes taastuvatest energiaallikatest ning taastuenergia omadused ja kõik muud asjakohased kriteeriumid on tõendatud, tagades, et kõnealuse elektrienergia taastuenergia omadusi deklareeritakse ainult üks kord ja ainult ühes lõpptarbimissektoris.

Hiljemalt 31. detsembril 2021 võtab komisjon kooskõlas artikliga 35 vastu delegeeritud õigusakti, et täiendada käesoleva direktiivi, kehtestades üksikasjalikke norme sisaldava liidu metoodika, mille alusel ettevõtjad peavad täitma käesoleva lõike viiendas ja kuuendas lõigus sätestatud nõuded.

Artikkel 28

Muud sätted taastuenergia kohta transpordisektoris

1. Minimeerimaks ohtu, et ühte saadetist deklareeritakse liidus rohkem kui üks kord, tugevdavad liikmesriigid ja komisjon koostööd ning asjakohasel juhul ka teabevahetust riiklike süsteemide vahel ning riiklike süsteemide ja artikli 30 kohaselt kehtestatud vabatahtlike kavade ja tõendajate vahel. Kui ühe liikmesriigi pädev asutus kahtlustab pettust või avastab selle, teavitab ta asjakohasel juhul teisi liikmesriike.

2. Komisjon tagab, et luuakse liidu andmebaas, et oleks võimalik jälgida selliste vedelate ja gaasiliste transpordikütuste päritolu, mida võib arvesse võtta artikli 27 lõike 1 punktis b osutatud lugeja arvutamisel või mida võetakse arvesse artikli 29 esimese lõigu punktide a, b ja c osutatud kohaldamisel, ning liikmesriigid nõuavad, et asjaomased ettevõtjad sisestaksid andmebaasi teabe tehingute ja nimetatud kütuste säästlikkuse näitajate kohta, sealhulgas nende olulusringi jooksul tekkivad kasvuhoonegaaside heitkogused alates nende tootmise kohast kuni kütusetarnijani, kes kütuse turule laseb. Liikmesriik võib luua liidu andmebaasiga seotud riikliku andmebaasi, kui on tagatud sisestatud teabe viivitamatu edastamine andmebaaside vahel.

Kütusetarnijad sisestavad asjaomasesse andmebaasi teabe, mis on vajalik artikli 25 lõike 1 esimeses ja neljandas lõigus sätestatud nõuetele vastavuse kontrollimiseks.

3. Hiljemalt 31. detsembril 2021 võtavad liikmesriigid meetmed, millega tagatakse, et transpordi jaoks on kättesaadavad taastuvatest energiaallikatest toodetud kütused, sealhulgas üldkasutatavad kiirloomispunktid ja muu tankimistaristu, nagu on ette nähtud nende riiklikes poliitikaraamistikes kooskõlas direktiiviga 2014/94/EL.

4. Liikmesriikidel on juurdepääs käesoleva artikli lõikes 2 osutatud liidu andmebaasile. Nad võtavad meetmeid selle tagamiseks, et ettevõtjad sisestavad asjaomasesse andmebaasi õiget teavet. Komisjon nõuab, et kavade puhul, mille suhtes kohaldatakse käesoleva direktiivi artikli 30 lõike 4 kohast otsust, kontrollitaks biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste säästlikkuse kriteeriumidele vastavuse kontrollimisel ka vastavust kõnealusele nõudele. Ta avaldab iga kahe aasta tagant liidu andmebaasist pärit koondteabe vastavalt määruse (EL) 2018/1999 VIII lisale.

5. Hiljemalt 31. detsembril 2021 võtab komisjon kooskõlas artikliga 35 vastu delegeeritud õigusaktid, et täiendada käesolevat direktiivi, sätestades meetodika biokütuse ja transpordis kasutatava biogaasi osakaalu kindlaksmääramiseks juhul, kui biomassi töödeldakse samas protsessis koos fossiilkütustega, ning sätestades meetodika muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste ning ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste kasutamisest tuleneva kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise hindamiseks, millega tagatakse, et heitkoguse ühikuid ei anta vältitud heitkoguste eest, mille seotud CO₂ eest on juba saadud heitkoguse ühik teise õigusnormi alusel.

6. Hiljemalt 25. juuniks 2019 ja seejärel iga kahe aasta tagant vaatab komisjon läbi IX lisa A ja B osas sätestatud lähteainete loetelu, et lisada lähteaineid kooskõlas kolmandas lõigus sätestatud põhimõtetega.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 35 vastu delegeeritud õigusakte IX lisa A ja B osas sätestatud lähteainete loetelu muutmiseks, lähteainete lisamise, mitte väljajätmise teel. Lähteained, mida saab töödelda üksnes kõrgtehnoloogia abil, lisatakse IX lisa A osasse. Lähteained, mida saab väljakujunenud tehnoloogiate abil töödelda biokütusteks või transpordis kasutatavaks biogaasiks, lisatakse IX lisa B osasse.

Kõnealused delegeeritud õigusaktid põhinevad analüüsil, milles hinnatakse võimaliku tooraine potentsiaali biokütuse ja transpordis kasutatava biogaasi tootmise lähteainena, võttes arvesse kõike järgmist:

- a) direktiivis 2008/98/EÜ sätestatud ringmajanduse ja jäätmehierarhia põhimõtteid;
- b) artikli 29 lõigetes 2–7 sätestatud liidu säästlikkuse kriteeriume;
- c) vajadust vältida olulist moonutatavat mõju (kõrval)saaduste, jäätmete või jääkide turule;
- d) potentsiaali aidata fossiilkütuste kasutamisega võrreldes oluliselt vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid, tuginedes heite olelusringi hindamisele;
- e) vajadust vältida negatiivset mõju keskkonnale ja bioloogilisele mitmekesisusele;
- f) vajadust vältida lisanõudluse tekkimist maa järele.

7. Määrusega (EL) 2018/1999 ette nähtud edusammude hindamise kontekstis, mida tehakse iga kahe aasta järel, hindab komisjon hiljemalt 31. detsembriks 2025, kas artikli 25 lõike 1 neljandas lõigus sätestatud, IX lisa A osas loetletud lähteainetest toodetud täiustatud biokütuseid ja biogaasi käsitlev kohustus stimuleerib tõhusalt innovatsiooni ja tagab kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise transpordisektoris. Hindamisel analüüsib komisjon seda, kas nimetatud artikli kohaldamine väldib tõhusalt taastuenergiaalast topeltarvestust.

Kui see on kohane, esitab komisjon ettepaneku artikli 25 lõike 1 neljandas lõigus sätestatud, IX lisa A osas loetletud lähteainetest toodetud täiustatud biokütuseid ja biogaasi käsitleva kohustuse muutmiseks.

Artikkel 29

Biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumid

1. Biokütustest, vedelatest biokütustest ja biomasskütustest toodetud energiat võetakse arvesse käesoleva lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel üksnes siis, kui need vastavad lõigetes 2–7 ja 10 sätestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele:

- a) artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu eesmärgi ja liikmesriikide taastuenergia osakaalu saavutamisse panustamine;

- b) taastuenergia kasutamise kohustuse, sealhulgas artiklis 25 sätestatud kohustuse täitmise hindamine;
- c) biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tarbimise eest rahalise toetuse saamise tingimustele vastamine.

Jäätmetest ja jääkidest (välja arvatud põllumajanduse, vesiviljeluse, kalanduse ja metsanduse jääkidest) toodetud biokütused, vedelad biokütused ja biomasskütused peavad selleks, et neid esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel arvesse võetaks, siiski vastama üksnes lõikes 10 sätestatud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele. Käesolevat lõiku kohaldatakse ka selliste jäätmete ja jääkide suhtes, mis on kõigepealt töödeldud tooteks ning seejärel täiendavalt töödeldud biokütusteks, vedelateks biokütusteks ja biomasskütusteks.

Tahketest olmejäätmetest toodetud elektri-, soojus- ja jahutusenergia puhul ei kohaldata lõikes 10 sätestatud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriume.

Biomasskütused peavad vastama lõigetes 2–7 ja 10 sätestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele juhul, kui neid kasutatakse elektri-, soojus- ja jahutusenergiat või kütust tootvates käitistes, mille summaarne nimisoojusvõimsus on vähemalt 20 MW tahkete biomasskütuste puhul ning mille summaarne nimisoojusvõimsus on vähemalt 2 MW gaasiliste biomasskütuste puhul. Liikmesriigid võivad kohaldada säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriume väiksema summaarse nimisoojusega käitiste suhtes.

Lõigetes 2–7 ja 10 sätestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriume kohaldatakse olenemata biomassi geograafilisest päritolust.

2. Jäätmetest ja põllumajandusmaa (mitte metsa) jääkidest toodetud biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja biomasskütuseid võetakse lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel arvesse üksnes siis, kui ettevõtjatel või riigi ametiasutustel on seire- või halduskavad, et käsitleda mõju pinnase kvaliteedile ja süsinikusaldusele. Mõju seiret ja haldamist käsitlev teave esitatakse artikli 30 lõike 3 kohaselt.

3. Lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel arvesse võetud biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja põllumajanduslikust biomassist toodetud biomasskütuseid ei toodeta toorainest, mis on saadud suure bioloogilise mitmekesisusega maa-alalt, see tähendab maa-alalt, millel 2008. aasta jaanuaris või pärast seda oli üks järgmistest staatustest, olenemata sellest, kas sel maa-alal on kõnealune staatus ka praegu:

- a) põlismets ja muu metsamaa, st looduslike liikidega mets ja muu metsamaa, kus ei ole selgeid märke inimtegevusest ja kus ökoloogilised protsessid ei ole olulisel määral häiritud;
- b) suure bioloogilise mitmekesisusega mets ja muu metsamaa, mis on liigirikas ja rikkumata, või mille asjaomane pädev asutus on tunnistanud suure bioloogilise mitmekesisusega maa-alaks, välja arvatud juhul, kui on tõendatud, et asjaomase tooraine tootmine ei olnud nende looduskaitse-eesmärkidega vastuolus;
- c) maa-alad, mis on määratud:
  - i) õigusaktide alusel või asjakohase pädeva asutuse poolt looduskaitsealadeks või
  - ii) selliste haruldaste, ohustatud või väljasuremisohus ökosüsteemide või liikide kaitse aladeks, mida on tunnustatud rahvusvahelistes lepingutes või mis on kantud valitsusvaheliste organisatsioonide või Rahvusvahelise Looduskaitse Liidu koostatud nimekirjadesse, tingimusel et neid tunnustatakse vastavalt artikli 30 lõike 4 esimesele lõigule,

kui ei esitata tõendeid, et asjaomase tooraine tootmine ei olnud nende looduskaitse-eesmärkidega vastuolus;

d) suure bioloogilise mitmekesisusega üle ühe hektari suurune rohumaa, mis on:

- i) looduslik, st rohumaa, mis inimsekkumiseta jääks rohumaaks ja mis säilitab loodusliku liigilise koostise ja ökoloogilised omadused ning protsessid, või
- ii) mittelooduslik, st rohumaa, mis inimsekkumiseta ei jääks rohumaaks ja mis on liigirikas ja rikkumata, ning mille asjaomane pädev asutus on tunnistanud suure bioloogilise mitmekesisusega maa-alaks, välja arvatud juhul, kui on tõendatud, et tooraine kogumine on vajalik selle kui suure bioloogilise mitmekesisusega rohumaa seisundi säilimiseks.

Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, milles täiendavalt täpsustatakse käesoleva lõike esimese lõigu punktiga d hõlmataivate rohumaaade kindlaksmääramise kriteeriumid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega

4. Lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel arvesse võetud biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja põllumajanduslikust biomassist toodetud biomasskütuseid ei toodeta toorainest, mis on saadud suure süsinikuvaruga maa-alalt, see tähendab maa-alalt, millel 2008. aasta jaanuaris oli üks järgmistest staatustest, ent millel kõnealust staatust enam ei ole:

- a) märgalad, see tähendab pidevalt või suurema osa aastast veega kaetud või veest küllastunud maa-alad;
- b) püsivalt metsastatud alad, see tähendab üle ühe hektari suurused maa-alad, millel on üle viie meetri kõrgused puud, mille võrade liitus on üle 30 %, või mis suudavad *in situ* kõnealuste künnisteni jõuda;
- c) üle ühe hektari suurused maa-alad, millel on üle viie meetri kõrgused puud võrade liitusega 10–30 %, või puud, mis suudavad *in situ* kõnealuste künnisteni jõuda, juhul kui ei esitata tõendeid selle kohta, et maa-ala süsivesinikuvaru enne ja pärast kasutuselevõttu on selline, et kui kasutada V lisa C osas sätestatud meetodikat, on käesoleva artikli lõikes 10 esitatud tingimused täidetud.

Käesolevat lõiget ei kohaldata, kui tooraine hankimise ajal oli maa-alal sama staatus kui 2008. aasta jaanuaris.

5. Lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel arvesse võetud biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja põllumajanduslikust biomassist toodetud biomasskütuseid ei toodeta toorainest, mis on saadud maa-alalt, mis oli 2008. aasta jaanuaris turbaala, kui ei esitata tõendeid selle kohta, et selle tooraine viljelus ja kogumine ei too kaasa varem kuivendamata pinnase kuivendamist.

6. Lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel arvesse võetud biokütused, vedelad biokütused ja metsa biomassist toodetud biomasskütused peavad selleks, et minimeerida bioenergia tootmisel mittesäästlikust tootmisest saadud metsa biomassi kasutamise riski, vastama järgmistele kriteeriumidele:

- a) riigis, kus metsa biomass üles töötati, kehtib siseriiklik või piirkondlik õigus, mida kohaldatakse ülestöötamise piirkonnas, ning kasutusel on seire- ja nõuete täitmise tagamise süsteemid, millega tagatakse, et:
  - i) ülestöötamine on seaduslik;
  - ii) ülestöötatud aladel mets uuendatakse;
  - iii) rahvusvahelise või siseriikliku õiguse alusel või asjakohase pädeva asutuse poolt looduskaitsealadeks määratud maa-alad, sealhulgas märgalad ja turbaalad, on kaitstud;
  - iv) ülestöötamisel võetakse arvesse pinnase kvaliteedi ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamist, et minimeerida negatiivset mõju, ning
  - v) ülestöötamine säilitab metsade pikaajalise tootmisvõime või suurendab seda;
- b) kui käesoleva lõike punktis a osutatud tõendid ei ole kättesaadavad, võetakse biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja metsa biomassist toodetud biomasskütuseid lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel arvesse juhul, kui metsa hankimisala tasandil on kasutusel juhtimissüsteemid, millega tagatakse, et:
  - i) ülestöötamine on seaduslik;
  - ii) ülestöötatud aladel mets uuendatakse;
  - iii) rahvusvahelise või siseriikliku õiguse alusel või asjakohase pädeva asutuse poolt looduskaitsealadeks määratud maa-alad, sealhulgas märgalad ja turbaalad on kaitstud, kui ei esitata tõendeid, et asjaomase tooraine ülestöötamine ei olnud nende looduskaitse-eesmärkidega vastuolus;
  - iv) ülestöötamise käigus võetakse arvesse pinnase kvaliteedi ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamist, et minimeerida negatiivset mõju, ning
  - v) ülestöötamine säilitab metsade pikaajalise tootmisvõime või suurendab seda.

7. Metsa biomassist toodetud biokütused, vedelad biokütused ja biomasskütused, mida võetakse arvesse lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel, vastavad järgmistele maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse kriteeriumidele:

a) metsa biomassi päritoluriik või piirkondliku majandusintegratsiooni organisatsioon:

i) on Pariisi kokkuleppe osaline;

ii) on ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni konverentsile teatanud oma riiklikult kindlaks määratud panuse, mis hõlmab põllumajanduse, metsanduse ja maakasutuse heidet ja selle sidujates sidumist ning millega tagatakse, et biomassi ülestöötamisega seotud süsinikuvaru muutusi võetakse arvesse riiklikus kohustuses vähendada või piirata kasvuhoonegaaside heitkoguseid riiklikult kindlaks määratud panuse võrra, või

iii) on kehtestanud Pariisi kokkuleppe artikli 5 kohaselt siseriikliku või piirkondliku õiguse, mida kohaldatakse ülestöötamispiirkonnas süsinikuvaru ja sidujate kaitsmiseks ja suurendamiseks, ning on tõendanud, et teatud maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektori heitkogused ei ole suuremad kui sidujates seotud kogused;

b) kui käesoleva lõike punktis a osutatud tõendid ei ole kättesaadavad, võetakse metsa biomassist toodetud biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja biomasskütuseid lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel arvesse juhul, kui metsa hankimisala tasandil on kasutusel juhtimissüsteemid, millega tagatakse metsa süsinikuvaru ja sidujate taseme pikaajaline säilimine või suurenemine.

8. Komisjon võtab hiljemalt 31. jaanuaril 2021 vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse tegevussuunised tõendite kohta, mis näitavad vastavust käesoleva artikli lõigetes 6 ja 7 sätestatud kriteeriumitele. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

9. Komisjon hindab kättesaadavate andmete põhjal hiljemalt 31. detsembriks 2026, kas lõigetes 6 ja 7 sätestatud kriteeriumid aitavad tegelikult minimeerida mittedahtlikust tootmisest saadud metsa biomassi kasutamise riski ja täita maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektori kriteeriume.

Kui see on kohane, esitab komisjon seadusandliku ettepaneku lõigetes 6 ja 7 sätestatud kriteeriumide muutmiseks 2030. aasta järgseks perioodiks.

10. Lõikes 1 kohaldamisel arvesse võetud biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste kasutamise tulemusena peavad kasvuhoonegaaside heitkogused vähenema:

a) 5. oktoobril 2015 või enne seda tegutsenud käitistes toodetud biokütuste, transpordisektoris tarbitava biogaasi ja vedelate biokütuste puhul vähemalt 50 %;

b) ajavahemikul 6. oktoobrist 2015 kuni 31. detsembrini 2020 tegevust alustanud käitistes toodetud biokütuste, transpordisektoris tarbitava biogaasi ja vedelate biokütuste puhul vähemalt 60 %;

c) 1. jaanuarist 2021 alates tegevust alustanud käitistes toodetud biokütuste, transpordisektoris tarbitava biogaasi ja vedelate biokütuste puhul vähemalt 65 %;

d) vähemalt 70 % elektri-, soojus- ja jahutusenergia tootmisel biomasskütustest, mida kasutati ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2025 tegevust alustanud käitistes, ja 80 % pärast 1. jaanuari 2026 tegevust alustanud käitistes.

Käitist käsitatakse tegevust alustatuna, kui biokütuste, transpordisektoris tarbitava biogaasi ja vedelate biokütuste ning soojus-, jahutus- ja elektrienergia tegelik tootmine biomasskütustest on alanud.

Biokütuste, transpordisektoris tarbitava biogaasi, vedelate biokütuste ning soojus-, jahutus- ja elektrienergiat tootvates käitistes kasutatavate biomasskütuste kasutamise saavutatavat kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist arvutatakse vastavalt artikli 31 lõikele 1.

11. Biomasskütustest toodetud elektrienergiat võetakse lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel arvesse üksnes juhul, kui see vastab vähemalt ühele järgmistest nõuetest:

- a) elektrienergia on toodetud käitistes, mille summaarne nimisoojusvõimsus on alla 50 MW;
- b) käitiste puhul, mille summaarne nimisoojusvõimsus on 50–100 MW, elektrienergia tootmisel on kasutatud tõhusa koostootmise tehnoloogiat, või ainult elektrienergiat tootvate käitiste puhul on saavutatud komisjoni rakendusotsuses (EL) 2017/1442 ⁽¹⁾ määratletud parima võimaliku tehnikaga saavutatav energiatõhususe tase;
- c) käitiste puhul, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 100 MW, on elektrienergia tootmisel kasutatud tõhusa koostootmise tehnoloogiat, või ainult elektrienergiat tootvate käitiste puhul on saavutatud elektritootmise netokasutegur 36 %;
- d) elektrienergia tootmisel on rakendatud biomassi süsinikdioksiidi kogumist ja säilitamist.

Käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel võetakse ainult elektrienergiat tootvaid käitisi arvesse üksnes tingimusel, et need ei kasuta peamise kütusena fossiilkütust ja kui direktiivi 2012/27/EL artikli 14 kohase hinnangu kohaselt ei ole tõhusa koostootmise tehnoloogiat võimalik kulutõhusalt rakendada.

Käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktide a ja b puhul kohaldatakse käesolevat lõiget üksnes selliste käitiste suhtes, mis alustavad tegevust või mis viidi üle biomasskütuste kasutamisele pärast 25. detsembrit 2021. Käesoleva artikli lõike 1 punkti c puhul ei piira käesoleva lõike kohaldamine toetust, mis on antud vastavalt artiklis 4 sätestatud toetuskavadele, mis on heaks kiidetud hiljemalt 25. detsembriks 2021.

Liikmesriigid võivad kohaldada väiksema võimsusega käitiste suhtes esimeses lõigus osutatud nõuetest kõrgemaid energiatõhususe nõudeid.

Esimest lõiku ei kohaldata sellistes käitistes toodetud elektrienergia suhtes, mille kohta on liikmesriik saatnud komisjonile eriteate elektrivarustuskindlust ohustavate põhjendatud riskide kohta. Pärast teate hindamist võtab komisjon vastu otsuse, võttes arvesse teates esitatud elemente.

12. Käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel ning ilma et see piiraks artikli 25 ja 26 kohaldamist, ei keeldu liikmesriigid muudel säästlikkusega seotud põhjustel käesoleva artikli kohaselt saadud biokütuste ja vedelate biokütuste arvessevõtmisest. Käesolev lõige ei piira avaliku sektori toetusi, mis on antud vastavalt toetuskavadele, mis on heaks kiidetud enne 24. detsembrit 2018.

13. Käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaldamisel võivad liikmesriigid teha piiratud ajaks erandeid käesoleva artikli lõigetes 2–7, 10 ja 11 sätestatud kriteeriumide suhtes, võttes vastu erinevad kriteeriumid:

- a) käitistele, mis asuvad ELi toimimise lepingu artiklis 349 osutatud äärepoolseimates piirkondades, niivõrd, kui võrd need käitised toodavad elektri-, soojus- või jahutusenergiat biomasskütustest, ning
- b) käesoleva lõigu punktis a osutatud käitistes kasutatavatele biomasskütustele, sõltumata kõnealuse biomassi päritolust, tingimusel et need kriteeriumid on objektiivselt põhjendatud, eesmärgiga tagada vastavas äärepoolseimas piirkonnas käesoleva artikli lõigetes 2–7, 10 ja 11 sätestatud kriteeriumide järkjärguline kasutuselevõtmine ja seeläbi stimuleerida üleminekut fossiilkütustelt säästvatele biomasskütustele.

Asjaomane liikmesriik saadab käesolevas lõikes osutatud erinevate kriteeriumide kohta komisjonile eriteate.

14. Liikmesriigid võivad lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel kehtestada biomasskütuste suhtes täiendavad säästlikkuse kriteeriumid.

Komisjon hindab hiljemalt 31. detsembril 2026 selliste täiendavate kriteeriumide võimalikku mõju siseturule ja lisab sellele vajaduse korral ettepaneku, millega tagatakse nende ühtlustamine.

⁽¹⁾ Komisjoni 31. juuli 2017. aasta rakendusotsus (EL) 2017/1442, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL alusel parima võimaliku tehnika (PVT) alased järeldused suurte põletusseadmete jaoks (ELT L 212, 17.8.2017, lk 1).

Artikkel 30

Säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele vastavuse kontrollimine

1. Kui biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja biomasskütuseid või muid kütuseid, mida võib arvesse võtta artikli 27 lõike 1 punktis b sätestatud lugeja arvutamisel, tuleb arvesse võtta artiklite 23 ja 25 ning artikli 29 lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel, nõuavad liikmesriigid ettevõtjatel artikli 29 lõigetes 2–7 ja 10 sätestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele vastavuse tõendamist. Selleks nõuavad nad, et ettevõtjad kasutaksid massibilansisüsteemi, mis:

- a) võimaldab näiteks mahutis, töötlemis- või logistikauksuses, ülekande- ja jaotustaristus või -kohas omavahel segada saadetisi, mis sisaldavad erinevate säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise näitajatega toorainet või kütuseid;
- b) võimaldab segada erineva energiasisaldusega toorainesaadetisi täiendava töötlemise eesmärgil, eeldusel et saadetiste suurust kohandatakse vastavalt nende energiasisaldusele;
- c) nõuab, et seguga oleks seotud teave punktis a osutatud saadetiste säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise näitajate ja suuruste kohta, ning
- d) näeb ette, et segust eemaldatud kõigi saadetiste summat kirjeldatakse nii, et sellel oleksid samade koguste puhul samad säästlikkuse näitajad kui segule lisatud kõigi saadetiste summal, ning nõuab, et selline tasakaal saavutataks sobiva ajavahemiku jooksul.

Massibilansisüsteem tagab, et iga saadetist võetakse taastuvatest energiaallikatest toodetud summaarse energia lõpptarbimise arvutamisel artikli 7 lõike 1 esimese lõigu punktis a, b või c arvesse ainult üks kord, ning massibilansisüsteem sisaldab teavet selle kohta, kas kõnealuse saadetise tootmiseks on antud toetust ning toetuse andmise korral teavet toetuskava liigi kohta.

2. Saadetise töötlemisel kohandatakse teavet saadetise säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise näitajate kohta ning seotakse see toodanguga kooskõlas järgmiste normidega:

- a) kui toorainesaadetise töötlemise tulemuseks on ainult üks toode, mis on ette nähtud biokütuste, vedelate biokütuste või biomasskütuste, muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste või ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste tootmiseks, kohandatakse saadetise suurust ning sellega seotud säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise näitajaid, kohaldades ümberarvestustegurit, mis näitab sellise tootmise töödeldud toote massi ja töötlemisprotsessi sisendina kasutatud tooraine massi suhet;
- b) kui toorainesaadetise töötlemise tulemuseks on mitu toodet, mis on ette nähtud biokütuste, vedelate biokütuste või biomasskütuste, muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste või ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste tootmiseks, kohaldatakse iga toote suhtes eraldi ümberarvestustegurit ning kasutatakse eraldi massibilanssi.

3. Liikmesriigid võtavad meetmeid, et tagada ettevõtjate poolt usaldusväärse teabe esitamine artikli 25 lõikes 2 sätestatud ja selle kohaselt vastu võetud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise miinimumlävenditele ning artikli 29 lõigetes 2–7 ja 10 sätestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele vastavuse kohta ning et ettevõtjad teeksid asjaomase liikmesriigi nõudmisel kättesaadavaks teabe koostamisel kasutatud andmed. Liikmesriigid nõuavad, et ettevõtjad tagaksid esitatava teabe asjakohasele standardile vastava sõltumatu auditeerimise ning esitaksid tõendid auditi tegemise kohta. Selleks, et järgida artikli 29 lõike 6 punkti a ning artikli 29 lõike 7 punkti a, võib metsa biomassi esimese kogumispunkti kasutada esimese või teise poole auditi. Auditi käigus kontrollitakse, kas ettevõtjate kasutatavad süsteemid on täpsed, usaldusväärsed ja pettusekindlad, sealjuures peab kontrollima, et materjale ei ole tahtlikult muudetud või äravisatud, nii et saadeti või selle osa muutuks jäätmeteks või jäägiks. Samuti hinnatakse auditi käigus proovivõtu tihedust ja meetodikat ning andmete stabiilsust.

Käesolevas lõikes sätestatud kohustusi kohaldatakse nii liidus toodetud kui ka imporditud biokütuste, vedelate biokütuste, biomasskütuste, muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste ning ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste korral. Teave iga kütusetarinja biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste geograafilise päritolu ning lähteainete kohta tehakse tarbijatele kättesaadavaks käitajate, tarnijate või asjakohaste pädevate asutuste veebisaitidel ja seda ajakohastatakse igal aastal.

Liikmesriigid esitavad käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud teabe kokkuvõtlikul kujul komisjonile. Komisjon avaldab kõnealuse teabe kokkuvõtte määruse (EL) 2018/1999 artiklis 28 osutatud e-aruandluse platvormil, säilitades samal ajal tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

4. Komisjon võib otsustada, et vabatahtlikes riiklikes või rahvusvahelistes kavades, millega kehtestatakse biokütuste, vedelate biokütuste või biomasskütuste või muude artikli 27 lõike 1 punktis b osutatud lugeja arvutamisel arvesse võetavate kütuste tootmise standardid, esitatakse täpsed andmed kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kohta artikli 25 lõike 2 ja artikli 29 lõike 10 kohaldamise eesmärgil, näidatakse vastavust artikli 27 lõikele 3 ning artikli 28 lõigetele 2 ja 4 või näidatakse, et biokütuste, vedelate biokütuste või biomasskütuste saadetised vastavad artikli 29 lõigetes 2–7 sätestatud säästlikkuse kriteeriumidele. Artikli 29 lõigetes 6 ja 7 sätestatud kriteeriumidele vastavuse tõendamisel võivad ettevõtjad esitada vajalikud tõendid vahetult metsa hankimisala tasandil. Artikli 29 lõike 3 esimese lõigu punkti c alapunktis ii kohaldamisel võib komisjon tunnustada maa-alasid selliste haruldaste, ohustatud või väljasuremisohus ökosüsteemide või liikide kaitsmiseks, mida on tunnustatud rahvusvahelistes lepingutes või mis on kantud valitsusvaheliste organisatsioonide või Rahvusvahelise Looduskaitse Liidu koostatud nimekirjadesse.

Komisjon võib otsustada, et kõnealused kavad sisaldavad täpset teavet meetmete kohta, mida on võetud pinnase, vee ja õhu kaitsmiseks, rikutud maa taastamiseks ning veepuuduse all kannatavates piirkondades liigse veetarbimise ärahoidmiseks ning maakasutuse kaudse muutuse vähese riskiga biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste sertifitseerimiseks.

5. Komisjon võtab käesoleva artikli lõike 4 kohased otsused vastu rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega. Sellised otsused kehtivad kuni viis aastat.

Komisjon nõuab, et iga vabatahtliku kava puhul, mille kohta on tehtud lõike 4 kohane otsus, esitatakse igal aastal hiljemalt 30. aprillil komisjonile aruanne, mis käsitleb kõiki määruse (EL) 2018/1999 IX lisas esitatud punkte. Aruanne hõlmab eelmist kalendriaastat. Aruande esitamise nõuet kohaldatakse üksnes nende vabatahtlike kavade suhtes, mis on toiminud vähemalt 12 kuud.

Komisjon avaldab vabatahtlike kavade kohta koostatud aruanded määruse (EL) 2018/1999 artiklis 28 osutatud e-aruandluse platvormil kas kokkuvõtlikul kujul või vajaduse korral tervikuna.

6. Liikmesriigid võivad koostada riiklikud kavad, et kontrollida muude kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste ja ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste vastavust artikli 29 lõigetes 2–7 ja 10 sätestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele ning artikli 25 lõikes 2 sätestatud ja selle kohaselt vastu võetud ja artikli 28 lõike 5 kohastele kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise miinimumlävenditele kogu järelevalveahelas, hõlmates pädevaid riigiasutusi.

Liikmesriik võib teavitada riiklikust kavast komisjoni. Komisjon annab riiklikule kavale hinnangu eelisjärjekorras selleks, et hõlbustada biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele vastavuse ning artikli 27 lõike 1 punktis b osutatud lugeja arvutamisel arvesse võtta lubatud muude kütuste kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise miinimumlävenditele vastavuse kontrollimiseks mõeldud kavade kahe- ja mitmepoolset vastastikust tunnustamist. Komisjon võib teha rakendusaktidega otsuse talle teatatud riikliku kava vastavuse kohta käesolevas direktiivis sätestatud tingimustele. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Kui otsus on positiivne, ei keelduta käesoleva artikli kohaselt kehtestatud kavade vastastikusest tunnustamisest kõnealuse liikmesriigi kavaga seoses vastavuse kontrollimisega artikli 29 lõigetes 2–7 ja 10 sätestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele ning artikli 25 lõikes 2 sätestatud ja selle kohaselt vastu võetud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise miinimumlävenditele.

7. Komisjon võtab käesoleva artikli lõike 4 kohaseid otsuseid vastu üksnes siis, kui asjaomane kava vastab asjakohastele usaldusvärsuse, läbipaistvuse ja sõltumatu auditi standarditele ning pakub piisavaid tagatisi, et materjale ei

ole muudetud ega visatud ära tahtlikult selleks, et saadetiisele või selle osale kohalduks IX lisa. Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise mõõdtmise kavade peavad vastama ka V või VI lisa sätestatud metodoloogilistele nõuetele. Artikli 29 lõike 3 esimese lõigu punkti c alapunktis ii osutatud suure bioloogilise mitmekesisusega alade puhul peavad selliste alade nimekirjad vastama piisavatele objektiivsusstandarditele, olema kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud standarditega ning nägema ette asjakohased edasikaebamismenetlused.

Lõikes 4 osutatud vabatahtlike kavade kohta avaldatakse vähemalt kord aastas nende sõltumatuks auditeerimiseks kasutatavate sertifitseerimisasutuste nimekiri, näidates iga sertifitseerimisasutuse puhul, milline üksus või riiklik asutus on seda tunnustanud ja milline üksus või riiklik asutus teeb selle üle järelevalvet.

8. Et tagada säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele, samuti maakasutuse otsese ja kaudse muutuse vähese või suure riskiga biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja biomasskütuseid käsitlevatele sätetele vastavuse kontrollimine tõhusal ja ühtsel viisil, eelkõige pettuste ärahoidmiseks, võtab komisjon vastu rakendusaktid, milles täpsustatakse üksikasjalikud rakendusnormid, sealhulgas nõuetekohased usaldusvääruse, läbipaistvuse ja sõltumatu auditi standardid ning nõutakse kõigi vabatahtlike kavade puhul kõnealuste standardite kohaldamist. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Neis rakendusaktides pöörab komisjon erilist tähelepanu vajadusele minimeerida halduskoormust. Rakendusaktidega määratakse kindlaks ajavahemik, mille jooksul tuleb standardid vabatahtlike kavadega rakendada. Komisjonil on õigus tunnistada lõike 4 kohased vabatahtlike kavade tunnustamist käsitlevad otsused kehtetuks, kui kõnealuste kavadega ei rakendata standardeid ettenähtud tähtaja jooksul. Kui liikmesriigil peaks tekkima kahtlus, et vabatahtlikku kava ei rakendata lõike 4 kohase otsuse aluseks olevate usaldusvääruse, läbipaistvuse ja sõltumatu auditi standardite kohaselt, uurib komisjon küsimust ja võtab asjakohaseid meetmeid.

9. Kui ettevõtja esitab tõendeid või andmeid, mis on saadud vastavalt kavale, mille suhtes on tehtud käesoleva artikli lõike 4 või 6 kohane otsus (vastavalt kõnealuse otsuse ulatusele), ei nõua liikmesriik tarnijalt artikli 29 lõigetes 2–7 ja 10 sätestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele vastavuse tõendamiseks täiendavate tõendite esitamist.

Liikmesriikide pädevad asutused teevad järelevalvet selliste sertifitseerimisasutuste üle, kes teevad sõltumatut auditit vabatahtliku kava alusel. Sertifitseerimisasutused esitavad pädevate asutuste taotluse korral kogu asjakohase teabe, mis on vajalik järelevalve tegemiseks, sealhulgas auditite täpse kuupäeva, kellaaja ja koha. Kui liikmesriigid leiavad nõuetele mittevastavusi, teavitavad nad sellest viivitamata vabatahtlikku kava.

10. Liikmesriigi taotluse korral, mis võib põhineda ettevõtja taotlusel, uurib komisjon kogu kättesaadava tõendusmaterjali põhjal vastavust artikli 29 lõigetes 2–7 ja 10 sätestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele seoses biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste allikaga ning artikli 25 lõikes 2 sätestatud ja selle kohaselt vastu võetud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise miimumlävenditele.

Kuu kuu jooksul alates taotluse saamisest ning kooskõlas artikli 34 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega otsustab komisjon rakendusaktidega, kas asjaomane liikmesriik võib:

- a) võtta kõnealusest allikast pärinevaid biokütuseid, vedelaid biokütuseid, biomasskütuseid ja artikli 27 lõike 1 punktis b osutatud lugeja arvutamisel arvesse võtta lubatud muid kütuseid arvesse artikli 29 lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel või
- b) erandina käesoleva artikli lõikest 9 nõuda, et biokütuste, vedelate biokütuste, biomasskütuste ja artikli 27 lõike 1 punktis b osutatud lugeja arvutamisel arvesse võtta lubatud muude kütuste allika tarnija esitaks täiendavaid tõendeid kõnealustele säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidele ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise miimumlävenditele vastavuse kohta.

Artikkel 31

Biokütustest, vedelatest biokütustest ja biomasskütustest kasvuhoonegaaside heitkoguste tuleneva mõju arvutamine

1. Artikli 29 lõike 10 kohaldamisel arvutatakse biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste kasutamisest tulenevat kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemist ühel järgmistest viisidest:

- a) kui tootmisviisidest tuleneva kasvuhoonegaaside heitkoguse vähenemise vaikeväärtus on biokütuste ja vedelate biokütuste jaoks sätestatud V lisa A või B osas ja biomasskütuste jaoks VI lisa A osas, kui kõnealuste biokütuste või vedelate biokütuste V lisa C osa punkti 7 ja biomasskütuste VI lisa B osa punkti 7 kohaselt arvutatav e_f -väärtus on võrdne nulliga või nullist väiksem, kasutades nimetatud vaikeväärtust;
- b) kasutades V lisa C osas biokütuste ja vedelate biokütuste ning VI lisa B osas biomasskütuste jaoks sätestatud meetodika kohaselt arvutatud tegelikku väärtust;
- c) kasutades väärtust, mis on arvutatud V lisa C osa punktis 1 esitatud valemite tegurite summana, milles mõne teguri puhul võib kasutada V lisa D või E osa summeerimata vaikeväärtusi ning kõigi teiste tegurite puhul V lisa C osas sätestatud meetodika kohaselt arvutatud tegelikke väärtusi;
- d) kasutades väärtust, mis on arvutatud V lisa B osa punktis 1 esitatud valemite tegurite summana, milles mõne teguri puhul võib kasutada VI lisa C osa summeerimata vaikeväärtusi ning kõigi teiste tegurite puhul VI lisa B osas sätestatud meetodika kohaselt arvutatud tegelikke väärtusi.

2. Liikmesriigid võivad esitada komisjonile aruanded, mis sisaldavad teavet põllumajandusliku tooraine kasvatamisest tuleneva tüüpiliste kasvuhoonegaaside heitkoguste kohta nende territooriumi aladel, mis Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1059/2003⁽¹⁾ kohaselt liigitatakse statistiliste territoriaalüksuste liigituse (NUTS) 2. või madalamale tasandile. Neile aruannetele lisatakse heitkoguste taseme arvutamiseks kasutatud meetodi ja andmeallikate kirjeldus. Nimetatud meetodi puhul võetakse arvesse pinnase omadusi, kliimat ning eeldatavat tooraine saagist.

3. Väljaspool liitu asuvate territooriumide puhul võidakse komisjonile esitada lõikes 2 osutatud aruannetega samaväärsed aruanded, mille on koostanud pädevad asutused.

4. Komisjon võib rakendusaktidega otsustada, et käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 osutatud aruanded sisaldavad täpseid andmeid, mida saab kasutada aruannetes nimetatud piirkondades põllumajandusliku biomassi lähteainete kasvatamisega seotud kasvuhoonegaaside heitkoguste kindlaksmääramiseks artikli 29 lõike 10 kohaldamisel. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Kõnealuseid andmeid võib nimetatud otsuste kohaselt kasutada kasvatamisega seotud summeerimata vaikeväärtuste asemel, mis on biokütuste ja vedelate biokütuste puhul esitatud V lisa D või E osas ning biomasskütuste puhul VI lisa C osas.

5. Komisjon vaatab V ja VI lisa läbi, et biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tootmise viiside väärtusi põhjendatud juhtudel lisada või muuta. Läbivaatamise käigus kaalutakse ka V lisa C osas ja VI lisa B osas sätestatud meetodika muutmist.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 35 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta asjakohasel juhul V või VI lisa, lisades vaikeväärtusi või muutes meetodikat.

Kõigi V ja VI lisa vaikeväärtuste loetelus tehtavate kohanduste või lisamiste puhul

- a) kui teguri panus üldisesse heitkogusesse on väike, kui muutus on piiratud või kui tegelike väärtuste kindlakstegemine on väga kulukas või keerukas, on vaikeväärtused tavapäraste tootmisprotsesside tüüpilised väärtused;
- b) kõikidel muudel juhtudel on vaikeväärtused tavapäraste tootmisprotsessidega võrreldes konservatiivsed.

⁽¹⁾ Euroopa parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus (NUTS) (ELT L 154, 21.6.2003, lk 1).

6. Komisjon võib V lisa C osa ja VI lisa B osa ühetaolise kohaldamise tagamiseks võtta vastu rakendusakte, milles kehtestatakse üksikasjalikud tehnilised spetsifikatsioonid, sealhulgas määratlused, ümberarvutustegurid, arvutused haritava maa pealse ja aluse süsinikuvaru muutumisest põhjustatud iga-aastase kasvatamisest tuleneva heite või selle vähenemise kohta ning arvutused CO₂ sidumise, süsinikusidujate asendamise ja CO₂ geoloogilise säilitamise abil saavutatud heite vähenemise kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 32

Rakendusaktid

Käesoleva direktiivi artikli 29 lõike 3 teises lõigus, artikli 29 lõikes 8, artikli 30 lõike 5 esimeses lõigus, lõike 6 teises lõigus ja lõike 8 esimeses lõigus, artikli 31 lõike 4 esimeses lõigus ja lõikes 6 osutatud rakendusaktid võtavad samuti täielikult arvesse sätteid, mis käsitlevad kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/70/EÜ⁽¹⁾ artikliga 7a.

Artikkel 33

Komisjoni poolne seire

1. Komisjon seirab liidus tarbitud biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste päritolu ning liidus ja peamistes kolmandates tarnijariikides nende tootmisest, sealhulgas põllumaaks muutmisest, maakasutusele avalduvat mõju. Seire põhineb määruse (EL) 2018/1999 artiklite 3, 17 ja 20 kohastel liikmesriikide lõimitud riiklikel energia- ja kliimakavadel ning vastavatel eduaruannetel ning asjakohaste kolmandate riikide ja valitsustevaheliste organisatsioonide aruannetel ning teadusuuringutel ja muudel asjakohastel andmetel. Komisjon seirab ka energia saamiseks biomassi kasutamise seonduvaid tarbijahinna muudatusi ning toiduga kindlustatusele avalduvat positiivset ja negatiivset seonduvat mõju.

2. Komisjon peab kolmandate riikide ning biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tootja- ja tarbijaorganisatsioonidega ning kodanikuühiskonnaga dialoogi ning vahetab teavet seoses käesoleva direktiivi kohaste biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja biomasskütuseid käsitlevate meetmete üldise rakendamise kohta. Komisjon pöörab sellega seoses erilist tähelepanu mõjule, mida biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tootmine võib avaldada toiduainete hindadele.

3. Kui see on kohane, esitab komisjon 2026. aastal seadusandliku ettepaneku taastuvatest energiaallikatest toodetud energia edendamise õigusraamistiku kohta 2030. aasta järgseks perioodiks.

Kõnealusel ettepanekul võetakse arvesse käesoleva direktiivi rakendamisel saadud kogemusi, sealhulgas selles sätestatud säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriume, ning taastuvatest energiaallikatest toodetud energiaga seotud tehnoloogilist arengut.

4. Komisjon avaldab 2032. aastal aruande, milles vaadatakse läbi käesoleva direktiivi kohaldamine.

Artikkel 34

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab energialiidu komitee, mis on loodud määruse (EL) 2018/1999 artikli 44 kohaselt.

2. Olenemata lõikest 1, abistab biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste jätkusuutlikkusega seotud küsimustes komisjoni biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste jätkusuutlikkuse komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 1998. aasta direktiiv 98/70/EÜ bensiini ja diislikütuse kvaliteedi ning nõukogu direktiivi 93/12/EMÜ muutmise kohta (EÜT L 350, 28.12.1998, lk 58).

Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

Artikkel 35

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 8 lõike 3 teises lõigus, artikli 25 lõike 2 teises lõigus, artikli 26 lõike 2 neljandas ja viiendas lõigus, artikli 27 lõike 1 punktis c ja lõike 3 seitsmendas lõigus, artikli 28 lõikes 5 ja lõike 6 teises lõigus ning artikli 31 lõike 5 teises lõigus osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 24. detsembrist 2018. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Artikli 7 lõike 3 viiendas lõigus osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kaheks aastaks alates 24. detsembrist 2018.
4. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 7 lõike 3 viiendas lõigus, artikli 8 lõike 3 teises lõigus, artikli 25 lõike 2 teises lõigus, artikli 26 lõike 2 neljandas ja viiendas lõigus, artikli 27 lõike 1 punktis c ja lõike 3 seitsmendas lõigus, artikli 28 lõikes 5 ja lõike 6 teises lõigus ning artikli 31 lõike 5 teises lõigus osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
5. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
6. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
7. Artikli 7 lõike 3 viienda lõigu, artikli 8 lõike 3 teise lõigu, artikli 25 lõike 2 teise lõigu, artikli 26 lõike 2 neljanda ja viienda lõigu, artikli 27 lõike 1 punkti c ja lõike 3 seitsmenda lõigu, artikli 28 lõike 5 ja lõike 6 teise lõigu ning artikli 31 lõike 5 teise lõigu alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 36

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad artiklite 2–13, 15–31 ja 37 ning II, III ja V–IX lisa järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 30. juunil 2021. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi ja kõnealuse märkuse sõnastuse näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

3. Käesolev direktiiv ei mõjuta elektrienergia siseturgu käsitleva liidu õiguse kohaste erandite kohaldamist.

Artikkel 37

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2009/28/EÜ, mida on muudetud X lisa A osas osutatud direktiividega, tunnistatakse kehtetuks alates 1. juulist 2021, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud X lisa B osas osutatud direktiivide liikmesriigi õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega, ning ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi 2020. aastal, mis on sätestatud direktiivi 2009/28/EÜ artikli 3 lõikes 1 ja I lisa A osas.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetenä viidetenä käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt XI lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 38

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 39

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 11. detsember 2018

Euroopa Parlamendi nimel
president
A. TAJANI

Nõukogu nimel
eesistuja
J. BOGNER-STRAUSS

I LISA

RIIKLIKUD ÜLDEESMÄRGID SEoses TAASTUVATEST ENERGIAALLIKATEST TOODETUD ENERGIA OSAKAALUGA SUMMAARSES LÖPPTARBIMISES AASTAL 2020 ⁽¹⁾

A. Riiklikud üldeesmärgid

	Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal summaarses energia lõpptarbimises, 2005 (S_{2005})	Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal summaarses energia lõpptarbimises – eesmärk aastaks 2020 (S_{2020})
Belgia	2,2 %	13 %
Bulgaaria	9,4 %	16 %
Tšehhi Vabariik	6,1 %	13 %
Taani	17,0 %	30 %
Saksamaa	5,8 %	18 %
Eesti	18,0 %	25 %
Iirimaa	3,1 %	16 %
Kreeka	6,9 %	18 %
Hispaania	8,7 %	20 %
Prantsusmaa	10,3 %	23 %
Horvaatia	12,6 %	20 %
Itaalia	5,2 %	17 %
Küpros	2,9 %	13 %
Läti	32,6 %	40 %
Leedu	15,0 %	23 %
Luksemburg	0,9 %	11 %
Ungari	4,3 %	13 %
Malta	0,0 %	10 %
Madalmaad	2,4 %	14 %
Austria	23,3 %	34 %
Poola	7,2 %	15 %
Portugal	20,5 %	31 %
Rumeenia	17,8 %	24 %
Sloveenia	16,0 %	25 %
Slovaki Vabariik	6,7 %	14 %
Soome	28,5 %	38 %
Rootsi	39,8 %	49 %
Ühendkuningriik	1,3 %	15 %

⁽¹⁾ Rõhutatakse, et keskkonnakaitseks antavat riigiabi käsitlevad suunised tunnistavad, et taastuvatest energiaallikatest toodetud energia edendamiseks on jätkuvalt vaja riiklikke toetusmehhanisme, et saavutada käesolevas lisas sätestatud riiklikud eesmärgid.

II LISA

NORMALISEERIMISVALEM HÜDRO- JA TUULEENERGIAST TOODETUD ELEKTRIENERGIA ARVUTAMISEKS

Asjaomases liikmesriigis hüdroenergiast toodetud elektrienergia arvutamiseks kasutatakse järgmist valemit:

$(Q_{N(\text{norm})}) / (C_N \cdot [(i)(N-14)] / (Q_i \cdot C_i)] \cdot 15)$, kus:

N	=	võrdlusaasta;
$Q_{N(\text{norm})}$	=	liikmesriigi hüdroelektrijaamades aastal N toodetud normaliseeritud elektrienergia;
Q_i	=	kõigis liikmesriigi hüdroelektrijaamades aastal i tegelikult toodetud elektrienergia gigavatt-tundides, välja arvatud pumpelektrijaamades toodetud elektrienergia;
C_i	=	kõigi liikmesriigi hüdroelektrijaamade koguvõimsus megavattides aasta i lõpus, välja arvatud pumpelektrijaamade võimsus.

Asjaomases liikmesriigis maismaa tuuleenergiast saadava elektrienergia arvutamiseks kasutatakse järgmist valemit:

$(Q_{N(\text{norm})}) / ((C_N \cdot C_{N-1} \cdot 2) / ((i)(Nn)) \cdot Q_i / ((j)(Nn)) \cdot (C_j \cdot C_{j-1} \cdot 2))$, kus:

N	=	võrdlusaasta;
$Q_{N(\text{norm})}$	=	liikmesriigi maismaa tuuleelektrijaamades aastal N toodetud normaliseeritud elektrienergia;
Q_i	=	kõigis liikmesriigi maismaa tuuleelektrijaamades aastal i tegelikult toodetud elektrienergia gigavatt-tundides;
C_j	=	kõigi liikmesriigi maismaa tuuleelektrijaamade aasta j lõpus olemasolev koguvõimsus megavattides;
n	=	kas 4 või aastale N eelnev selliste aastate arv, mille kohta on asjaomase liikmesriigi puhul kättesaadavad toodetud energia ja võimsuse andmed, olenevalt sellest, kumb on väiksem.

Asjaomases liikmesriigis avamere tuuleenergiast saadava elektrienergia arvutamiseks kasutatakse järgmist valemit:

$(Q_{N(\text{norm})}) / ((C_N \cdot C_{N-1} \cdot 2) / ((i)(Nn)) \cdot Q_i / ((j)(Nn)) \cdot (C_j \cdot C_{j-1} \cdot 2))$, kus:

N	=	võrdlusaasta;
$Q_{N(\text{norm})}$	=	kõigis liikmesriigi avamere tuuleelektrijaamades aastal N toodetud normaliseeritud elektrienergia;
Q_i	=	kõigis liikmesriigi avamere tuuleelektrijaamades aastal i tegelikult toodetud elektrienergia gigavatt-tundides;
C_j	=	kõigi liikmesriigi avamere tuuleelektrijaamade aasta j lõpus olemasolev koguvõimsus megavattides;
n	=	kas 4 või aastale N eelnev selliste aastate arv, mille kohta on asjaomase liikmesriigi puhul kättesaadavad toodetud energia ja võimsuse andmed, olenevalt sellest, kumb on väiksem.

III LISA

KÜTUSTE ENERGIASISALDUS

Kütus	Energiasisaldus massi kohta (alumine kütteväärtus, MJ/kg)	Energiasisaldus mahu kohta (alumine kütteväärtus, MJ/l)
BIOMASSIST JA/VÕI BIOMASSI TÖÖTLEMISEGA SAADUD KÜTUSED		
Biopropaan	46	24
Puhas taimeõli (pressimise, ekstraheerimise või muu samalaadse meetodiga õlitaimedest toodetud, töötlemata või puhastatud, kuid keemiliselt modifitseerimata õli)	37	34
Biodiislikütus – rasvhapete metüülestrid (biomassist saadud õlist valmistatud metüülester)	37	33
Biodiislikütus – rasvhapete etüülestrid (biomassist saadud õlist valmistatud metüülester)	38	34
Biogaasi võib puhastada maagaasi puhtuseni	50	—
Vesiniktöödeldud (termokeemiliselt vesinikuga töödeldud) õli, mis on saadud biomassist ja mida kasutatakse diislikütuse asendamiseks	44	34
Vesiniktöödeldud (termokeemiliselt vesinikuga töödeldud) õli, mis on saadud biomassist ja mida kasutatakse bensiini asendamiseks	45	30
Vesiniktöödeldud (termokeemiliselt vesinikuga töödeldud) õli, mis on saadud biomassist ja mida kasutatakse reaktiivkütuse asendamiseks	44	34
Vesiniktöödeldud (termokeemiliselt vesinikuga töödeldud) õli, mis on saadud biomassist ja mida kasutatakse veeldatud naftagaasi asendamiseks	46	24
Koostöödeldud (koos fossiilkütusega rafineeritud) õli, mis on saadud biomassist ja mida kasutatakse diislikütuse asendamiseks	43	36
Koostöödeldud (koos fossiilkütusega rafineeritud) õli, mis on saadud biomassist ja mida kasutatakse bensiini asendamiseks	44	32
Koostöödeldud (koos fossiilkütusega rafineeritud) õli, mis on saadud biomassist ja mida kasutatakse reaktiivkütuse asendamiseks	43	33
Koostöödeldud (koos fossiilkütusega rafineeritud) õli, mis on saadud biomassist ja mida kasutatakse veeldatud naftagaasi asendamiseks	46	23
TAASTUVKÜTUSED, MIDA SAAB TOOTA MITMESUGUSTEST TAASTUVATEST ENERGIAALLIKATEST, SEALHULGAS BIOMASSIST		
Metanool taastuvatest energiaallikatest	20	16
Etanool taastuvatest energiaallikatest	27	21
Propanool taastuvatest energiaallikatest	31	25
Butanool taastuvatest energiaallikatest	33	27

Kütus	Energiasisaldus massi kohta (alumine kütteväärtus, MJ/kg)	Energiasisaldus mahu kohta (alumine kütteväärtus, MJ/l)
Fischer-Tropschi diislikütus (biomassist toodetud sünteetiline süsivesinik või sünteetiliste süsivesinike segu, mida kasutatakse diislikütuse asendamiseks)	44	34
Fischer-Tropschi bensiin (biomassist toodetud sünteetiline süsivesinik või sünteetiliste süsivesinike segu, mida kasutatakse bensiini asendamiseks)	44	33
Fischer-Tropschi reaktiivkütus (biomassist toodetud sünteetiline süsivesinik või sünteetiliste süsivesinike segu, mida kasutatakse reaktiivkütuse asendamiseks)	44	33
Fischer-Tropschi veeldatud naftagaas (biomassist toodetud sünteetiline süsivesinik või sünteetiliste süsivesinike segu, mida kasutatakse veeldatud naftagaasi asendamiseks)	46	24
DME (dimetüüleeter)	28	19
Vesinik taastuvatest energiaallikatest	120	—
ETBE (etanooli põhjal toodetud etüül-tert-butüüleeter)	36 (sellest 37 % taastuvatest energiaallikatest)	27 (sellest 37 % taastuvatest energiaallikatest)
MTBE (metanooli põhjal toodetud metüül-tert-butüüleeter)	35 (sellest 22 % taastuvatest energiaallikatest)	26 (sellest 22 % taastuvatest energiaallikatest)
TAAE (etanooli põhjal toodetud tert-amüül-etüüleeter)	38 (sellest 29 % taastuvatest energiaallikatest)	29 (sellest 29 % taastuvatest energiaallikatest)
TAME (metanooli põhjal toodetud tert-amüül-metüüleeter)	36 (sellest 18 % taastuvatest energiaallikatest)	28 (sellest 18 % taastuvatest energiaallikatest)
THxEE (etanooli põhjal toodetud tert-heksüül-etüüleeter)	38 (sellest 25 % taastuvatest energiaallikatest)	30 (sellest 25 % taastuvatest energiaallikatest)
THxME (metanooli põhjal toodetud tert-heksüül-metüüleeter)	38 (sellest 14 % taastuvatest energiaallikatest)	30 (sellest 14 % taastuvatest energiaallikatest)
FOSSIILKÜTUSED		
Bensiin	43	32
Diislikütus	43	36

IV LISA

PAIGALDAJATE SERTIFITSEERIMINE

Artikli 18 lõikes 3 osutatud sertifitseerimiskavad ja muud samaväärsed kvalifitseerimiskavad põhinevad järgmistel kriteeriumidel.

1. Sertifitseerimis- või kvalifitseerimisprotsess on läbipaistev ning liikmesriik või tema määratud haldusasutus on need selgelt määratlenud.
2. Biomassi, soojuspumba, maasoojusenergia, fotogalvaaniliste päikeseenergia ja päikese soojusenergia süsteemide paigaldajad saavad sertifikaadi akrediteeritud koolitusprogrammi või koolitaja kaudu.
3. Koolitusprogrammi või koolitajat akrediteerib liikmesriik või tema määratav haldusasutus. Akrediteerimisasutus tagab, et koolitaja pakutav koolitusprogramm on järjepidev ning et see on piirkondliku või riikliku ulatusega. Koolitajal on praktilise koolituse pakkumiseks asjakohased tehnilised vahendid, sealhulgas teatavad laboriseadmed või muud vahendid. Koolitaja pakub baasväljaõppele lisaks lühemaid täiendõppekursusi päevakajalistel teemadel, sealhulgas uute tehnoloogiate kohta, et võimaldada käitistes elukestvat õpet. Koolitaja võib olla seadme või süsteemi tootja, instituut või ühing.
4. Paigaldaja sertifikaadi saamise või kvalifikatsiooni omandamisega lõppev koolitus hõlmab nii teoreetilist kui ka praktilist osa. Koolituse lõpus peavad paigaldajal olema oskused, mis on vajalikud toimivuse ja töökindlusega seotud tarbija vajaduste täitmise jaoks asjakohaste seadmete ja süsteemide paigaldamiseks, kvaliteedikindluse tagamiseks ning kohaldatavate normide ja standardite, sealhulgas energia- ja ökomärgise järgimiseks.
5. Koolitus lõpeb eksamiga, mille sooritamise korral antakse sertifikaat või kvalifikatsioon. Eksam hõlmab biomassil töötavate katelde või ahjude, soojuspumpade, maasoojusenergia, fotogalvaaniliste päikeseenergia või päikese soojusenergia seadmete eduka paigaldamise praktilist hindamist.
6. Artikli 18 lõikes 3 osutatud sertifitseerimiskavade ja muude samaväärsete kvalifitseerimiskavade juures võetakse nõuetekohaselt arvesse järgmisi suuniseid:
  - a) akrediteeritud koolitusprogramme tuleks pakkuda töökogemustega paigaldajatele, kes on läbinud järgmist tüüpi koolitused (või on neid läbimas):
    - i) biomassil töötavate katelde ja ahjude paigaldajad: eeldatakse veevärgitöölise, torulukksepa, kütteseadmete paigaldaja või sanitaar- ja kütte- või jahutusseadmete tehnika koolituse läbimist;
    - ii) soojuspumba paigaldajad: eeldatakse veevärgitöölise või külmutusseadmete tehnika koolituse läbimist ning elektri- ja veevarustusseadmetega seonduvate põhioskuste (torude lõikamine, toruliidete jootmine, toruliidete liimimine, soojusisolatsiooniga katmine, toruliitmike tihendamine, lekete testimine ning kütte- või jahutussüsteemide paigaldamine) olemasolu;
    - iii) fotogalvaanilise päikeseenergia ja päikese soojusenergia süsteemide paigaldajad: eeldatakse veevärgitöölise või elektriku koolituse läbimist ning veevarustus- ja elektriseadmetega ning katuseehitusega seonduvate oskuste (sealhulgas toruliidete jootmine, toruliidete liimimine, toruliitmike tihendamine, torulekete testimine, juhtmete ühendamine, põhiliste katusematerjalide, hüdroisoleerimis- ja tihendusmeetodite tundmine) olemasolu, või
    - iv) kutseõpe, mille käigus õpetatakse paigaldajatele sobivaid oskusi ja mis vastab kolmeaastasele koolitusele punktides a, b või c osutatud oskuste omandamiseks ning sisaldab nii teoreetilist kui ka praktilist õpet;
  - b) biomassil töötavate ahjude ja katelde paigaldaja koolituse teoreetiline osa peaks andma ülevaate olukorrast biomassi turul ja hõlmama järgmist: ökoloogilised aspektid, biomassikütused, logistika, tulekaitse, valdkonnaga seotud toetused, põletamistehnikad, süütesüsteemid, optimaalsed hüdraulilised lahendused, kulude ja tasuvuse võrdlused ning biomassil töötavate katelde ja ahjude projekteerimine, paigaldamine ja hooldus. Koolituse käigus tuleks anda samuti head teadmised tehnoloogiat ja biokütust (sealhulgas puidugraanuleid) käsitlevate Euroopa standardite ning biomassi käsitleva siseriikliku ja liidu õiguse kohta;

- c) soojuspumba paigaldaja koolituse teoreetiline osa peaks andma ülevaate olukorrast soojuspumpade turul ja hõlmama järgmist: erinevate piirkondade geotermilised ressursid ja maapõue temperatuurid, pinnase ja kivimite soojusjuhtivusomaduste määramine, maasoojuse kasutamist käsitlevad normid, soojuspumpade kasutamine hoonetes ning kõige sobivamate soojuspumbasüsteemide valimine ning teadmised nende süsteemide tehniliste nõuete, ohutuse, õhupuhastite, soojusallikaga ühendamise ja süsteemi skeemi kohta. Koolitusel tuleks anda head teadmised soojuspumpade Euroopa standardite ning asjaomase siseriikliku ja liidu õiguse kohta. Paigaldaja peaks olema võimeline tõendama järgmisi põhipädevusi:
- i) põhiteadmised soojuspumba ehitusest ja toimimise põhimõtetest, sealhulgas soojuspumba tsükli omadused: jahutusradiaatori madalate temperatuuride, soojusallika kõrgete temperatuuride ja süsteemi kasutusteguri vahelised seosed, kasutusteguri ja hooajalise kasuteguri (SPF) kindlaksmääramine;
  - ii) soojuspumba tsükli komponentide (sealhulgas kompressor, paisumisventiil, aurusti, kondensaator, seadmed, määrdõli, külmaaine, ülekuumendamise, järeljahutamise ja jahutamise võimalused soojuspumpade puhul) ja nende funktsiooni mõistmine, ning
  - iii) võime valida ja liigitada komponente tüüpilistes paigaldusega seotud olukordades, sealhulgas erinevate hoonete küttekoormuste ning energiatarbimise ajal kuuma vee tootmise tüüpiliste väärtuste kindlaksmääramine, soojuspumba võimsuse kindlaksmääramine kuuma vee tootmise küttekoormuse, hoone soojussalvesti massi ja kaitselahutatava voolutoite kohta; puhverpaagi komponendi ja mahu kindlaksmääramine ning teise küttesüsteemi integreerimine;
- d) fotogalvaaniliste päikeseenergia ja päikese soojusenergia süsteemide paigaldajate koolituse teoreetiline osa peaks andma ülevaate olukorrast päikeseenergiatoodete turul ning kuludest ja tasuvuse võrdlustest ning hõlmama järgmist: ökoloogilised aspektid, päikeseenergiasüsteemide komponendid, omadused ja dimensioneerimine, õige süsteemi valik ja selle komponentide dimensioneerimine, soojustarbe määramine, tulekaitse, valdkonnaga seotud toetused, fotogalvaanilise päikeseenergia ja päikese soojusenergia seadmete projekteerimine, paigaldamine ja hooldus. Koolituse käigus tuleks anda head teadmised tehnoloogiat käsitlevate Euroopa standardite, selliste sertifikaatide nagu Solar Keymark ning asjaomase siseriikliku ja liidu õiguse kohta. Paigaldaja peaks olema võimeline tõendama järgmisi põhipädevusi:
- i) võime ohutult töötada, kasutades vajalikke tööriistu ja seadmeid ning rakendades ohutustehnika norme ja standardeid, ning identifitseerida veevarustuse ja elektrienergiaga seonduvaid ning muid päikeseenergia seadmetega seotud ohuallikaid;
  - ii) võime identifitseerida aktiivsetele ja passiivsetele süsteemidele omaseid süsteemilahendusi ja komponente, sealhulgas mehhaanilist ülesehitust, ning määrata kindlaks komponentide asukoht ning süsteemi skeem ja konfiguratsioon;
  - iii) võime määrata kindlaks fotogalvaaniliste päikeseenergia paneelide ja päikese-veesoojendite vajalik paigalduskoht, paigaldussuund ja kalle, võttes arvesse varjukohti, päikesevalguse olemasolu, struktuurilist terviklikkust, seadme kohasust hoone või kliima seisukohalt; identifitseerida eri katusetüüpidele sobivaid erinevaid paigaldusviise ning paigaldamiseks vajalike süsteemiseadmete tasakaalu, ning
  - iv) eelkõige fotogalvaaniliste päikeseenergia süsteemide puhul – võime kohandada elektriprojekte, mis hõlmavad arvutusliku voolu kindlaksmääramist, asjakohaste elektrijuhi tüüpide ja iga vooluahela jaoks nimivõimsuse valimist, kõigi seonduvate seadmete ja allsüsteemide asjakohase suuruse, nimivõimsuse ja asukoha kindlaksmääramist ning sobiva ühenduspunkti valimist;
- e) paigaldaja sertifikaat peaks olema ajaliselt piiratud kestusega, see tähendab, et selle pikendamiseks on vaja osaleda täiendõppekursustel või -koolitusel.
-

V LISA

**BIOKÜTUSTEST JA VEDELATEST BOKÜTUSTEST TULENEVA KASVUHOONEGAASIMÕJU ARVUTAMINE
NING VASTAVAD FOSSILKÜTUSTE VÕRDLUSVÄÄRTUSED**

A. BOKÜTUSTE TÜÜPILISED JA VAIKEVÄÄRTUSED, KUI NENDE TOOTMISEL EI TEKINUD MAAKASUTUSE MUUTUMISE TÕTTU CO₂ NETOHEITEID

Biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus
Suhkrupeedist toodetud etanool (jäädikdest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli maagaas tavalises põletuskatlas)	67 %	59 %
Suhkrupeedist toodetud etanool (jäädikdest toodeti biogaasi, protsessikütus oli maagaas tavalises põletuskatlas)	77 %	73 %
Suhkrupeedist toodetud etanool (jäädikdest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	73 %	68 %
Suhkrupeedist toodetud etanool (jäädikdest toodeti biogaasi, protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	79 %	76 %
Suhkrupeedist toodetud etanool (jäädikdest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	58 %	47 %
Suhkrupeedist toodetud etanool (jäädikdest toodeti biogaasi, protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	71 %	64 %
Maisist toodetud etanool (tootmisel tavalises põletuskatlas kasutati kütusena maagaasi)	48 %	40 %
Teraviljast (maisist) toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena maagaasi soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	55 %	48 %
Teraviljast (maisist) toodetud etanool (protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	40 %	28 %
Teraviljast (maisist) toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena metsatööstusjäätke soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	69 %	68 %
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena maagaasi tavalises põletuskatlas)	47 %	38 %
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	53 %	46 %
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	37 %	24 %
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena metsatööstusjäätke soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	67 %	67 %

Biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus
Suhkruroost toodetud etanool	70 %	70 %
ETBE (etüül-tert-butüüleeter) taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	
TAAE (tert-amüül-etüüleeter) taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	
Rapsiseemnetest toodetud biodiislikütus	52 %	47 %
Päevalilleseemnetest toodetud biodiislikütus	57 %	52 %
Sojaubadest toodetud biodiislikütus	55 %	50 %
Palmiõlist toodetud biodiislikütus (lahtine heitveetiik)	32 %	19 %
Palmiõlist toodetud biodiislikütus (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	51 %	45 %
Toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest toodetud biodiislikütus	88 %	84 %
Loomse rasva sulatamisest toodetud biodiislikütus (**)	84 %	78 %
Rapsiseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	51 %	47 %
Päevalilleseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	58 %	54 %
Sojaubadest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	55 %	51 %
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli (tootmisprotsess täpsustamata)	34 %	22 %
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	53 %	49 %
Vesiniktöödeldud õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	87 %	83 %
Vesiniktöödeldud õli loomsete rasvade sulatamisest (**)	83 %	77 %
Rapsiseemnetest toodetud puhas taimeõli	59 %	57 %
Päevalilleseemnetest toodetud puhas taimeõli	65 %	64 %
Sojaubadest toodetud puhas taimeõli	63 %	61 %
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli (lahtine heitveetiik)	40 %	30 %
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	59 %	57 %

Biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus
Puhas õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	98 %	98 %

(*) Soojus- ja elektrienergia koostootmisega toimivate protsesside jaoks esitatud vaikeväärtused kehtivad üksnes sel juhul, kui kogu protsessi soojus saadakse soojus- ja elektrienergia koostootmisest.

(**) Kehtib ainult biokütuste puhul, mis on toodetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1069/2009⁽¹⁾ kohaselt 1. ja 2. kategooria materjaliks liigitatud loomsetest kõrvalsaadustest, mille puhul pole rasvasulatusena toimuva hügieniseerimisega seotud heidet arvesse võetud.

B. 2016. AASTAL TURUL MITTELEIDUNUD VÕI TURUL ÜKSNES TÜHISTES KOGUSTES LEIDUNUD UUTE BIOKÜTUSTE PROGNOOSITAVAD TÜÜPILISED JA VAIKEVÄÄRTUSED, KUI NENDE TOOTMISEL EI TEKI MAAKASUTUSE MUUTUMISE TÕTTU CO₂ NETOHEITEID

Biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus
Nisuõlgedest toodetud etanool	85 %	83 %
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitisel toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	85 %	85 %
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitisel toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	82 %	82 %
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitisel toodetud Fischer-Tropschi bensiin	85 %	85 %
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitisel toodetud Fischer-Tropschi bensiin	82 %	82 %
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitisel toodetud dimetüüleeter (DME)	86 %	86 %
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitisel toodetud dimetüüleeter (DME)	83 %	83 %
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitisel toodetud metanool	86 %	86 %
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitisel toodetud metanool	83 %	83 %
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	89 %	89 %
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi bensiin	89 %	89 %
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud dimetüüleeter (DME)	89 %	89 %
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud metanool	89 %	89 %
metüül-tert-butüüleetri (MTBE) taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne metanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1069/2009, milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete tervise-eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1774/2002 (loomsete kõrvalsaaduste määrus) (ELT L 300, 14.11.2009, lk 1).

C. METOODIKA

1. Transpordikütuste, biokütuste ja vedelate biokütuste tootmisest ja kasutamisest tulenevad kasvuhoonegaaside heitkogused arvutatakse järgmiselt:

- a) biokütuste tootmisest ja kasutamisest tuleneva kasvuhoonegaaside heitkogused arvutatakse järgmiselt:

$$E = e_{ec} + e_l + e_p + e_{td} + e_u - e_{sca} - e_{ccs} - e_{ccr}$$

kus

E	=	kütuse kasutamisest tulenev koguheide;
e_{ec}	=	tooraine kaevandamisel või kasvatamisel tekkinud heitkogus;
e_l	=	maakasutuse muutumisest tingitud süsinikuvaru muutumisest tulenev aastapõhine heitkogus;
e_p	=	töötlemisel tekkinud heitkogus;
e_{td}	=	jaotamise ja transpordi käigus tekkinud heitkogus;
e_u	=	kasutatavast kütusest tulenev heitkogus;
e_{sca}	=	põllumajanduse parema juhtimise abil süsiniku mulda kogunemisest tulenev heitkoguste vähenemine;
e_{ccs}	=	CO ₂ kogumisest ja geoloogilisest säilitamisest tulenev heitkoguste vähenemine ning
e_{ccr}	=	CO ₂ kogumisest ja süsinikuasendamisest tulenev heitkoguste vähenemine.

Masinate ja seadmete tootmisel tekkinud heitkoguseid arvesse ei võeta.

- b) kasvuhoonegaaside heitkogused vedelate biokütuste tootmisel ja kasutamisel arvutatakse samuti kui biokütuste puhul (E), kuid lisaks võetakse arvesse ka energia muundamisel elektrienergiaks või kütmiseks või jahutamiseks kasutatavaks energiaks tekkivaid heitkoguseid, mis arvutatakse järgmiselt:

- i) energeetikaseadmete puhul, milles toodetakse üksnes soojust:

$$EC_h = \frac{E}{\eta_h}$$

- ii) energeetikaseadmete puhul, milles toodetakse üksnes elektrienergiat:

$$EC_{el} = \frac{E}{\eta_{el}}$$

kus

$EC_{h,el}$ = summaarne kasvuhoonegaaside heide lõpliku energiatoote saamisel;

E = summaarne vedela biokütusega seotud kasvuhoonegaaside heide enne selle viimast muundamist;

η_{el} = elektriline kasutegur, mis on määratletud aastas toodetud elektrienergia ja aasta jooksul kulutatud vedela biokütuse suhtena biokütuse energiasalduse alusel;

η_h = soojuslik kasutegur, mis on määratletud aastas toodetud kasuliku soojusenergia ja aasta jooksul kulutatud vedela biokütuse suhtena biokütuse energiasalduse alusel;

- iii) elektrilise või mehaanilise energia puhul, mis saadakse energeetikaseadmetest, milles toodetakse kasulikku soojust koos elektrienergiaga ja/või mehaanilise energiaga:

$$EC_{el} = \frac{E}{\eta_{el}} \left(\frac{C_{el} \cdot \eta_{el}}{C_{el} \cdot \eta_{el} + C_h \cdot \eta_h} \right)$$

- iv) kasuliku soojuse puhul, mis saadakse energeetikaseadmetest, milles toodetakse kasulikku soojust koos elektrienergiaga ja/või mehaanilise energiaga:

$$EC_h = \frac{E}{\eta_h} \left(\frac{C_h \cdot \eta_h}{C_{el} \cdot \eta_{el} + C_h \cdot \eta_h} \right)$$

kus:

$EC_{h,el}$ = summaarne kasvuhoonegaaside heide lõpliku energiatoote saamisel;

E = summaarne vedela biokütusega seotud kasvuhoonegaaside heide enne selle viimast muundamist;

η_{el} = elektriline kasutegur, mis on määratletud aastas toodetud elektrienergia ja aasta jooksul kulutatud energia suhtena kütuse energiasalduse alusel;

η_h = soojuslik kasutegur, mis on määratletud aastas toodetud kasuliku soojusenergia ja aasta jooksul kulutatud energia suhtena kütuse energiasalduse alusel;

C_{el} = eksergiat iseloomustav osa elektrienergiast ja/või mehaanilisest energiast, mis võetakse võrdseks 100 %-ga ($C_{el} = 1$);

C_h = Carnot' kasutegur (eksergiat osakaal kasulikus soojuses).

Carnot' kasutegur C_h , kasuliku soojuse puhul eri temperatuuridel on määratletud järgmiselt:

$$C_h = \frac{T_h - T_0}{T_h}$$

kus

T_h = kasuliku soojuse absoluutne temperatuur (kelvinites) kasutamiskohas;

T_0 = ümbritseva keskkonna temperatuur, mis on võetakse võrdseks 273,15 kelviniga (see on 0 °C).

Kui hoonete kütmiseks eksporditud üleliigne soojusenergia on madalamal temperatuuril kui 150 °C (423,15 kelvinit), võib C_h määratleda ka teisiti:

C_h = soojuslik Carnot' kasutegur 150 °C (423,15 kelvini) juures, mis on: 0,3546

Nimetatud arvutuse puhul kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „koostootmine“ – soojusenergia ning elektri- ja/või mehaanilise energia samaaegne tootmine ühes protsessis;

b) „kasulik soojus“ – soojus, mida toodetakse selleks, et rahuldada majanduslikult põhjendatud nõudlust kütte- või jahutusenergia järele;

c) „majanduslikult põhjendatud nõudlus“ – nõudlus, mis ei ületa nõudlust kütmise või jahutamise järele, mida muidu rahuldataks turutingimustes.

2. Biokütuste ja vedelate biokütuste kasutamisest tulenevaid kasvuhoonegaaside heitkoguseid väljendatakse järgmiselt:

a) biokütuste kasutamisest tulenevat kasvuhoonegaaside heitkogust (E) väljendatakse CO₂-ekvivalentgrammides kütuse megadžauli kohta, g CO₂eq/MJ.

b) vedelate biokütuste kasutamisest tulenevat kasvuhoonegaaside heitkogust (EC) väljendatakse CO₂-ekvivalentgrammides lõpliku energiatoote (soojus- või elektrienergia) megadžauli kohta, g CO₂eq/MJ.

Kui kütte- ja jahutusenergiat toodetakse koos elektrienergiaga, jaotatakse heitkogused soojus- ja elektrienergia vahel (nagu punkti 1 alapunktis b), olenemata sellest, kas soojust kasutatakse tegelikult kütmiseks või jahutamiseks (!).

(!) Soojust või jääsoojust kasutatakse jahutamiseks (jahutatud õhu või vee saamiseks) absorptsioonjahutite abil. Seepärast on asjakohane arvutada ainult neid heiteid, mis on seotud toodetud soojusega (soojusenergia MJ kohta), olenemata sellest, kas soojuse lõppkasutuseks on kütmine või jahutamine absorptsioonjahutite abil.

Kui tooraine kaevandamise või kasvatamisega seotud kasvuhoonegaaside heitkoguseid e_{ec} väljendatakse ühikutes g CO₂eq lähteaine kuivtonni kohta, siis ümberarvutus CO₂-ekvivalentgrammideks kütuse MJ kohta (g CO₂eq/MJ) toimub järgmise valemil abil ⁽¹⁾:

$$e_{ec} \text{ kütus}_a \left[\frac{\text{gCO}_2\text{eq}}{\text{MJ kütus}} \right]_{ec} = \frac{e_{ec} \text{ lähteaine}_a \left[\frac{\text{gCO}_2\text{eq}}{t_{\text{kuiv}}} \right]}{LHV_a \left[\frac{\text{MJ lähteaine}}{t_{\text{kuiv lähteaine}}} \right]} \times \text{Kütuse lähteaine tegur}_a \times \text{Jaotustegur kütus}_a$$

kus

$$\text{Jaotustegur kütus}_a = \left[\frac{\text{Kütuse energiasisaldus}}{\text{Kütuse energiasisaldus} + \text{kaassaaduste energiasisaldus}} \right]$$

Kütuse lähteaine tegur_a = [Suhtarv, mis näitab kui palju MJ lähteainet on vaja 1MJ kütuse tootmiseks]

Heited lähteaine kuivtonni kohta arvutatakse järgmise valemiga:

$$e_{ec} \text{ lähteaine}_a \left[\frac{\text{gCO}_2\text{eq}}{t_{\text{kuiv}}} \right] = \frac{e_{ec} \text{ lähteaine}_a \left[\frac{\text{gCO}_2\text{eq}}{t_{\text{niiske}}} \right]}{(1 - \text{niiskusesisaldus})}$$

3. Biokütuste ja vedelate biokütuste kasutamisest tulenev kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine arvutatakse järgmiselt:

- a) kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine tänu biokütuste kasutamisele:

$$\text{VÄHENEMINE} = (E_{F(t)} - E_B) / E_{F(t)},$$

kus

E_B	=	biokütuse koguheide ning
$E_{F(t)}$	=	fossiilkütuste võrdlusväärtusele vastav koguheide transpordi puhul;

- b) kütte ja jahutuse ning elektritootmise puhul vedelate biokütuste kasutamisega saavutatav kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine:

$$\text{VÄHENEMINE} = (EC_{F(h\&c,el)} - EC_{B(h\&c,el)}) / EC_{F(h\&c,el)},$$

kus

$EC_{B(h\&c,el)}$ = kütte või elektritootmise puhul saavutatav koguheite vähenemine ning

$EC_{F(h\&c,el)}$ = kasuliku soojuste või elektrienergia fossiilkütuste võrdlusväärtusest tulenev koguheide.

4. Punkti 1 kohaldamisel arvesse võetavad kasvuhoonegaasid on CO₂, N₂O ja CH₄. CO₂-ga ekvivalentsuse arutamiseks määratakse kõnealustele gaasidele järgmised väärtused:

CO ₂	:	1
N ₂ O	:	298
CH ₄	:	25

5. Tooraine kaevandamisel või kasvatamisel tekkinud heide (e_{ec}) sisaldab heidet, mis on tekkinud kaevandamise või kasvatamise protsessi käigus; tooraine kogumisel, kuivatamisel ja säilitamisel tekkinud heidet; jäätmetest ja leketest tekkinud heidet ning kaevandamisel või kasvatamisel kasutatud toodete või kemikaalide tootmisel tekkinud heidet. CO₂ kogumist toormaterjali kasvatamise ajal ei võeta arvesse. Põllumajandusliku biomassi kasvatamisest tuleneva

⁽¹⁾ Tooraine kaevandamisel või kasvatamisel tekkinud kasvuhoonegaaside heitkoguste e_{ec} arvutamise valemiga kirjeldatakse juhte, kui lähteaine muudetakse biokütuseks ühe protsessietapiga. Keerukamate tarneahelate puhul on vaja kohandusi, et arvutada vahesaaduste jaoks tooraine kaevandamisel või kasvatamisel tekkinud kasvuhoonegaaside heitkogused e_{ec} .

heite prognoositava koguse võib tegelike andmete kasutamise alternatiivina tuletada sellistest piirkondlikest keskmistest näitajatest kasvatamisega seotud heite kohta, mis on esitatud aruannetes, millele on osutatud artikli 31 lõikes 4, või teabest põllumajandustooraine kasvatamise summeerimata vaikeväärtuste kohta, mis on esitatud käesolevas lisas. Asjakohase teabe puudumisel nimetatud aruannetes on tegelike andmete kasutamise alternatiivina lubatud arvutada keskmised väärtused kohalike põllumajandustavade põhjal, kasutades näiteks andmeid teatava põllumajandustootjate rühma kohta.

6. Punkti 1 alapunktis a osutatud arvutuste puhul võetakse arvesse ka kasvuhooaegaste heitkoguste vähenemist, mis saavutatakse põllumajanduse parema juhtimisega (e_{sca}), nagu üleminek vähendatud või kündmiseta maaharimisele, paremale külvikorrasüsteemile, vahekultuuridele, sealhulgas põllukultuuride jääkide paremale käitlusele ja orgaaniliste mullaparandusvõtete kasutamisele (nt kompost, kääritatud sõnnik), kuid ainult juhul, kui esitatakse korralikud ja kontrollitavad tõendid, et mulla süsinikusisaldus on suurenenud või et on mõistlik oletada, et see on suurenenud kõnealuste toorainete kasvatamise ajal, võttes arvesse ka heiteid, mis tulenesid väetiste ja herbitsiidide kasutamise suurenemisest sellise kasvatamise ajal ⁽¹⁾.
7. Maakasutuse muutusest tingitud süsinikuvaru muutustest tuleneva aastapõhise heitkoguste (e_l) arvutamisel jagatakse koguheide võrdselt 20 aasta peale. Kõnealuste heitkoguste arvutamisel kasutatakse järgmist valemit:

$$e_l = (CS_R - CS_A) \times 3,664 \times 1/20 \times 1/P - e_B, \quad (2)$$

kus

e_l	=	maakasutuse muutusest tingitud süsinikuvaru muutustest tulenevate kasvuhooaegaste aastapõhised heitkogused (mõõdetakse CO ₂ -ekvivalentmassina (grammides) biokütuse või vedela biokütuse energia ühiku (megadžaul) kohta); põllumaa ⁽²⁾ ja pikaajalise taimekultuuri all olev maa ⁽⁴⁾ loetakse üheks maakasutuseks;
CS_R	=	süsinikuvaru (nii pinnases kui ka taimestik) pindalaühiku kohta seoses maa võrdluskasutusega (mõõdetakse süsiniku massina (tonnides) pindalaühiku kohta). Maa võrdluskasutus on maakasutus 2008. aasta jaanuaris või 20 aastat enne tooraine saamist, olenevalt sellest, kumb on hilisem;
CS_A	=	nii pinnases kui ka taimestik sisalduv süsinikuvaru pindalaühiku kohta seoses tegeliku maakasutusega (mõõdetakse süsiniku massina (tonnides) pindalaühiku kohta). Kui süsinikuvaru koguneb rohkem kui ühe aasta jooksul, võrdub CS_A -le antav väärtus hinnatava varuga pindalaühiku kohta 20 aasta pärast või kultuuri koristusküpseks saamisel, olenevalt sellest, kumb on varasem;
P	=	põllukultuuri tootlikkus (mõõdetakse biokütuse või vedela biokütuse energiana maa pindalaühiku kohta aastas) ning
e_B	=	toetus 29 g CO ₂ eq/MJ biokütuse või muu vedela biokütuse korral, kui biomass saadakse rikutud maalt, mis on taastatud punktis 8 sätestatud tingimustel.

8. Toetust 29 g CO₂eq/MJ kohaldatakse, kui on esitatud tõendid, et asjaomane maa:

- a) ei olnud 2008. aasta jaanuaris kasutuses põllumajanduslikul ega mingil muul eesmärgil ning
 b) on oluliselt rikutud maa, sealhulgas varem põllumajanduslikul eesmärgil kasutatud maa.

Toetust 29 g CO₂eq/MJ rakendatakse kuni 20 aastat alates maa kasutuselevõtust põllumajanduslikul otstarbel, tingimusel et alapunkti b alla kuuluval maal tagatakse süsinikuvarude pidev kasv ja erosiooni märkimisväärne vähenemine.

⁽¹⁾ Selliseks tõendiks võib olla mulla süsinikusisalduse mõõtmine, mille puhul viidaks näiteks esimene mõõtmine läbi enne kasvatamist ja järgnevad mõõtmised mitmeaastaste vahedega korrapäraste ajavahemike järel. Sellisel juhul hinnatakse enne, kui teise mõõtmise tulemused on kättesaadavad, mulla süsinikusisalduse suurenemist representatiivkatsetuste või mulla modelleerimise alusel. Teisest mõõtmisest alates saaks mõõtmiste alusel kindlaks määrata, kas mulla süsinikusisaldus on suurenenud ja millises ulatuses.

⁽²⁾ Jagatis, mis on saadud CO₂ molekulmassi (44,010 g/mol) jagamisel süsiniku molekulmassiga (12,011 g/mol), on võrdne väärtusega 3,664.

⁽³⁾ Põllumaa osas kasutatakse valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) määratlust.

⁽⁴⁾ Pikaajalised taimekultuurid on mitmeaastased kultuurid, mille tüve tavaliselt igal aastal ei koguta (näiteks lühikese raieringiga madalmetts ja õlipalm).

9. „Oluliselt rikutud maa“ – maa, mis on pikemat aega olnud kas märkimisväärselt sooldunud või sisaldanud märkimisväärselt vähe orgaanilist ainet ja olnud tugevalt erodeerunud;
10. Komisjon vaatab 31. detsembriks 2020 läbi maa süsinikuvaru arvutamise juhendi, ⁽¹⁾ mis tugineb kasvuhoo- negaaside riiklike andmekogude koostamise IPCC 2006. aasta juhise 4. osale, ja vastavalt määrusele (EL) nr 525/2013 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2018/841 ⁽²⁾. Komisjoni juhendit kasutatakse käesoleva direktiivi kohaldamisel maa süsinikuvarude arvutamiseks.

11. Töötlemisel tekkinud heide (e_p) sisaldab heidet, mis on tekkinud töötlemisprotsessi käigus; jäätmetest ja leketest tekkinud heidet ning töötlemisel kasutatud toodete või kemikaalide tootmise käigus tekkinud heidet, sealhulgas CO₂-heidet, mis vastab fossiilkütuste süsinikusisalduse hulgale, sõltumata sellest, kas neid tegelikult protsessi käigus põletati või mitte.

Kui võetakse arvesse sellise elektrienergia tarbimist, mis ei ole toodetud kütuse tootmise ettevõttes, eeldatakse, et kõnealus elektrienergia tootmisest ja jaotamisest tulenevate kasvuhoo- negaaside heitkoguste intensiivsus on võrdne määratud piirkonnas elektrienergia tootmisest ja jaotamisest tuleneva heite keskmise intensiivsusega. Erandina kõnealusest reeglist võivad tootjad kasutada ühe elektriijaama keskmist väärtust kõnealuses elektriijaamas toodetud elektrienergia puhul, kui see jaam ei ole elektrivõrguga ühendatud.

Töötlemisel tekkinud heide hõlmab materjalide ja vahesaaduste kuivatamise käigus tekkinud heidet, kui see on asjakohane.

12. Transpordist ja jaotusest tulenev heide (e_{td}) sisaldab heidet, mis tuleneb tooraine ja pooltoodete transpordist ning valmistoodete ladustamisest ja jaotamisest. Käesolevat punkti ei kohaldata jaotamise ja transpordi käigus tekkinud heite suhtes, mida võetakse arvesse vastavalt punktile 5.

13. Kasutatavast kütusest tulenevat heidet (e_u) loetakse biokütuste ja vedelate biokütuste puhul nulliks.

Kasutatavast kütusest pärinevate muude kasvuhoo- negaaside kui CO₂ (N₂O ja CH₄) heide võetakse arvesse vedelate biokütuste teguris e_u .

14. CO₂ kogumisest ja geoloogilisest säilitamisest tulenev heitkoguste vähenemine (e_{ccs}), mida ei ole juba arvesse võetud e_p väärtuses, piirdub heitkogusega, mida välditakse kütuse kaevandamise, transpordi, töötlemise ja jaotusega otseselt seotud eraldunud CO₂ kogumise ja säilitamisega, kui säilitamine toimub vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2009/31/EÜ ⁽³⁾.

15. CO₂ kogumisest ja asendamisest tulenev heitkoguste vähenemine (e_{ccr}) peab olema otse seotud biokütuse või vedela biokütuse tootmisega, millele see omistatakse, ja piirduma CO₂ kogumise kaudu välditud heitkogusega, mille puhul süsinik pärineb biomassist ning mida kasutatakse fossiilse päritoluga CO₂ asendamiseks kaubanduslike toodete tootmisel ja teenuste osutamisel.

16. Kui soojus- ja elektrienergia koostootmise seade, mis annab soojus- ja/või elektrienergiat kütusetootmise protsessile, mille heiteid arvutatakse, toodab üleliigset elektrienergiat ja/või üleliigset kasulikku soojust, jagatakse kasvuhoo- negaaside heitkogused elektrienergia ja kasuliku soojuse vahel vastavalt soojuse temperatuurile (mis peegeldab soojuse kasulikkust). Kasulik soojus leitakse nii, et korrutatakse selle energiasaldus Carnot' kasuteguriga C_h , mis arvutatakse järgmiselt:

$$C_h = \frac{T_h - T_0}{T_h}$$

kus

T_h = kasuliku soojuse absoluutne temperatuur (kelvinites) kasutamiskohas;

T_0 = ümbritseva keskkonna temperatuur, mis on võetakse võrdseks 273,15 kelviniga (see on 0 °C).

⁽¹⁾ Komisjoni 10. juuni 2010. aasta otsus 2010/335/EL juhendi kohta maa süsinikuvarude arvutamiseks vastavalt direktiivi 2009/28/EÜ V lisale (ELTL 151, 17.6.2010, lk 19).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/841, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tulenev kasvuhoo- negaaside heide ja sellest tulenevate kasvuhoo- negaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku ning muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 ja otsust nr 529/2013/EL (ELT L 156, 19.6.2018, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/31/EÜ, milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ ja direktiivi 2000/60/EÜ, 2001/80/EÜ, 2004/35/EÜ, 2006/12/EÜ, 2008/1/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1013/2006 (ELT L 140, 5.6.2009, lk 114).

Kui hoonete kütmiseks eksporditud üleliigne soojusenergia on madalamal temperatuuril kui 150 °C (423,15 kelvinit), võib C_h määratleda ka teisiti:

C_h = soojuslik Carnot' kasutegur 150 °C (423,15 kelvini) juures, mis on: 0,3546

Nimetatud arvutuse puhul tuleb kasutada tegelikku kasutegurit, mis on määratletud kui aasta jooksul toodetud mehaaniline energia, elektrienergia või soojusenergia, mis on jagatud aasta jooksul kulutatud energiaga.

Nimetatud arvutuse puhul kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „koostootmine“ – soojusenergia ning elektri- ja/või mehaanilise energia samaaegne tootmine ühes protsessis;
- b) „kasulik soojus“ – soojus, mida toodetakse selleks, et rahuldada majanduslikult põhjendatud nõudlust soojusenergia järele kütmise või jahutamise tarbeks;
- c) „majanduslikult põhjendatud nõudlus“ – nõudlus, mis ei ületa nõudlust kütmise või jahutamise järele, mida müüdi rahuldataks turutingimustes.

17. Kui kütuse tootmise käigus toodetakse nii seda kütust, mille heidet arvutatakse, kui ka veel üht või mitut toodet („kaassaadused“), jagatakse kasvuhoonegaaside heitkogused kütuse või selle vahetoote ja kaassaaduste vahel võrdeliselt nende energiasaldusega (mis määratakse väiksema kütteväärtusega muude kaassaaduste puhul kui elektri- ja soojusenergia). Üleliigse kasuliku soojuse või üleliigse elektrienergia tootmisega seotud kasvuhoonegaasimahukus võrdub kütuse tootmisprotsessis kulutatud soojus- või elektrienergia kasvuhoonegaasimahukusega, ja määratakse kindlaks koostootmiseseadme, põletuskatla või muu seadme kõikide sisendite ja neist väljuvate heidete, sealhulgas CH₄- ja N₂O-heidete põhjal. Elektri- ja soojusenergia koostootmise korral tehakse arvutused vastavalt punktile 16.

18. Punktis 17 osutatud arvutuse tegemiseks on jagatavad heitkogused $e_{cc} + e_l + e_{sca}$ + need osad e_p , e_{td} , e_{ccs} , ja e_{ccr} -st, mis eralduvad kuni protsessi selle etapini (kaasa arvatud), mil kaassaadus toodetakse. Kui kaassaadustele jaotumine on leidnud aset olelustersükli varasemas protsessietapis, kasutatakse viimases sellises protsessietapis kütuse vahesaadusele omistatud heitkoguste fraktsiooni sel eesmärgil kõnealuste heitkoguste kogusumma asemel.

Biokütuste ja vedelate biokütuste puhul võetakse selle arvutuse eesmärgil arvesse kõik kaassaadused. Jäätmetele ja jääkidele heiteid ei jaotata. Negatiivse energiasaldusega kaassaaduste energiasalduse väärtus on arvutuse tegemise eesmärgil null.

Jäätmete ja jääkide, sealhulgas puulatvade ja okste, õlgede, terakestade, maisitõlvikute ja pähklikoorte ning töötlemisjääkide, sealhulgas toorglütseriini (rafineerimata glütseriin) ja suhkruroo pressimisjääkide olelustersükli kasvuhoonegaaside heitkogused võrduvad nulliga kuni kõnealuste materjalide kogumise protsessini, olenemata sellest, kas need töödeldakse vahesaadusteks enne lõppsaaduseks muutmist.

Rafineerimistehastes toodetud kütuste puhul, v.a töötlemisseadme ja põletuskatla või koostootmiseseadme selline kombinatsioon, kus põletuskatel või koostootmiseseade toodab soojus- ja/või elektrienergiat töötlemisseadme jaoks, on punktis 17 osutatud arvutuse tegemisel analüüsiüksuseks rafineerimistehas.

19. Biokütuste puhul on punktis 3 osutatud arvutuse tegemisel fossiilkütuste võrdlusväärtus $E_{F(t)}$ 94 g CO₂eq/MJ.

Elektrienergia tootmiseks kasutatavate vedelate biokütuste puhul on punktis 3 osutatud arvutuse tegemisel fossiilkütuste võrdlusväärtus $EC_{F(e)}$ 183 g CO₂eq/MJ.

Kasuliku soojuse, samuti kütte- ja jahutusenergia tootmiseks kasutatavate vedelate biokütuste puhul on punktis 3 osutatud arvutuse tegemisel fossiilkütuste võrdlusväärtus $EC_{F(h\&c)}$ 80 g CO₂eq/MJ.

D. BIOKÜTUSTE JA VEDELATE BIOKÜTUSTE SUMMEERIMATA VAIKEVÄÄRTUSED

Kasvatamisega seotud summeerimata vaikeväärtused: e_{cc} vastavalt käesoleva lisa C osas esitatud määratlusele, kaasa arvatud N₂O heide mullast

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Suhkrupreedist toodetud etanool	9,6	9,6
Teraviljast (maisist) toodetud etanool	25,5	25,5
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool	27,0	27,0
Suhkruroost toodetud etanool	17,1	17,1
ETBE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	
TAAE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	
Rapsiseemnetest toodetud biodiislikütus	32,0	32,0
Päevalilleseemnetest toodetud biodiislikütus	26,1	26,1
Sojaubadest toodetud biodiislikütus	21,2	21,2
Palmiõlist toodetud biodiislikütus	26,2	26,2
Toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest toodetud biodiislikütus	0	0
Loomse rasva sulatamisest toodetud biodiislikütus (**)	0	0
Rapsiseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	33,4	33,4
Päevalilleseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	26,9	26,9
Sojaubadest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	22,1	22,1
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	27,4	27,4
Toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest toodetud vesiniktöödeldud õli	0	0
Loomse rasva sulatamisest toodetud vesiniktöödeldud õli (**)	0	0
Rapsiseemnetest toodetud puhas taimeõli	33,4	33,4
Päevalilleseemnetest toodetud puhas taimeõli	27,2	27,2
Sojaubadest toodetud puhas taimeõli	22,2	22,2
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli	27,1	27,1
Puhas õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	0	0

(**) Kehtib ainult biokütuste puhul, mis on toodetud määruse (EÜ) nr 1069/2009 kohaselt 1. ja 2. kategooria materjaliks liigitatud loomsetest kõrvalsaadustest, mille puhul pole rasvasulatusena toimuva hügieniseerimisega seotud heidet arvesse võetud.

Kasvatamisega seotud summeerimata vaikeväärtused: „e_{ec}“ – üksnes mulla N₂O-heite kohta (e_{ec} tabelis esitatud kasvatamise summeerimata vaikeväärtused juba sisaldavad neid väärtusi)

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Suhkrupreedist toodetud etanool	4,9	4,9
Teraviljast (maisist) toodetud etanool	13,7	13,7
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool	14,1	14,1
Suhkruroost toodetud etanool	2,1	2,1
ETBE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	
TAAE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	
Rapsiseemnetest toodetud biodiislikütus	17,6	17,6
Päevaliliseemnetest toodetud biodiislikütus	12,2	12,2
Sojaubadest toodetud biodiislikütus	13,4	13,4
Palmiõlist toodetud biodiislikütus	16,5	16,5
Toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest toodetud biodiislikütus	0	0
Loomse rasva sulatamisest toodetud biodiislikütus (**)	0	0
Rapsiseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	18,0	18,0
Päevaliliseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	12,5	12,5
Sojaubadest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	13,7	13,7
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	16,9	16,9
Vesiniktöödeldud õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	0	0
Vesiniktöödeldud õli loomsete rasvade sulatamisest (**)	0	0
Rapsiseemnetest toodetud puhas taimeõli	17,6	17,6
Päevaliliseemnetest toodetud puhas taimeõli	12,2	12,2
Sojaubadest toodetud puhas taimeõli	13,4	13,4
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli	16,5	16,5
Puhas õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	0	0

(**) Märkus: kehtib ainult biokütuste puhul, mis on toodetud määruse (EÜ) nr 1069/2009 kohaselt 1. ja 2. kategooria materjaliks liigitatud loomsetest kõrvalsaadustest, mille puhul pole rasvasulatusena toimuva hügieniseerimisega seotud heidet arvesse võetud.

Töötlemise vaikeväärtused: e_p vastavalt käesoleva lisa C osas esitatud määratlusele

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Suhkrupeedist toodetud etanool (jääkidest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli maagaas tavalises põletuskatlas)	18,8	26,3
Suhkrupeedist toodetud etanool (jääkidest toodeti biogaasi, protsessikütus oli maagaas tavalises põletuskatlas)	9,7	13,6
Suhkrupeedist toodetud etanool (jääkidest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmisseadmes (*))	13,2	18,5
Suhkrupeedist toodetud etanool (jääkidest toodeti biogaasi, protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmisseadmes (*))	7,6	10,6
Suhkrupeedist toodetud etanool (jääkidest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmisseadmes (*))	27,4	38,3
Suhkrupeedist toodetud etanool (jääkidest toodeti biogaasi, protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmisseadmes (*))	15,7	22,0
Maisist toodetud etanool (tootmisel tavalises põletuskatlas kasutati kütusena maagaasi)	20,8	29,1
Teraviljast (maisist) toodetud etanool (tootmisel soojus- ja elektrienergia koostootmisseadmes (*) kasutati kütusena maagaasi)	14,8	20,8
Teraviljast (maisist) toodetud etanool (protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmisseadmes (*))	28,6	40,1
Teraviljast (maisist) toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena metsatööstusjääke soojus- ja elektrienergia koostootmisseadmes (*))	1,8	2,6
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena maagaasi tavalises põletuskatlas)	21,0	29,3
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena maagaasi soojus- ja elektrienergia koostootmisseadmes (*))	15,1	21,1
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmisseadmes (*))	30,3	42,5
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena metsatööstusjääke soojus- ja elektrienergia koostootmisseadmes (*))	1,5	2,2
Suhkruroost toodetud etanool	1,3	1,8
ETBE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
TAAE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	
Rapsiseemnetest toodetud biodiislikütus	11,7	16,3
Päevalliliseemnetest toodetud biodiislikütus	11,8	16,5
Sojaubadest toodetud biodiislikütus	12,1	16,9
Palmiõlist toodetud biodiislikütus (lahtine heitveetiik)	30,4	42,6
Palmiõlist toodetud biodiislikütus (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	13,2	18,5
Toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest toodetud biodiislikütus	9,3	13,0
Loomse rasva sulatamisest toodetud biodiislikütus (**)	13,6	19,1
Rapsiseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	10,7	15,0
Päevalliliseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	10,5	14,7
Sojaubadest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	10,9	15,2
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli (tootmisprotsess täpsustamata)	27,8	38,9
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	9,7	13,6
Vesiniktöödeldud õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	10,2	14,3
Vesiniktöödeldud õli loomsete rasvade sulatamisest (**)	14,5	20,3
Rapsiseemnetest toodetud puhas taimeõli	3,7	5,2
Päevalliliseemnetest toodetud puhas taimeõli	3,8	5,4
Sojaubadest toodetud puhas taimeõli	4,2	5,9
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli (lahtine heitveetiik)	22,6	31,7
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	4,7	6,5
Puhas õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	0,6	0,8

(*) Soojus- ja elektrienergia koostootmisega toimivate protsesside jaoks esitatud vaikeväärtused kehtivad üksnes sel juhul, kui kogu protsessi soojus saadakse soojus- ja elektrienergia koostootmisest.

(**) Märkus: kehtib ainult biokütuste puhul, mis on toodetud määruse (EÜ) nr 1069/2009 kohaselt 1. ja 2. kategooria materjaliks liigitatud loomsetest kõrvalsaadustest, mille puhul pole rasvasulatusena toimuva hügieniseerimisega seotud heidet arvesse võetud.

Summeerimata vaikeväärtused üksnes õli tootmise kohta (e_p tabelis esitatud kasvatamise summeerimata vaikeväärtused juba sisaldavad neid väärtusi)

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Rapsiseemnetest toodetud biodiislikütus	3,0	4,2
Päevalilleseemnetest toodetud biodiislikütus	2,9	4,0
Sojaubadest toodetud biodiislikütus	3,2	4,4
Palmiõlist toodetud biodiislikütus (lahtine heitveetiik)	20,9	29,2
Palmiõlist toodetud biodiislikütus (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	3,7	5,1
Toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest toodetud biodiislikütus	0	0
Loomse rasva sulatamisest toodetud biodiislikütus (**)	4,3	6,1
Rapsiseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	3,1	4,4
Päevalilleseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	3,0	4,1
Sojaubadest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	3,3	4,6
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli (lahtine heitveetiik)	21,9	30,7
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	3,8	5,4
Vesiniktöödeldud õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	0	0
Vesiniktöödeldud õli loomsete rasvade sulatamisest (**)	4,3	6,0
Rapsiseemnetest toodetud puhas taimeõli	3,1	4,4
Päevalilleseemnetest toodetud puhas taimeõli	3,0	4,2
Sojaubadest toodetud puhas taimeõli	3,4	4,7
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli (lahtine heitveetiik)	21,8	30,5
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	3,8	5,3
Puhas õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	0	0

(**) Märkus: kehtib ainult biokütuste puhul, mis on toodetud määruse (EÜ) nr 1069/2009 kohaselt 1. ja 2. kategooria materjaliks liigitatud loomsetest kõrvalsaadustest, mille puhul pole rasvasulatus osana toimuva hügieniseerimisega seotud heidet arvesse võetud.

Transportimise ja jaotamise summeerimata vaikeväärtused: e_{id} vastavalt käesoleva lisa C osas esitatud määratlusele

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Suhkrupreedist toodetud etanool (jääkidest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli maagaas tavalises põletuskatlas)	2,3	2,3
Suhkrupreedist toodetud etanool (jääkidest toodeti biogaasi, protsessikütus oli maagaas tavalises põletuskatlas)	2,3	2,3
Suhkrupreedist toodetud etanool (jääkidest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	2,3	2,3
Suhkrupreedist toodetud etanool (jääkidest toodeti biogaasi, protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	2,3	2,3
Suhkrupreedist toodetud etanool (jääkidest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	2,3	2,3
Suhkrupreedist toodetud etanool (jääkidest toodeti biogaasi, protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	2,3	2,3
Teraviljast (maisist) toodetud etanool (protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	2,2	2,2
Maisist toodetud etanool (tootmisel tavalises põletuskatlas kasutati kütusena maagaasi)	2,2	2,2
Teraviljast (maisist) toodetud etanool (protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	2,2	2,2
Teraviljast (maisist) toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena metsatööstusjääke soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	2,2	2,2
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena maagaasi tavalises põletuskatlas)	2,2	2,2
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	2,2	2,2
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	2,2	2,2
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena metsatööstusjääke soojus- ja elektrienergia koostootmiseseadmes (*))	2,2	2,2
Suhkruroost toodetud etanool	9,7	9,7
ETBE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
TAAE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	
Rapsiseemnetest toodetud biodiislikütus	1,8	1,8
Päevallilseemnetest toodetud biodiislikütus	2,1	2,1
Sojaubadest toodetud biodiislikütus	8,9	8,9
Palmiõlist toodetud biodiislikütus (lahtine heitveetiik)	6,9	6,9
Palmiõlist toodetud biodiislikütus (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	6,9	6,9
Toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest toodetud biodiislikütus	1,9	1,9
Loomse rasva sulatamisest toodetud biodiislikütus (**)	1,7	1,7
Rapsiseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	1,7	1,7
Päevallilseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	2,0	2,0
Sojaubadest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	9,2	9,2
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli (lahtine heitveetiik)	7,0	7,0
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	7,0	7,0
Vesiniktöödeldud õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	1,7	1,7
Vesiniktöödeldud õli loomsete rasvade sulatamisest (**)	1,5	1,5
Rapsiseemnetest toodetud puhas taimeõli	1,4	1,4
Päevallilseemnetest toodetud puhas taimeõli	1,7	1,7
Sojaubadest toodetud puhas taimeõli	8,8	8,8
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli (lahtine heitveetiik)	6,7	6,7
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	6,7	6,7
Puhas õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	1,4	1,4

(*) Soojus- ja elektrienergia koostootmisega toimuvate protsesside jaoks esitatud vaikeväärtused kehtivad üksnes sel juhul, kui kogu protsessi soojus saadakse soojus- ja elektrienergia koostootmisest.

(**) Märkus: kehtib ainult biokütuste puhul, mis on toodetud määruse (EÜ) nr 1069/2009 kohaselt 1. ja 2. kategooria materjaliks liigitatud loomsetest kõrvalsaadustest, mille puhul pole rasvasulatus osana toimuva hügieniseerimisega seotud heidet arvesse võetud.

Transportimise ja jaotamise summeerimata vaikeväärtused üksnes lõppkütuste jaoks. Need on juba lisatud käesoleva lisa C osas määratletud transportimise ja jaotamise heite e_{d} tabelisse, kuid järgmised väärtused on kasulikud, kui ettevõtja soovib deklareerida tegelikku heidet transpordil üksnes põllukultuuride või õli transpordi kohta.

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Suhkrupeedist toodetud etanool (jääkidest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli maagaas tavalises põletuskatlas)	1,6	1,6
Suhkrupeedist toodetud etanool (jääkidest toodeti biogaasi, protsessikütus oli maagaas tavalises põletuskatlas)	1,6	1,6
Suhkrupeedist toodetud etanool (jääkidest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	1,6	1,6
Suhkrupeedist toodetud etanool (jääkidest toodeti biogaasi, protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	1,6	1,6
Suhkrupeedist toodetud etanool (jääkidest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	1,6	1,6
Suhkrupeedist toodetud etanool (jääkidest toodeti biogaasi, protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	1,6	1,6
Maisist toodetud etanool (tootmisel tavalises põletuskatlas kasutati kütusena maagaasi)	1,6	1,6
Maisist toodetud etanool (tootmisel soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*) kasutati kütusena maagaasi)	1,6	1,6
Maisist toodetud etanool (tootmisel soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*) kasutati kütusena pruunsütt)	1,6	1,6
Maisist toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena metsatööstusjääke soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	1,6	1,6
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena maagaasi tavalises põletuskatlas)	1,6	1,6
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena maagaasi soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	1,6	1,6
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	1,6	1,6
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena metsatööstusjääke soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	1,6	1,6
Suhkruroost toodetud etanool	6,0	6,0
etüül-tert-butüüleetri (ETBE) taastuvatest energiaallikatest pärit osa	Loetakse võrdseks etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
tert-amüül-etiüleetri (TAEE) taastuvatest energiaallikatest pärit osa	Loetakse võrdseks etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	
Rapsiseemnetest toodetud biodiislikütus	1,3	1,3
Päevalilleseemnetest toodetud biodiislikütus	1,3	1,3
Sojaubadest toodetud biodiislikütus	1,3	1,3
Palmiõlist toodetud biodiislikütus (lahtine heitveetiik)	1,3	1,3
Palmiõlist toodetud biodiislikütus (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	1,3	1,3
Toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest toodetud biodiislikütus	1,3	1,3
Loomse rasva sulatamisest toodetud biodiislikütus (**)	1,3	1,3
Rapsiseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	1,2	1,2
Päevalilleseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	1,2	1,2
Sojaubadest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	1,2	1,2
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli (lahtine heitveetiik)	1,2	1,2
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	1,2	1,2
Vesiniktöödeldud õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	1,2	1,2
Vesiniktöödeldud õli loomsete rasvade sulatamisest (**)	1,2	1,2
Rapsiseemnetest toodetud puhas taimeõli	0,8	0,8
Päevalilleseemnetest toodetud puhas taimeõli	0,8	0,8
Sojaubadest toodetud puhas taimeõli	0,8	0,8
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli (lahtine heitveetiik)	0,8	0,8
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	0,8	0,8
Puhas õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	0,8	0,8

(*) Soojus- ja elektrienergia koostootmisega toimuvate protsesside jaoks esitatud vaikeväärtused kehtivad üksnes sel juhul, kui kogu protsessi soojus saadakse soojus- ja elektrienergia koostootmisest.

(**) Märkus: kehtib ainult biokütuste puhul, mis on toodetud määruse (EÜ) nr 1069/2009 kohaselt 1. ja 2. kategooria materjaliks liigitatud loomsetest kõrvalsaadustest, mille puhul pole rasvasulatus osana toimuva hügieniseerimisega seotud heidet arvesse võetud.

Kasvatamine, töötlemine, transport ja jaotamine kokku

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Suhkrupreedist toodetud etanool (jääkidest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli maagaas tavalises põletuskatlas)	30,7	38,2
Suhkrupreedist toodetud etanool (jääkidest toodeti biogaasi, protsessikütus oli maagaas tavalises põletuskatlas)	21,6	25,5
Suhkrupreedist toodetud etanool (jääkidest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	25,1	30,4
Suhkrupreedist toodetud etanool (jääkidest toodeti biogaasi, protsessikütus oli maagaas soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	19,5	22,5
Suhkrupreedist toodetud etanool (jääkidest biogaasi ei toodetud, protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	39,3	50,2
Suhkrupreedist toodetud etanool (jääkidest toodeti biogaasi, protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	27,6	33,9
Maisist toodetud etanool (tootmisel tavalises põletuskatlas kasutati kütusena maagaasi)	48,5	56,8
Teraviljast (maisist) toodetud etanool (tootmisel soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*) kasutati kütusena maagaasi)	42,5	48,5
Teraviljast (maisist) toodetud etanool (protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	56,3	67,8
Teraviljast (maisist) toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena metsatööstusjääke soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	29,5	30,3
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena maagaasi tavalises põletuskatlas)	50,2	58,5
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena maagaasi soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	44,3	50,3
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (protsessikütus oli pruunsüsi soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	59,5	71,7
Muust teraviljast kui mais toodetud etanool (tootmisel kasutati kütusena metsatööstusjääke soojus- ja elektrienergia koostootmisseedmes (*))	30,7	31,4
Suhkruroost toodetud etanool	28,1	28,6
ETBE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	
TAAE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne etanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Rapsiseemnetest toodetud biodiislikütus	45,5	50,1
Päevalilleseemnetest toodetud biodiislikütus	40,0	44,7
Sojaubadest toodetud biodiislikütus	42,2	47,0
Palmiõlist toodetud biodiislikütus (lahtine heitveetiik)	63,5	75,7
Palmiõlist toodetud biodiislikütus (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	46,3	51,6
Toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest toodetud biodiislikütus	11,2	14,9
Loomse rasva sulatamisest toodetud biodiislikütus (**)	15,3	20,8
Rapsiseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	45,8	50,1
Päevalilleseemnetest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	39,4	43,6
Sojaubadest toodetud vesiniktöödeldud taimeõli	42,2	46,5
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli (lahtine heitveetiik)	62,2	73,3
Palmiõlist toodetud vesiniktöödeldud taimeõli (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	44,1	48,0
Vesiniktöödeldud õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	11,9	16,0
Vesiniktöödeldud õli loomsete rasvade sulatamisest (**)	16,0	21,8
Rapsiseemnetest toodetud puhas taimeõli	38,5	40,0
Päevalilleseemnetest toodetud puhas taimeõli	32,7	34,3
Sojaubadest toodetud puhas taimeõli	35,2	36,9
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli (lahtine heitveetiik)	56,3	65,4
Palmiõlist toodetud puhas taimeõli (tootmisprotsess metaani kogumisega õlipressimisettevõttes)	38,4	57,2
Puhas õli toiduvalmistamisel kasutatud õli jääkidest	2,0	2,2

(*) Soojus- ja elektrienergia koostootmisega toimivate protsesside jaoks esitatud vaikeväärtused kehtivad üksnes sel juhul, kui kogu protsessi soojus saadakse soojus- ja elektrienergia koostootmisest.

(**) Märkus: kehtib ainult biokütuste puhul, mis on toodetud määruse (EÜ) nr 1069/2009 kohaselt 1. ja 2. kategooria materjaliks liigitatud loomsetest kõrvalsaadustest, mille puhul pole rasvasulatusena toimuva hügieniseerimisega seotud heidet arvesse võetud.

E. 2016. AASTAL TURUL MITTE LEIDUNUD VÕI TURUL ÜKSNES TŪHISTES KOGUSTES LEIDUNUD UUTE BOKŪTUSTE JA VEDELATE BOKŪTUSTE PROGNOOSITAVAD SUMMEERIMATA VAIKEVÄÄRTUSED

Kasvatamisega seotud summeerimata vaikeväärtused: e_{cc} vastavalt käesoleva lisa C osas esitatud määratlusele, kaasa arvatud N_2O heide mullast (kaasa arvatud puidujääkidest või energiametsast puiduhakke saamine)

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Nisuõlgedest toodetud etanool	1,8	1,8
Puidujätmetest eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	3,3	3,3
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	8,2	8,2
Puidujätmetest eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi bensiin	8,2	8,2
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi bensiin	12,4	12,4
Puidujätmetest eraldi seisvas käitises toodetud dimetüüleeter (DME)	3,1	3,1
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud dimetüüleeter (DME)	7,6	7,6
Puidujätmetest eraldi seisvas käitises toodetud metanool	3,1	3,1
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud metanool	7,6	7,6
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	2,5	2,5
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi bensiin	2,5	2,5
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud dimetüüleeter (DME)	2,5	2,5
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud metanool	2,5	2,5
MTBE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne metanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	

Summeerimata vaikeväärtused põldude N_2O heite kohta (kaasa arvatud summeerimata vaikeväärtused kasvatamise heite kohta e_{cc} tabelis)

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Nisuõlgedest toodetud etanool	0	0
Puidujätmetest eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	0	0

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	4,4	4,4
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi bensiin	0	0
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi bensiin	4,4	4,4
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud dimetüüleeter (DME)	0	0
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud dimetüüleeter (DME)	4,1	4,1
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud metanool	0	0
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud metanool	4,1	4,1
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	0	0
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi bensiin	0	0
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud dimetüüleeter (DME)	0	0
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud metanool	0	0
MTBE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne metanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	

Töötlemisega seotud summeerimata vaikeväärtused: e_p vastavalt käesoleva lisa C osas esitatud määratlusele

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Nisuõlgedest toodetud etanool	4,8	6,8
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	0,1	0,1
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	0,1	0,1
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi bensiin	0,1	0,1
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi bensiin	0,1	0,1
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud dimetüüleeter (DME)	0	0

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud dimetüüleeter (DME)	0	0
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud metanool	0	0
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud metanool	0	0
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	0	0
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi bensiin	0	0
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud dimetüüleeter (DME)	0	0
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud metanool	0	0
MTBE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne metanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	

Transportimise ja jaotamise summeerimata vaikeväärtused: e_{td} vastavalt käesoleva lisa C osas esitatud määratlusele

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Nisuõlgedest toodetud etanool	7,1	7,1
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	10,3	10,3
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	8,4	8,4
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi bensiin	10,3	10,3
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi bensiin	8,4	8,4
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud dimetüüleeter (DME)	10,4	10,4
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud dimetüüleeter (DME)	8,6	8,6
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud metanool	10,4	10,4
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud metanool	8,6	8,6
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	7,7	7,7
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi bensiin	7,9	7,9
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud dimetüüleeter (DME)	7,7	7,7

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud metanool	7,9	7,9
MTBE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne metanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	

Transportimise ja jaotamise summeerimata vaikeväärtused üksnes lõppkütuste jaoks. Need on juba lisatud käesoleva lisa C osas määratletud transportimise ja jaotamise heite e_{td} tabelisse, kuid järgmised väärtused on kasulikud, kui ettevõtja soovib deklareerida tegelikku heidet transpordil üksnes lähteaine transpordi kohta.

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Nisuõlgedest toodetud etanool	1,6	1,6
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	1,2	1,2
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	1,2	1,2
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi bensiin	1,2	1,2
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi bensiin	1,2	1,2
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud dimetüüleeter (DME)	2,0	2,0
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud dimetüüleeter (DME)	2,0	2,0
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud metanool	2,0	2,0
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud metanool	2,0	2,0
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	2,0	2,0
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi bensiin	2,0	2,0
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud dimetüüleeter (DME)	2,0	2,0

Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud metanool	2,0	2,0
MTBE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne metanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	
Kasvatamine, töötlemine, transport ja jaotamine kokku		
Biokütuse ja vedela biokütuse tootmisviis	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Nisuõlgedest toodetud etanool	13,7	15,7
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	13,7	13,7
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	16,7	16,7
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi bensiin	13,7	13,7
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud Fischer-Tropschi bensiin	16,7	16,7
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud dimetüüleeter (DME)	13,5	13,5
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud dimetüüleeter (DME)	16,2	16,2
Puidujäätmetest eraldi seisvas käitises toodetud metanool	13,5	13,5
Energiametsast saadud puidust eraldi seisvas käitises toodetud metanool	16,2	16,2
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi diislikütus	10,2	10,2
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud Fischer-Tropschi bensiin	10,4	10,4
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud dimetüüleeter (DME)	10,2	10,2
Tselluloositehase juures olevas musta leelise gaasistamise üksuses toodetud metanool	10,4	10,4
MTBE taastuvatest energiaallikatest pärit osa	On võrdne metanooli puhul kasutatud tootmisviisi omaga	

VI LISA

BIOMASSKÜTUSTEST TULENEVA KASVUHOONEGAASIMÕJU ARVUTAMINE JA VASTAVAD FOS-SIILKÜTUSTE VÕRDUSVÄÄRTUSED

A. BIOMASSKÜTUSTEGA SEOTUD KASVUHOONEGAASIDE HEITE VÄHENEMISE TÜÜPILISED JA VAIKEVÄÄRTUSED, KUI NENDE TOOTMISEL EI TEKI MAAKASUTUSE MUUTUMISE TÕTTU CO₂ NETOHEITEID

PUIDUHAKE					
Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus		Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus	
		Soojus	Elekter	Soojus	Elekter
Puiduhake metsandusjääkidest	1–500 km	93 %	89 %	91 %	87 %
	500 – 2 500 km	89 %	84 %	87 %	81 %
	2 500 – 10 000 km	82 %	73 %	78 %	67 %
	Üle 10 000 km	67 %	51 %	60 %	41 %
Puiduhake lühikese raieringiga madalmetsast (eukalüpt)	2 500 – 10 000 km	77 %	65 %	73 %	60 %
Puiduhake lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetatud)	1–500 km	89 %	83 %	87 %	81 %
	500 – 2 500 km	85 %	78 %	84 %	76 %
	2 500 – 10 000 km	78 %	67 %	74 %	62 %
	Üle 10 000 km	63 %	45 %	57 %	35 %
Puiduhake lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, ilma väetamiseta)	1–500 km	91 %	87 %	90 %	85 %
	500 – 2 500 km	88 %	82 %	86 %	79 %
	2 500 – 10 000 km	80 %	70 %	77 %	65 %
	Üle 10 000 km	65 %	48 %	59 %	39 %
Puiduhake tüvepuidust	1–500 km	93 %	89 %	92 %	88 %
	500 – 2 500 km	90 %	85 %	88 %	82 %
	2 500 – 10 000 km	82 %	73 %	79 %	68 %
	Üle 10 000 km	67 %	51 %	61 %	42 %
Puiduhake tööstusjääkidest	1–500 km	94 %	92 %	93 %	90 %
	500 – 2 500 km	91 %	87 %	90 %	85 %
	2 500 – 10 000 km	83 %	75 %	80 %	71 %
	Üle 10 000 km	69 %	54 %	63 %	44 %

PUIDUGRAANULID (PELLETID) (*)						
Biomasskütuse tootmise süsteem		Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus		Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus	
			Soojus	Elekter	Soojus	Elekter
Puidubrikett või -graanulid	Juhtum 1	1–500 km	58 %	37 %	49 %	24 %
		500 – 2 500 km	58 %	37 %	49 %	25 %
		2 500 – 10 000 km	55 %	34 %	47 %	21 %
		Üle 10 000 km	50 %	26 %	40 %	11 %
	Juhtum 2a	1–500 km	77 %	66 %	72 %	59 %
		500 – 2 500 km	77 %	66 %	72 %	59 %
		2 500 – 10 000 km	75 %	62 %	70 %	55 %
		Üle 10 000 km	69 %	54 %	63 %	45 %
	Juhtum 3a	1–500 km	92 %	88 %	90 %	85 %
		500 – 2 500 km	92 %	88 %	90 %	86 %
		2 500 – 10 000 km	90 %	85 %	88 %	81 %
		Üle 10 000 km	84 %	76 %	81 %	72 %
Puidubrikett või -graanulid lühikese raieringiga madalmetsast (eukalüpt)	Juhtum 1	2 500 – 10 000 km	52 %	28 %	43 %	15 %
	Juhtum 2a	2 500 – 10 000 km	70 %	56 %	66 %	49 %
	Juhtum 3a	2 500 – 10 000 km	85 %	78 %	83 %	75 %
Puidubrikett või -graanulid lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetatud)	Juhtum 1	1–500 km	54 %	32 %	46 %	20 %
		500 – 10 000 km	52 %	29 %	44 %	16 %
		Üle 10 000 km	47 %	21 %	37 %	7 %
	Juhtum 2a	1–500 km	73 %	60 %	69 %	54 %
		500 – 10 000 km	71 %	57 %	67 %	50 %
		Üle 10 000 km	66 %	49 %	60 %	41 %
	Juhtum 3a	1–500 km	88 %	82 %	87 %	81 %
		500 – 10 000 km	86 %	79 %	84 %	77 %
		Üle 10 000 km	80 %	71 %	78 %	67 %

PUIDUGRAANULID (PELLETID) (*)						
Biomasskütuse tootmise süsteem		Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus		Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus	
			Soojus	Elekter	Soojus	Elekter
Puidubrikett või -graanulid lühikese raeringiga madalmetsast (pappel, ilma väetamiseta)	Juhtum 1	1–500 km	56 %	35 %	48 %	23 %
		500 – 10 000 km	54 %	32 %	46 %	20 %
		Üle 10 000 km	49 %	24 %	40 %	10 %
	Juhtum 2a	1–500 km	76 %	64 %	72 %	58 %
		500 – 10 000 km	74 %	61 %	69 %	54 %
		Üle 10 000 km	68 %	53 %	63 %	45 %
	Juhtum 3a	1–500 km	91 %	86 %	90 %	85 %
		500 – 10 000 km	89 %	83 %	87 %	81 %
		Üle 10 000 km	83 %	75 %	81 %	71 %
Tüvepuit	Juhtum 1	1–500 km	57 %	37 %	49 %	24 %
		500 – 2 500 km	58 %	37 %	49 %	25 %
		2 500 – 10 000 km	55 %	34 %	47 %	21 %
		Üle 10 000 km	50 %	26 %	40 %	11 %
	Juhtum 2a	1–500 km	77 %	66 %	73 %	60 %
		500 – 2 500 km	77 %	66 %	73 %	60 %
		2 500 – 10 000 km	75 %	63 %	70 %	56 %
		Üle 10 000 km	70 %	55 %	64 %	46 %
	Juhtum 3a	1–500 km	92 %	88 %	91 %	86 %
		500 – 2 500 km	92 %	88 %	91 %	87 %
		2 500 – 10 000 km	90 %	85 %	88 %	83 %
		Üle 10 000 km	84 %	77 %	82 %	73 %
Puidubrikett või -graanulid puidutööstusjääkidest	Juhtum 1	1–500 km	75 %	62 %	69 %	55 %
		500 – 2 500 km	75 %	62 %	70 %	55 %
		2 500 – 10 000 km	72 %	59 %	67 %	51 %
		Üle 10 000 km	67 %	51 %	61 %	42 %
	Juhtum 2a	1–500 km	87 %	80 %	84 %	76 %
		500 – 2 500 km	87 %	80 %	84 %	77 %
		2 500 – 10 000 km	85 %	77 %	82 %	73 %
		Üle 10 000 km	79 %	69 %	75 %	63 %

PUIDUGRAANULID (PELLETID) (*)						
Biomasskütuse tootmise süsteem		Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus		Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus	
			Soojus	Elekter	Soojus	Elekter
	Juhtum 3a	1–500 km	95 %	93 %	94 %	91 %
		500 – 2 500 km	95 %	93 %	94 %	92 %
		2 500 – 10 000 km	93 %	90 %	92 %	88 %
		Üle 10 000 km	88 %	82 %	85 %	78 %

(*) Juhtum 1 on protsess, milles graanulivabrikus kasutatakse protsessi jaoks vajaliku soojuse saamiseks maagaasi põletuskatelt. Elektrienergia selle vabriku jaoks tarnitakse võrgust.

Juhtum 2a on protsess, milles protsessi jaoks vajaliku soojuse saamiseks kasutatakse põletuskatelt, mida köetakse eelkuivatatud puidulaastudega. Elektrienergia graanulivabriku jaoks võetakse võrgust.

Juhtum 3a on protsess, milles graanulivabrikus kasutatakse protsessi jaoks vajaliku soojuse ja elektrienergia saamiseks elektri- ja soojuseenergia koostootmisadest, mida köetakse eelkuivatatud puiduhakkega.

PÕLLUMAJANDUSLIKU TOOTMISE VIISID						
Biomasskütuse tootmise süsteem		Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus		Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus	
			Soojus	Elekter	Soojus	Elekter
Põllumajandusjäädgid tihedusega < 0,2 t/m ³ (*)	1–500 km	95 %	92 %	93 %	90 %	
	500 – 2 500 km	89 %	83 %	86 %	80 %	
	2 500 – 10 000 km	77 %	66 %	73 %	60 %	
	Üle 10 000 km	57 %	36 %	48 %	23 %	
Põllumajandusjäädgid tihedusega > 0,2 t/m ³ (**)	1–500 km	95 %	92 %	93 %	90 %	
	500 – 2 500 km	93 %	89 %	92 %	87 %	
	2 500 – 10 000 km	88 %	82 %	85 %	78 %	
	Üle 10 000 km	78 %	68 %	74 %	61 %	
Õlegraanulid	1–500 km	88 %	82 %	85 %	78 %	
	500 – 10 000 km	86 %	79 %	83 %	74 %	
	Üle 10 000 km	80 %	70 %	76 %	64 %	
Suhkruroo pressimisjäätmed	500 – 10 000 km	93 %	89 %	91 %	87 %	
	Üle 10 000 km	87 %	81 %	85 %	77 %	
Palmituumajahu	Üle 10 000 km	20 %	–18 %	11 %	–33 %	

PÕLLUMAJANDUSLIKU TOOTMISE VIISID

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus		Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus	
		Soojus	Elekter	Soojus	Elekter
Palmituumajahu (õlipressimisvabrikust ei vabane CH ₄ heiteid)	Üle 10 000 km	46 %	20 %	42 %	14 %

(*) See materjaliderühm hõlmab väikse puistetihedusega põllumajandusjääke ja koosneb sellistest materjalidest nagu õlepallid, kaerakesed, riisikesed ja suhkruroo pressimisjäätmete pallid (loetelu ei ole ammendav).

(**) See suurema puistetihedusega põllumajandusjääkide rühm sisaldab selliseid materjale nagu maisitõlvikud, pähklikoored, sojaoakesed, palmituumakesed (loetelu ei ole ammendav).

BIOGAAS ELEKTRIENERGIA TOOTMISEKS (*)

Biogaasi tootmise süsteem		Tehnoloogiline variant	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus
Märg sõnnik/läga ⁽¹⁾	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus ⁽²⁾	146 %	94 %
		Suletud kääritamissaadus ⁽³⁾	246 %	240 %
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	136 %	85 %
		Suletud kääritamissaadus	227 %	219 %
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	142 %	86 %
		Suletud kääritamissaadus	243 %	235 %
Mais, kogu taim ⁽⁴⁾	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	36 %	21 %
		Suletud kääritamissaadus	59 %	53 %
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	34 %	18 %
		Suletud kääritamissaadus	55 %	47 %
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	28 %	10 %
		Suletud kääritamissaadus	52 %	43 %

⁽¹⁾ Sõnnikust biogaasi tootmist kirjeldavad väärtused hõlmavad negatiivset heidet, mis vastab toorsõnniku käitlemisel tekkimata jäävale heitele. esca väärtust loetakse võrdseks – 45 g CO₂eq/MJ-ga sõnniku/läga anaeroobse kääritamise puhul.

⁽²⁾ Kääritamissaaduse lahtisel säilitamisel tekib täiendavaid CH₄ ja N₂O heiteid. Selliste heidete kogus sõltub keskkonnatingimustest, substraadi tüübist ja kääritamise tõhususest.

⁽³⁾ Käärimisprotsessis tekkinud kääritamissaaduse suletult säilitamiseks loetakse säilitamist õhukindlas mahutis ja säilitamisel vabaneva täiendava biogaasikoguse kogumist täiendava elektri või biometaani tootmiseks. Nimetatud protsessis kasvuhoonegaaside heidet ei arvestata.

⁽⁴⁾ Väljend „mais, kogu taim“ tähendab maisi, mis on koristatud loomasöödaks ja säilitamise eesmärgil sileeritud.

BIOGAAS ELEKTRIENERGIA TOOTMISEKS (*)				
Biogaasi tootmise süsteem		Tehnoloogiline variant	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus
Biojäätmel	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	47 %	26 %
		Suletud kääritamissaadus	84 %	78 %
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	43 %	21 %
		Suletud kääritamissaadus	77 %	68 %
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	38 %	14 %
		Suletud kääritamissaadus	76 %	66 %

(*) Juhtum 1 on protsess, kus protsessi jaoks vajaliku elektri- ja soojusenergia annab elektri- ja soojusenergia koostootmiseseade ise. Juhtum 2 on protsess, kus protsessi jaoks vajalik elektrienergia saadakse võrgust ja protsessi soojusenergia annab elektri- ja soojusenergia koostootmiseseade ise. Mõnes liikmesriigis ei ole lubatud käitajatel taotleda subsidiume kogu toodangule ja tõenäolisemalt vastab konfiguratsioon juhtumile 1. Juhtum 3 on protsess, kus protsessi jaoks vajalik elektrienergia saadakse võrgust ja protsessi soojusenergia saadakse biogaasi põletuskatlast. See juhtum esineb mõnes käitisel, kus elektri- ja soojusenergia koostootmiseseadet kohapeal ei ole ja biogaas müüakse (töötlemata seda biometaaniks).

BIOGAAS ELEKTRIENERGIA TOOTMISEKS – SÖNNIKU/LÄGA JA MAISI SEGUD				
Biogaasi tootmise süsteem		Tehnoloogiline variant	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus
Läga ja mais 80 % – 20 %	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	72 %	45 %
		Suletud kääritamissaadus	120 %	114 %
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	67 %	40 %
		Suletud kääritamissaadus	111 %	103 %
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	65 %	35 %
		Suletud kääritamissaadus	114 %	106 %
Läga ja mais 70 % – 30 %	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	60 %	37 %
		Suletud kääritamissaadus	100 %	94 %
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	57 %	32 %
		Suletud kääritamissaadus	93 %	85 %
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	53 %	27 %
		Suletud kääritamissaadus	94 %	85 %

BIOGAAS ELEKTRIENERGIA TOOTMISEKS – SÖNNIKU/LÄGA JA MAISI SEGUD

Biogaasi tootmise süsteem		Tehnoloogiline variant	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus
Läga ja mais 60 % – 40 %	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	53 %	32 %
		Suletud kääritamissaadus	88 %	82 %
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	50 %	28 %
		Suletud kääritamissaadus	82 %	73 %
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	46 %	22 %
		Suletud kääritamissaadus	81 %	72 %

BIOMETAANI TRANSPORDI JAOKS (*)

Biometaan tootmise süsteem	Tehnoloogiline variant	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus
Märg sõnnik/läga	Lahtine kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	117 %	72 %
	Lahtine kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	133 %	94 %
	Suletud kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	190 %	179 %
	Suletud kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	206 %	202 %
Mais, kogu taim	Lahtine kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	35 %	17 %
	Lahtine kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	51 %	39 %
	Suletud kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	52 %	41 %
	Suletud kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	68 %	63 %
Biojätmed	Lahtine kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	43 %	20 %
	Lahtine kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	59 %	42 %
	Suletud kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	70 %	58 %
	Suletud kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	86 %	80 %

(*) Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine biometaan puhul on arvestatud üksnes rõhu all oleva biometaan kohta, mis vastab transpordis kasutatavate fossiilkütuste võrdlusväärtusele 94 g CO₂eq/MJ.

BIOMETAAAN – SÖNNIKU/LÄGA JA MAISI SEGUD (*)			
Biometaani tootmise süsteem	Tehnoloogiline variant	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise tüüpiline väärtus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise vaikeväärtus
Läga ja mais 80 % – 20 %	Lahtine kääritamissaadus, heitgaase ei põletata ⁽¹⁾	62 %	35 %
	Lahtine kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse ⁽²⁾	78 %	57 %
	Suletud kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	97 %	86 %
	Suletud kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	113 %	108 %
Läga ja mais 70 % – 30 %	Lahtine kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	53 %	29 %
	Lahtine kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	69 %	51 %
	Suletud kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	83 %	71 %
	Suletud kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	99 %	94 %
Läga ja mais 60 % – 40 %	Lahtine kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	48 %	25 %
	Lahtine kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	64 %	48 %
	Suletud kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	74 %	62 %
	Suletud kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	90 %	84 %

(*) Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine biometaani puhul on arvestatud üksnes rõhu all oleva biometaani kohta, mis vastab transpordis kasutatavate fossiilkütuste võrdlusväärtusele 94 gCO₂eq/MJ.

B. METOODIKA

1. Biomasskütuste tootmisest ja kasutamisest tulenevad kasvuhoonegaaside heitkogused arvutatakse järgmiselt.

a) Biomasskütuste tootmisest ja kasutamisest tulenevad kasvuhoonegaaside heitkogused enne elektri-, kütte- või jahutusenergiaks muundamist arvutatakse järgmiselt:

$$E = e_{ec} + e_1 + e_p + e_{td} + e_u - e_{sca} - e_{ccs} - e_{ccf}$$

kus

E = kütuse tootmisest enne energia muundamist tulenev koguheit;

e_{ec} = tooraine kaevandamisel või kasvatamisel tekkinud heitkogus;

e_1 = maakasutuse muutumisest tingitud süsinikuvaru muutumisest tulenev aastapõhine heitkogus;

e_p = töötlemisel tekkiv heitkogus;

⁽¹⁾ See kategooria hõlmab järgmisi biogaasi biometaaniks väärimise tehnoloogia kategooriaid: rõhu muutmise adsorptsioon (Pressure Swing Adsorption, PSA), rõhu all olev veega skraber (Pressure Water Scrubbing, PWS), membraanid, krüogeenika ja füüsiline orgaanikaga skraber (Organic Physical Scrubbing, OPS). See hõlmab heidet 0,03 MJ CH₄/MJ biometaani, millega arvestatakse metaani heidet heitgaasides.

⁽²⁾ See kategooria hõlmab järgmisi biogaasi biometaaniks väärimise tehnoloogia kategooriaid: rõhu all olev veega skraber (PWS), kui vesi võetakse taas kasutusse, rõhu muutmise adsorptsioon (PSA), keemiline skraberpuhastus, füüsiline orgaanikaga skraber (OPS), membraanid ja krüogeenika. Metaaniheidet selle kategooria puhul ei arvestata (heitgaasidesse sattuv metaan põletatakse).

- e_{td} = jaotamise ja transpordi käigus tekkinud heitkogus;
 e_u = kasutatavast kütusest tulenev heitkogus;
 e_{sca} = põllumajanduse parema juhtimise abil süsiniku mulda kogunemisest tulenev heitkoguste vähenemine;
 e_{ccs} = CO₂ kogumisest ja geoloogilisest säilitamisest tulenev heitkoguste vähenemine ning
 e_{ccr} = CO₂ kogumisest ja asendamisest tulenev heitkoguste vähenemine.

Masinate ja seadmete tootmisel tekkinud heitkoguseid arvesse ei võeta.

- b) Biogaasivabrikus biogaasi või biometaani tootmiseks eri substraatide koos kääritamisel arvutatakse kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised ja vaikeväärtused järgmiselt:

$$E = \sum_1^n \cdot E_n$$

kus

E = kasvuhoonegaaside heitkogused ühe megadžauli biogaasi või biometaani tootmise kohta defineeritud substraadisegu kääritamisel;

S_n = asjaomase lähteaine n osa summaarses energiasisalduses;

E_n = n tootmisviisi heide (gCO₂/MJ) vastavalt käesoleva lisa D osale (*)

$$S_n = \frac{P_n \cdot W_n}{\sum_1^n \cdot W_n}$$

kus

P_n = energiasaagis [MJ] kasutatud märja lähteaine n kg kohta (**);

W_n = substraadi n kaalumistegur, mis on määratletud järgmiselt:

$$W_n = \frac{I_n}{\sum_1^n I_n} \cdot \left(\frac{1 - AM_n}{1 - SM_n} \right)$$

kus:

I_n = aastas kääritusmahutisse pandav substraadi n kogus [värske materjali tonnides];

AM_n = aasta keskmine substraadi n veesisaldus [kg vett/kg värsket materjali];

SM_n = substraadi n standardne niiskusesisaldus (***)

(*) Kui substraadina kasutatakse loomade sõnnikut/läga, lisandub toetus 45 g CO₂eq/sõnniku/läga MJ (– 54 kg CO₂eq / värsket materjali tonn) paranenud põllumajandusliku ja sõnnikukäitlemise eest.

(**) Tüüpiliste ja vaikeväärtuste arvutamisel kasutatakse järgmisi P_n väärtusi:

$P(\text{mais})$: 4,16 [MJ]_{biogaas}/kg märg mais, niiskusesisaldus 65 %]

$P(\text{sõnnik/läga})$: 0,50 [MJ]_{biogaas}/kg märg sõnnik/läga, niiskusesisaldus 90 %]

$P(\text{biojäätmel})$: 3,41 [MJ]_{biogaas}/kg mürjad biojäätmel, niiskusesisaldus 76 %]

(***) Kasutatakse järgmisi substraadi standardse niiskusesisalduse SM_n väärtusi:

$SM(\text{mais})$: 0,65 [kg vett / kg värsket materjali]

$SM(\text{sõnnik/läga})$: 0,9 [kg vett / kg värsket materjali]

$SM(\text{biojäätmel})$: 0,76 [kg vett / kg värsket materjali]

- c) Biogaasivabrikus elektrienergia või biometaanitootmiseks n substraadi koos kääritamisel arvutatakse biogaasi ja biometaanitootmise kasvuhoonegaaside heitkoguste tegelikud väärtused järgmiselt:

$$E = \sum_{n=1}^n S_n \cdot (e_{ec,n} + e_{id,l\ddot{a}hteaine,n} + e_{i,n} - e_{sca,n}) + e_p + e_{id,toode} + e_u - e_{ccs} - e_{ccr}$$

kus

- E = biogaasi või biometaanitootmisest tulenev koguheide enne energia muundamist;
- S_n = lähteaine n osa kääritusmahutisse laaditavast materjalikogusest;
- $e_{ec,n}$ = lähteaine n kaevandamisel või kasvatamisel tekkiv heitkogus;
- $e_{id,l\ddot{a}hteaine n}$ = lähteaine n kääritusmahutisse transportimisel eralduv heitkogus;
- $e_{i,n}$ = maakasutuse muutusest tingitud süsihappegaasivarude muutustest põhjustatud aastaheide lähteaine n kohta;
- e_{sca} = lähteaine n (*) paremast põllumajanduslikust käitlemisest tulenev heitkoguste vähenemine;
- e_p = töötlemisel tekkiv heitkogus;
- $e_{id,toode}$ = biogaasi ja/või biometaanitootmisel ja jaotamisel tekkiv heitkogus;
- e_u = kütuse kasutamisel tekkiv heitkogus, st põletamisel vabanevad kasvuhoonegaasid;
- e_{ccs} = CO₂ kogumisest ja geoloogilisest säilitamisest tulenev heitkoguste vähenemine ning
- e_{ccr} = CO₂ kogumisest ja asendamisest tulenev heitkoguste vähenemine.

(*) e_{sca} puhul lisandub toetus 45 gCO_{2,eq}/MJ parema põllumajandusliku ja sõnniku/läga käitlemise eest, kui loomade sõnnikut/läga kasutatakse substraadina biogaasi ja biometaanitootmiseks.

- d) Kasvuhoonegaaside heitkogused biomasskütuste kasutamisel elektri-, kütte- ja jahutusenergia saamiseks, kaasa arvatud energia muundamisel elektrienergiaks ja/või kütteks ja jahutuseks, arvutatakse järgmiselt:

- i) energeetikaseadmete puhul, milles toodetakse üksnes soojust:

$$EC_h = \frac{E}{\eta_h}$$

- ii) energeetikaseadmete puhul, milles toodetakse üksnes elektrienergiat:

$$EC_{el} = \frac{E}{\eta_{el}}$$

kus

- $EC_{h,el}$ = summaarne kasvuhoonegaaside heide lõpliku energiatoote saamisel;
- E = summaarne kütusega seotud kasvuhoonegaaside heide enne selle viimast muundamist;
- η_{el} = elektriline kasutegur, mis on määratletud aastas toodetud elektrienergia ja aasta jooksul kulutatud kütuse suhtena energiasalduse alusel;
- η_h = soojuslik kasutegur, mis on määratletud aastas toodetud kasuliku soojusenergia ja aasta jooksul kulutatud kütuse suhtena energiasalduse alusel;

- iii) elektrilise või mehaanilise energia puhul, mis saadakse energeetikaseadmetest, milles toodetakse kasulikku soojust koos elektrienergiaga ja/või mehaanilise energiaga:

$$EC_{el} = \frac{E}{\eta_{el}} \left(\frac{C_{el} \cdot \eta_{el}}{C_{el} \cdot \eta_{el} + C_h \cdot \eta_h} \right)$$

- iv) kasuliku soojuse puhul, mis saadakse energeetikaseadmetest, milles toodetakse kasulikku soojust koos elektrienergiaga ja/või mehaanilise energiaga:

$$EC_h = \frac{E}{\eta_h} \left(\frac{C_h \cdot \eta_h}{C_{el} \cdot \eta_{el} + C_h \cdot \eta_h} \right)$$

kus:

$EC_{h,el}$ = summaarne kasvuhoonegaaside heide lõpliku energiatoote saamisel;

E = summaarne kütusega seotud kasvuhoonegaaside heide enne selle viimast muundamist;

η_{el} = elektriline kasutegur, mis on määratletud aastas toodetud elektrienergia ja aasta jooksul kulutatud energia suhtena energiasalduse alusel;

η_h = soojuslik kasutegur, mis on määratletud aastas toodetud kasuliku soojusenergia ja aasta jooksul kulutatud energia suhtena energiasalduse alusel;

C_{el} = eksergiat iseloomustav osa elektrienergiast ja/või mehaanilises energias, mis võetakse võrdseks 100 %-ga ($C_{el} = 1$);

C_h = Carnot' kasutegur (eksergiat osakaal kasulikus soojuses).

Carnot' kasutegur C_h , kasuliku soojuse puhul eri temperatuuridel on määratletud järgmiselt:

$$C_h = \frac{T_h - T_0}{T_h}$$

kus:

T_h = kasuliku soojuse absoluutne temperatuur (kelvinites) kasutamiskohas;

T_0 = ümbritseva keskkonna temperatuur, mis on võetakse võrdseks 273,15 kelvini (see on 0 °C).

Kui hoonete kütmiseks eksporditud üleliigne soojusenergia on madalamal temperatuuril kui 150 °C (423,15 kelvinit), võib C_h määratleda ka teisiti:

C_h = soojuslik Carnot' kasutegur 150 °C (423,15 kelvini) juures, mis on: 0,3546

Nimetatud arvutuse puhul kasutatakse järgmisi mõisteid:

- i) „koostootmine“ – soojusenergia ning elektri- ja/või mehaanilise energia samaaegne tootmine ühes protsessis;
- ii) „kasulik soojus“ – soojus, mida toodetakse selleks, et rahuldada majanduslikult põhjendatud nõudlust soojusenergia järele kütmise või jahutamise tarbeks;
- iii) „majanduslikult põhjendatud nõudlus“ – nõudlus, mis ei ületa nõudlust kütmise või jahutamise järele, mida muidu rahuldataks turutingimustes.

2. Biomasskütuste kasutamisest tulenevaid kasvuhoonegaaside heitkoguseid väljendatakse järgmiselt:

- a) biomasskütuste kasutamisest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkogust (E) väljendatakse CO_2 -ekvivalentgrammides biomasskütuse megadžauli kohta, g CO_2 eq/MJ.
- b) biomasskütuste kasutamisega toodetud kütte- või elektrienergia kasutamisest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkogust (EC) väljendatakse CO_2 -ekvivalentgrammides lõpliku energiatoote (soojus- või elektrienergia) megadžauli kohta, g CO_2 eq/MJ.

Kui kütte- ja jahutusenergiat toodetakse koos elektrienergiaga, jaotatakse heitkogused soojus- ja elektrienergia vahel (nagu punkti 1 alapunktis d), olenemata sellest, kas soojust kasutatakse tegelikult kütmiseks või jahutamiseks. ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Soojust või jääsoojust kasutatakse jahutamiseks (jahutatud õhu või vee saamiseks) absorptsioonjahutite abil. Seepärast on asjakohane arvutada ainult neid heiteid, mis on seotud toodetud soojusega (soojusenergia MJ kohta), olenemata sellest, kas soojuse lõppkasutuseks on tegelik kütmine või jahutamine absorptsioonjahutite abil.

Kui tooraine kaevandamise või kasvatamisega seotud kasvuhoonegaaside heitkoguseid e_{ec} väljendatakse ühikutes $g\ CO_2eq$ lähteaine kuivtonni kohta, siis ümberarvutus CO_2 -ekvivalentgrammideks kütuse MJ kohta ($g\ CO_2eq / MJ$) toimub järgmise valemiga abil ⁽¹⁾:

$$e_{ec,kütus,a} \left[\frac{gCO_2eq}{MJ\ kütus} \right]_{ec} = \frac{e_{ec,lähteaine,a} \left[\frac{gCO_2eq}{t_{kuiv}} \right]}{LHV_a \left[\frac{MJ\ lähteaine}{t_{kuiv}\ lähteaine} \right]} \cdot \text{Kütuse lähteaine tegur}_a \cdot \text{Jaotustegur kütus}_a$$

kus

$$\text{Jaotustegur kütus}_a = \left[\frac{\text{Kütuse energiasisaldus}}{\text{Kütuse energiasisaldus} + \text{kaasaaduste energiasisaldus}} \right]$$

Kütuse lähteaine tegur_a = [Suhtarv, mis näitab kui palju MJ lähteainet on vaja 1MJ kütuse tootmiseks]

Heitkogused lähteaine kuivtonni kohta arvutatakse järgmise valemiga:

$$e_{ec,lähteaine,a} \left[\frac{gCO_2eq}{t_{kuiv}} \right] = \frac{e_{ec,lähteaine,a} \left[\frac{gCO_2eq}{t_{niiske}} \right]}{(1 - \text{niiskusesisaldus})}$$

3. Biomasskütuste kasutamisest tulenev kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine arvutatakse järgmiselt:

a) kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine tänu biomasskütuste kasutamisele transpordikütusena:

$$\text{VÄHENEMINE} = (E_{F(t)} - E_B) / E_{F(t)}$$

kus

E_B = transpordikütustena kasutatud biomasskütuste koguheide ning

$E_{F(t)}$ = fossiilkütuste võrdlusväärtusele vastav koguheide transpordi puhul;

b) kütte ja jahutuse ning elektritootmise puhul biomasskütuste kasutamise saavutatav kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine:

$$\text{VÄHENEMINE} = (EC_{F(h\&c,e)} - EC_{B(h\&c,e)}) / EC_{F(h\&c,e)}$$

kus

$EC_{B(h\&c,e)}$ = kütte või elektritootmise puhul saavutatav koguheite vähenemine;

$EC_{F(h\&c,e)}$ = võrreldavatest fossiilkütustest tulenev heide kasuliku soojuse või elektrienergia tootmisel.

4. Punkti 1 kohaldamisel arvesse võetavad kasvuhoonegaasid on CO_2 , N_2O ja CH_4 . CO_2 -ga ekvivalentsuse arvutamiseks määratakse kõnealustele gaasidele järgmised väärtused:

CO_2 : 1

N_2O : 298

CH_4 : 25

5. Toormaterjalide kaevandamisel või kasvatamisel tekkinud heide (e_{ec}) sisaldab heidet, mis on tekkinud kaevandamise või kasvatamise protsessi enda käigus; tooraine kogumisel, kuivatamisel ja säilitamisel tekkinud heidet; jäätmetest ja leketest tekkinud heidet ning kaevandamisel või kasvatamisel kasutatud toodete või kemikaalide tootmisel tekkinud heidet. CO_2 kogumist toormaterjali kasvatamise ajal ei võeta arvesse. Põllumajandusliku biomassi kasvatamisest tuleneva heite prognoositava koguse võib tegelike andmete kasutamise alternatiivina tuletada sellistest piirkondlikest keskmistest näitajatest kasvatamisega seotud heide kohta, mis on esitatud aruannetes, millele on osutatud käesoleva direktiivi artikli 31 lõikes 4, või teabest põllumajandustooraine kasvatamise summeerimata vaikeväärtuste kohta, mis on esitatud käesolevas lisas. Asjakohase teabe puudumisel kõnealustes aruannetes on tegelike andmete kasutamise alternatiivina lubatud arvutada keskmised väärtused kohalike põllumajandustavade põhjal, mis põhinevad näiteks andmetel põllumajandustootjate rühma kohta.

Kasvatamisest ja saagikoristusest tuleneva heite prognoositava koguse võib tegelike andmete kasutamise alternatiivina tuletada sellistest keskmistest kasvatamise ja saagikoristuse näitajatest, mida kasutati geograafilistel aladel arvutamiseks riigi tasandil.

⁽¹⁾ Toorainete kaevandamise või kasvatamise käigus tekkivate kasvuhoonegaaside heitkoguste eec arvutamise valemiga kirjeldatakse juhte, kui lähteaine on muudetud biokütuseks ühe protsessietapiga. Keerukamate tarneahelate jaoks on vaja kohandusi, et arvutada vahesaaduste jaoks tooraine kaevandamisel või kasvatamisel tekkinud kasvuhoonegaaside heitkogused e_{ec} .

6. Punkti 1 alapunktis a osutatud arvutuste puhul võetakse arvesse ka heite vähenemist, mis saavutatakse põllumajanduse parema juhtimisega (e_{sca}), nagu üleminek vähendatud või kündmiseta maaharimisele, paremale külvikorrasüsteemile, vahekultuuridele, sealhulgas põllukultuuride paremale käitlusele ja orgaaniliste mullaparan-dusvõtete kasutamisele (nt kompost, kääritatud sõnnik/läga), kuid ainult juhul, kui esitatakse korralikud ja kontrollitavad tõendid, et mulla süsinikusisaldus on suurenenud või et on mõistlik oletada, et see on suurenenud kõnealuste toorainete kasvatamise ajal, võttes arvesse ka heiteid, mis tulenesid väetiste ja herbitsiidide kasutamise suurenemisest sellise kasvatamise ajal ⁽¹⁾.
7. Maakasutuse muutusest tingitud süsinikuvaru muutustest tuleneva aastapõhise heitkoguse (e_i) arvutamisel jagatakse koguheide võrdselt 20 aasta peale. Kõnealuse heitkoguse arvutamisel kasutatakse järgmist valemit:

$$e_i = (CS_R - CS_A) \times 3,664 \times 1/20 \times 1/P - e_B, \text{ (}^2\text{)}$$

kus

e_i = maakasutuse muutusest tingitud süsinikuvaru muutustest tulenevate kasvuhoonegaaside aastapõhised heitkogused (mõõdetakse CO₂-ekvivalentmassina biomasskütuse energiaühiku kohta). Põllumaa ⁽³⁾ ja pikaajalise taimekultuuri all olev maa ⁽⁴⁾ loetakse üheks maakasutuseks;

CS_R = süsinikuvaru (nii pinnases kui ka taimestik) pindalaühiku kohta seoses maa võrdluskasutusega (mõõdetakse süsiniku massina (tonnides) pindalaühiku kohta). Maa võrdluskasutus on maakasutus 2008. aasta jaanuaris või 20 aastat enne tooraine saamist, olenevalt sellest, kumb on hilisem;

CS_A = nii pinnases kui ka taimestik sisalduv süsinikuvaru pindalaühiku kohta seoses maa tegeliku kasutusega (mõõdetakse süsiniku massina (tonnides) pindalaühiku kohta). Kui süsinikuvaru koguneb rohkem kui ühe aasta jooksul, võrdub CS_A -le antav väärtus hinnatava varuga pindalaühiku kohta 20 aasta pärast või kultuuri koristusküpsuse saamisel, olenevalt sellest, kumb on varasem;

P = põllukultuuri produktiivsus (mõõdetakse biomasskütuse energiana maa pindalaühiku kohta aastas) ning

e_B = toetus 29 g CO₂eq/MJ biokütuse või muu vedela biomasskütuse korral, kui biomass saadakse rikutud maalt, mis on taastatud punktis 8 sätestatud tingimustel.

8. Toetust 29 g CO₂eq/MJ kohaldatakse, kui on esitatud tõendid, et asjaomane maa:

a) ei olnud 2008. aasta jaanuaris kasutuses põllumajanduslikul ega muul eesmärgil ning

b) on oluliselt rikutud maa, sealhulgas varem põllumajanduslikul eesmärgil kasutatud maa.

Toetust 29 g CO₂eq/MJ rakendatakse kuni 20 aastat alates maa kasutuselevõtust põllumajanduslikul otstarbel, tingimusel et alapunkti b kohasel maal tagatakse süsinikuvarude pidev kasv ja erosiooni oluline vähenemine.

9. „Oluliselt rikutud maa“ – maa, mis on pikemat aega olnud kas märkimisväärselt sooldunud või sisaldanud märkimisväärselt vähe orgaanilist ainet ja olnud tugevalt erodeerunud.

10. Vastavalt käesoleva direktiivi V lisa C osa punktile 10 kasutatakse maa süsinikuvarude arvutamiseks komisjoni otsust 2010/335/EL ⁽⁵⁾, millega kehtestatakse käesoleva direktiiviga seoses süsinikuvarude arvutamise juhend, toetudes kasvuhoonegaaside riiklike andmekogude koostamise IPCC 2006. aasta juhise 4. osale, ning vastavalt määrustele (EL) nr 525/2013 ja (EL) 2018/841.

⁽¹⁾ Selliseks tõendiks võib olla mulla süsinikusisalduse mõõtmine, mille puhul viidaks näiteks esimene mõõtmine läbi enne kasvatamist ja järgnevad mõõtmised mitmeaastaste vahedega korrapäraste ajavahemike järel. Sellisel juhul hinnatakse enne, kui teise mõõtmise tulemused on kättesaadavad, mulla süsinikusisalduse suurenemist representatiivkatsetuste või mulla modelleerimise alusel. Teisest mõõtmisest alates saaks mõõtmiste alusel kindlaks määrata, kas mulla süsinikusisalduse suurenemine on toimunud ja millises ulatuses.

⁽²⁾ Jagatis, mis on saadud CO₂ molekulmassi (44,010 g/mol) jagamisel süsiniku molekulmassiga (12,011 g/mol), on võrdne väärtusega 3,664.

⁽³⁾ Põllumaa osas kasutatakse valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) määratlust.

⁽⁴⁾ Pikaajalised taimekultuurid on mitmeaastased kultuurid, mille tüve tavaliselt igal aastal ei koguta (näiteks lühikese raieringiga madalmets ja õlipalm).

⁽⁵⁾ Komisjoni 10. juuni 2010. aasta otsus 2010/335/EL juhendi kohta maa süsinikuvarude arvutamiseks vastavalt direktiivi 2009/28/EÜ V lisale (ELT L 151, 17.6.2010, lk 19).

11. Töötlemisel tekkinud heide (e_p) sisaldab heidet, mis on tekkinud töötlemisprotsessi käigus; jäätmetest ja leketest tekkinud heidet ning töötlemisel kasutatud kemikaalide või toodete tootmise käigus tekkinud heidet, sealhulgas CO₂-heidet, mis vastab fossiilsisendite süsinikusaldusele, sõltumata sellest, kas neid tegelikult protsessi käigus põletati või mitte.

Kui võetakse arvesse sellise elektrienergia tarbimist, mis ei ole toodetud tahke või gaasilise biomasskütuse tootmise ettevõttes, eeldatakse, et kõnealuse elektrienergia tootmisest ja jaotamisest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste intensiivsus on võrdne määratud piirkonnas elektrienergia tootmisest ja jaotamisest tuleneva heite keskmise intensiivsusega. Erandina kõnealusest reeglist võivad tootjad kasutada ühe elektrijaama keskmist väärtust kõnealuses elektrijaamas toodetud elektrienergia puhul, kui see jaam ei ole elektrivõrguga ühendatud.

Töötlemisel tekkinud heide hõlmab materjalide ja vahesaaduste kuivatamise käigus tekkinud heidet, kui see on asjakohane.

12. Transpordist ja jaotusest tulenev heide (e_{td}) sisaldab heidet, mis tuleneb tooraine ja pooltoodete transpordist ning valmistoodete ladustamisest ja jaotamisest. Käesolevat punkti ei kohaldata jaotamise ja transpordi käigus tekkinud heite suhtes, mida võetakse arvesse vastavalt punktile 5.
13. Kasutatavast kütusest tulenev CO₂ heide (e_u) loetakse biomasskütuste puhul nulliks. Kasutatavast kütusest pärinevate muude kasvuhoonegaaside kui CO₂ (CH₄ ja N₂O) heide võetakse arvesse teguris e_u .
14. CO₂ kogumisest ja geoloogilisest säilitamisest tulenev heitkoguste vähenemine (e_{ccs}), mida ei ole juba arvesse võetud e_p väärtuses, piirdub heitkogusega, mida välditakse kütuse kaevandamise, transpordi, töötlemise ja jaotusega otseselt seotud eraldunud CO₂ kogumise ja säilitamisega, kui säilitamine toimub vastavalt direktiivile 2009/31/EÜ.
15. CO₂ kogumisest ja asendamisest tulenev heitkoguste vähenemine (e_{ccr}) peab olema otse seotud biomasskütuse tootmisega, millele see omistatakse, ja piirduma CO₂ kogumise kaudu välditud heitkogusega, mille puhul süsinik pärineb biomassist ning seda kasutatakse fossiilse päritoluga CO₂ asendamiseks kaubanduslike toodete tootmisel ja teenuste osutamisel.
16. Kui soojus- ja elektrienergia koostootmiseseade, mis annab soojust ja/või elektrienergiat biomasskütuse tootmisprotsessile, mille heiteid arvutatakse, toodab üleliigset elektrienergiat ja/või üleliigset kasulikku soojust, jagatakse kasvuhoonegaaside heitkogused elektrienergia ja kasuliku soojuste vahel vastavalt soojuste temperatuurile (mis peegeldab soojuste kasulikkust). Kasulik soojust leitakse nii, et korrutatakse selle energiasisaldus Carnot' kasuteguriga C_h , mis arvutatakse järgmiselt:

$$C_h = \frac{T_h - T_0}{T_h}$$

kus

T_h = kasuliku soojuste absoluutne temperatuur (kelvinites) kasutamiskohas;

T_0 = ümbritseva keskkonna temperatuur, mis on võetakse võrdseks 273,15 kelvini (see on 0 °C).

Kui hoonete kütmiseks eksporditud üleliigne soojustenergia on madalamal temperatuuril kui 150 °C (423,15 kelvinit), võib C_h määratleda ka teisiti:

C_h = soojustlik Carnot' kasutegur 150 °C (423,15 kelvini) juures, mis on: 0,3546

Nimetatud arvutuse puhul tuleb kasutada tegelikku kasutegurit, mis on määratletud kui aasta jooksul toodetud mehaaniline energia, elektri- või soojustenergia, mis on jagatud aasta jooksul kulutatud energiaga.

Nimetatud arvutuse puhul kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „koostootmine“ – soojustenergia ning elektri- ja/või mehaanilise energia samaaegne tootmine ühes protsessis;
- b) „kasulik soojust“ – soojust, mida toodetakse selleks, et rahuldada majanduslikult põhjendatud nõudlust soojustenergia järele kütmise või jahutamise tarbeks;
- c) „majanduslikult põhjendatud nõudlus“ – nõudlus, mis ei ületa nõudlust kütmise või jahutamise järele, mida muudu rahuldataks turutingimustes.

17. Kui biomasskütuse tootmise protsessi käigus toodetakse kombineerituna kütust, mille heitkogused arvutatakse välja, ning veel üht või mitut toodet lisaks („kaassaadused“), jagatakse kasvuhoonegaaside heitkogused kütuse või selle vahetoote ja kaassaaduste vahel proportsionaalselt nende energiasaldusega (mis määratakse kindlaks väiksema kütteväärtusega muude kaassaaduste puhul kui elektri- ja soojusenergia). Üleliigse kasuliku soojuse või üleliigse elektrienergia tootmise kasvuhoonegaasimahukus on samasugune kui biomasskütuse tootmise protsessis ja määratakse kõikide sisendite ja heidete, sealhulgas lähteainete ning CH₄- ja N₂O-heidete põhjal, mis sisenevad koostootmiseseadmesse, põletuskatlasse või muusse seadmesse, mis annab soojust või elektrienergiat kütuse tootmise protsessile, või väljuvad sealt. Elektri- ja soojusenergia koostootmise korral tehakse arvutused vastavalt punktile 16.
18. Punktis 17 osutatud arvutuse tegemiseks on jagatavad heitkogused $e_{ec} + e_1 + e_{sca}$ + need osad e_p , e_{id} , e_{ccs} ja e_{ccr} -ist mis eralduvad kuni protsessi selle etapini (kaasa arvatud), mil kaassaadus toodetakse. Kui kaassaadustele jaotumine on leidnud aset olemusliku varasemas protsessietapis, kasutatakse viimases sellises protsessietapis kütuse vahesaadusele omistatud heitkoguste fraktsiooni sel eesmärgil kõnealuste heitkoguste kogusumma asemel.

Biogaasi ja biometaani puhul võetakse selle arvutuse eesmärgil arvesse kõik kaassaadused, mis ei kuulu punkti 7 kohaldamisalasse. Jäätmete ja jääkidele heiteid ei jaotata. Negatiivse energiasaldusega kaassaaduste energiasalduse väärtus on arvutuse tegemise eesmärgil null.

Jäätmete ja jääkide, sealhulgas puulatvade ja okste, õlgede, terakestade, maisitõlvikute ja pähklikoorte ning töötlemisjääkide, sealhulgas toorglütseriini (rafineerimata glütseriin) ja suhkruroo pressimisjääkide olemusliku kasvuhoonegaaside heitkogused loetakse võrdseks nulliga kuni kõnealuste materjalide kogumise protsessini, olenemata sellest, kas need töödeldakse vahesaadusteks enne lõppsaaduseks muutmist.

Rafineerimistehastes toodetud biomasskütuste puhul, v.a töötlemiseadme ja põletuskatla või koostootmiseseadme selline kombinatsioon, kus põletuskatel või koostootmiseseade toodab soojust ja/või elektrienergiat töötlemiseadme jaoks, on punktis 17 osutatud arvutuse tegemisel analüüsiüksuseks rafineerimistehas.

19. Elektrienergia tootmiseks kasutatavate biomasskütuste puhul on punktis 3 osutatud arvutuse tegemisel fossiilkütuste võrdlusväärtus $EC_{F(el)}$ 183 g CO₂eq/MJ elektrienergiat või 212 g CO₂eq/MJ elektrienergiat äärepoolseimate piirkondade puhul.

Kasuliku soojuse tootmiseks ning kütmiseks ja/või jahutamiseks kasutatavate biomasskütuste puhul on punktis 3 osutatud arvutuse tegemisel fossiilkütuste võrdlusväärtus $EC_{F(h)}$ 80 g CO₂eq/MJ soojusenergiat.

Kasuliku soojuse tootmiseks kasutatavate biomasskütuste puhul, kui saab tõendada kivisöe otsest füüsilist asendamist, on punktis 3 osutatud arvutuse tegemisel fossiilkütuste võrdlusväärtus $EC_{F(h)}$ 124 g CO₂eq/MJ soojusenergiat.

Transpordis kasutatavate biomasskütuste puhul on punktis 3 osutatud arvutuse tegemisel fossiilkütuste võrdlusväärtus $E_{F(h)}$ 94 g CO₂eq/MJ.

C. BIOMASSKÜTUSTE SUMMEERIMATA VAIKEVÄÄRTUSED

Puidubrikett või -graanulid

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)				Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)			
		Kasvatamine	Töötlemine	Transport	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂	Kasvatamine	Töötlemine	Transport	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂
Puiduhake metsandusjääkidest	1–500 km	0,0	1,6	3,0	0,4	0,0	1,9	3,6	0,5
	500 – 2 500 km	0,0	1,6	5,2	0,4	0,0	1,9	6,2	0,5
	2 500 – 10 000 km	0,0	1,6	10,5	0,4	0,0	1,9	12,6	0,5
	Üle 10 000 km	0,0	1,6	20,5	0,4	0,0	1,9	24,6	0,5
Puiduhake lühikese raieringiga madalmetsast (eukalüpt)	2 500 – 10 000 km	4,4	0,0	11,0	0,4	4,4	0,0	13,2	0,5
Puiduhake lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetatud)	1–500 km	3,9	0,0	3,5	0,4	3,9	0,0	4,2	0,5
	500 – 2 500 km	3,9	0,0	5,6	0,4	3,9	0,0	6,8	0,5
	2 500 – 10 000 km	3,9	0,0	11,0	0,4	3,9	0,0	13,2	0,5
	Üle 10 000 km	3,9	0,0	21,0	0,4	3,9	0,0	25,2	0,5
Puiduhake lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetamata)	1–500 km	2,2	0,0	3,5	0,4	2,2	0,0	4,2	0,5
	500 – 2 500 km	2,2	0,0	5,6	0,4	2,2	0,0	6,8	0,5
	2 500 – 10 000 km	2,2	0,0	11,0	0,4	2,2	0,0	13,2	0,5
	Üle 10 000 km	2,2	0,0	21,0	0,4	2,2	0,0	25,2	0,5
Puiduhake tüvepuidust	1–500 km	1,1	0,3	3,0	0,4	1,1	0,4	3,6	0,5
	500 – 2 500 km	1,1	0,3	5,2	0,4	1,1	0,4	6,2	0,5
	2 500 – 10 000 km	1,1	0,3	10,5	0,4	1,1	0,4	12,6	0,5
	Üle 10 000 km	1,1	0,3	20,5	0,4	1,1	0,4	24,6	0,5

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)				Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)			
		Kasvatamine	Töötlemine	Transport	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂	Kasvatamine	Töötlemine	Transport	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂
Puiduhake puidutööstusjääkidest	1–500 km	0,0	0,3	3,0	0,4	0,0	0,4	3,6	0,5
	500 – 2 500 km	0,0	0,3	5,2	0,4	0,0	0,4	6,2	0,5
	2 500 – 10 000 km	0,0	0,3	10,5	0,4	0,0	0,4	12,6	0,5
	Üle 10 000 km	0,0	0,3	20,5	0,4	0,0	0,4	24,6	0,5

Puidubrikett või -graanulid

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)				Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)			
		Kasvatamine	Töötlemine	Transport ja jaotamine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂	Kasvatamine	Töötlemine	Transport ja jaotamine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂
Puidubrikett või -graanulid metsandusjääkidest (juhtum 1)	1–500 km	0,0	25,8	2,9	0,3	0,0	30,9	3,5	0,3
	500 – 2 500 km	0,0	25,8	2,8	0,3	0,0	30,9	3,3	0,3
	2 500 – 10 000 km	0,0	25,8	4,3	0,3	0,0	30,9	5,2	0,3
	Üle 10 000 km	0,0	25,8	7,9	0,3	0,0	30,9	9,5	0,3
Puidubrikett või -graanulid metsandusjääkidest (juhtum 2a)	1–500 km	0,0	12,5	3,0	0,3	0,0	15,0	3,6	0,3
	500 – 2 500 km	0,0	12,5	2,9	0,3	0,0	15,0	3,5	0,3
	2 500 – 10 000 km	0,0	12,5	4,4	0,3	0,0	15,0	5,3	0,3
	Üle 10 000 km	0,0	12,5	8,1	0,3	0,0	15,0	9,8	0,3
Puidubrikett või -graanulid metsandusjääkidest (juhtum 3a)	1–500 km	0,0	2,4	3,0	0,3	0,0	2,8	3,6	0,3
	500 – 2 500 km	0,0	2,4	2,9	0,3	0,0	2,8	3,5	0,3
	2 500 – 10 000 km	0,0	2,4	4,4	0,3	0,0	2,8	5,3	0,3
	Üle 10 000 km	0,0	2,4	8,2	0,3	0,0	2,8	9,8	0,3

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)				Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)			
		Kasvatamine	Töötlemine	Transport ja jaotamine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂	Kasvatamine	Töötlemine	Transport ja jaotamine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂
Puidubrikett lühikese raieringiga madalmetsast (eukalüpt, juhtum 1)	2 500 – 10 000 km	3,9	24,5	4,3	0,3	3,9	29,4	5,2	0,3
Puidubrikett lühikese raieringiga madalmetsast (eukalüpt, juhtum 2a)	2 500 – 10 000 km	5,0	10,6	4,4	0,3	5,0	12,7	5,3	0,3
Puidubrikett lühikese raieringiga madalmetsast (eukalüpt, juhtum 3a)	2 500 – 10 000 km	5,3	0,3	4,4	0,3	5,3	0,4	5,3	0,3
Puidubrikett lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetatud, juhtum 1)	1–500 km	3,4	24,5	2,9	0,3	3,4	29,4	3,5	0,3
	500 – 10 000 km	3,4	24,5	4,3	0,3	3,4	29,4	5,2	0,3
	Üle 10 000 km	3,4	24,5	7,9	0,3	3,4	29,4	9,5	0,3
Puidubrikett lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetatud, juhtum 2a)	1–500 km	4,4	10,6	3,0	0,3	4,4	12,7	3,6	0,3
	500 – 10 000 km	4,4	10,6	4,4	0,3	4,4	12,7	5,3	0,3
	Üle 10 000 km	4,4	10,6	8,1	0,3	4,4	12,7	9,8	0,3
Puidubrikett lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetatud, juhtum 3a)	1–500 km	4,6	0,3	3,0	0,3	4,6	0,4	3,6	0,3
	500 – 10 000 km	4,6	0,3	4,4	0,3	4,6	0,4	5,3	0,3
	Üle 10 000 km	4,6	0,3	8,2	0,3	4,6	0,4	9,8	0,3
Puidubrikett lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetamata, juhtum 1)	1–500 km	2,0	24,5	2,9	0,3	2,0	29,4	3,5	0,3
	500 – 2 500 km	2,0	24,5	4,3	0,3	2,0	29,4	5,2	0,3
	2 500 – 10 000 km	2,0	24,5	7,9	0,3	2,0	29,4	9,5	0,3

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)				Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)			
		Kasvatamine	Töötlemine	Transport ja jaotamine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂	Kasvatamine	Töötlemine	Transport ja jaotamine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂
Puidubrikett lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetamata, juhtum 2a)	1–500 km	2,5	10,6	3,0	0,3	2,5	12,7	3,6	0,3
	500 – 10 000 km	2,5	10,6	4,4	0,3	2,5	12,7	5,3	0,3
	Üle 10 000 km	2,5	10,6	8,1	0,3	2,5	12,7	9,8	0,3
Puidubrikett lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetamata, juhtum 3a)	1–500 km	2,6	0,3	3,0	0,3	2,6	0,4	3,6	0,3
	500 – 10 000 km	2,6	0,3	4,4	0,3	2,6	0,4	5,3	0,3
	Üle 10 000 km	2,6	0,3	8,2	0,3	2,6	0,4	9,8	0,3
Puidubrikett või -graanulid tüvepuidust (juhtum 1)	1–500 km	1,1	24,8	2,9	0,3	1,1	29,8	3,5	0,3
	500 – 2 500 km	1,1	24,8	2,8	0,3	1,1	29,8	3,3	0,3
	2 500 – 10 000 km	1,1	24,8	4,3	0,3	1,1	29,8	5,2	0,3
	Üle 10 000 km	1,1	24,8	7,9	0,3	1,1	29,8	9,5	0,3
Puidubrikett või -graanulid tüvepuidust (juhtum 2a)	1–500 km	1,4	11,0	3,0	0,3	1,4	13,2	3,6	0,3
	500 – 2 500 km	1,4	11,0	2,9	0,3	1,4	13,2	3,5	0,3
	2 500 – 10 000 km	1,4	11,0	4,4	0,3	1,4	13,2	5,3	0,3
	Üle 10 000 km	1,4	11,0	8,1	0,3	1,4	13,2	9,8	0,3
Puidubrikett või -graanulid tüvepuidust (juhtum 3a)	1–500 km	1,4	0,8	3,0	0,3	1,4	0,9	3,6	0,3
	500 – 2 500 km	1,4	0,8	2,9	0,3	1,4	0,9	3,5	0,3
	2 500 – 10 000 km	1,4	0,8	4,4	0,3	1,4	0,9	5,3	0,3
	Üle 10 000 km	1,4	0,8	8,2	0,3	1,4	0,9	9,8	0,3
Puidubrikett või -graanulid puidutööstusjäätikest (juhtum 1)	1–500 km	0,0	14,3	2,8	0,3	0,0	17,2	3,3	0,3
	500 – 2 500 km	0,0	14,3	2,7	0,3	0,0	17,2	3,2	0,3
	2 500 – 10 000 km	0,0	14,3	4,2	0,3	0,0	17,2	5,0	0,3
	Üle 10 000 km	0,0	14,3	7,7	0,3	0,0	17,2	9,2	0,3

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)				Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)			
		Kasvatamine	Töötlemine	Transport ja jaotamine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂	Kasvatamine	Töötlemine	Transport ja jaotamine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂
Puidubrikett või -graanulid puidutööstusjääkidest (juhtum 2a)	1–500 km	0,0	6,0	2,8	0,3	0,0	7,2	3,4	0,3
	500 – 2 500 km	0,0	6,0	2,7	0,3	0,0	7,2	3,3	0,3
	2 500 – 10 000 km	0,0	6,0	4,2	0,3	0,0	7,2	5,1	0,3
	Üle 10 000 km	0,0	6,0	7,8	0,3	0,0	7,2	9,3	0,3
Puidubrikett või -graanulid puidutööstusjääkidest (juhtum 3a)	1–500 km	0,0	0,2	2,8	0,3	0,0	0,3	3,4	0,3
	500 – 2 500 km	0,0	0,2	2,7	0,3	0,0	0,3	3,3	0,3
	2 500 – 10 000 km	0,0	0,2	4,2	0,3	0,0	0,3	5,1	0,3
	Üle 10 000 km	0,0	0,2	7,8	0,3	0,0	0,3	9,3	0,3

Põllumajandusliku tootmise viisid

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)				Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)			
		Kasvatamine	Töötlemine	Transport ja jaotamine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂	Kasvatamine	Töötlemine	Transport ja jaotamine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂
Põllumajandusjäädid tihedusega < 0,2 t/m ³	1–500 km	0,0	0,9	2,6	0,2	0,0	1,1	3,1	0,3
	500 – 2 500 km	0,0	0,9	6,5	0,2	0,0	1,1	7,8	0,3
	2 500 – 10 000 km	0,0	0,9	14,2	0,2	0,0	1,1	17,0	0,3
	Üle 10 000 km	0,0	0,9	28,3	0,2	0,0	1,1	34,0	0,3
Põllumajandusjäädid tihedusega > 0,2 t/m ³	1–500 km	0,0	0,9	2,6	0,2	0,0	1,1	3,1	0,3
	500 – 2 500 km	0,0	0,9	3,6	0,2	0,0	1,1	4,4	0,3
	2 500 – 10 000 km	0,0	0,9	7,1	0,2	0,0	1,1	8,5	0,3
	Üle 10 000 km	0,0	0,9	13,6	0,2	0,0	1,1	16,3	0,3

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)				Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)			
		Kasvatamine	Töötlemine	Transport ja jaotamine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂	Kasvatamine	Töötlemine	Transport ja jaotamine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂
Õlegraanulid	1–500 km	0,0	5,0	3,0	0,2	0,0	6,0	3,6	0,3
	500 – 10 000 km	0,0	5,0	4,6	0,2	0,0	6,0	5,5	0,3
	Üle 10 000 km	0,0	5,0	8,3	0,2	0,0	6,0	10,0	0,3
Suhkruroo pressimisjäätmed	500 – 10 000 km	0,0	0,3	4,3	0,4	0,0	0,4	5,2	0,5
	Üle 10 000 km	0,0	0,3	8,0	0,4	0,0	0,4	9,5	0,5
Palmituumajahu	Üle 10 000 km	21,6	21,1	11,2	0,2	21,6	25,4	13,5	0,3
Palmituumajahu (õlipressimisvabrikust ei vabane CH ₄ heiteid)	Üle 10 000 km	21,6	3,5	11,2	0,2	21,6	4,2	13,5	0,3

Summeerimata vaikeväärtused biogaasi tootmisel elektrienergia tootmiseks

Biomasskütuse tootmise süsteem	Tehnoloogia	TÜÜPILINE VÄÄRTUS (g CO ₂ eq/MJ)					VAIKEVÄÄRTUS (g CO ₂ eq/MJ)					
		Kasvatamine	Töötlemine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂	Transport	Läga arvestuspunkte	Kasvatamine	Töötlemine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂	Transport	Läga arvestuspunkte	
Märg sõnnik ⁽¹⁾	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	0,0	69,6	8,9	0,8	- 107,3	0,0	97,4	12,5	0,8	- 107,3
		Suletud kääritamissaadus	0,0	0,0	8,9	0,8	- 97,6	0,0	0,0	12,5	0,8	- 97,6
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	0,0	74,1	8,9	0,8	- 107,3	0,0	103,7	12,5	0,8	- 107,3
		Suletud kääritamissaadus	0,0	4,2	8,9	0,8	- 97,6	0,0	5,9	12,5	0,8	- 97,6
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	0,0	83,2	8,9	0,9	- 120,7	0,0	116,4	12,5	0,9	- 120,7
		Suletud kääritamissaadus	0,0	4,6	8,9	0,8	- 108,5	0,0	6,4	12,5	0,8	- 108,5

⁽¹⁾ Sõnnikust/lägest biogaasi tootmist kirjeldavad väärtused hõlmavad negatiivset heidet, mis vastab toorsõnniku käitlemisel tekkimata jäävale heitele. e_{sca} väärtust loetakse sõnniku/läga anaeroobse kääritamise puhul võrdseks - 45 g CO₂eq/MJ-ga.

Biomasskütuse tootmise süsteem		Tehnoloogia	TÜÜPILINE VÄÄRTUS (g CO ₂ eq/MJ)					VAIKEVÄÄRTUS (g CO ₂ eq/MJ)				
			Kasvatamine	Töötlemine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂	Transport	Läga arvestuspunkte	Kasvatamine	Töötlemine	Kasutatavast kütusest tulenev muu heide kui CO ₂	Transport	Läga arvestuspunkte
Mais, kogu taim ⁽¹⁾	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	15,6	13,5	8,9	0,0 ⁽²⁾	—	15,6	18,9	12,5	0,0	—
		Suletud kääritamissaadus	15,2	0,0	8,9	0,0	—	15,2	0,0	12,5	0,0	—
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	15,6	18,8	8,9	0,0	—	15,6	26,3	12,5	0,0	—
		Suletud kääritamissaadus	15,2	5,2	8,9	0,0	—	15,2	7,2	12,5	0,0	—
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	17,5	21,0	8,9	0,0	—	17,5	29,3	12,5	0,0	—
		Suletud kääritamissaadus	17,1	5,7	8,9	0,0	—	17,1	7,9	12,5	0,0	—
Biojätmed	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	0,0	21,8	8,9	0,5	—	0,0	30,6	12,5	0,5	—
		Suletud kääritamissaadus	0,0	0,0	8,9	0,5	—	0,0	0,0	12,5	0,5	—
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	0,0	27,9	8,9	0,5	—	0,0	39,0	12,5	0,5	—
		Suletud kääritamissaadus	0,0	5,9	8,9	0,5	—	0,0	8,3	12,5	0,5	—
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	0,0	31,2	8,9	0,5	—	0,0	43,7	12,5	0,5	—
		Suletud kääritamissaadus	0,0	6,5	8,9	0,5	—	0,0	9,1	12,5	0,5	—

⁽¹⁾ Väljend „mais, kogu taim“ tähendab maisi, mis on koristatud loomasöödaks ja säilitamise eesmärgil sileeritud.

⁽²⁾ Põllumajandusliku tooraine vedu töötlemiskäitisesse on komisjoni 25. veebruari 2010. aasta aruandes (sästlikkusnõuete kohta tahkete ja gaasiliste biomassialikate kasutamisel elektritootmiseks, kütmiseks ja jahutamiseks) esitatud metoodika kohaselt arvesse võetud „kasvatamise“ väärtuses. Maisisilo vedamise väärtus annab biogaasi puhul 0,4 g CO₂eq/MJ.

Summeerimata vaikeväärtused biometaanitootmisel

Biometaanitootmise süsteem	Tehnoloogiline variant		TÜÜPILINE VÄÄRTUS (g CO ₂ eq/MJ)						VAIKEVÄÄRTUS (g CO ₂ eq/MJ)					
			Kasvatamine	Töötlemine	Väärindamine	Transport	Kokkusuurumine villimisjaamas	Läga arvestuspunkte	Kasvatamine	Töötlemine	Väärindamine	Transport	Kokkusuurumine villimisjaamas	Läga arvestuspunkte
Märg sõnnik/läga	Lahtine kääritamissaadus	heitgaase ei põletata	0,0	84,2	19,5	1,0	3,3	-124,4	0,0	117,9	27,3	1,0	4,6	-124,4
		heitgaasid põletatakse	0,0	84,2	4,5	1,0	3,3	-124,4	0,0	117,9	6,3	1,0	4,6	-124,4
	Suletud kääritamissaadus	heitgaase ei põletata	0,0	3,2	19,5	0,9	3,3	-111,9	0,0	4,4	27,3	0,9	4,6	-111,9
		heitgaasid põletatakse	0,0	3,2	4,5	0,9	3,3	-111,9	0,0	4,4	6,3	0,9	4,6	-111,9
Mais, kogu taim	Lahtine kääritamissaadus	heitgaase ei põletata	18,1	20,1	19,5	0,0	3,3	—	18,1	28,1	27,3	0,0	4,6	—
		heitgaasid põletatakse	18,1	20,1	4,5	0,0	3,3	—	18,1	28,1	6,3	0,0	4,6	—
	Suletud kääritamissaadus	heitgaase ei põletata	17,6	4,3	19,5	0,0	3,3	—	17,6	6,0	27,3	0,0	4,6	—
		heitgaasid põletatakse	17,6	4,3	4,5	0,0	3,3	—	17,6	6,0	6,3	0,0	4,6	—
Biojäätmel	Lahtine kääritamissaadus	heitgaase ei põletata	0,0	30,6	19,5	0,6	3,3	—	0,0	42,8	27,3	0,6	4,6	—
		heitgaasid põletatakse	0,0	30,6	4,5	0,6	3,3	—	0,0	42,8	6,3	0,6	4,6	—
	Suletud kääritamissaadus	heitgaase ei põletata	0,0	5,1	19,5	0,5	3,3	—	0,0	7,2	27,3	0,5	4,6	—
		heitgaasid põletatakse	0,0	5,1	4,5	0,5	3,3	—	0,0	7,2	6,3	0,5	4,6	—

D. SUMMAARSE KASVUHOONEGAASIDE HEITE TÜÜPILISED JA VAIKEVÄÄRTUSED BIOMASSKÜTUSTE ERI TOOTMISVIISIDE PUHUL

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhooonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhooonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Puiduhake metsandusjääkidest	1–500 km	5	6
	500 – 2 500 km	7	9
	2 500 – 10 000 km	12	15
	Üle 10 000 km	22	27
Puiduhake lühikese raieringiga madalmetsast (eukalüpt)	2 500 – 10 000 km	16	18
Puiduhake lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetatud)	1–500 km	8	9
	500 – 2 500 km	10	11
	2 500 – 10 000 km	15	18
	Üle 10 000 km	25	30
Puiduhake lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, ilma väetamiseta)	1–500 km	6	7
	500 – 2 500 km	8	10
	2 500 – 10 000 km	14	16
	Üle 10 000 km	24	28
Puiduhake tüvepuidust	1–500 km	5	6
	500 – 2 500 km	7	8
	2 500 – 10 000 km	12	15
	Üle 10 000 km	22	27
Puiduhake tööstusjääkidest	1–500 km	4	5
	500 – 2 500 km	6	7
	2 500 – 10 000 km	11	13
	Üle 10 000 km	21	25
Puidubrikett või -graanulid metsandusjääkidest (juhtum 1)	1–500 km	29	35
	500 – 2 500 km	29	35
	2 500 – 10 000 km	30	36
	Üle 10 000 km	34	41
Puidubrikett või -graanulid metsandusjääkidest (juhtum 2a)	1–500 km	16	19
	500 – 2 500 km	16	19
	2 500 – 10 000 km	17	21
	Üle 10 000 km	21	25

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitko- guste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitko- guste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Puidubrikett või -graanulid metsandusjääkidest (juhtum 3a)	1–500 km	6	7
	500 – 2 500 km	6	7
	2 500 – 10 000 km	7	8
	Üle 10 000 km	11	13
Puidubrikett või -graanulid lühikese raieringiga madalmetsast (eukalüpt, juhtum 1)	2 500 – 10 000 km	33	39
Puidubrikett või -graanulid lühikese raieringiga madalmetsast (eukalüpt, juhtum 2a)	2 500 – 10 000 km	20	23
Puidubrikett või -graanulid lühikese raieringiga madalmetsast (eukalüpt, juhtum 3a)	2 500 – 10 000 km	10	11
Puidubrikett või -graanulid lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetatud, juhtum 1)	1–500 km	31	37
	500 – 10 000 km	32	38
	Üle 10 000 km	36	43
Puidubrikett või -graanulid lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetatud, juhtum 2a)	1–500 km	18	21
	500 – 10 000 km	20	23
	Üle 10 000 km	23	27
Puidubrikett või -graanulid lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetatud, juhtum 3a)	1–500 km	8	9
	500 – 10 000 km	10	11
	Üle 10 000 km	13	15
Puidubrikett või -graanulid lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetamata, juhtum 1)	1–500 km	30	35
	500 – 10 000 km	31	37
	Üle 10 000 km	35	41
Puidubrikett või -graanulid lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetamata, juhtum 2a)	1–500 km	16	19
	500 – 10 000 km	18	21
	Üle 10 000 km	21	25
Puidubrikett või -graanulid lühikese raieringiga madalmetsast (pappel, väetamata, juhtum 3a)	1–500 km	6	7
	500 – 10 000 km	8	9
	Üle 10 000 km	11	13

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitko- guste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitko- guste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Puidubrikett või -graanulid tüvepuidust (juhtum 1)	1–500 km	29	35
	500 – 2 500 km	29	34
	2 500 – 10 000 km	30	36
	Üle 10 000 km	34	41
Puidubrikett või -graanulid tüvepuidust (juhtum 2a)	1–500 km	16	18
	500 – 2 500 km	15	18
	2 500 – 10 000 km	17	20
	Üle 10 000 km	21	25
Puidubrikett või -graanulid tüvepuidust (juhtum 3a)	1–500 km	5	6
	500 – 2 500 km	5	6
	2 500 – 10 000 km	7	8
	Üle 10 000 km	11	12
Puidubrikett või -graanulid puidutööstusjääkidest (juhtum 1)	1–500 km	17	21
	500 – 2 500 km	17	21
	2 500 – 10 000 km	19	23
	Üle 10 000 km	22	27
Puidubrikett või -graanulid puidutööstusjääkidest (juhtum 2a)	1–500 km	9	11
	500 – 2 500 km	9	11
	2 500 – 10 000 km	10	13
	Üle 10 000 km	14	17
Puidubrikett või -graanulid puidutööstusjääkidest (juhtum 3a)	1–500 km	3	4
	500 – 2 500 km	3	4
	2 500 – 10 000 km	5	6
	Üle 10 000 km	8	10

Juhtum 1 on protsess, milles graanulivabrikus kasutatakse protsessi jaoks vajaliku soojust saamiseks maagaasi põletuskatelt. Elektrienergia graanulivabriku jaoks ostetakse võrgust.

Juhtum 2a on protsess, milles graanulivabrikus kasutatakse protsessi jaoks vajaliku soojust saamiseks puiduhakke põletuskatelt. Elektrienergia graanulivabriku jaoks ostetakse võrgust.

Juhtum 3a on protsess, milles graanulivabrikus kasutatakse protsessi jaoks vajaliku soojust ja elektrienergia saamiseks elektri- ja soojusenergia koostootmisseadet, mida köetakse eelkuivatatud puidulaastudega.

Biomasskütuse tootmise süsteem	Veokaugus	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Põllumajandusjäätmete tihedusega < 0,2 t/m ³ ⁽¹⁾	1–500 km	4	4
	500 – 2 500 km	8	9
	2 500 – 10 000 km	15	18
	Üle 10 000 km	29	35
Põllumajandusjäätmete tihedusega > 0,2 t/m ³ ⁽²⁾	1–500 km	4	4
	500 – 2 500 km	5	6
	2 500 – 10 000 km	8	10
	Üle 10 000 km	15	18
Õlegraanulid	1–500 km	8	10
	500 – 10 000 km	10	12
	Üle 10 000 km	14	16
Suhkruroo pressimisjäätmed	500 – 10 000 km	5	6
	Üle 10 000 km	9	10
Palmituumajahu	Üle 10 000 km	54	61
Palmituumajahu (õlipressimisvabrikust ei vabane CH ₄ heiteid)	Üle 10 000 km	37	40

Tüüpilised ja vaikeväärtused biogaasi tootmisel elektrienergia tootmiseks

Biogaasi tootmise süsteem	Tehnoloogiline variant		Tüüpilised väärtused	Vaikeväärtused
			Kasvuhoonegaaside heitkogused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkogused (g CO ₂ eq/MJ)
Biogaas elektrienergia tootmiseks vedelast sõnnikust/lägast	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus ⁽³⁾	– 28	3
		Suletud kääritamissaadus ⁽⁴⁾	– 88	– 84
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	– 23	10
		Suletud kääritamissaadus	– 84	– 78
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	– 28	9
		Suletud kääritamissaadus	– 94	– 89

⁽¹⁾ See materjaliderühm hõlmab väikse puistetihedusega põllumajandusjäätmete ja koosneb sellistest materjalidest nagu õlepallid, kaerakestad, riisikestad ja suhkruroo pressimisjäätmete pallid (loetelu ei ole ammendav).

⁽²⁾ See suurema puistetihedusega põllumajandusjäätmete rühm sisaldab selliseid materjale nagu maisitõlvikud, päklikoored, sojaoakestad, palmituumakestad (loetelu ei ole ammendav).

⁽³⁾ Kääritamissaaduse lahtisel säilitamisel tekib täiendavaid metaani heiteid, mille kogus oleneb ilmast, substraadist ja kääritamise tõhususest. Sellistes arvutustes võetakse kogused võrdseks järgmistele väärtustele: 0,05 MJCH₄ / MJ biogaasi läga puhul, 0,035 MJ CH₄ / MJ biogaasi maisi puhul ja 0,01 MJ CH₄ / MJ biogaasi biojätmete puhul.

⁽⁴⁾ Käärimisprotsessis tekkinud kääritamissaaduse suletult säilitamiseks loetakse säilitamist gaasikindlas mahutis ja säilitamisel vabaneva täiendava biogaasikoguse kogumist täiendava elektri või biometaani tootmiseks.

Biogaasi tootmise süsteem	Tehnoloogiline variant		Tüüpilised väärtused	Vaikeväärtused
			Kasvuhoonegaaside heitkogused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkogused (g CO ₂ eq/MJ)
Biogaas elektrienergia tootmiseks tervest maisitaimest	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	38	47
		Suletud kääritamissaadus	24	28
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	43	54
		Suletud kääritamissaadus	29	35
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	47	59
		Suletud kääritamissaadus	32	38
Biogaas elektrienergia tootmiseks biojätmetest	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	31	44
		Suletud kääritamissaadus	9	13
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	37	52
		Suletud kääritamissaadus	15	21
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	41	57
		Suletud kääritamissaadus	16	22

Tüüpilised ja vaikeväärtused biometaani tootmisel

Biometaani tootmise süsteem	Tehnoloogiline variant	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Biometaan lägast	Lahtine kääritamissaadus, heitgaase ei põletata ⁽¹⁾	- 20	22
	Lahtine kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse ⁽²⁾	- 35	1
	Suletud kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	- 88	- 79
	Suletud kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	- 103	- 100
Biogaas tervest maisitaimest	Lahtine kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	58	73
	Lahtine kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	43	52
	Suletud kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	41	51
	Suletud kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	26	30

⁽¹⁾ See kategooria hõlmab järgmisi biogaasi biometaaniks väärindamise tehnoloogia kategooriaid: rõhu muutmisega adsorptsioon (Pressure Swing Adsorption, PSA), rõhu all olev veega skraber (Pressure Water Scrubbing, PWS), membraanid, krüogeenika ja füüsiline orgaanikaga skraber (Organic Physical Scrubbing, OPS). See hõlmab heidet 0,03 MJ CH₄ / MJ biometaani, millega arvestatakse metaani heidet heitgaasides.

⁽²⁾ See kategooria hõlmab järgmisi biogaasi biometaaniks väärindamise tehnoloogia kategooriaid: rõhu all olev veega skraber (PWS), kui vesi võetakse taas kasutusse, rõhu muutmisega adsorptsioon (PSA), keemiline skraberpuhastus, füüsiline orgaanikaga skraber (OPS), membraanid ja krüogeenika. Metaaniheidet selle kategooria puhul ei arvestata (heitgaasidesse sattuv metaan põletatakse).

Biometaani tootmise süsteem	Tehnoloogiline variant	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)
Biometaan biojäätmetest	Lahtine kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	51	71
	Lahtine kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	36	50
	Suletud kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	25	35
	Suletud kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	10	14

Tüüpilised ja vaikeväärtused biogaasi tootmisel elektrienergia tootmiseks läga ja maisi segudest: Kasvuhoonegaaside heitkoguste väärtused segus olevate osakaalude kohta on esitatud värskes massi põhjal

Biogaasi tootmise süsteem	Tehnoloogiline variant	Kasvuhoonegaaside heitkoguste tüüpilised väärtused (g CO ₂ eq/MJ)	Kasvuhoonegaaside heitkoguste vaikeväärtused (g CO ₂ eq/MJ)	
Läga ja mais 80 % – 20 %	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	17	33
		Suletud kääritamissaadus	-12	-9
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	22	40
		Suletud kääritamissaadus	-7	-2
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	23	43
		Suletud kääritamissaadus	-9	-4
Läga ja mais 70 % – 30 %	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	24	37
		Suletud kääritamissaadus	0	3
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	29	45
		Suletud kääritamissaadus	4	10
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	31	48
		Suletud kääritamissaadus	4	10
Läga ja mais 60 % – 40 %	Juhtum 1	Lahtine kääritamissaadus	28	40
		Suletud kääritamissaadus	7	11
	Juhtum 2	Lahtine kääritamissaadus	33	47
		Suletud kääritamissaadus	12	18
	Juhtum 3	Lahtine kääritamissaadus	36	52
		Suletud kääritamissaadus	12	18

Märkused

Juhtum 1 on protsess, kus protsessi jaoks vajaliku elektri- ja soojusenergia annab elektri- ja soojusenergia koostootmise seade ise.

Juhtum 2 on protsess, kus protsessi jaoks vajalik elektrienergia saadakse võrgust ja protsessi soojusenergia annab elektri- ja soojusenergia koostootmise seade ise. Mõnes liikmesriigis ei ole lubatud käitajatel taotleda subsidiime kogu toodangule ja tõenäolisemalt vastab konfiguratsioon juhtumile 1.

Juhtum 3 on protsess, kus protsessi jaoks vajalik elektrienergia saadakse võrgust ja protsessi soojusenergia saadakse biogaasi põletuskatlast. See juhtum esineb mõnes käitis, kus elektri- ja soojusenergia koostootmise adet kohapeal ei ole ja biogaas müüakse (töötlemata seda biometaaniks).

Tüüpilised ja vaikeväärtused biometaanii tootmiseks läga ja maisi segudest: Kasvuhoonegaaside heitkoguste väärtused segus olevate osakaalude kohta on esitatud värskel massil põhjal

Biometaanii tootmise süsteem	Tehnoloogiline variant	Tüüpiline väärtus	Vaikeväärtus
		(g CO ₂ eq/MJ)	(g CO ₂ eq/MJ)
Läga ja mais 80 % – 20 %	Lahtine kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	32	57
	Lahtine kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	17	36
	Suletud kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	-1	9
	Suletud kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	-16	-12
Läga ja mais 70 % – 30 %	Lahtine kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	41	62
	Lahtine kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	26	41
	Suletud kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	13	22
	Suletud kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	-2	1
Läga ja mais 60 % – 40 %	Lahtine kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	46	66
	Lahtine kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	31	45
	Suletud kääritamissaadus, heitgaase ei põletata	22	31
	Suletud kääritamissaadus, heitgaasid põletatakse	7	10

Kui biometaanii kasutatakse surubiometaanii kujul söidukikütusena, tuleb lisada tüüpilistele väärtustele 3,3 ja vaikeväärtustele 4,6 gCO₂eq/MJ biometaanii.

VII LISA

SOOJUSPUMPADE ENERGIA ARVESTAMINE

Soojuspumpade kasutatava aerotermilise, geotermilise või hüdrotermilise energia hulga arvestamiseks käesoleva direktiivi tähenduses taastuvatest energiaallikatest toodetud energiana arvutatakse E_{RES} järgmise valemiga:

$$E_{RES} = Q_{usable} * (1 - 1/SPF)$$

kus

- Q_{usable} = eeldatav artikli 7 lõikes 4 osutatud kriteeriumile vastavate soojuspumpade toodetav kasutatav kogusoojus, mida rakendatakse järgmiselt: arvestatakse ainult soojuspumpasid, kus $SPF > 1,15 * 1/\eta$;
  - SPF = nende soojuspumpade eeldatav keskmine hooajaline kasutegur;
  - η = suhtarv kogu elektrienergia tootmise ja elektrienergia tootmiseks primaarenergia tarbimise vahel ning seda arvutatakse ELi keskmisena Eurostati andmete alusel.
-

VIII LISA

A OSA. BIOKÜTUSTE, VEDELATE BIOKÜTUSTE JA BIOMASSKÜTUSTE LÄHTEAINETEGA SEOTUD HINNANGULISED MAAKASUTUSE KAUDSEST MUUTUSEST TINGITUD HEITKOGUSED (g CO₂eq/MJ) ⁽¹⁾

Lähteainerühm	Keskmine ⁽²⁾	Tundlikkusanalüüsi abil leitud protsentiilide vahemik ⁽³⁾
Teravili ja muud tärkliiserikkad põllukultuurid	12	8–16
Suhkrukultuurid	13	4–17
Õlikultuurid	55	33–66

B OSA. BIOKÜTUSED, VEDELAD BIOKÜTUSED JA BIOMASSKÜTUSED, MILLE PUHUL HINNANGULISED MAAKASUTUSE KAUDSEST MUUTUSEST TINGITUD HEITKOGUSED LOETAKSE VÕRDSEKS NULLIGA

Järgmiste kategooriate lähteainetest toodetud biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste puhul loetakse hinnangulised maakasutuse kaudsest muutusest tulenevad heitkogused võrdseks nulliga:

- 1) lähteained, mida ei ole loetletud käesoleva lisa A osas;
- 2) lähteained, mille tootmine on põhjustanud maakasutuse otsese muutuse, nimelt muutuse ühest valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) maakatte kategooriast teise: metsamaast, rohumaast, märgalast, asula või muust maast põllumaaks või pikaajalise taimekultuuri all olevaks maaks ⁽⁴⁾. Sellisel juhul tuleks maakasutuse otsesest muutusest tingitud heitkoguste väärtus (el) arvutada vastavalt V lisa C osa punktile 7.

⁽¹⁾ Siin esitatud keskmised väärtused kujutavad endast üksikshaaval modelleeritud lähteaineväertuste kaalutud keskmist. Suur osa lisa esitatud väärtustest sõltub mitmesugustest nende prognoosimiseks väljatöötatud majanduslikes mudelites kasutatavatest eeldustest (näiteks kõrvalsaaduste töötlemine, saagikuse muutused, süsinikuvarud ja teiste saaduste kõrvaletõrjumine). Kuigi seetõttu ei ole võimalik täielikult kindlaks teha selliste hinnanguliste väärtuste ebakindluse määra, viidi põhiparameetrite juhuslikul varieeruvusel põhinevate tulemuste alusel läbi tundlikkusanalüüs, nn Monte Carlo analüüs.

⁽²⁾ Siin esitatud keskmised väärtused kujutavad endast üksikshaaval modelleeritud lähteaineväertuste kaalutud keskmist.

⁽³⁾ Siin esitatud vahemik kajastab 90 % tulemustest, mis saadi, kasutades analüüsi 5. ja 95. protsentiili väärtusi. 5. protsentiil annab tulemuseks väärtuse, millest väiksem tulemus saadi 5 %-l vaadeldud juhtudest (nimelt 5 % kõigi kasutatud andmete puhul saadi tulemus alla 8, 4 ja 33 g CO₂eq/MJ). 95. protsentiil annab tulemuseks väärtuse, millest väiksem tulemus saadi 95 %-l vaadeldud juhtudest (nimelt 5 % kõigi kasutatud andmete puhul saadi tulemus üle 16, 17 ja 66 g CO₂eq/MJ).

⁽⁴⁾ Pikaajalised taimekultuurid on mitmeaastased kultuurid, mille tüve tavaliselt igal aastal ei koguta (näiteks lühikese raieringiga madalmets ja õlipalm).

IX LISA

A osa. Lähteained transpordis kasutatava biogaasi ja täiustatud biokütuste tootmiseks, mille panusena artikli 25 lõike 1 esimeses ja neljandas lõigus osutatud miinimumosakaalu saavutamisse võib käsitada nende kahekordset energiasaldust:

- a) vetikad, kui need on kasvatatud tiikides oleval maal või fotosünteesil põhinevates bioreaktorites;
- b) biomassi osa segaolmejäätmetes, kuid mitte eraldi kogutud kodumajapidamisjäätmetes, millele kehtivad direktiivi 2008/98/EÜ artikli 11 lõike 2 punkti a kohased ringlussevõtu eesmärgid;
- c) eramajapidamistest kogutud, direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punktis 4 määratletud biojätmed, mille suhtes kohaldatakse nimetatud direktiivi artikli 3 punktis 11 määratletud liigiti kogumist;
- d) tööstusjäätmete biomassi osa, mis ei sobi kasutamiseks toidu- või söödaahelas, sealhulgas jae- ja hulgikaubandusest ning põllumajanduslikust toidutööstusest, kalandusest ja vesiviljelusest pärit materjal, välja arvatud käesoleva lisa B osas loetletud lähteained;
- e) õled;
- f) loomasõnnik ja reoveesete;
- g) palmiõli tootmiskäitise heitvesi ja tühjad palmiviljade kobarad;
- h) tallõli pigi;
- i) toorglütserool;
- j) suhkruroo pressimisjäätmed;
- k) viinamarjade pressimisjäädgid ja veinisete;
- l) pähklikoored;
- m) teraviljakestad;
- n) maisiteradest puhastatud maisitõlvikud;
- o) metsanduse ja metsatööstuse jäätmete ja jääkainete biomassi osa, nimelt puukoor, oksad, kommertskasutusele eelneva harvendusraie saadused, lehed, okkad, puuladvad, saepuru, puitlaastud, must leelis, pruun leelis, kiused, ligniin ja tallõli;
- p) muu toiduks mittekasutatav tselluloosmaterjal;
- q) muu lignotselluloosmaterjal, välja arvatud saepalgid ja vineeripakud.

B osa. Lähteained biokütuste ja transpordis kasutatava biogaasi tootmiseks, mille panus artikli 25 lõike 1 esimeses lõigus kehtestatud miinimumosakaalu saavutamisse on piiratud ja mille energiasaldus võidakse korrutada kahega:

- a) kasutatud toiduõli;
- b) määruse (EÜ) nr 1069/2009 kohaselt 1. või 2. kategooriasse klassifitseeritud loomarasv.

X LISA

A OSA

Kehtetuks tunnistatud direktiiv koos hilisemate muudatustega (osutatud artiklis 37)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/28/EÜ (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16)	
Nõukogu direktiiv 2013/18/EL (ELT L 158, 10.6.2013, lk 230)	
Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/1513 (ELT L 239, 15.9.2015, lk 1)	Üksnes artiklile 2 viidatud osas

B OSA

**Liikmesriigi õigusesse ülevõtmise tähtpäevad
(osutatud artiklis 36)**

Direktiiv	Ülevõtmise tähtpäev
2009/28/EÜ	25. juuni 2009
2013/18/EL	1. juuli 2013
(EL) 2015/1513	10. september 2017

XI LISA

Vastavustabel

Direktiiv 2009/28/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikli 2 esimene lõik	Artikli 2 esimene lõik
Artikli 2 teise lõigu sissejuhatav osa	Artikli 2 teise lõigu sissejuhatav osa
Artikli 2 teise lõigu punkt a	Artikli 2 teise lõigu punkt 1
Artikli 2 teise lõigu punkt b	—
—	Artikli 2 teise lõigu punkt 2
Artikli 2 teise lõigu punkt c	Artikli 2 teise lõigu punkt 3
Artikli 2 teise lõigu punkt d	—
Artikli 2 teise lõigu punktid e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v ja w	Artikli 2 teise lõigu punktid 24, 4, 19, 32,33, 12, 5,6, 45, 46, 47,23, 39, 41, 42, 43, 36, 44 ja 37
—	Artikli 2 teise lõigu punktid 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 38 ja 40
Artikkel 3	—
—	Artikkel 3
Artikkel 4	—
—	Artikkel 4
—	Artikkel 5
—	Artikkel 6
Artikli 5 lõige 1	Artikli 7 lõige 1
Artikli 5 lõige 2	—
Artikli 5 lõige 3	Artikli 7 lõige 2
Artikli 5 lõike 4 esimene, teine, kolmas ja neljas lõik	Artikli 7 lõike 3 esimene, teine, kolmas ja neljas lõik
—	Artikli 7 lõike 3 viies ja kuues lõik
—	Artikli 7 lõige 4
Artikli 5 lõige 5	Artikli 27 lõike 1 esimese lõigu punkt c
Artikli 5 lõiked 6 ja 7	Artikli 7 lõiked 5 ja 6
Artikli 6 lõige 1	Artikli 8 lõige 1
—	Artikli 8 lõiked 2 ja 3
Artikli 6 lõiked 2 ja 3	Artikli 8 lõiked 4 ja 5
Artikli 7 lõiked 1, 2, 3, 4 ja 5	Artikli 9 lõiked 1, 2, 3, 4 ja 5
—	Artikli 9 lõige 6
Artikkel 8	Artikkel 10
Artikli 9 lõige 1	Artikli 11 lõige 1
Artikli 9 lõike 2 esimese lõigu punktid a, b ja c	Artikli 11 lõike 2 esimese lõigu punktid a, b ja c
—	Artikli 11 lõike 2 esimese lõigu punkt d
Artikkel 10	Artikkel 12
Artikli 11 lõiked 1, 2 ja 3	Artikli 13 lõiked 1, 2 ja 3

Direktiiv 2009/28/EÜ	Käesolev direktiiv
—	Artikli 13 lõige 4
Artikkel 12	Artikkel 14
Artikli 13 lõike 1 esimene lõik	Artikli 15 lõike 1 esimene lõik
Artikli 13 lõike 1 teine lõik	Artikli 15 lõike 1 teine lõik
Artikli 13 lõike 1 teise lõigu punktid a ja b	—
Artikli 13 lõike 1 teise lõigu punktid c, d, e ja f	Artikli 15 lõike 1 teise lõigu punktid a, b, c ja d
Artikli 13 lõiked 2, 3, 4 ja 5	Artikli 15 lõiked 2, 3, 4 ja 5
Artikli 13 lõike 6 esimene lõik	Artikli 15 lõike 6 esimene lõik
Artikli 13 lõike 6 teine, kolmas, neljas ja viies lõik	—
—	Artikli 15 lõiked 7 ja 8
—	Artikkel 16
—	Artikkel 17
Artikkel 14	Artikkel 18
Artikli 15 lõiked 1 ja 2	Artikli 19 lõige 1
Artikli 15 lõike 2 esimene, teine ja kolmas lõik	Artikli 19 lõike 2 esimene, teine ja kolmas lõik
—	Artikli 19 lõike 2 neljas ja viies lõik
Artikli 15 lõike 2 neljas lõik	Artikli 19 lõike 2 kuues lõik
Artikli 15 lõige 3	—
—	Artikli 19 lõiked 3 ja 4
Artikli 15 lõiked 4 ja 5	Artikli 19 lõiked 5 ja 6
Artikli 15 lõike 6 esimese lõigu punkt a	Artikli 19 lõike 7 esimese lõigu punkt a
Artikli 15 lõike 6 esimese lõigu punkti b alapunkt i	Artikli 19 lõik 7 esimese lõigu punkti b alapunkt i
—	Artikli 19 lõike 7 esimese lõigu punkti b alapunkt ii
Artikli 15 lõike 6 esimese lõigu punkti b alapunkt ii	Artikli 19 lõike 7 esimese lõigu punkti b alapunkt iii
Artikli 15 lõike 6 esimese lõigu punktid c, d, e ja f	Artikli 19 lõike 7 esimese lõigu punktid c, d, e ja f
—	Artikli 19 lõike 7 teine lõik
Artikli 15 lõige 7	Artikli 19 lõige 8
Artikli 15 lõige 8	—
Artikli 15 lõiked 9 ja 10	Artikli 19 lõiked 9 ja 10
—	Artikli 19 lõige 11
Artikli 15 lõige 11	Artikli 19 lõige 12
Artikli 15 lõige 12	—
—	Artikli 19 lõige 13
Artikli 16 lõiked 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ja 8	—
Artikli 16 lõiked 9, 10 ja 11	Artikli 20 lõiked 1, 2 ja 3
—	Artikkel 21
—	Artikkel 22
—	Artikkel 23
—	Artikkel 24
—	Artikkel 25
—	Artikkel 26

Direktiiv 2009/28/EÜ	Käesolev direktiiv
—	Artikkel 27
—	Artikkel 28
Artikli 17 lõike 1 esimene ja teine lõik	Artikli 29 lõike 1 esimene ja teine lõik
—	Artikli 29 lõike 1 kolmas, neljas ja viies lõik
—	Artikli 29 lõige 2
Artikli 17 lõike 2 esimene ja teine lõik	—
Artikli 17 lõike 2 kolmas lõik	Artikli 29 lõike 10 kolmas lõik
Artikli 17 lõike 3 esimese lõigu punkt a	Artikli 29 lõike 3 esimese lõigu punkt a
—	Artikli 29 lõige 3, esimene lõik, punkt b
Artikli 17 lõige 3, esimene lõik, punktid b ja c	Artikli 29 lõike 3 esimese lõigu punktid c ja d
—	Artikli 29 lõike 3 teine lõik
Artikli 17 lõige 4	Artikli 29 lõige 4
Artikli 17 lõige 5	Artikli 29 lõige 5
Artikli 17 lõiked 6 ja 7	—
—	Artikli 29 lõiked 6, 7, 8, 9, 10 ja 11
Artikli 17 lõige 8	Artikli 29 lõige 12
Artikli 17 lõige 9	—
—	Artikli 29 lõiked 13 ja 14
Artikli 18 lõike 1 esimene lõik	Artikli 30 lõike 1 esimene lõik
Artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktid a, b ja c	Artikli 30 lõike 1 esimese lõigu punktid a, c ja d
—	Artikli 30 lõike 1 esimese lõigu punkt b
—	Artikli 30 lõike 1 teine lõik
Artikli 18 lõige 2	—
—	Artikli 30 lõige 2
Artikli 18 lõike 3 esimene lõik	Artikli 30 lõike 3 esimene lõik
Artikli 18 lõike 3 teine ja kolmas lõik	—
Artikli 18 lõike 3 neljas ja viies lõik	Artikli 30 lõike 3 teine ja kolmas lõik
Artikli 18 lõike 4 esimene lõik	—
Artikli 18 lõike 4 teine ja kolmas lõik	Artikli 30 lõike 4 esimene ja teine lõik
Artikli 18 lõike 4 neljas lõik	—
Artikli 18 lõike 5 esimene ja teine lõik	Artikli 30 lõike 7 esimene ja teine lõik
Artikli 18 lõike 5 kolmas lõik	Artikli 30 lõike 8 esimene ja teine lõik
Artikli 18 lõike 5 neljas lõik	Artikli 30 lõike 5 kolmas lõik
—	Artikli 30 lõike 6 esimene lõik
Artikli 18 lõike 5 viies lõik	Artikli 30 lõike 6 teine lõik
Artikli 18 lõike 6 esimene ja teine lõik	Artikli 30 lõike 5 esimene ja teine lõik
Artikli 18 lõike 6 kolmas lõik	—
Artikli 18 lõike 6 neljas lõik	Artikli 30 lõike 6 kolmas lõik
—	Artikli 30 lõike 6 neljas lõik
Artikli 18 lõike 6 viies lõik	Artikli 30 lõike 6 viies lõik
Artikli 18 lõige 7	Artikli 30 lõike 9 esimene lõik

Direktiiv 2009/28/EÜ	Käesolev direktiiv
—	Artikli 30 lõike 9 teine lõik
Artikli 18 lõiked 8 ja 9	—
—	Artikli 30 lõige 10
Artikli 19 lõike 1 esimene lõik	Artikli 31 lõike 1 esimene lõik
Artikli 19 lõike 1 esimese lõigu punktid a, b ja c	Artikli 31 lõike 1 esimese lõigu punktid a, b ja c
—	Artikli 31 lõike 1 esimese lõigu punkt d
Artikli 19 lõiked 2, 3 ja 4	Artikli 31 lõiked 2, 3 ja 4
Artikli 19 lõige 5	—
Artikli 19 lõike 7 esimene lõik	Artikli 31 lõike 5 esimene lõik
Artikli 19 lõike 7 esimese lõigu esimene, teine, kolmas ja neljas taane	—
Artikli 19 lõike 7 teine ja kolmas lõik	Artikli 31 lõike 5 teine ja kolmas lõik
Artikli 19 lõige 8	Artikli 31 lõige 6
Artikkel 20	Artikkel 32
Artikkel 22	—
Artikli 23 lõiked 1 ja 2	Artikli 33 lõiked 1 ja 2
Artikli 23 lõiked 3, 4, 5, 6, 7 ja 8	—
Artikli 23 lõige 9	Artikli 33 lõige 3
Artikli 23 lõige 10	Artikli 33 lõige 4
Artikkel 24	—
Artikli 25 lõige 1	Artikli 34 lõige 1
Artikli 25 lõige 2	Artikli 34 lõige 2
Artikli 25 lõige 3	Artikli 34 lõige 3
Artikli 25a lõige 1	Artikli 35 lõige 1
Artikli 25a lõige 2	Artikli 35 lõiked 2 ja 3
Artikli 25a lõige 3	Artikli 35 lõige 4
—	Artikli 35 lõige 5
Artikli 25a lõiked 4 ja 5	Artikli 35 lõiked 6 ja 7
Artikkel 26	—
Artikkel 27	Artikkel 36
—	Artikkel 37
Artikkel 28	Artikkel 38
Artikkel 29	Artikkel 39
I LISA	I LISA
II LISA	II LISA
III LISA	III LISA
IV LISA	IV LISA
V LISA	V LISA
VI LISA	—
—	VI LISA
VII LISA	VII LISA
VIII LISA	VIII LISA
IX LISA	IX LISA
—	X LISA
—	XI LISA

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2018/2002,
11. detsember 2018,
millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust
(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Energianõudluse vähendamine on üks komisjoni 25. veebruari 2015. aasta teatisega „Vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrateegia“ kehtestatud energialiidu strateegia viiest mõõtmest. Energiatõhususe parandamine kogu energiaahelas, kaasa arvatud energia tootmine, ülekanne, jaotus ja lõppkasutus, toob kasu keskkonnale, parandab õhukvaliteeti ja rahvatervist, vähendab kasvuhoonegaaside heidet, parandab energiatõhusust, vähendab sõltuvust energia impordist väljastpoolt liitu, vähendab kodumajapidamiste ja ettevõtjate energiakulu, leevendab energiaostuvõimetust, suurendab majanduses tervikuna konkurentsivõimet, tööhõivet ning elavdab majandustegevust, parandades seega kodanike elukvaliteeti. See on kooskõlas liidu poolt energialiidu raames ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgu tulemusel sõlmitud 2015. aasta Pariisi kokkuleppe ⁽⁴⁾ („Pariisi kokkulepe“) raames võetud kohustustega hoida maailma keskmise temperatuuri tõus tööstusajastueelse tasemega võrreldes oluliselt alla 2 °C ning jätkata jõupingutusi temperatuuri tõusu piiramiseks 1,5 °C-ni võrreldes tööstusajastueelse tasemega.
- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/27/EL ⁽⁵⁾ on samm sellise energialiidu suunas, mille raames käsitletakse energiatõhusust omaette energiaallikana. Uute tarne- ja muudes poliitikavaldkondades kehtestatavate normide kindlaksmääramisel tuleks arvesse võtta energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet. Komisjon peaks tagama, et energiatõhusus ja tarbimiskaja saaksid konkureerida tootmisvõimsusega võrdsetel alustel. Energiatõhusust tuleb silmas pida alati, kui tehakse energiasüsteemi kavandamist puudutavaid otsuseid või rahastamisotsuseid. Energiatõhususe parendusi tuleb alati teha, kui need on samaväärsetest turul pakutavatest lahendustest kulutasuvamad. See peaks andma liidule, eelkõige kodanikele ja ettevõtjatele, võimaluse kasutada ära energiatõhususe arvukaid eeliseid.
- (3) Energiatõhusust tuleks tulevastel liidu energiataristu investeerimisotsustes pidada keskselt elemendiks ja prioriteediks.
- (4) Ambitsioonika energiatõhususe eesmärgi saavutamiseks tuleb kõrvaldada tõkked, et soodustada investeerimist energiatõhususe meetmetesse. Üheks sammuks, mis annab kindlust ja hõlbustab energiatõhususe lepingute kasutamist, on Eurostati 19. septembri 2017. aasta selgitus selle kohta, kuidas kirjendada rahvamajanduse arvepidamises energiatõhususe lepinguid.

⁽¹⁾ ELT C 246, 28.7.2017, lk 42.

⁽²⁾ ELT C 342, 12.10.2017, lk 119.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 13. novembri 2018. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 4. detsembri 2018. aasta otsus.

⁽⁴⁾ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

- (5) 2014. aasta 23. ja 24. oktoobril toimunud Euroopa Ülemkogu toetas 2030. aastaks seatud liidu tasandi 27 % energiatõhususeesmärgi läbivaatamist aastaks 2020, pidades silmas liidu tasandi 30 % eesmärki. Euroopa Parlament kutsus oma 15. detsembri 2015. aasta resolutsioonis Euroopa energialiidu suunas liikumise kohta komisjoni üles lisaks hindama 40 % energiatõhususeesmärgi täidetavust samal ajavahemikul. Seepärast on asjakohane muuta direktiivi 2012/27/EL, et kohandada seda 2030. aasta perspektiiviga.
- (6) Et liit täidaks liidu tasandil oma energiatõhususeesmärgid primaar- ja/või lõppenergia tarbimisena, tuleks selgelt sõnastada, et liidu 2030. aasta eesmärk on vähemalt 32,5 %. 2007. aasta prognooside kohaselt on 2030. aasta primaarenergia tarbimine 1 887 miljonit naftaekvivalenttonni ja lõppenergia tarbimine 1 416 miljonit naftaekvivalenttonni. Vähendamine 32,5 % annaks tulemuseks vastavalt 1 273 miljonit naftaekvivalenttonni ja 956 miljonit naftaekvivalenttonni. Komisjon peaks hindama kõnealust liidu 2020. aasta eesmärgiga samalaadset eesmärki, et seda hiljemalt 2023. aastaks suurendada juhul, kui kulud on oluliselt vähenenud või kui on vaja täita liidu rahvusvahelisi CO₂-heite vähendamise kohustusi. 2020. ja 2030. aasta perspektiivis ei ole liikmesriikide tasandil siduvaid kohustusi ja jätkuvalt ei tohiks piirata liikmesriikide vabadust kehtestada riiklikud panused kas primaar- või lõppenergia tarbimise, primaar- või lõppenergia säästu või energiamahukusena. Liikmesriigid peaksid kehtestama oma riiklikud soovituslikud energiatõhususpanused, võttes arvesse, et liidu 2030. aasta energiatarbimine ei ületaks 1 273 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul ja/või 956 miljonit naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul. See tähendab, et liidus tuleks primaarenergia tarbimist vähendada 26 % ja lõppenergia tarbimist 20 % võrreldes 2005. aasta tasemetega. Korrapäraselt tuleb hinnata liidu 2030. aasta eesmärgi saavutamiseks tehtavaid edusamme, see nähakse ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1999 ⁽¹⁾.
- (7) Energiasüsteemide talitlustõhusust teataval ajahetkel mõjutab võime suunata võrku tõrgeteta ja paindlikult energiat, mis on toodetud eri allikatest, mille inerts ja kasutuselevõtu aeg on erinev. Nimetatud tõhususe suurendamine võimaldab taastuvenergiat paremini ära kasutada.
- (8) Energiatõhususe paranemine võib aidata suurendada majandustoodangut. Liikmesriikide ja liidu eesmärk peaks sõltumata majanduskasvu tasemest olema energiatarbimise vähendamine.
- (9) Liikmesriikide kohustus töötada välja pikaajalised strateegiad hoonete renoveerimise investeerimiseks ja hoonete renoveerimise hõlbustamiseks oma riigis ning teavitada sellest komisjoni jäetakse direktiivist 2012/27/EL välja ning lisatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/31/EL, ⁽²⁾ kuna see kohustus on kooskõlas liginullenergiahoonete ehitamise ja hoonete CO₂-heite vähendamise pikaajaliste kavadega.
- (10) Pidades silmas 2030. aasta kliima- ja energiaraamistikku, peaks direktiiviga 2012/27/EL kehtestatud energiasäästukohustus kehtima ka pärast 2020. aastat. Energiasäästukohustuse kehtivusaaja pikendamine pärast 2020. aastat suurendaks investorite jaoks stabiilsust ning soodustaks pikaajalisi investeringuid ja pikaajaliste energiatõhususmeetmete võtmist, näiteks hoonete põhjalik renoveerimine pikaajalise eesmärgiga hõlbustada olemasolevate hoonete kulutasuvat ümberehitamist liginullenergiahooneteks. Energiasäästukohustusel on oluline roll kohalikul tasandil majanduskasvu saavutamisel ja töökohtade loomisel ning see kohustus tuleks liidu energia- ja kliimaeesmärkide saavutamise huvides säilitada, luues uusi võimalusi ja vähendades energiatarbimise sõltuvust majanduskasvust. Koostöö erasektoriga on tähtis selleks, et hinnata, millistel tingimustel oleks võimalik kaasata erasektori investeringuid energiatõhususe projektidesse, ja et töötada energiatõhususe valdkonnas välja uusi innovatsiooniga seotud tasuvuse mudeleid.
- (11) Energiatõhususe parandamise meetmetel on ühtlasi positiivne mõju õhukvaliteedile, kuna energiatõhusamad hooned aitavad vähendada nõudlust kütuste, sealhulgas tahkete kütuste järele. Energiatõhususe meetmed aitavad seega parandada nii sise- kui ka välisõhu kvaliteeti ning saavutada kulutõhusal viisil liidu õhukvaliteedipoliitika eesmärgi, mis on sätestatud eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2016/2284 ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ (ELT L 344, 17.12.2016, lk 1).

- (12) Liikmesriigid peavad kogu kohustusperioodil 2021–2030 saavutama lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu, mis vastab uuele aastasele säästule vähemalt 0,8 % energia lõpptarbimisest. Kõnealuse nõude täitmiseks võib võtta uusi poliitikameetmeid, mis võetakse vastu järgmisel kohustusperioodil 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030, või uusi üksikmeetmeid, mis tulenevad poliitikameetmetest, mis on vastu võetud kas eelmisel perioodil või varem, tingimusel et neid üksikmeetmeid asutakse täitma uuel kohustusperioodil. Selleks peaks liikmesriikidel olema võimalik kasutada energiatõhususkohustuste süsteemi või alternatiivseid poliitika-meetmeid või mõlemaid. Lisaks tuleks pakkuda eri võimalusi, sealhulgas võimalust, et transpordis kasutatav energia lisatakse täielikult või osaliselt lähtestsenaariumi, et võimaldada liikmesriikidele paindlikkust energiasäästu koguse arvutamise viisi osas, tagades samal ajal, et saavutatakse nõutav lõppkasutuse kumulatiivne energiasääst, mis vastab vähemalt 0,8 %-le uuele aastasele säästule.
- (13) Oleks ebaproportsionaalne kehtestada selline nõue aga Küprosele ja Maltale. Nende väikeste saartel asuvate liikmesriikide energiaturgude eripära piirab oluliselt energiasäästukohustuse täitmiseks kasutatavaid meetmeid, näiteks vaid üks elektrienergia tarnija, maagaasivõrkude ning kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide puudumine, ning väikesed kütuse jaotusettevõtted. Sellele eripärale lisandub veel kõnealuste liikmesriikide energiaturgude väiksus. Seetõttu peaksid Küpros ja Malta perioodil 2021–2030 saavutama lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu, mis vastab uuele säästule 0,24 % energia lõpptarbimisest.
- (14) Energiatõhususkohustuste süsteemi kasutamise korral peaksid liikmesriigid määrama objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumite alusel kohustatud isikud energiatarnijate, energia-jaemüügi- ja transpordikütusetarnijate või -jaemüüjate seast. Teatud jaemüüjate või tarnijarühmade määramist kohustatud isikuteks või nende sellest vabastamist ei tuleks pidada kokkusobimatuks mittediskrimineerimise põhimõttega. Seetõttu võivad liikmesriigid valida, kas kohustatud isiku saab määrata jaemüüjate või tarnijate või üksnes nende teatud rühmade seast.
- (15) Lõppkasutuse energiasäästu kohustuse täitmisel võib võtta arvesse liikmesriikide transpordi energiatõhususe parandamise meetmeid. Sellised meetmed hõlmavad poliitikameetmeid, millega muu hulgas edendatakse tõhusamaid sõidukeid, üleminekut jalgratta kasutamisele, jalgsi käimisele ja ühistranspordile või liikuvust ja linnaplaneerimist, mis vähendab nõudlust transpordi järele. Lisaks võib arvesse võtta ka kavasid uute ja tõhusamate sõidukite kasutuselevõtu kiirendamiseks või poliitikameetmeid, millega soodustatakse üleminekut paremate tõhususnäitajatega kütustele, mis vähendavad energiakulu kilomeetri kohta, eeldusel et järgitakse direktiivi 2012/27/EL V lisa sätteid (nagu neid on muudetud käesoleva direktiiviga) olulisuse ja täiendavuse kohta. Sellised meetmed peaksid asjakohasel juhul olema kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/94/EL⁽¹⁾ kohaselt kehtestatud riiklike poliitikaraamistikega.
- (16) Liikmesriikide poolt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/842⁽²⁾ kohaselt võetud meetmeid, mis viivad energiatõhususe kontrollitava ja mõõdetava või hinnatava paranemiseni, võib pidada liikmesriikide jaoks kulutõhusaks viisiks, et täita direktiivist 2012/27/EL (nagu seda on muudetud käesoleva direktiiviga) tulenevat energiasäästukohustust.
- (17) Alternatiivina sellele, et nõuda kohustatud isikutelt direktiivi 2012/27/EL (nagu seda on muudetud käesoleva direktiiviga) artikli 7 lõike 1 kohase lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu koguse saavutamist, peaks liikmesriikidel olema võimalik oma energiatõhususkohustuste süsteemides võimaldada või nõuda, et kohustatud isikud teeksid makseid riiklikku energiatõhususe fondi.
- (18) Ilma et see piiraks käesoleva direktiiviga kehtestatavate artikli 7 lõigete 4 ja 5 kohaldamist, peaksid liikmesriigid ja kohustatud isikud nõutava lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu saavutamiseks kasutama iga nende kasutuses olevat vahendit ja tehnoloogiat, sealhulgas edendades kestlikke tehnoloogiaid tõhusates kaugkütte- ja -jahutussüsteemides, tõhusat kütte- ja jahutustaristust ning energiaauditeid või nendega samaväärseid juhtimissüsteeme,

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta direktiiv 2014/94/EL alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu kohta (ELT L 307, 28.10.2014, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhuonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT L 156, 19.6.2018, lk 26).

tingimusel et teatatud energiasääst vastab direktiivi 2012/27/EL (nagu seda on muudetud käesoleva direktiiviga) artikli 7 ja V lisa nõuetele. Liikmesriigid peaksid seadma alternatiivsete poliitikameetmete väljatöötamisel ja rakendamisel eesmärgiks suure paindlikkuse.

- (19) Pikaajalised energiatõhususmeetmed annavad energiasäästu ka pärast 2020. aastat, kuid selleks, et aidata täita liidu 2030. aasta energiatõhususeesmärki, tuleks nende meetmetega saavutada uus sääst pärast 2020. aastat. Seevastu ei peaks pärast 31. detsembrist 2020 saavutatud energiasäästu arvestama sellise lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu hulka, mis tuleb saavutada ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.
- (20) Uus sääst peaks tulema tavapärase tegevuse jätkumisest saadavale säästule lisaks, seega ei peaks energiasäästunõuete täitmisel saama võtta arvesse säästu, mis oleks igal juhul saavutatud. See tähendab, et võetud meetmete mõju kindlakstegemisel tuleks arvesse võtta üksnes energiatarbimise muutumisest saadavat netosäästu, s.o säästu, mis tuleneb otse asjaomasest energiatõhususmeetmest. Netosäästu arvutamiseks peaksid liikmesriigid kehtestama lähtestsenaariumi, mis kirjeldab olukorda juhul, kui asjaomast meetet ei võetaks. Asjaomase poliitikameetme mõju tuleks hinnata sellise lähtestsenaariumiga võrreldes. Liikmesriigid peaksid võtma arvesse asjaolu, et samal ajal võidakse võtta ka muid poliitikameetmeid, mis võivad mõjutada energiasäästu kogust, seega mitte kõik muudatused, mis ilmnevad pärast konkreetse poliitikameetme võtmist, ei pruugi olla tingitud üksnes kõnealusest meetmest. Kohustatud, osaleva või volitatud isiku tegevus peaks aitama tegelikult kaasa teatatud energiasäästu saavutamisele, et tagada olulisuse nõude täitmine.
- (21) Oluline on võtta asjakohasel juhul energiasäästu arvutamisel arvesse kõik energiaahela etapid, et suurendada energiasäästu potentsiaali elektrienergia ülekandmisel ja jaotamisel.
- (22) Tõhus veemajandus võib aidata energiasäästule palju kaasa. Vee- ja reovee sektori elektritarbimine moodustab liidu elektritarbimisest 3,5 % ning oodata on nimetatud osakaalu suurenemist. Samas moodustavad veelekkeed liidu kogu veetarbimisest 24 % ning energiasektor on 44 %ga suurim veetarbija. Tuleks põhjalikult uurida nutikate tehnoloogiate ja protsesside kasutamise potentsiaali energiasäästu saavutamiseks.
- (23) Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 9 peaks liidu energiatõhususpoliitika olema kaasav ja seega tagama energiatõhususmeetmete kättesaadavuse energiaostuvõimetutele tarbijatele. Hoonete energiatõhususe paranemiseks peaksid eelkõige saama kasu majanduslikult ebakindlas olukorras olevad leibkonnad, sealhulgas energiaostuvõimetud tarbijad, ning asjakohasel juhul need, kes elavad sotsiaaleluruumides. Juba praegu võivad liikmesriigid nõuda kohustatud isikutelt seoses energiaostuvõimetusega sotsiaalsete eesmärkide lisamist energiasäästumeetmesse, nüüd tuleks seda võimalust laiendada ka alternatiivsetele poliitikameetmetele ja riiklikele energiatõhususe fondidele ning muuta kohustuslikuks, jättes samal ajal liikmesriikidele täieliku vabaduse otsustada selliste meetmete ulatuse, kohaldamisala ja sisu üle. Kui energiatõhususkohustuste süsteem ei luba võtta üksikutele energiatarbijatele suunatud meetmeid, võivad liikmesriigid võtta energiaostuvõimetuse leevendamise meetmeid üksnes alternatiivsete poliitikameetmetena.
- (24) Energiaostuvõimetus mõjutab liidus umbes 50 miljonit majapidamist. Energiatõhususe meetmed peavad seetõttu olema liikmesriikide tasandil kesksel kohal energiaostuvõimetuse ja tarbijate majandusliku ebakindluse kulutõhusa vähendamise strateegia kujundamisel ning täiendama sotsiaalkindlustuse poliitikat. Tagamaks, et energiatõhususmeetmed vähendavad kestlikult üürnike energiaostuvõimetust, tuleks arvesse võtta asjaomaste meetmete kulutasuvust, samuti taskukohasust kinnisvara omanikele ja üürnikele, ning tagada nende meetmete piisav rahaline toetamine liikmesriikide tasandil. Liidus asuvad hooned tuleb pikemas perspektiivis ümber ehitada liginullenergiאהooneteks vastavalt Pariisi kokkuleppe eesmärkidele. Praegune hoonete renoveerimise ulatus ei ole piisav ning kõige enam puudutab see hooned, kus elavad energiaostuvõimetud väikese sissetulekuga kodanikud. Käesolevas direktiivis sätestatud energiasäästukohustuse meetmed, energiatõhususkohustuste süsteem ja alternatiivsed poliitikameetmed on seepärast eriti olulised.
- (25) Tarbijate väiksemad kulutused energiale tuleks saavutada sel moel, et tarbijatel aidatakse vähendada energiatarbimist, vähendades hoonete energiavajadust ning parandades seadmete tõhusust, millele peaks lisanduma väikese energiatarbega transpordiliikide kättesaadavus koos ühistranspordi ja jalgratta kasutamisega.

- (26) Väga tähtis on suurendada kõikide liidu kodanike teadlikkust suurema energiatõhususe kasulikkusest ja anda neile õiget teavet selle saavutamise viiside kohta. Suurem energiatõhusus on ühtlasi väga tähtis liidu energiavarustuskindluse jaoks, kuna see vähendab liidu sõltuvust kolmandatest riikidest imporditavatest kütustest.
- (27) Kõikide võetud energiatõhususmeetmete maksumus ja nendest saadav kasu, sealhulgas tasuvusaeg, tuleks muuta tarbijate jaoks täielikult arusaadavaks.
- (28) Direktiivi 2012/27/EL (nagu seda on muudetud käesoleva direktiiviga) rakendamisel ja muude energiatõhususe valdkonna meetmete võtmisel peaksid liikmesriigid pöörama erilist tähelepanu energiatõhususe meetmete ja ringmajanduse põhimõtete kohase loodusvarade tõhusa kasutamise vahelisele sünergiale.
- (29) Liikmesriigid peaksid püüdma uute ärimudelite ja tehnoloogiate eeliseid ära kasutades edendada ja hõlbustada energiatõhususmeetmete kasutuselevõttu, muu hulgas suur- ja väiketarbijatele suunatud innovatiivsete energiateenuste abil.
- (30) Osana meetmetest, mis on esitatud energialiidu ning kütte- ja jahutusstrateegia raames komisjoni 15. juuli 2015. aasta teatises „Uued võimalused energiatarbijatele“, tuleb tugevdada tarbijate miinimumõigusi saada täpset, usaldusväärset, selget ja õigeaegset teavet oma energiatarbimise kohta. Tuleks muuta direktiivi 2012/27/EL artikleid 9–11 ja VII lisa, et sätestada nõue anda sageli ja tõhusamalt tagasisidet energiatarbimise kohta, kui see on tehniliselt teostatav ja kulutõhus, pidades silmas olemasolevaid mõõteseadmeid. Käesoleva direktiiviga täpsustatakse, et tarbimispõhise mõõtmise kulutõhusus sõltub sellest, kas seotud kulud on potentsiaalselt energiasäästuga võrreldes proportsionaalsed. Tarbimispõhise mõõtmise kulutõhusust hinnates võidakse võtta arvesse teiste konkreetsete kavandatud meetmete mõju asjaomases hoones, näiteks peatset renoveerimist.
- (31) Samuti täpsustatakse käesoleva direktiiviga, et tarbijatele esitatavate arvetega ning arvete esitamist käsitleva teabega ja tarbimisandmetega seotud õigused peaksid kehtima keskest allikast tarnitava kütte, jahutuse ja sooja tarbevee tarbijate suhtes ka siis, kui neil ei ole otsest individuaalset lepingulist suhet energiatarbijaga. Mõiste „lõpptarbija“ määratlust on võimalik mõista nii, et see osutab üksnes füüsilisele või juriidilisele isikule, kes ostab energiat energiatarbijaga sõlmitud individuaalse otselepingu alusel. Seega peaks asjakohaste sätete kohaldamiseks lisama mõiste „lõppkasutaja“, et viidata laiemale tarbijarühmale, ning see peaks lisaks lõpptarbijatele, kes ostavad kütet, jahutust ja sooja tarbevett isiklikuks lõpptarbimiseks, hõlmama ka eramajade või kortermajade korterite elanikke või mitmeotstarbeliste hoonete kasutajaid, kui selliseid hooned varustatakse keskest allikast ja kui nende elanikel või kasutajatel ei ole otse- ega individuaalset lepingut energiatarbijaga. Mõiste „tarbimispõhine mõõtmine“ peaks tähendama selliste hoonete üksustes/korterites toimuva tarbimise mõõtmist.
- (32) Soojusenergia individuaalse tarbimise arvestuse läbipaistvuse tagamiseks ja seeläbi tarbimispõhise mõõtmise rakendamise hõlbustamiseks peaksid liikmesriigid tagama, et neil on olemas läbipaistvad ja avalikult kättesaadavad riiklikud eeskirjad kütte, jahutuse ja sooja tarbevee tarbimise kulude jaotamise kohta kortermajades ja mitmeotstarbelistes hoonetes. Lisaks läbipaistvusele võivad liikmesriigid kaaluda selliste meetmete võtmist, mis aitaksid tugevdada konkurentsi tarbimispõhise mõõtmise teenuste osutamisel ja aitaksid sellega tagada, et lõppkasutajate kulud oleksid mõistlikud.
- (33) Hiljemalt 25. oktoobriks 2020 peaksid vastpaigaldatud soojusarvestid ja küttekulujaoturid olema kaugloetavad, et tagada kulutõhus ja sage tarbimisandmete esitamine. Käesoleva direktiiviga direktiivi 2012/27/EL tehtavad muudatused, mis puudutavad kütte, jahutuse ja sooja tarbevee mõõtmist, kütte, jahutuse ja sooja tarbevee kasutuse tarbimispõhist mõõtmist ja kulude jaotamist, kaugloetavuse nõuet, kütte, jahutuse ja sooja tarbevee arvetel esitatavat teavet ja tarbimisandmeid, kütte, jahutuse ja sooja tarbevee tarbimise mõõtmise andmetele, arvetel esitatavale teabele ja tarbimisandmetele juurdepääsu kulu ning kütte, jahutuse ja sooja tarbevee arvete esitamise ja tarbimisandmete miinimumnõudeid, on ette nähtud kohaldamiseks üksnes keskest allikast tarnitava kütte, jahutuse ja sooja tarbevee suhtes. Liikmesriikidel on vabadus otsustada, kas kaasaskantavate või sõidukis paiknevate seadmetega (*walk-by/drive-by*) tehnoloogiaid peetakse kaugloetavateks või mitte. Kaugloetavate arvestite näidu teadasaamiseks ei ole vaja juurdepääsu korteritesse või hoonete üksustesse.
- (34) Liikmesriigid peaksid arvesse võtma asjaolu, et energiatarbimise mõõtmise uute tehnoloogiate edukaks rakendamiseks on vaja teha suuremaid investeeringuid nii kasutajate kui ka energiatarbijate haridusse ja oskustesse.

- (35) Arvetel esitatav teave ja iga-aastased aruanded on olulised tarbijate energiatarbimisest teavitamise vahendid. Andmed tarbimise ja kulude kohta võivad anda ka muud teavet, mis aitab tarbijatel võrrelda oma kehtivat lepingut teiste pakkumistega ning kasutada kaebuste esitamise ja vaidluste alternatiivse lahendamise mehhanisme. Võttes siiski arvesse, et arvetega seotud vaidlused on üks levinumaid tarbijate kaebuste põhjuseid ning põhjuseid, millest on tingitud tarbijate püsivalt väike rahulolu ja passiivsus suhtlemisel energiatarbijatega, on vaja arved muuta lihtsamaks, selgemaks ja arusaadavamaks, tagades samal ajal, et eraldi vahendid, näiteks arvetel esitatav teave, teavitustahendid ja iga-aastased aruanded annaksid kogu vajaliku teabe, mis võimaldab tarbijatel oma energiatarbimist muuta, pakkumisi võrrelda ja tarnijaid vahetada.
- (36) Liikmesriikide meetmeid peaksid toetama hästi läbi mõeldud ja tõhusad liidu rahastamisvahendid, näiteks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ning Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond, samuti Euroopa Investeerimispank (EIP) ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga (EBRD) rahastamine, mis peaks toetama investeeeringuid energiatohususse energiaahela kõikides etappides ning kasutama põhjalikku kulude-tulude analüüsi liigendatud diskontomäärade mudeliga. Rahaline toetus peaks keskenduma energiatohususe suurendamise kulutõhusatele meetoditele, mis tooksid kaasa energiatarbimise vähenemise. EIP ning EBRD peaksid koostama ja looma koos riiklike arengupankadega energiatohusussektorile kohandatud programmid ja projektid, sealhulgas energiaostuvõimetutele kodumajapidamistele, ning neid rahastama.
- (37) Selle tagamiseks, et direktiivi 2012/27/EL lisasid ning tohususe ühtlustatud kontrollväärtusi saaks ajakohastada, tuleks pikendada komisjonile antud delegeeritud õigusaktidega seotud volitusi. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁽¹⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (38) Selleks et oleks võimalik hinnata direktiivi 2012/27/EL (nagu seda on muudetud käesoleva direktiiviga) tohusust, tuleks kehtestada nõue vaadata nimetatud direktiiv läbi ning esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruanne hiljemalt 28. veebruariks 2024. Nimetatud läbivaatamine peaks toimuma pärast ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ülemaailmse kokkuvõtte tegemist aastal 2023, et võimaldada vajalikku kohandamist kõnealuse protsessiga, võttes arvesse ka majanduslikku ja innovatsioonialast arengut.
- (39) Direktiivis 2012/27/EL sätestatud meetmete väljatöötamisel, elluviimisel ja hindamisel peaksid põhirolli täitma kohalikud ja piirkondlikud ametiasutused, et nad saaksid nõuetekohaselt arvesse võtta kliimaatilist, kultuurilist ja sotsiaalset eripära.
- (40) Võttes arvesse tehnika arengut ja taastuvate energiaallikate osakaalu suurenemist elektritootmises, tuleks muuta elektrisäästuteguri vaikeväärtust kWh, et see kajastaks elektri primaarenergiateguri muutumist. Energiaallikate jaotust kajastava elektri primaarenergiateguri arvutamine põhineb aasta keskmistel väärtustel. „Füüsilise energiasalduse“ arvutamise meetodit kasutatakse tuumaelektrienergia ja -soojusenergia puhul ning „tehnilise muundamise“ meetodit fossiilkütustest ja biomassist toodetud elektri- ja soojusenergia puhul. Sellise taastuvenergia puhul, mida ei saada põlemise teel, kasutatakse „koguprimaarenergia“ meetodile vastavat samaväärset meetodit. Primaarenergia osa arvutamiseks elektrienergia koostootmise korral kasutatakse direktiivi 2012/27/EL II lisas sätestatud meetodit. Eelistatult kasutatakse keskmist, mitte marginaalset turuosa. Muundamise kasuteguriks valitakse 100 % sellise taastuvenergia puhul, mida ei saada põlemise teel, 10 % geotermiliste elektrijaamade ja 33 % tuumaelektrijaamade puhul. Koostootmise korral arvutatakse kogutõhusus Eurostati viimaste andmete alusel. Süsteemi piirtingimuste osas loetakse primaarenergiategur võrdseks ühega kõigi energiaallikate korral. Primaarenergiateguri väärtus viitab 2018. aastale ning põhineb andmetel, mis on interpoleeritud kõige uuemast PRIMESi võrdlusstenaariumist aastateks 2015 ja 2020 ning mida on kohandatud Eurostati andmetega aastani 2016. Analüüs hõlmab liikmesriike ja Norrat. Norra andmekogum põhineb Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku andmetel.
- (41) Energiasäästu, mis tuleneb liidu õiguse rakendamisest, ei peaks saama teatada, välja arvatud juhul, kui energiasääst tuleneb meetmest, mis läheb kaugemale asjaomase liidu õigusaktiga nõutavast miinimumist, kas kehtestades rangemad energiatohususnõuded liikmesriigi tasandil või suurendades meetme kasutuselevõttu. Hoonetel on märkimisväärne potentsiaal suurendada veelgi energiatohusust ning hoonete renoveerimine on oluline ja pikaajalise mastaabisäästu mõjuga tahk energiasäästu suurendamises. Seepärast tuleb selgitada, et teatada saab

(¹) ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

kogu energiasäästu, mis saadakse olemasolevate hoonete renoveerimise edendamise meetmetega, kui see sääst saadakse lisaks säästule, mida oleks saadud poliitikameetmete puudumise korral, ja kui liikmesriik tõendab, et kohustatud, osaleva või volitatud isiku tegevus on tegelikult aidanud saavutada teatatud energiasäästu.

- (42) Kooskõlas energialiidu strateegiaga ja parema õigusloome põhimõtetega tuleks pöörata rohkem tähelepanu energiatõhususkohustuste süsteemide ja alternatiivsete poliitikameetmete rakendamise seire- ja kontrollinormidele, sealhulgas nõudele kontrollida meetmete statistiliselt esindavat valimit. Direktiivis 2012/27/EL (nagu seda on muudetud käesoleva direktiiviga) tuleks viidet energiatõhususe parandamise meetmete statistiliselt olulisele osale ja esindavale valimile mõista kui nõuet luua asjaomaste energiasäästumeetmete statistilise andmekogumi rühm nii, et see kajastaks täpselt kõikide energiasäästumeetmete üldkogumit ja võimaldaks seega teha põhjendatud järeldusi selliste meetmete võtmise usaldusväärsuse kohta tervikuna.
- (43) Energia, mis toodetakse hoonete välispinnal või sees taastuvenergiaalaste tehniliste lahenduste abil, vähendab fossiilkütustest toodetud energia kogust. Energiatarbimise vähendamine ja taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamine ehitussektoris on olulised meetmed, mis vähendavad liidu energiasõltuvust ja kasvuhoo- negaaside heidet, eriti arvestades 2030. aastaks püstitatud kaalukaid kliima- ja energiaeesmärke ning Pariisi kokkuleppe raames võetud üleilmset kohustust. Kumulatiivse energiasäästu kohustuse täitmiseks võivad liikmesriigid asjakohasel juhul võtta arvesse energiasäästu taastuvenergiast, mida toodetakse hoonete välispinnal või sees oma tarbeks, et täita nende energiasäästu nõudeid.
- (44) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta (*) kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.
- (45) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, nimelt saavutada aastaks 2020 liidu energiatõhususe 20 % eesmärk ja aastaks 2030 vähemalt 32,5 % eesmärk ning sillutada teed edasisele energiatõhususe parandamisele pärast kõnealuseid tähtaegu, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (46) Seepärast tuleks direktiivi 2012/27/EL vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi 2012/27/EL muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 1 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Käesolevas direktiivis kehtestatakse liidus energiatõhususe edendamise meetmete ühine raamistik, et tagada liidu 2020. aasta energiatõhususe põhieesmärgi 20 % ja 2030. aasta energiatõhususe põhieesmärgi vähemalt 32,5 % täitmine ning et rajada teed edasisele energiatõhususe parandamisele pärast kõnealuseid tähtaegsid.

Käesolevas direktiivis kehtestatakse normid, mille eesmärk on kõrvaldada energiaturutõkked ning energia tõhusat tarnimist ja kasutamist takistavad turutõrked, ning nähakse ette soovituslike riiklike energiatõhususeesmärkide ja -panuste kindlaksmääramine aastateks 2020 ja 2030.

Käesolev direktiiv aitab rakendada energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet.“

2) Artiklisse 3 lisatakse järgmised lõiked:

„4. Hiljemalt 31. oktoobriks 2022 hindab komisjon, kas liit on saavutanud 2020. aasta energiatõhususe põhieesmärgi.

(*) ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

5. Iga liikmesriik kehtestab määruse (EL) 2018/1999 (*) artiklite 4 ja 6 kohaselt soovituslikud riiklikud energiatõhususpanused, pidades silmas käesoleva direktiivi artikli 1 lõikes 1 sätestatud liidu 2030. aasta eesmärki. Kõnealuste energiatõhususpanuste kehtestamisel võtavad liikmesriigid arvesse, et liidu energiatarbimine ei tohi 2030. aastal ületada 1 273 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergiat ja/või 956 miljonit naftaekvivalenttonni lõppenergiat. Liikmesriigid teatavad kõnealused energiatõhususpanused komisjonile määruse (EL) 2018/1999 artiklites 3 ja 7–12 osutatud lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade raames ja nimetatud artiklite kohaselt.

6. Komisjon hindab artikli 1 lõikes 1 sätestatud liidu 2030. aasta energiatõhususe põhieesmärki, et esitada hiljemalt 2023. aastal seadusandlik ettepanek kõnealuse eesmärgi suurendamiseks juhul, kui majanduse või tehnoloogia arengust tuleneb oluline kulude vähenemine või kui on vaja täita liidu rahvusvahelisi CO₂-heite vähendamise kohustusi.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).“

3) Artikkel 7asendatakse järgmisega:

„Artikkel 7

Energiasäästukohustus

1. Liikmesriigid peavad saavutama lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu, mis on vähemalt võrdne järgmisega:

- a) igal aastal 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 uus energiasääst 1,5 % aastastest energiamüügist lõpptarbijatele, arvestatuna 1. jaanuarile 2013 eelnenud viimase kolme aasta keskmisena. Transpordis kasutatava energia müügi mahu võib sellest arvutusest täielikult või osaliselt välja jätta;
- b) igal aastal alates 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 uus energiasääst 0,8 % aastastest energia lõpptarbimisest, arvestatuna 1. jaanuarile 2019 eelnenud viimase kolme aasta keskmisena. Erandina käesolevast nõudest võivad Küpros ja Malta igal aastal 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 saavutada uue energiasäästu 0,24 % aastastest energia lõpptarbimisest, arvestatuna 1. jaanuarile 2019 eelnenud viimase kolme aasta keskmisena.

Liikmesriigid võivad arvesse võtta energiasäästu poliitikameetmetest, mis võeti hiljemalt 31. detsembril 2020 või pärast seda kuupäeva, tingimusel et selliste meetmete tulemuseks on uued üksikmeetmed, mida võetakse pärast 31. detsembrit 2020.

Kooskõlas esimese lõigu punktiga b peavad liikmesriigid jätkuvalt saavutama uue iga-aastase säästu kümneaastastel ajavahemikel pärast 2030. aastat, välja arvatud juhul, kui läbivaatamisel komisjonis 2027. aastal ja seejärel iga kümne aasta tagant jõutakse järeldusele, et aastaks 2050 seatud liidu pikaajalisi energia- ja kliimaeesmärke ei ole vaja saavutada.

Liikmesriigid otsustavad, kuidas jaotada uue säästu arvatud kogus esimese lõigu punktides a ja b osutatud ajavahemike peale, tingimusel et nõutav lõppkasutuse summaarne kumulatiivne energiasääst on saavutatud kummagi kohustusperioodi lõpuks.

2. Tingimusel et liikmesriigid täidavad vähemalt lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu kohustuse, võivad nad nõutava energiasäästu koguse arvutada, kasutades ühte või mitut järgmist võimalust:

- a) kohaldades lõpptarbijatele müüdava energia aastase säästu määra või energia lõpptarbimise säästu määra, arvestatuna 1. jaanuarile 2019 eelnenud viimase kolme aasta keskmisena;
- b) jättes arvutamise lähtestsenaariumist täielikult või osaliselt välja transpordis kasutatava energia;
- c) kasutades mis tahes lõikes 4 osutatud võimalust.

3. Kui liikmesriigid kasutavad lõike 2 punktis a, b või c osutatud võimalust, kehtestavad nad:

- a) aastase säästu määra, mida kohaldatakse nende lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu arvutamisel, mis tagab, et nende energia netosäästu lõplik kogus ei ole lõike 1 esimese lõigu punktis b nõutust väiksem, ning
- b) arvutamise lähtestsenaariumi, millest võidakse täielikult või osaliselt välja jätta transpordis kasutatav energia.

4. Tingimusel, et järgitakse lõiget 5, võib liikmesriik:
- a) teha lõike 1 esimese lõigu punkti a kohase arvutuse, kasutades väärtusena 1 % 2014. ja 2015. aastal, 1,25 % 2016. ja 2017. aastal ning 1,5 % 2018., 2019. ja 2020. aastal;
  - b) jätta arvutusest täielikult või osaliselt välja lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud kohustusperioodi puhul sellise energia müügi maht või nimetatud lõigu punktis b osutatud kohustusperioodi puhul selline energia lõpptarbimise maht, mida kasutatakse direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tööstusharudes;
  - c) lubada arvata nõutavast energiasäästu kogusest maha energiasääst, mis on saavutatud energia muundamise, jaotuse ja ülekande sektorites, sealhulgas töhusa kaugkütte ja -jahutuse infrastruktuuris, artikli 14 lõikes 4 ja lõike 5 punktis b, artikli 15 lõigetes 1–6 ja lõikes 9 sätestatud nõuete rakendamise tulemusena. Liikmesriigid teavitavad komisjoni käesoleva punkti kohaselt kavandatavatest poliitikameetmetest ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 oma lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade raames. Kõnealuste meetmete mõju arvutatakse V lisa kohaselt ja lisatakse nimetatud kavadesse;
  - d) võtta nõutava energiasäästu koguse arvutamisel arvesse energiasäästu, mis tuleneb üksikmeetmetest, mida on rakendatud alates 31. detsembrist 2008 ning mis avaldavad jätkuvalt mõju 2020. aastal seoses lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud kohustusperioodiga ja pärast 2020. aastat seoses lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud kohustusperioodiga ning mida on võimalik mõõta ja kontrollida;
  - e) võtta nõutava energiasäästu koguse arvutamisel arvesse energiasäästu, mis tuleneb poliitikameetmetest, kui on võimalik näidata, et tänu kõnealustele meetmetele rakendatakse alates 1. jaanuarist 2018 kuni 31. detsembrini 2020 üksikmeetmeid, mis tagavad energiasäästu pärast 31. detsembrist 2020;
  - f) jätta nõutava energiasäästu koguse arvutamisel välja 30 % tõendatult hoonete välispinnal ja hoonete sees oma tarbeks toodetud energia kogusest, mis on saadud tänu poliitikameetmetele, millega edendatakse uute taastuvenergiaühenduste paigaldamist;
  - g) võtta nõutava energiasäästu koguse arvutamisel arvesse energiasäästu, mis ületab energiasäästu, mis tuleb saavutada kohustusperioodil 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020, tingimusel et selline sääst tuleneb artiklites 7a ja 7b osutatud poliitikameetmete alusel võetud üksikmeetmetest, millest liikmesriigid on teada andnud oma riiklike energiatõhususe tegevuskavades ning mille kohta nad on aru andnud oma eduaruannetes vastavalt artiklile 24.
5. Liikmesriigid kohaldavad lõike 4 kohaselt valitud variante ning arvutavad nende mõju lõike 1 esimese lõigu punktides a ja b osutatud kohustusperioodide kohta eraldi:
- a) lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud kohustusperioodi jooksul nõutava energiasäästu koguse arvutamiseks võivad liikmesriigid kohaldada lõike 4 punkte a–d. Kõik lõike 4 kohaselt valitud variandid koos ei tohi anda üle 25 % energiasäästu kogusest, millele on osutatud lõike 1 esimese lõigu punktis a;
  - b) lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud kohustusperioodil nõutava energiasäästu koguse arvutamiseks võivad liikmesriigid kasutada lõike 4 punkte b–g, kui lõike 4 punktis d osutatud üksikmeetmed avaldavad jätkuvalt kontrollitavat ja mõõdetavat mõju pärast 31. detsembrist 2020. Kõik lõike 4 kohaselt valitud variandid koos ei tohi tuua kaasa suuremat energiasäästu kui 35 % energiasäästu kogusest, mis on arvutatud kooskõlas lõigetega 2 ja 3.
- Sõltumata sellest, kas liikmesriigid jätavad arvutamise lähtestsenaariumist täielikult või osaliselt välja transpordis kasutatava energia või kasutavad mis tahes lõikes 4 osutatud varianti, tagavad nad, et kohustusperioodil 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 energia lõpptarbimises saavutatav uue säästu netokogus ei ole väiksem kui kogus, mis saavutatakse lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud aastase energiasäästu määra kohaldamisel.
6. Liikmesriigid kirjeldavad oma lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades vastavalt määruse (EL) 2018/1999 III lisale, kuidas arvutatakse energiasäästu kogus, mis tuleb saavutada käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud ajavahemiku 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 jooksul ja asjakohasel juhul selgitavad, kuidas kehtestati aastase energiasäästu määr ja arvutamise lähtestsenaarium ning milliseid käesoleva artikli lõikes 4 esitatud variante kohaldatai ja mil määral.
7. Pärast 31. detsembrist 2020 saavutatud energiasäästu ei arvestata energiasäästu koguse hulka, mis tuleb saavutada ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

8. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid, kes lubavad kohustatud isikutel kasutada artikli 7a lõike 6 punktis b osutatud võimalust, võtta käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaldamisel arvesse mis tahes 2010. aastale järgneval aastal ja enne käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punkti a osutatud kohustusperioodi saavutatud energiasäästu nii, nagu see oleks saavutatud pärast 31. detsembrist 2013 ja enne 1. jaanuarit 2021, tingimusel et esinevad kõik järgmised asjaolud:

- a) energiatõhususkohustuste süsteem kehtis mis tahes ajal alates 31. detsembrist 2009 kuni 31. detsembrini 2014 ja see oli hõlmatud artikli 24 lõike 2 kohaselt liikmesriigi esitatud esimese riikliku energiatõhususe tegevuskavaga;
- b) energiasääst saavutati kohustuste süsteemi raames;
- c) energiasääst arvutatakse kooskõlas V lisaga;
- d) aastad, mille puhul on energiasäästu arvesse võetud nii, nagu oleks see saavutatud, on märgitud riiklikes energiatõhususe tegevuskavades kooskõlas artikli 24 lõikega 2.

9. Liikmesriigid tagavad, et artiklites 7a ja 7b ning artikli 20 lõikes 6 osutatud poliitikameetmetest tulenev energiasääst arvutatakse kooskõlas V lisaga.

10. Liikmesriigid peavad käesoleva artikli lõike 1 kohaselt nõutava energiasäästu koguse saavutamiseks looma artiklis 7a osutatud energiatõhususkohustuste süsteemi või võtma artiklis 7b osutatud alternatiivseid poliitika-meetmeid. Liikmesriigid võivad ühendada energiatõhususkohustuste süsteemi alternatiivsete poliitikameetmetega.

11. Energiasäästu saavutamise kohustuste täitmiseks võetavate poliitikameetmete väljatöötamisel võtavad liikmesriigid arvesse vajadust leevendada energiaostuvõimetust kooskõlas nende määratletud kriteeriumidega ja võttes arvesse olemasolevaid valdkonna tavasid, nõudes asjakohases ulatuses, et osa riikliku energiatõhususkohustuste süsteemi raames võetud energiatõhususmeetmetest, alternatiivsetest poliitikameetmetest või riiklikust energiatõhususe fondist rahastatud programmide või meetmetest tuleb rakendada prioriteedina majanduslikult ebakindlas olukorras olevates kodumajapidamistes, sealhulgas energiaostuvõimetutes kodumajapidamistes ja asjakohasel juhul sotsiaaleluruumides.

Energiaostuvõimetuse leevendamise meetmete tulemustest käesoleva direktiivi kontekstis annavad liikmesriigid teada oma lõimitud riiklikes energia- ja kliimaalastes eduaruannetes kooskõlas määrusega (EL) 2018/1999.

12. Liikmesriigid tõendavad, et kui tegemist on poliitikameetmete või üksikmeetmete kattuva mõjuga, ei arvestata energiasäästu kahekordselt.“

4) Lisatakse järgmised artiklid:

„Artikkel 7a

Energiatõhususkohustuste süsteemid

1. Kui liikmesriigid otsustavad täita oma kohustusi artikli 7 lõike 1 kohaselt nõutava energiasäästu koguse saavutamiseks energiatõhususkohustuste süsteemi abil, tagavad nad, et iga liikmesriigi territooriumil tegutsevad, käesoleva artikli lõikes 2 osutatud kohustatud isikud täidavad oma lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu nõude, mis on sätestatud artikli 7 lõikes 1, ilma et see piiraks artikli 7 lõigete 4 ja 5 kohaldamist.

Asjakohasel juhul võivad liikmesriigid otsustada, et kohustatud isikud täidavad kõnealuse energiasäästunõude täielikult või osaliselt rahalise sissemaksega riiklikku energiatõhususe fondi vastavalt artikli 20 lõikele 6.

2. Objektivseid ja mittediskrimineerivaid kriteeriume aluseks võttes määravad liikmesriigid kohustatud isikud oma territooriumil tegutsevate energiatarnijate, energia-jaemüügiettevõtjate ja transpordikütusetarnijate või -jaemüüjate seast. Kohustuse täitmiseks vajaliku energiasäästu koguse peavad saavutama liikmesriigi poolt lõpptarbijate seast määratud kohustatud isikud, sõltumata artikli 7 lõike 1 kohaselt tehtud arvutusest, või kui liikmesriigid nii otsustavad, siis muud isikud sertifitseeritud energiasäästuna, nagu on kirjeldatud käesoleva artikli lõike 6 punktis a.

3. Kui energia-jaemüügiettevõtja määratakse lõike 2 kohaselt kohustatud isikuks, tagavad liikmesriigid, et oma kohustust täites ei loo energia-jaemüügiettevõtja tarbijatele tarnija vahetamiseks tõkkeid.

4. Liikmesriigid väljendavad igalt kohustatud isikult nõutavat energiasäästu kogust kas lõpp- või primaarenergia tarbimisenä. Nõutava energiasäästu koguse väljendamiseks valitud meetodit kasutatakse ka kohustatud isikute teatatud energiasäästu arvutamiseks. Kasutatakse IV lisas osutatud ümberarvutustegureid.

5. Liikmesriigid loovad mõõtmis-, kontrolli- ja tõendamissüsteemid, millega kontrollitakse dokumenteeritud vähemalt statistiliselt olulist osa ja esindavat valimit kohustatud isikute poolt kasutusele võetud energiatõhususe parandamise meetmetest. Mõõtmine, kontrollimine ja tõendamine peab toimuma kohustatud isikutest sõltumatult.

6. Energiatõhususkohustuste süsteemi raames võivad liikmesriigid teha emba-kumba või mõlemat:

a) lubada kohustatud isikutel arvestada oma kohustuste täitmisena energiateenuseosutaja või muu kolmanda isiku saavutatud sertifitseeritud energiasäästu, sealhulgas ka siis, kui kohustatud isikud edendavad muude riigi heakskiidetud asutuste või avaliku sektori asutuste kaudu meetmeid, mis võivad hõlmata ametlikke partnerlusi ja mida võib täiendada muude rahastamisallikatega. Kui liikmesriigid seda lubavad, tagavad nad, et energiasäästu sertifitseerimisel kehtib liikmesriikide kehtestatud selge, läbipaistev ja kõikidele turuosalistele avatud ja sertifitseerimiskulude minimeerimist taotlev heakskiitmismenetlus;

b) lubada kohustatud isikutel arvestada teataval aastal saavutatud energiasäästu nii, nagu see oleks saavutatud mis tahes eelmisel neljal või järgmisel kolmel aastal, kuid mitte pärast artikli 7 lõikes 1 sätestatud kohustusperioodide lõppu.

Liikmesriigid hindavad ja asjakohasel juhul võtavad meetmeid, et minimeerida energiatõhususkohustuste süsteemide otsuste ja kaudsete kulude mõju rahvusvahelisele konkurentsile avatud energiamahukate tööstusharude konkurentsivõimele.

7. Liikmesriigid avaldavad kord aastas kõikide kohustatud isikute või kohustatud isiku iga allkategoria saavutatud energiasäästu ja süsteemiga saavutatud koguenergiesäästu.

Artikkel 7b

Alternatiivsed poliitikameetmed

1. Kui liikmesriigid otsustavad täita oma kohustusi artikli 7 lõike 1 kohaselt nõutava energiasäästu saavutamiseks alternatiivsete poliitikameetmetega, tagavad nad, et artikli 7 lõikes 1 nõutud energiasäästu saavutavad lõpptarbijad, ilma et see piiraks artikli 7 lõigete 4 ja 5 kohaldamist.

2. Kõikide meetmete jaoks, mis ei ole maksustamismeetmed, loovad liikmesriigid mõõtmis-, kontrollimis- ja tõendamissüsteemi, mille alusel kontrollitakse dokumenteeritud vähemalt statistiliselt olulist ja esindavat valimit osalevate või volitatud isikute poolt energiatõhususe suurendamiseks võetud meetmetest. Mõõtmine, kontrollimine ja tõendamine peab toimuma osalevatest või volitatud isikutest sõltumatult.“

5) Artiklit 9 muudetakse järgmiselt:

a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„Gaasi- ja elektrikoguse mõõtmine“;

b) lõike 1 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„1. Niivõrd kui see on tehniliselt võimalik, rahaliselt mõistlik ning potentsiaalse energiasäästuga seoses proportsionaalne, tagavad liikmesriigid, et elektri ja maagaasi lõpptarbijad varustatakse konkurentsivõimelise hinnaga individuaalsete arvestitega, mis kajastavad täpselt tegelikku energiatarbimist ja annavad teavet tegeliku tarbimisaja kohta.“;

c) lõige 3 jäetakse välja.

6) Lisatakse järgmised artiklid:

„Artikkel 9a

Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee mõõtmine

1. Liikmesriigid tagavad, et kaugkütte, kaugjahutuse ja sooja tarbevee lõpptarbijad varustatakse konkurentsivõimelise hinnaga arvestitega, mis kajastavad täpselt tegelikku energiatarbimist.

2. Kui hoonele tarnitakse kütet, jahutust või sooja tarbevett mitut hoonet teenindavast kesksest allikast või kaugkütte- või kaugjahutussüsteemist, paigaldatakse arvesti soojusvaheti juurde või tarnimiskohta.

Artikkel 9b

Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee tarbimispõhine mõõtmine ja kulude jaotamine

1. Korterimajades ja mitmeotstarbelistes hoonetes, kus on keskküte või -jahutus või mida varustatakse kaugkütte- või kaugjahutussüsteemist, paigaldatakse individuaalsed arvestid, et mõõta kütte, jahutuse ja sooja tarbevee tarbimist igas hooneüksuses, kui see on tehniliselt teostatav, kulutasuv ja proportsioonis potentsiaalse energiasäästuga.

Kui individuaalsete arvestite kasutamine ei ole tehniliselt teostatav ega kulutõhus iga hooneüksuse kütte tarbimise mõõtmiseks, kasutatakse igal radiaatoril soojatarbimise mõõtmiseks individuaalseid küttekulujaotureid, välja arvatud juhul, kui liikmesriik tõendab, et selliste küttekulujaoturite paigaldamine ei ole kulutõhus. Sellistel juhtudel võib kaaluda alternatiivseid kulutõhusaid soojatarbimise mõõtmise viise. Iga liikmesriik sõnastab selgelt tehnilise teostatavuse ja kulutasuvuse puudumise kindlaksmääramise üldkriteeriumid, meetodika ja/või korra ning avaldab need.

2. Uutes korterimajades ja uute mitmeotstarbeliste hoonete elamiseks mõeldud osades, kus on keskne kütteallikas sooja tarbevee jaoks või mida varustatakse kaugküttesüsteemist, paigaldatakse individuaalsed arvestid sooja tarbevee mõõtmiseks, ilma et see piiraks lõike 1 esimese lõigu kohaldamist.

3. Kui kortermaju või mitmeotstarbelisi hooned varustatakse kaugkütte- või kaugjahutussüsteemist või kui sellistes majades on põhiline ühine küte või jahutus, tagavad liikmesriigid, et neil on läbipaistvad ja avalikult kättesaadavad riiklikud eeskirjad kütte, jahutuse ja sooja tarbevee tarbimise kulude jaotamise kohta sellistes hoonetes, et tagada individuaalse tarbimise arvestuse läbipaistvus ja täpsus. Kui see on asjakohane, hõlmavad nimetatud eeskirjad juhiseid energiakulude jaotamise viisi kohta järgmiselt:

- a) soe tarbevesi;
- b) hoone seadmetest kiirguv soojus ja ühispindade kütmiseks kasutatav soojus (kui trepikodades ja koridorides on radiaatorid);
- c) korterite küte ja jahutus.

Artikkel 9c

Kaugloetavuse nõue

1. Artiklite 9a ja 9b kohaldamiseks paigaldatakse pärast 25. oktoobrit 2020 üksnes kaugloetavaid arvesteid ja küttekulujaotureid. Kohaldatakse jätkuvalt artikli 9b lõikes 1 sätestatud tehnilise teostatavuse ja kulutõhususe tingimusi.

2. Paigaldatud arvestid ja küttekulujaoturid, mis ei ole kaugloetavad, ehitatakse ümber kaugloetavaks või vahetatakse välja kaugloetavate arvestitega hiljemalt 1. jaanuariks 2027, välja arvatud juhul, kui asjaomane liikmesriik tõendab, et see ei ole kulutasuv.“

7) Artiklit 10 muudetakse järgmiselt:

a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„Gaasi- ja elektriartervel esitatav teave“;

b) lõike 1 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„1. Kui lõpptarbijatel ei ole direktiivides 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ osutatud arukaid arvesteid, tagavad liikmesriigid, kui see on tehniliselt teostatav ja majanduslikult põhjendatud, kooskõlas VII lisa punktiga 1.1 hiljemalt 31. detsembriks 2014, et arvetel esitatav teave on usaldusväärne, täpne ja vastab tegelikule elektri- ja gaasitarbimisele.“

8) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 10a

Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee arvetel esitatav teave ja tarbimisandmed

1. Kui on paigaldatud arvestid ja küttekulujaoturid, tagavad liikmesriigid, et arvetel esitatav teave ja tarbimisandmed on usaldusväärsed, täpsed ja põhinevad tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul, vastavalt VIIa lisa punktidele 1 ja 2 kõigi lõppkasutajate puhul, kelleks on füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad kütet, jahutust ja sooja tarbevett isiklikuks lõpptarbimiseks, või füüsilised või juriidilised isikud, kes kasutavad eramaja või kortermaja või mitmeotstarbelise hoone üksust, millele tarnitakse kütet, jahutust või sooja tarbevett keskest allikast, ja kellel ei ole otse- ega individuaalset lepingut energiatarbijajaga.

Kui liikmesriik nii ette näeb, võib seda kohustust täita näitude regulaarse iselugemise süsteemiga, mille puhul lõpptarbijad või -kasutajad teatavad oma arvesti näidud energiatarbijale, välja arvatud juhul, kui kasutatakse artikli 9b kohast küttekulujaoturitel põhinevat tarbimispõhist mõõtmist. Arve esitatakse hinnangulise tarbimise või ühtse määra alusel üksnes juhul, kui lõpptarbijat või -kasutajat ei ole teatanud arvestinäituseid teatava arveperioodi kohta.

2. Liikmesriik:

- a) nõuab, et kui teave lõppkasutaja energiaarvete ja varasema tarbimise kohta või küttekulujaoturi näidud on kättesaadavad, tehakse need lõppkasutaja taotluse korral kättesaadavaks tema määratud energiategenuseosutajale;
- b) tagab, et lõpptarbijatele pakutakse võimalust saada arvetel esitatavat teavet ja arveid elektrooniliselt;
- c) tagab, et kõikidele lõppkasutajatele esitatakse selge ja arusaadav teave arvega vastavalt VIIa lisa punktile 3, ning
- d) edendab küberturvalisust ja tagab lõppkasutajate eraelu puutumatus ja andmekaitse kooskõlas kohaldatava liidu õigusega.

Liikmesriik võib näha ette, et lõpptarbijat taotluse korral ei käsitata arvel esitatavat teavet maksenõudena. Sellisel juhul tagavad liikmesriigid, et tegelike maksete tegemiseks pakutakse paindlikku korda.

3. Liikmesriigid otsustavad, kes vastutavad lõigetes 1 ja 2 osutatud teabe esitamise eest lõppkasutajatele, kellel ei ole otse- ega individuaalset lepingut energiatarbijajaga.“

9) Artikkel 11 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 11

Elektri- ja gaasitarbimise mõõtmise andmetele ja arvetel esitatavale teabele juurdepääsu kulu

Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad saavad kõik oma arved ja arvetel esitatava teabe energia tarbimise kohta tasuta ning et lõpptarbijad pääsevad oma tarbimisandmetele juurde asjakohasel viisil ja tasuta.“

10) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 11a

Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee tarbimise mõõtmise andmetele, arvetel esitatavale teabele ja tarbimisandmetele juurdepääsu kulu

1. Liikmesriigid tagavad, et lõppkasutajad saavad kõik arved ja arvetel esitatava teabe energiatarbimise kohta tasuta ning et lõppkasutajad pääsevad oma tarbimisandmetele juurde asjakohasel viisil ja tasuta.

2. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1, jaotatakse kortermajades ja mitmeotstarbelistes hoonetes kütte, jahutuse ja sooja tarbevee individuaalse tarbimise eest arvetel esitatava teabe koostamise kulud artikli 9b kohaselt kasumit mittetaotleval viisil. Kulud, mis tulenevad sellest, et nimetatud ülesanne antakse kolmandale isikule, näiteks teenuseosutajale või kohalikule energiatarbijale, ja mis hõlmavad tegeliku individuaalse tarbimise mõõtmist, jaotamist ja arvestamist sellistes hoonetes, võib edasi kanda lõppkasutajatele niivõrd, kui võrd need kulud on mõistlikud.

3. Et tagada lõikes 2 osutatud tarbimispõhise mõõtmise teenuste mõistlikud kulud, võivad liikmesriigid ergutada konkurentsi kõnealusel teenusesektoris, võttes asjakohaseid meetmeid, näiteks soovitades või muul moel edendades hankemenetluse kasutamist või koostalitlusvõimeliste seadmete ja süsteemide kasutamist, mis hõlbustavad teenuseosutaja vahetamist.“

11) Artiklisse 15 lisatakse järgmine lõige:

„2a. Pärast asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimist töötab komisjon hiljemalt 31. detsembriks 2020 välja ühise metoodika, et ergutada võrguettevõtjaid vähendama kulusid, rakendama infrastruktuuri investeerimise kulu- ja energiatõhusa programmi ning võtma kohasel viisil arvesse võrgu energiatõhusust ja paindlikkust.“

12) Artiklisse 20 lisatakse järgmised lõiked:

„3a. Et kaasata erasektori vahendeid energiatõhususe meetmete ja energia säästmiseks tehtavate renoveerimistöde rahastamisele kooskõlas direktiiviga 2010/31/EL, peab komisjon dialoogi nii avaliku kui ka erasektori finantseerimisasutustega, et teha kindlaks võimalikud poliitikameetmed, mida ta saab võtta.

3b. Lõikes 3a osutatud meetmed hõlmavad järgmist:

- a) kapitaliinvesteeringute mobiliseerimine energiatõhususse, võttes arvesse energiasäästu laiemat mõju finantsrisiki juhtimisele;
- b) paremate energiatõhusust ja finantstulemusi puudutavate andmete tagamine:
  - i) analüüsides täpsemalt, kuidas energiatõhususse investeerimine parandab varade alusväärtust;
  - ii) toetades uuringuid, millega hinnatakse energiatõhususse investeerimisest saadavate mitteenergiaste hüvede rahalist väärtust.

3c. Et kaasata erasektori vahendeid energiatõhususe meetmete ja energia säästmiseks tehtavate renoveerimistöde rahastamisele, teevad liikmesriigid käesoleva direktiivi rakendamisel järgmist:

- a) kaaluvad võimalusi kasutada paremini ära artikli 8 kohaseid energiaauditeid, et mõjutada otsuste tegemist;
- b) kasutavad optimaalselt võimalusi ja vahendeid, mis on välja pakutud algatuses „Arukate hoonete arukas rahastamine“.

3d. Komisjon esitab hiljemalt 1. jaanuariks 2020 liikmesriikidele juhised erainvesteeringute soodustamise kohta.“

13) Artikli 22 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesolevat direktiivi, kohandades I–V, VII–X ja XII lisas osutatud väärtusi, arvutusmeetodeid, primaarenergia koefitsiendi vaikeväärtusi ja nõudeid tehnika arenguga.“

14) Artiklit 23 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Artiklis 22 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 24. detsembrist 2018. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„3a. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes (*) sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

(*) ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.“

15) Artiklit 24 muudetakse järgmiselt:

a) lisatakse järgmine lõige:

„4a. Seoses energialiidu olukorda käsitleva aruandega annab komisjon aru CO₂-turu toimimise kohta kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 artikli 35 lõike 1 ja lõike 2 punktiga c, võttes arvesse käesoleva direktiivi rakendamise mõju.“;

b) lisatakse järgmised lõiked:

„12. Hiljemalt 31. detsembriks 2019 hindab komisjon mõiste „väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad“ rakendamise tõhusust artikli 8 lõike 4 kohaldamisel ning esitab aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Võimalikult kiiresti pärast kõnealuse aruande esitamist võtab komisjon asjakohasel juhul vastu seadusandlikud ettepanekud.

13. Hiljemalt 1. jaanuariks 2021 hindab komisjon võimalust parandada energiatõhusust energia muundamisel, transformeerimisel, ülekandel, transpordil ja säilitamisel ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Asjakohasel juhul lisatakse aruandele seadusandlikud ettepanekud.

14. Hiljemalt 31. detsembriks 2021, juhul kui maagaasi siseturgu käsitleva direktiivi 2009/73/EÜ jaemüügituru sätete kohta ei ole vahepeal esitatud muudatusettepanekuid, hindab komisjon sätteid maagaasi tarbimise mõõtmise, arvete esitamise ja tarbijatele antava teabe kohta ning esitab sellekohase aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule, et neid sätteid asjakohasel juhul kohandada direktiivi 2009/72/EÜ vastavate elektrienergiat käsitlevate sätetega, et tugevdada tarbijakaitset ning võimaldada lõpptarbijatel saada sagedamat, selget ja ajakohastatud teavet nende poolt maagaasi tarbimise kohta ja muuta oma energiatarbimist. Võimalikult kiiresti pärast kõnealuse aruande esitamist võtab komisjon asjakohasel juhul vastu seadusandlikud ettepanekud.

15. Komisjon hindab hiljemalt 28. veebruariks 2024 ja pärast seda iga viie aasta tagant käesolevat direktiivi ja esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande.

Hindamine hõlmab järgmist:

- a) analüüsitakse, kas kohandada artiklis 5 sätestatud nõudeid ja alternatiivset lähenemisviisi pärast 2030. aastat;
- b) hinnatakse käesoleva direktiivi üldist mõjusust ja vajadust kohandada liidu energiatõhususe poliitikat vastavalt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgu tulemusel sõlmitud 2015. aasta Pariisi kokkuleppe (*) eesmärkidele ning võttes arvesse majanduslikku ja innovatsioonialast arengut.

Asjakohasel juhul lisatakse aruandele ettepanekud täiendavate meetmete võtmiseks.

(*) ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.“

16) Lisasid muudetakse vastavalt käesoleva direktiivi lisale.

Artikkel 2

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 25. juuniks 2020.

Liikmesriigid jõustavad artikli 1 punktide 5–10 ning lisa punktide 3 ja 4 järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid siiski hiljemalt 25. oktoobriks 2020.

Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste õigusnormide teksti.

Artikkel 3

Käesolev direktiiv jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Artikkel 4

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 11. detsember 2018

Euroopa Parlamendi nimel

president

A. TAJANI

Nõukogu nimel

eesistuja

J. BOGNER-STRAUSS

LISA

Direktiivi 2012/27/EL lisasid muudetakse järgmiselt.

1) IV lisa asendatakse joonealune märkus 3 järgmisega:

„⁽³⁾ Kohaldatakse juhul, kui energiasääst arvutatakse primaarenergia põhjal, kasutades energia lõpptarbimisel põhinevat alt-üles-lähenemisviisi. Elektrienergia kWh-des väljendatud säästu arvutamisel kasutab liikmesriik väärtust, mis on kehtestatud läbipaistva meetodiga primaarenergia tarbimist mõjutavate riigi olude alusel, et tagada tegeliku energiasäästu täpne arvutamine. Kõnealused olud peavad olema põhjendatud ja kontrollitavad ning põhinema objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. Elektrienergia kWh-des väljendatud säästu arvutamisel võivad liikmesriigid vaikselt kasutada koefitsienti 2,1 või kasutada oma kaalutusõigust, et määratleda teistsugune väärtus, kui nad suudavad seda põhjendada. Nii toimides võtavad liikmesriigid arvesse energiaallikate jaotusi, mis sisalduvad nende loimitud riiklikes energia- ja kliimakavades, millest teavitatakse komisjoni kooskõlas määrusega (EL) 2018/1999. Hiljemalt 25. detsembriga 2022 ja seejärel iga nelja aasta tagant vaatab komisjon vaadeldud andmete põhjal vaikeväärtuse läbi. Vaikeväärtuse läbivaatamisel võetakse arvesse selle mõju muule liidu õigusele, näiteks direktiivile 2009/125/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrusele (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1).“

2) V lisa asendatakse järgmisega:

„V LISA

Energiatõhususkohustuste süsteemide või artiklite 7, 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaselt võetavate muude poliitikameetmete mõju arvutamise ühismeetodid ja -põhimõtted

1. Meetodid, mille järgi arvutatakse muu kui maksustamismeetmetest tulenev energiasääst artiklite 7, 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaldamiseks

Kohustatud, osalevad või volitatud isikud või avaliku sektori rakendusasutused võivad kasutada järgmisi energiasäästu arvutamise meetodeid:

- a) eeldatav sääst, võttes aluseks varasemaid energiatõhususe parandamise alaseid sõltumatult jälgitud tulemusi samalaadsetes käitistes. Üldine lähenemisviis on eelhindamine;
- b) mõõdetud sääst, mille puhul meetme või meetmepaketi kasutuselevõtul saavutatav sääst määratakse tegeliku energiatarbimise registreerimise teel, võttes vajalikul määral arvesse selliseid tarbimist mõjutada võivaid tegureid nagu täiendavus, kasutatavus, tootmistase ja ilm. Üldine lähenemisviis on järeelhindamine;
- c) suhteline sääst, mille puhul kasutatakse hinnangulisi tehnilisi andmeid. Seda lähenemisviisi võib kasutada üksnes juhul, kui usaldusväärsete mõõtmisandmete saamine konkreetse käitise puhul on keeruline või ebaproportsionaalselt kallis, näiteks kui kompressor või elektrimootor asendatakse sellisega, millel on teistsugune energiatarbimine (kWh) kui sellel, mille säästu on sõltumatult mõõtnud või hinnanud riiklikult kehtestatud meetodite ja võrdlusaluste alusel kvalifitseeritud või akrediteeritud eksperdid, kes on kohustatud, osalevatest või volitatud isikutest sõltumatud;
- d) küsitluste alusel määratud sääst, mille puhul määratakse kindlaks tarbijate reaktsioon nõustamisele, teavituskampaaniatele, märgistamis- ja sertifitseerimissüsteemidele või arukate arvestite kasutuselevõtule. Seda lähenemisviisi võib kasutada üksnes tarbijakäitumise muutumisest tuleneva säästu puhul. Seda ei tohi kasutada füüsiliste meetmete paigaldamisest tuleneva säästu suhtes.

2. Energiatõhususmeetmest saadava energiasäästu kindlaksmääramisel artiklite 7, 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaldamiseks järgitakse järgmisi põhimõtteid:

- a) Näidatakse, et selline sääst on saadud lisaks säästule, mis oleks saadud igal juhul ilma kohustatud, osalevate või volitatud isikute tegevuseta või avaliku sektori rakendusasutuste tööta. Et teha kindlaks, milline sääst on täiendav sääst, hindavad liikmesriigid, kuidas energiatarbimine

ja -nõudlus muutuks, kui kõnealust poliitikameedet ei võetaks, võttes arvesse vähemalt järgmisi tegureid: energiatarbimise suundumused, tarbijate käitumise muutumine, tehnika areng ning muudest liidu ja liikmesriigi tasandil võetud meetmetest tulenevad muutused.

- b) Sääst, mis tuleneb liidu siduva õiguse rakendamisest, loetakse säästuks, mis oleks saadud igal juhul, ja seega ei saa seda teatada artikli 7 lõike 1 kohase energiasäästuna. Erandina kõnealusest nõudest võib olemasolevate hoonete renoveerimisega saavutatud säästu teatada artikli 7 lõike 1 kohase energiasäästuna, tingimusel et on järgitud käesoleva lisa punkti 3 alapunktis h osutatud olulisuse kriteeriumi. Säästu, mis saadakse uute hoonete jaoks selliste riiklike miinimumnõuete kohaldamisest, mis on kehtestatud enne direktiivi 2010/31/EL ülevõtmist, võib teatada artikli 7 lõike 1 punkti a kohase energiasäästuna, tingimusel et on järgitud käesoleva lisa punkti 3 alapunktis h osutatud olulisuse kriteeriumi ning et liikmesriigid on kooskõlas artikli 24 lõikega 2 oma riiklikes energiatarbimise tegevuskavades sellisest säästust teada andnud.
- c) Arvesse võib võtta üksnes sellist säästu, mis ületab järgmist:
- i) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EÜ) nr 443/2009 (*) ning (EL) nr 510/2011 (**) rakendamise tõttu uutele sõiduautodele ja uutele väikestele tarbesõidukitele kehtivad liidu heitenormid;
  - ii) direktiivi 2009/125/EÜ rakendusmeetmete rakendamise järel teatavate energiamõjuga toodete turult eemaldamise liidu nõuded.
- d) Lubatud on poliitikameetmed, mille eesmärk on edendada suurema energiatarbimise tasemega tooteid, seadmeid, transpordisüsteeme, sõidukeid ja kütuseid, hooned ja ehitusdetalle, protsesse või turgusid.
- e) Hoonete välispinnal või sees väikesemahuliste taastuvenergia tehnoloogiate kasutuselevõtmise edendamise meetmeid võib võtta arvesse artikli 7 lõike 1 kohaselt nõutava energiasäästu saavutamisel, kui need toovad kaasa kontrollitava ja mõõdetava või hinnatava energiasäästu. Energiasäästu arvutamine peab vastama käesolevas lisas sätestatud nõuetele.
- f) Tõhusamate toodete ja sõidukite kasutuselevõttu kiirendavate poliitikameetmete puhul võib teatada säästu täies ulatuses, kui tõendatakse, et toode või sõiduk võetakse kasutusele enne selle eeldatava keskmise kasutusea möödumist või enne tavapärasel väljavahetamisega ning sääst teatatakse üksnes selle aja kohta, mis eelneb väljavahetatava toote või sõiduki eeldatava keskmise kasutusea möödumisele.
- g) Energiatarbimise meetmete kasutuselevõtu edendamisel tagavad liikmesriigid asjakohasel juhul, et järgitakse toodetele, teenustele ja meetmete võtmisele kehtestatud kvaliteedistandardeid ning standardite puudumise korral võetakse need kasutusele.
- h) Piirkondadevaheliste kliimaerinevuste arvessevõtmiseks võivad liikmesriigid otsustada kohandada säästu standardväärtusele või otsustada esitada erinevaid energiasääste piirkondadevaheliste temperatuurierinevuste tõttu.
- i) Energiasäästu arvutamisel võetakse arvesse meetmete kestust ja energiasäästu aja jooksul kahanemise määra. Selle arvutamiseks liidetakse kokku kogu üksikmeetmetest saadud energiasääst, mis saavutatakse üksikmeetme rakenduskuupäeva ja vastavalt kas 2020. aasta 31. detsembri või 2030. aasta 31. detsembri vahel. Liikmesriigid võivad kasutada ka muud arvutusmeetodit, mille tulemusena saadakse hinnanguliselt vähemalt sama suur summaarne energiasäästu kogus. Muu arvutusmeetodi kasutamisel peavad liikmesriigid tagama, et kõnealuse muu meetodiga arvatud summaarne energiasäästu kogus ei ületaks seda energiasäästu kogust, mis saadakse, liites kokku kõikide üksikmeetmete energiasäästu, mis saavutatakse üksikmeetme rakenduskuupäeva ja vastavalt kas 2020. aasta 31. detsembri või 2030. aasta 31. detsembri vahel. Liikmesriigid kirjeldavad üksikasjalikult määruse (EL) 2018/1999 kohastes lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades muud meetodit ja kehtestatud sätteid, et tagada kõnealuse siduva arvutusnõude täitmine.
3. Liikmesriigid tagavad, et artikli 7b ja artikli 20 lõike 6 kohaselt võetavate poliitikameetmete suhtes järgitakse järgmisi nõudeid:
- a) poliitikameetmed ja üksikmeetmed peavad andma kontrollitava lõpptarbimise energiasäästu;

- b) iga osaleva või volitatud isiku või avaliku sektori rakendusametuse (vastavalt asjaoludele) vastutus peab olema selgelt kindlaks määratud;
  - c) energiasääst, mis saavutatakse või mis tuleb saavutada, tuleb teha kindlaks läbipaistval viisil;
  - d) nõutavat energiasäästu kogust või energiasäästu kogust, mis tuleb saavutada poliitikameetmega, tuleb väljendada energia lõpptarbimise või primaarenergia tarbimise kaudu, kasutades IV lisas sätestatud ümberarvutustegureid;
  - e) volitatud isikute, osalevate isikute ja avaliku sektori rakendusametuse saavutatud energiasäästu kohta tuleb esitada ja avalikustada aastaaruanne, nagu ka andmed energiasäästu iga-aastaste suundumuste kohta;
  - f) tulemusi tuleb jälgida ja kui edusammud ei ole rahuldavad, tuleb võtta asjakohaseid meetmeid;
  - g) ühest üksiktoimingust tulenevat energiasäästu võib teatada ainult üks isik;
  - h) tuleb näidata, et teatatud energiasääst on oluliselt saavutatud tänu volitatud või osaleva isiku või avaliku sektori rakendusametuse tegevusele.
4. Artikli 7b kohaste maksustamisalaste poliitikameetmete abil saadud energiasäästu kindlakstegemisel kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:
- a) arvesse võetakse üksnes sellistest maksustamismeetmetest saadud energiasäästu, mille korral ületatakse madalaimat kütuste suhtes kohaldatavat maksustamismäära, mis on sätestatud nõukogu direktiivides 2003/96/EÜ (***) ja 2006/112/EÜ (****);
  - b) (energia) maksustamismeetmete mõju arvutamisel kasutatavad hinnaelastsused peavad kajastama energianõudluse reageerimist hinna muutumisele ning need tuleb kujundada kõige värskemate ja esindavamate ametlike andmete alusel;
  - c) eraldi arvestatakse kaasnevatest maksustamispoliitika vahenditest, sealhulgas maksusoodustustest või fondi sissemaksest, saadud energiasääst.
5. Metoodikast teatamine
- Liikmesriigid teatavad komisjonile kooskõlas määrusega (EL) 2018/1999 üksikasjaliku metoodika energiatõhususkohustuste süsteemide ja alternatiivsete meetmete kasutamiseks ning artiklite 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaldamiseks. Teade peab sisaldama järgmisi andmeid, välja arvatud maksustamise puhul:
- a) artikli 7 lõike 1 esimese lõigu punkti b kohaselt nõutav energiasäästu tase või kogu perioodil 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 eeldatavalt saavutatav energiasääst;
  - b) kohustatud, osalevad või volitatud isikud või avaliku sektori rakendusametused;
  - c) sihtsektorid;
  - d) poliitikameetmed ja üksikmeetmed, sealhulgas iga meetme rakendamisest eeldatavalt saadav kumulatiivse energiasäästu kogus;
  - e) kohustusperioodi kestus energiatõhususkohustuste süsteemide osas;
  - f) poliitikameetmega ette nähtud üksikmeetmed;
  - g) arvutusmeetod, sealhulgas täiendavuse ja olulisuse määramise viis, ning meetodid ja võrdlusalused, mida kasutatakse hinnangulise eeldatava ja suhtelise energiasäästu määramiseks;
  - h) meetmete kestus ning kuidas seda arvutatakse või millel see põhineb;
  - i) liikmesriigisiseste kliimaerinevustega arvestamiseks valitud lähenemisviis;
  - j) artiklites 7a ja 7b ette nähtud meetmete seire- ja kontrollisüsteemid ning see, kuidas tagatakse nende sõltumatus kohustatud, osalevatest ja volitatud isikutest;
  - k) maksustamise puhul:
    - i) sihtsektorid ja maksumaksjate segment;
    - ii) avaliku sektori rakendusametused;

- iii) eeldatavalt saavutatav energiasääst;
- iv) maksustamismeetme kehtivusaeg ning
- v) arvutusmeetod, sealhulgas hinnaelastsuste kasutamine ja teave selle kohta, kuidas need on määratud.

- (*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 443/2009, millega kehtestatakse uute sõiduautode heitenormid väikesõidukite süsinikdioksiidiheite vähendamist käsitleva ühenduse tervikliku lähenemisviisi raames (ELT L 140, 5.6.2009, lk 1).
- (**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2011. aasta määrus (EL) nr 510/2011, millega kehtestatakse uute väikeste tarbesõidukite heitenormid, lähtudes väikesõidukite CO₂-heite vähendamist käsitlevast liidu terviklikust lähenemisviisist (ELT L 145, 31.5.2011, lk 1).
- (***) Nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik (ELT L 283, 31.10.2003, lk 51).
- (****) Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).“

3) VII lisa pealkiri asendatakse järgmisega:

„Tegelikul elektri- ja gaasitarbimisel põhinevate arvete esitamise ja arvetel esitatava teabe miinimumnõuded“.

4) Lisatakse järgmine lisa:

„VIIa LISA

Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee arvete esitamise ja tarbimisandmete miinimumnõuded

1. Tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinev arvete esitamine

Et lõppkasutajatel oleks võimalik oma energiatarbimist muuta, tuleb tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinevad arved esitada vähemalt üks kord aastas.

2. Arvete või tarbimisandmete esitamise miinimumsagedus

Kui on paigaldatud kaugloetav arvesti või küttekulujaotur, esitatakse alates 25. oktoobrist 2020 tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinev arve või tarbimisandmed lõppkasutajale vähemalt üks kord kvartalis, kui lõpptarbijal on seda nõudnud või kui ta on valinud elektroonilise arve, muudel juhtudel kaks korda aastas.

Kui on paigaldatud kaugloetav arvesti või küttekulujaotur, esitatakse lõppkasutajale alates 1. jaanuarist 2022 tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinev arve või tarbimisandmed vähemalt üks kord kuus. Need võidakse teha kättesaadavaks ka interneti kaudu ja neid võib ajakohastada nii sageli, kui seda võimaldavad kasutatavad mõõtmisseadmed ja -süsteemid. Küte ja jahutus võidakse sellest nõudest vabastada hooajavalisel ajal.

3. Arvetel esitatav miinimumteave

Liikmesriigid tagavad, et lõppkasutajale tehakse arvel või koos sellega selgelt ja arusaadavalt kättesaadavaks järgmine tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinev teave:

- a) kehtivad hinnad ja tegelik energiatarbimine või soojuse kogumaksumus ja küttekulujaoturi näidud;
- b) andmed kasutatud tegeliku kütusesegu ja seotud iga-aastase kasvuhoonegaaside heite koguse kohta, sealhulgas lõppkasutajale, kellele tarnitakse kaugkütet või -jahutust, ning erinevate kohaldatud maksude, lõivude ja tariifide kirjeldus. Liikmesriigid võivad kasvuhoonegaaside heidet käsitleva teabe esitamise nõuet piirata, et see hõlmaks üksnes tarneid kaugküttesüsteemidest, mille summaarne nimisoojusvõimsus on vähemalt 20 MW;

- c) lõppkasutaja jooksva energiatarbimise võrdlus eelmise aasta sama perioodi tarbimisega, eelistatavalt graafiliselt, kliimale vastava korrigeerimisega kütte ja jahutuse osas;
- d) tarbijaorganisatsioonide, energiaagentuuride või samalaadsete asutuste kontaktandmed, sh veebiaadressid, kust on võimalik saada teavet kasutatavate energiatõhususe parandamise meetmete, lõppkasutajate võrreldavate profiilide ja energiat tarbivate seadmete tegelike tehniliste näitajate kohta;
- e) teave asjakohase kaebuste esitamise korra, ombudsmani teenuste või vaidluste alternatiivse lahendamise mehhanismide kohta vastavalt liikmesriigis kohaldatavale korrale;
- f) võrdlus samasse kategooriasse kuuluva keskmise tava- või võrdluseks võetud lõppkasutajaga. Elektrooniliste arvete puhul võib selle võrdluse teha kättesaadavaks internetis ja viidata sellele arvel.

Arved, mis ei põhine tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul, peavad sisaldama selget ja arusaadavat selgitust selle kohta, kuidas arvel esitatud summa arvutati, ja vähemalt punktides d ja e osutatud teavet.“

5) IX lisa 1. osa neljanda lõigu punkt g asendatakse järgmisega:

„g) Majandusanalüüs: mõjude ülevaade

Majandusanalüüside tegemisel võetakse arvesse kogu asjakohane majanduslik mõju.

Liikmesriigid võivad hinnata ja otsuste tegemisel arvesse võtta analüüsitud stsenaariumide kohaseid energiatarbimise suuremast paindlikkusest ning elektrivõrgu optimaalsemast toimimisest tulenevaid kulusid ja energiasäästu, sealhulgas vähendatud infrastruktuuri investeeringutest tulenevat kulude kokkuhoidu ja säästu.

Esimeses lõigus osutatud tulud ja kulud peavad hõlmama vähemalt järgmist.

i) Tulud

- Toodangu tarbijaväärtus (soojus ja elekter)
- Võimaluse korral välistulu, näiteks keskkonna, kasvuhoonegaaside heite, tervise ja ohutusega seotud tulud
- Võimaluse korral mõju tööturule, energiajulgeolekule ja konkurentsivõimele

ii) Kulud

- Tehaste ja seadmete kapitalikulud
- Seotud energiavõrkude kapitalikulud
- Muutuvad ja püsivad tegevuskulud
- Energiakulud
- Võimaluse korral keskkonna, tervise ja ohutusega seotud kulud
- Võimaluse korral tööturu kulud, energiajulgeolek, konkurentsivõime“.

6) XII lisa esimese lõigu punkt a asendatakse järgmisega:

„a) koostavad ja avaldavad standardeeskirjad, milles käsitletakse kulude kandmist ja jagamist seoses tehniliste kohandustega (näiteks võrguga liitumised, võrguarendustööd ja uute võrkude kasutuselevõtt, võrgu toimimise parandamine ja võrgureeglite mittediskrimineeriva rakendamise sätted), mida on vaja, et kaasata uusi tootjaid, kes tarnivad ühendatud võrku tõhusal koostootmisel toodetud elektrienergiat;“.

ISSN 1977-0650 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5082 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET